

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 6

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SPÓŁKA AKCYJNA
SOCIÉTÉ FERMIERE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

CHORZÓW I G. ŚL.

RYNEK, L. 915.

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZ. AMONU

Z KOPALN. „KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW”

ADR. TELEGR. SKARBOFERME CHORZÓW

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
ZAGADNIENIE ORGANIZACYJNE W ADMINISTRACJI HANDLU ZAGRANICZNEGO — A. W.	333	ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	355
MOŻLIWOŚCI ROZWOJOWE PRZEMYSŁU ŚLEDZIO- ŁÓWCZEGO W POLSCE — H. ZEBROWSKI	336	<i>Życie gospodarcze W, M. Gdańska w 1935 r. — Z. Rogoziński</i>	
KRONIKA GOSPODARCZA:		POCZTA I TELEGRAF	358
SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH.	340	KRONIKA TYGODNIOWA:	
GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ:		PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	358
GÓRNICCTWO WĘGLOWE	343	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	358
PRZEMYSŁ NAFTOWY	346	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
HUTNICCTWO	347	BUDŻET	359
PRZEMYSŁ CHEMICZNY	350	AKCYZY I MONOPOLE	362
PRZEMYSŁ DRZEWNY	350	PIENIĄDZ I KREDYT	362
RZEMIOSŁO	352	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	364
ROLNICTWO	352	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
HANDEL:		NIEMIECKIE KONTA ZAMKNIĘTE I SPOSOBY ICH ZUŻYTKOWANIA	366
HANDEL ZAGRANICZNY	353	SYTUACJA WAŻNIEJSZYCH WALUT W I KWARTALE 1936 R. — b. w.	368
HANDEL WEWNĘTRZNY	353	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
<i>Rozporządzenia w sprawie targowiskowych komisji nadzor- czych oraz w sprawie notowania cen i rejestracji transakcji zwierzętami i mięsem — W.</i>		STANY ZJEDN. AM.	370
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	354	WŁOCHY	370
RYNEK AKCYJNY	355	Z. S. R. R.	371
		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	372

ZAGADNIENIE ORGANIZACYJNE W ADMINISTRACJI HANDLU ZAGRANICZNEGO¹⁾

O D pewnego czasu „mówi się” o konieczności dokonania jakiejś bliżej nieokreślonej „reorganizacji” w dziedzinie administracji handlu zagranicznego. Wyrazem tych poglądów są dość często pojawiające się notatki w prasie, poruszanie tej sprawy w toku dyskusji na terenie Izb Ustawodawczych, dyskusje teoretyczne i t. d. i t. d. Na obecny stan administracji handlu zagranicznego wysuwa się szereg skarg, zarzuca się mu wolne funkcjonowanie w stosunku do interesantów, skomplikowanie funkcji kompetencyjnych i t. d. i t. d. Warto

więc przyjrzeć się, na bardziej szerokiej podstawie, jak rzeczywiście wygląda ta dziedzina administracji w Polsce w porównaniu z innymi krajami, i co można oraz należałoby zrobić, aby stan obecny, o ile istotnie daje powód do skarg, uległ poprawie.

*

Przedewszystkiem ustalmy sobie dokładnie pojęcie, czym jest właściwie administracja handlu zagranicznego. Jest ona niewątpliwie wynikiem wzrastającego wciąż interwencjonizmu państwowego w tę dziedzinę stosunków gospodarczych kraju. Każdy kraj ma i miał politykę handlu zagranicznego, t. j. ową świadomą działalność państwa, która skierowana jest na to, aby ze stosunków gospodarczych danego kraju z zagranicą wyciągnąć maksimum korzyści dla obywateli. Polityka

¹⁾ Artykuł poniższy występuje przeciw pewnym koncepcjom reorganizacyjnym w dziedzinie administracji handlu zagranicznego, dając odmienne oświetlenie zagadnienia, wychodzące z genyzy obecnego stanu faktycznego.

Zamieszczamy go jako materiał dyskusyjny.]

ta przez długi czas nie była działalnością, ale właśnie wstrzymywaniem się od niej. Brak interwencjonizmu państwowego w dziedzinie handlu zagranicznego jest synonimem wolnego handlu, który w II połowie ub. stulecia osiągnął swój punkt kulminacyjny. Z natury rzeczy polityka taka, która oparta jest na zaniechaniu interwencji, nie wymaga żadnych specjalnych organów państwowych dla jej wykonywania. Nawet w krajach, które przed wojną nie prowadziły czysto wolnego handlu, t. j. uprawiały protekcjonizm celny, liczba organów państwowych, zajmujących się handlem zagranicznym, była ograniczona. Wystarczyło, aby w urzędzie spraw zagranicznych danego kraju albo w jego ministerstwie handlu znajdował się niewielki ośrodek dyspozycji polityczno-handlowej, i aby istniał w każdym kraju szereg specjalistów, którym można by powierzyć przepracowywanie zagadnień z dziedziny bądź ochrony celnej własnego przemysłu, bądź koniecznych zmian celnych na głównych rynkach zbytu dla wywozu danego kraju, a zagadnienie interwencji państwa w dziedzinę handlu zagranicznego było już całkowicie rozwiązane. Traktaty handlowe, zawierane podówczas, miały nie tylko wieloletnie okresy trwania, ale opierały się o fundament jednolitej niemal u wszystkich zasady naczelnej, którą było największe uprzywilejowanie, rozstrzygające „gros” zainteresowań ofensywnych polityki handlowej każdego kraju w stosunku do zagranicy. Co więcej, stabilizacja stosunków gospodarczych w skali międzynarodowej była tak wielka, że nie było doprawdy potrzeba większej ingerencji polityki gospodarczej państwa do dziedziny handlu zagranicznego niż ta, jaką staraliśmy się naszkicować powyżej.

Krótko mówiąc, w okresie przedwojennego liberalizmu i stabilizacji w międzynarodowych stosunkach wymiennych polityka gospodarcza określać mogła bardzo jasno zasadę, według której odbywać się ma wymiana zagraniczna danego kraju, wykonanie zaś owej zasady w praktyce wymagało zupełnie minimalnego nakładu interwencjonizmu państwowego. Przeglądając etaty ministerstw poszczególnych liberalnych krajów w epoce przedwojennej, łatwo zauważyć, że obsada osobowa ośrodków dyspozycji polityczno-handlowej wymagała w każdym z nich zaledwie kilku urzędników. O aparacie jakiejś „administracji handlu zagranicznego” w dzisiejszym pojęciu tych słów nie było, oczywiście, tem bardziej mowy.

W miarę komplikowania się w okresie powojennym międzynarodowych stosunków gospodarczych wogóle, a wymiennych w szczególności — interwencjonizm państwa w dziedzinę obrotu zagranicznego musiał się, rzecz prosta, wzmacniać. Początkowo dotyczył on tylko zresztą owych ośrodków dyspozycji polityczno-handlowej, o której mówiliśmy już powyżej. Polityka handlowa skomplikowała się wskutek zachwiania się stabilizacji stosunków wymiennych w skali międzynarodowej, powstania nowych organizmów gospodarczych na kuli ziemskiej, wzrostu gospodarczego jednych krajów przy jednoczesnym upadku innych i t. d. i t. d. Puszczanie obrotu zagranicznego większości krajów na swobodne fale międzynarodowej konkurencji, jak to miało miejsce przed wojną, nie było w wielu wypadkach już możliwe. Wahania walutowe utrudniały kalkulację na dłuższą metę. Pozostałości protekcjonizmów powojennych komplikowały technikę wymienną. Umowy handlowe tego okresu, jakkolwiek obracały się ciągle jeszcze w dziedzinie zasady największego uprzywilejowania pod względem celnym i ewentualnie zniżek celnych konwen-

cyjnych, mogły być już tylko zawierane na krótsze okresy, wymagały rewizyj i zmian, a wskutek tego i zwiększonej uwagi organów państwowych. Ośrodki dyspozycji polityczno-handlowej w poszczególnych krajach poczęły się rozrastać. Walka o powrót na rynki, utracone podczas wojny, spowodowała rozbudowę nowych aparatów t. zw. informacji i propagandy eksportowej. Począł powstawać powoli system „administracji” handlu zagranicznego w dzisiejszym jego znaczeniu.

Kryzys wzmocnił i rozszerzył te tendencje. O ile do 1929 r. regułą w każdym kraju był mniejszy lub większy ośrodek dyspozycji polityczno-handlowej, uzupełniony tu i owdzie bądź przez aparat państwowy, popierający eksport („instytuty eksportowe”), bądź ewentualnie przez odcinkowe administracje pewnych części importu w dziedzinach, w których od czasu wojny przetrwały ograniczenia mechaniczne (zakazy przywozu czy kontyngenty), to skomplikowanie się warunków wymiany w okresie kryzysu musiało z konieczności pociągnąć za sobą tak silny wzrost interwencjonizmu państwa w dziedzinę handlu zagranicznego, że aparat państwowy, zajmujący się sprawami tego handlu, musiał z konieczności również ulec rozbudowie. Polegała ona zarówno na zwiększeniu się liczby urzędników w istniejących dotychczas organach, jak i na zwiększonej liczbie organów, które musiały odpowiedzieć potrzebom owego wzrastającego interwencjonizmu. W najogólniejszym schemacie wyglądało to — przeciętnie biorąc — mniej więcej w ten sposób:

I. Ośrodek dyspozycji polityczno-handlowej począł się w obliczu konieczności gospodarczych przesuwac coraz wyraźniej (tam, gdzie jeszcze nie był) na resorty gospodarcze. Oznaczało to proces t. zw. komercjalizowania „dyplomacji handlowej”, która w wielu krajach, jak wspominaliśmy, trzymała się raczej urzędów spraw zagranicznych niż resortów gospodarczych. W wielu krajach znalazło to wyraz w utworzeniu „ministerstw gospodarki narodowej”, których przed kryzysem nie było. W innych przelano tylko większość funkcji z urzędów spraw zagranicznych do rozbudowanych ośrodków dyspozycji w ministerstwach handlu i przemysłu czy „gospodarstwa narodowego”. W innych resortach gospodarczych (rolnictwo, komunikacja) poczęły powstawać nowe komórki organizacyjne, odpowiadające zwiększonym prerogatywom głównego ośrodka dyspozycji polityczno-handlowej. Służba zagraniczna na placówkach przechodziła zazwyczaj do resortu gospodarczego, o ile przedtem zależała od urzędów spraw zagranicznych. W sumie zatem regułą było kryształowanie się bardzo wyraźne głowy w dziedzinie dyspozycji polityczno-handlowej. „Głowa” ta — często w bardzo różnych formach organizacyjnych — zależała wprost i bezpośrednio od głównego ośrodka dyspozycji polityki gospodarczej państwa („minister gospodarstwa narodowego”). Były, oczywiście, wyjątki od tych form organizacyjnych, ale te potwierdzały tylko regułę.

II. Poza tem jednak, jak mówiliśmy, poczęła wyraść na powierzchni administracja handlu zagranicznego w ścisłym znaczeniu. Przed wojną była nią właściwie tylko administracja celna. W okresie powojennym mówiliśmy już poprzednio o powstaniu administracji popierania eksportu i utrzymaniu części „wojennej” administracji ochronnej w dziedzinie zakazów przywozu. Rozpowszechnienie się mechanicznego ograniczania przywozu przez zakazy i kontyngenty wywołało konieczność z jednej strony stworzenia specjalnych aparatów dla administrowania owymi kontyngentami, z dru-

giej—powołania jakichś emanacyj sfer kupieckich w celu uzyskania przez te sfery wpływu na podział dopuszczonych przez kontyngentowanie ilości towarów importowanych pomiędzy poszczególne firmy importowe. Systemy w poszczególnych krajach są pod tym względem bardzo różne i zależne nie tylko od głównej linii polityczno-handlowej w dziedzinie zakazów i ograniczeń przywózowych, ale też i od sytuacji kupiectwa oraz produkcji danego kraju. W krajach, w których istnieje oddawna powstały stan kupców-importerów, ewolucja poszła w kierunku utrzymania „praw nabytych” poszczególnych importerów w okresie przedkryzysowym. Tam natomiast, gdzie tradycją tych było mniej, wytworzyło się szereg systemów podziału kontyngentów od wypadku do wypadku przy mniejszym, większym albo nawet wyłącznym wpływie sfer zainteresowanych. W każdym razie ze strony rządu musiały powstać organa administracyjne, regulujące stosunek owych sfer zainteresowanych wobec kontyngentów, ustalanych przed rząd bądź w drodze autonomicznej bądź w wyniku rozmów handlowych z obcymi państwami. W ten sposób kontyngenty przywózowe (a czasem i wywózowe) stały się tą pierwszą linią interwencjonizmu, która wywołała znaczne niejednokrotnie rozszerzenie aparatu administracji handlu zagranicznego—w ścisłym już znaczeniu tych słów.

W miarę rozszerzania się w okresie kryzysu rozmiarów tego interwencjonizmu zaczęły narastać i inne organa tej administracji. Załamanie się niektórych walut światowych wywołało poważne różnice w poziomach cen złotych w poszczególnych państwach, co skolei spowodowało w krajach o wyższych poziomach tych cen konieczność wyrównawczego premjowania wywozu. Zaszła potrzeba nowych organów administracyjnych dla wykonywania tych zadań. Załamanie się równowagi bilansów płatniczych w niektórych krajach zmusiło je do wprowadzenia kontroli obrotu dewizowego—również w dziedzinie handlu zagranicznego, co znów odbiło się w organizacji administracji handlu zagranicznego tych krajów przez stworzenie nowych osobnych organów. Z drugiej strony nawet w tych krajach, które kontroli dewiz nie posiadały, konieczność utrzymania obrotów handlowych z krajami o kontroli dewizowej doprowadziła do zawierania specjalnych układów rozrachunkowych, których wykonywanie zmusiło kraje o wolnym obrocie dewizowym do tworzenia specjalnych instytucji clearingowych, a więc znów do rozszerzania swego interwencjonizmu w dziedzinie handlu zagranicznego. W sumie, w miarę komplikowania się warunków obrotów towarowych w okresie kryzysu komplikowała się również struktura administracji handlu zagranicznego w poszczególnych krajach.

Należy jednak zwrócić uwagę na jeden zasadniczy szczegół. Nazwałby go można było różnicą pomiędzy „czynnym” i „biernym” interwencjonizmem państwowym w dziedzinę obrotów zagranicznych. Idzie mianowicie o to, iż w wypadku, gdy interwencjonizm danego państwa wypływał z zasadniczych założeń jego własnej polityki gospodarczej, miał on albo przynajmniej mógł mieć zgóry przemysłane formy organizacyjne. Inaczej wyglądała sprawa interwencjonizmu takiego w krajach, których zasadnicza linia polityki gospodarczej trzymała się w gruncie rzeczy zasad liberalizmu, i gdzie interwencjonizm posiadał tylko charakter wtórny, t. j. niejako reakcji na interwencjonizmy krajów obcych. Tutaj znów postępować trzeba było w dużej mierze od wypadku do wypadku—w zależ-

ności od tych czy innych trudności, powstających przed obrotem zagranicznym danego kraju odzewnątrz. O ile w pierwszym wypadku formy organizacyjne interwencjonizmu mogły być zgóry przemysłane, a przeto administracja handlu zagranicznego skonstruowana w zwartą całość, odpowiadającą wymaganiom zasadniczego kierunku polityki gospodarczej państwa, to w drugim wypadku mnogość sytuacji faktycznych, konieczność ustosunkowywania się do każdej z nich w odpowiednio odmienny sposób i, co najważniejsze, zasadnicza rozbieżność pomiędzy temi wszystkimi posunięciami i fundamentalną linią polityki gospodarczej państwa—wszystko to musiało powodować pewne nieskoordynowanie organizacyjne w dziedzinie administracji handlu zagranicznego. Typowym przykładem dla tych trudności mogą być stosunki w polskim handlu zagranicznym.

*

Polska jest niewątpliwie tym krajem, gdzie dążenie do możliwie najszerzego liberalizowania obrotów handlowych z zagranicą wypływa wprost i bezpośrednio z naczelných wskazań polityki gospodarczej Państwa. Można zupełnie śmiało powiedzieć, że nie zrobiono u nas ani jednego posunięcia interwencjonistycznego w dziedzinie handlu zagranicznego z myślą o stworzeniu jakiejś nowej sytuacji, do której dopiero mieliby się dostosowywać nasi kontrahenci. Wprost przeciwnie, wszystkie bez wyjątku nasze posunięcia interwencjonistyczne w tej dziedzinie były objawami wtórnymi—reakcją na trudności, spotykane przez nas na rynkach obcych. Poczynając od 1925 r., kiedy zmuszeni byliśmy wprowadzić, w ograniczonym zresztą zakresie, reglamentację przywozu naskutek narzuconego nam przez Niemcy zatargu celnego, poprzez rozszerzania tej reglamentacji (dopiero od końca 1931 r., t. j. po załamaniu się funta, ograniczeniach dewizowych w Niemczech i dorzeczu Dunaju, reglamentacji przywozu we Francji i t. d. i t. d.) aż do konieczności pomocy dla naszego wywozu naskutek spadku poszczególnych walut, konieczności rozrachunków z krajami, niepłacącymi za nasz wywóz, oraz jeszcze wielu innych posunięć—wszystko to, co zmuszeni byliśmy uczynić w zakresie interwencji państwowej w dziedzinę handlu zagranicznego, było nam narzucone zzewnątrz. W tych warunkach administracja naszego handlu zagranicznego nie wpływała z jakiegoś zgóry powziętego planu polityczno-handlowego, tworzącego system interwencjonistyczny jako jakieś narzędzie dla aktywnej polityki gospodarczej Państwa, ale—odwrotnie—narastała powoli i stopniowo w zależności od coraz to nowych konieczności. Trzeba sobie uprzytomnić, iż, gdyby postulaty naszej polityki gospodarczej spełniły się były w ciągu ostatnich lat, gdyby istotnie rozpoczął się był międzynarodowy obieg kapitałów, znikły mechaniczne skrupowania przywozu w krajach wierzycielskich, odpady ograniczenia dewizowe w krajach niewypłacalnych, ustabilizowały się waluty i t. d. i t. d., nie byłoby w Polsce potrzeba (z wyjątkiem administracji celnej) żadnej innej administracji handlu zagranicznego.

W tych warunkach zagadnienie tej administracji w Polsce sprowadza się w gruncie rzeczy do jednej naczelnej zasady: jej e l a s t y c z n o ś c i . Musi ona bowiem z jednej strony ujmować całą gamę sytuacji faktycznych, stojących przed naszym obrotem zagranicznym, z drugiej—o ile możliwości najlepiej odpowiadać potrzebom rynku wewnętrznego. Z takiego sformuło-

wania płynąć powinny wszystkie naczelné wnioski natury organizacyjnej.

Wynika z tego przedewszystkiem, iż ośrodek dyspozycji polityczno-handlowej musi znajdować się tam, gdzie znajduje się ośrodek dyspozycji ogólnej polityki gospodarczej Państwa. Innemi słowy nie jest do pomyslenia, aby mógł znajdować się on poza władzą III instancji, odpowiedzialną za całokształt spraw, związanych z produkcją i obrotem. Tak, jak we wszystkich sprawach produkcji i obrotu wewnętrznego uzgadnianie poszczególnych decydujących poczynań musi być przeprowadzane z innemi resortami gospodarczemi—tak też uzgadnianie to powinno następować i w sprawach decyzji polityczno-gospodarczych w dziedzinie handlu zagranicznego. Tworzenie jakichkolwiek nowych instytucji, które objęłyby część czy całość dyspozycji w tej dziedzinie, nie może być w jakikolwiek sposób uzasadnione.

Co się zaś tyczy administracji handlu zagranicznego w ścisłym znaczeniu, a więc tych organów interwencyjizmu państwowego, które narosły z biegiem lat w mia-

rę komplikowania się wspomnianej powyżej dyspozycji polityczno-handlowej i które powołane są wyłącznie do wykonywania poszczególnych poczynań tej dyspozycji, to i tu wszelka centralizacja wydaje się raczej niewskazaną. Z jednej strony bowiem istnieją organa administracji handlu zagranicznego, które z natury rzeczy winny pozostawać bezpośrednio pod wpływem ośrodka dyspozycji polityczno-handlowej (chodzi o te, które mają charakter wyraźnie obronny, t. j. które w każdej chwili winny zastosować się do decyzji powziętej naskutek nagłego powstania nowego jakiegoś stanu faktycznego nazewnątrz), z drugiej zaś—organa, gdzie wpływ ośrodka dyspozycji może być znacznie bardziej pośredni, a więc które powinny w takim razie być możliwie przybliżone do zainteresowanych w handlu zagranicznym sfer społeczeństwa celem ułatwienia manipulacji. Żadnych ścisłych form organizacyjnych nie da się tu narzucić zgóry, gdyż przeczy temu sama istota administracji naszego handlu zagranicznego na tle ogólnej polityki gospodarczej Państwa.

A. W.

MOŻLIWOŚCI ROZWOJOWE PRZEMYSŁU ŚLEDZIOŁÓWCZEGO W POLSCE

ZAGADNIENIE rozbudowy przemysłu śledziółwczego w Polsce zasługuje na uwagę, chociażby ze względu na poważną rolę, jaką ten przemysł odgrywa w życiu ekonomicznym państw morskich.

Mimo że cd 5 lat jesteśmy świadkami pionierskich prób przeszczepiania tego przemysłu z obcego organizmu gospodarczego, i choć trzeba przyznać, że dużo żmudnej pracy temu poświęcono, to jednak jeżeli chodzi o problem przemysłu śledziółwczego o ogólnogospodarczym znaczeniu dla Polski, jesteśmy jeszcze w stadium wyjściowym i nie zdołaliśmy jeszcze rozwiązać kwestji racjonalnej eksploatacji tego przemysłu na skalę państwa morskiego i w oparciu o wyłączne własne siły.

Poniżej podajemy charakterystyczne dane liczbowe, dotyczące przywozu do Polski śledzi zagranicznych oraz z własnych połowów w latach 1928—1935 (w tonnach netto):

	Śledzie solone zagran.	Śledzie świeże i mrożone zagran.	Śledzie solone własnych połowów	Przywóz razem	Stosunek przywozu do własnych połowów %	Wartość przywozu śledzi zagr. tys. zł
1928	68 545	11 909	—	80 454	—	49 405
1929	83 445	15 287	—	98 732	—	55 927
1930	76 060	12 082	—	88 142	—	51 818
1931	41 758	10 567	—	52 325	—	28 293
1932	38 071	6 741	1 915	46 727	4°	19 444
1933	36 744	5 398	4 220	46 362	9'1	15 129
1934	35 767	4 041	4 930	44 738	11°	13 564
1935	40 378	5 158	3 362	48 898	6 8	15 971

Jak widzimy, przywóz śledzi do Polski—zarówno pod względem wagi jak i wartości— stanowi poważną pozycję w naszym bilansie handlowym. Nieznaczny udział własnych połowów śledzi w ogólnym imporcie, wykazujący ponadto spadek w 1935 r.—po 5 latach prób tworzenia tego przemysłu—pozwała przypuszczać, że nie został uzgodniony jeszcze racjonalny program rozbudowy tego przemysłu, jak to mia miejsce z innemi zagadnieniami morskimi.

Interesujące będzie wyjaśnienie, czy własny przemysł śledziółwczy ma wogóle uzasadnienie gospodarcze w naszej polityce morskiej, i jak się przedstawia strona przyszłej dochodowości tego przemysłu—bez sztucznego, oczywiście, podtrzymywania jego egzystencji zapomocą subwencji lub wysokiej ochrony celnej.

Najbardziej rozpowszechnionym poglądem, przemawiającym przeciw rozbudowie własnej floty śledziółwczej, jest, że brak nam jakoby warunków naturalnych dla uprawiania dalekomorskich połowów śledzi: że nasze granice morskie są za małe, materiał ludzki ilościowo i jakościowo nieodpowiedni, a miejsca połowów śledzi zbyt odległe.

Fakt posiadania stosunkowo bardzo małego wybrzeża byłby logicznym powodem, przemawiającym przeciw uprawianiu własnego rybołówstwa śledziowego, gdyby chodziło o eksploatację wód terytorjalnych, t. j. przybrzeżnych, które jednak przy połowach śledzi nie wchodziły zupełnie w rachubę. Polska ma takie same prawo naturalne do eksploatacji wód eksterytorjalnych jak wszystkie inne państwa, posiadające dostęp do morza, i argument małej granicy morskiej w równym stopniu przemawiałby za nieuprawianiem dalekomorskich połowów, jak np. za nietworzeniem własnej floty handlowej.

Jeśli chodzi o materiał ludzki, to musimy sięgnąć do arsenału doświadczeń pierwszych polskich towarzystw śledziółwczych. Otóż, doświadczenie wykazało, że po paru latach szkolenia na wykwalifikowaną załogę statków śledziółwczych rybacy nasi nie ustępują w kwalifikacjach rybakom holenderskim, a nawet przewyższają ich zdolnościami technicznymi.

Co do ilościowego braku materiału ludzkiego—to pogląd ten należy chyba rozumieć jako brak wyszkolonych już w połowach śledzi fachowców, gdyż brak odpowiednich kandydatów na przyszłych wykwalifikowanych rybaków zupełnie nie wchodzi w rachubę. Odwrotnie, nasze połowy przybrzeżne nie są obfite i mo-

gą dać zatrudnienie tylko części naszej ludności rybackiej. Nadmiar tej ludności pozostaje bez pracy, lub też poszukuje zatrudnienia na lądzie, a w niektórych wypadkach emigruje. Skierowanie ekspansji naszej ludności rybackiej na dalekomorskie połowy śledzi byłoby najwłaściwszym rozwiązaniem problemu bezrobocia rybaków. Ponadto doskonałe wyniki dało szkolenie rezerwistów naszej marynarki wojennej, elementu rdzenia polskiego, z głębi kraju, którzy okazali się, jak dowiodła praktyka, dobrym materiałem na marynarzy-rybaków.

Odległość miejsc połowów śledzi od naszego wybrzeża jest napozór najbardziej przekonującym argumentem przeciwników własnego dalekomorskiego rybołówstwa. Trudno bowiem zaprzeczyć, że np. Anglja, posiadając miejsca połowów w odległości 40÷100 mil od swych brzegów, ma pod tym względem warunki daleko dogodniejsze od naszych, gdyż odległość terenów łownych morza Północnego od Gdyni wynosi 500÷820 mil. Moment ten jest tem bardziej przekonujący, że zahacza wyraźnie o stronę kalkulacyjną całego zagadnienia i przy powierzchownej ocenie można by wyciągnąć wniosek, że polskie dalekomorskie połowy śledzi—wobec nierównych szans z konkurencją angielską—nie będą nigdy obiektem rentownym i skazane są na sztuczne podtrzymywanie.

Żeby jednak nabrać właściwego poglądu na tę sprawę, konieczne jest—z jednej strony—porównanie przykładów, których nam dostarczają dalekomorskie połowy innych państw, z drugiej zaś—oparcie się na doświadczeniu już istniejących polskich towarzystw śledziówczych i wyciągnięcie stąd właściwych wniosków.

Typowym przykładem, jak duża odległość połowów od bazy wyjściowej nie decyduje jeszcze o stronie kalkulacyjnej dalekomorskich połowów, może być eksploatacja przez Francję terenów łownych w okolicach wysepek St. Pierre i Miquelon, znajdujących się w pobliżu Nowej Funlandji i odległych od portu wyjściowego Lorient, położonego na zachodnim wybrzeżu Francji, o ok. 3 000 mil. Eksploatacja ta trwa już od dawna i nie jest zarzucana, mimo iż Francja ma pod bokiem tereny morza Północnego i inne, a porty Północnej Ameryki i Nowej Funlandji znajdują się tuż w pobliżu terenów łownych wysepek St. Pierre i Miquelon i stanowią groźną konkurencję.

Takim samym przykładem może być eksploatacja morza Berentsa przez Anglję i Niemcy. Odległość od portów wyjściowych Anglji (np. Hull) i Niemiec (Altona) do morza Berentsa wynosi ok. 1 700 mil, północno-wschodnie zaś porty Norwegji i Finlandji oddalone są tylko o 150÷200 mil od centrum morza Berentsa, a bazy wyjściowe rosyjskiej floty rybackiej na wybrzeżu Murmańskim położone są jeszcze bliżej.

Mimo tak dużej odległości i konkurencji norwesko-rosyjskiej Anglja (bez Szkocji) złowiła tylko na morzu Berentsa w 1932 r. ok. 27 tys. t ryb, a Niemcy—ok. 26 tys. t, gdy tymczasem całkowite połowy Polski, przybrzeżne i dalekomorskie, w 1932 r. wyniosły ok. 9 tys. t.

Jeszcze klasyczniejszym przykładem są połowy śledzi przy północnych brzegach Islandji, gdzie idealne wprost warunki, jeżeli chodzi o odległość, posiadają porty rybackie tej wyspy, mające tereny łowne przy samym prawie brzegu. Bardziej upośledzone pod tym względem są już Szkocja i Norwegja, odległe od północnych brzegów Islandji o ok. 850÷890 mil, a już, zdawałoby się, zupełnie bez szans jest Finlandja, bar-

dziej oddalona od Islandji niż Polska i mająca z Helsingforsu do terenów łownych tych śledzi odległość ok. 1 700 mil. Tymczasem, jak to wykazuje b. dokładna statystyka „Bulletin Statistique des Peches Maritimes” z 1932 r. (ostatni biuletyn), w roku tym Finlandja, posługując się okrętem-matką, zajmowała trzecie miejsce w połowie śledzi islandzkich—po Islandji i Norwegji, łowiąc 5 470 t tych śledzi i plasując się przed Szkocją, która tamże złowiła tylko 1 512 t, mimo że odległość jej od miejsc połowów jest o blisko 800 mil krótsza.

Przykład ten jest tem ciekawszy, że Finlandja, posiadając małą liczbę mieszkańców i ograniczony rynek wewnętrzny na te śledzie, pracowała na eksport, gdy tymczasem, robiąc analogję do stosunków polskich, musimy pamiętać, że posiadamy jeden z największych w Europie rynków zbytu na śledzie solone.

Nie wnিকamy w systemy eksploatacji w wyżej przytoczonych przykładach, gdyż są one tak różnorodne i uzależnione od całego kompleksu indywidualnych warunków, że wątpliwe jest, aby który z tych przykładów mógł być dokładnym wzorem dla naszego rybołówstwa śledziowego. Chodziło tylko o wyciągnięcie właściwego wniosku, że odległość miejsc połowów od portów ojczystych nie rozstrzyga jeszcze kwestji opłacalności eksploatacji, i że przez dobór odpowiedniego systemu połowów, t. j. techniczne pokonanie czasu i przestrzeni, można częściowo zrekomensować tak zdawałoby się naturalne i niczem niepokonalne przeszkody, decydujące pozornie o stronie kalkulacyjnej.

Bardziej znanym i typowym przykładem technicznego pokonania czasu i przestrzeni, aczkolwiek na mniejszą skalę, są różnice w metodach połowów Anglji i Holandji. Odległość miejsc połowów od brzegów Anglji wynosi 40÷100 mil, od brzegów zaś Holandji 100÷510 mil. Oba kraje należą do głównych eksportatorów morza Północnego i rywalizują z sobą w eksporcie śledzi na obce rynki, mimo tak napozór nierównych szans.

Różnica odległości spowodowała odmienny system połowów, który sprowadza się nie tylko do różnicy wielkości i typu statków, liczby załogi, długości trwania rejsów, różnicy w sposobie patroszenia i solenia śledzi oraz w rodzaju używanych sieci, ale spowodowała też odmienny typ organizacji kapitałów, zaangażowanych w tym przemyśle. Wszystkie te przejawy są funkcją różnicy odległości miejsc połowów.

Sądzymy, że—tak, jak dla Holandji byłoby błędem dokładne naśladownictwo Anglji—tak dla Polski metody holenderskie do pewnego stopnia tylko mogą być wzorem, i to tylko w okresie pierwszych lat pionierskiej pracy.

Obecnie zdaje się już nie ulegać kwestji, że w przyszłości system taki, dostosowany do naszych indywidualnych warunków i biorący pod uwagę nasze żywotne interesy gospodarcze, na podstawie dotychczasowego doświadczenia da się opracować.

Powracając do zagadnienia, czy dalekomorskie połowy śledzi mogą być kiedyś lukratywnym obiektem dla lokaty kapitałów, bez znaczniejszej ochrony celnej lub subwencyj, musimy wziąć pod uwagę, że na całość kalkulacji ceny własnej śledzi składa się, poza kosztami eksploatacji statków, również cały szereg prac na lądzie, jakoto: reparacja i garbowanie sieci, produkcja beczek, reparacje motorów i statków, a przede wszystkim sortowanie i przepakowywanie śledzi do beczek handlowych.

Poczynione na tem polu doświadczenia pierwszych polskich towarzystw śledziółwczyczych pozwalają wnioskować, że nawet przy nieznacznej ochronie celnej pozycje te będą w przyszłości czyniły cenę własną wyprodukowanych śledzi bardziej konkurencyjną w stosunku do cen śledzi holenderskich i angielskich. Inne mi słowy, nadwyżka kosztów, spowodowana różnicą odległości i niedająca się wyrównać zastosowaniem odpowiedniego systemu połowów, da się zrównoważyć przez nieznaczną ochronę celną i niższe koszty eksploatacyjne na łądzie.

Osiągnięcie tego celu wymaga jednak dłuższego czasu, potrzebnego na wyszkolenie robotników i całego personelu ładowego. Chociaż bowiem robocizna w Polsce jest znacznie tańsza od robocizny w Holandji i Anglii, wydajność robotników polskich w pierwszym okresie szkolenia jest niewspółmiernie mniejsza, wykonanie—jakościowo gorsze, co w rezultacie powoduje poważne straty. Jak już jednak zaznaczono, poczynione doświadczenia pozwalają już obecnie przewidzieć, że w przyszłości zarówno wydajność jak i jakość pracy polskich robotników i robotnic, zatrudnionych w pracach ładowych przemysłu śledziółwczyczego, dorównają całkowicie wydajności i jakości pracy robotników holenderskich, różnica zaś w cenie robocizny przypadnie na korzyść kalkulacji ceny własnej śledzi.

Reasumując, polskie dalekomorskie połowy śledzi—tak, jak każdy inny nowopowstający przemysł—wymagają w pierwszym okresie organizacji i pionierskiej pracy dość znacznej ochrony celnej o charakterze wychowawczym lub pomocy pieniężnej Państwa, w przyszłości jednak staną się lukratywnym objektem dla lokaty kapitałów, przy normalnej łagodnej ochronie celnej.

Pozostaje jeszcze do omówienia kwestja, czy korzyści gospodarcze, które budowa tego przemysłu zapewniłaby Polsce i Gdyni, uzasadniają ponoszenie ofiar ze strony Państwa w pierwszym okresie rozwoju tego przemysłu.

Jednym z najczęściej wysuwanych zarzutów w latach 1933 i 1934 był fakt udziału kapitałów zagranicznych w polskich przedsiębiorstwach śledziółwczyczych i realizowanie większości kosztów eksploatacyjnych zagranicą, na pokrycie których konieczne było przekazywanie zagranicę gotówki, uzyskanej ze sprzedaży połowów w kraju. W ten sposób przemysł ten nie dawał rzekomo żadnych korzyści krajowi, gdyż pieniądze uciekały zagranicę, jak również zyski przedsiębiorstw przyspadały zagranicy.

Pomijając nieścisłość tego zarzutu, trzeba uwzględnić, że właśnie w pierwszym i drugim roku egzystencji tych przedsiębiorstw włożyły one dużo pieniędzy w budowę magazynów i urządzeń dla przemysłu śledziółwczyczego w Gdyni, które to inwestycje za 25 lat przejdą na własność Skarbu.

Zasadniczą słabą stroną tego zarzutu była krótkowzroczność w rozumieniu, że własnego przemysłu śledziółwczyczego, a zwłaszcza pomocniczych przemysłów, nie można stworzyć od podstaw w ciągu 2-3 lat, i że korzystanie z obcych baz i urządzeń w pierwszych latach egzystencji było złem koniecznym, niedającym się w żaden sposób uniknąć. Dwie były przyczyny poposzenia większości kosztów eksploatacyjnych zagranicą: pierwsza—to brak własnych metod w przewyciężaniu odległości miejsc połowów, w związku z czem przyjęto tymczasowo metody holenderskie, druga—to brak jakichkolwiek urządzeń dla tego przemysłu

w Gdyni i całkowity brak obeznanych z jego pracami robotników oraz personelu administracyjnego.

Oba zagadnienia były poruszone już poprzednio i można stwierdzić, że dzięki dużym wysiłkom i współpracy Ministerstwa Przemysłu i Handlu uczyniono tak duży krok naprzód w usamodzielnieniu prac eksploatacyjnych na łądzie i w opracowaniu spostrzeżeń nad racjonalnymi dla naszych warunków metodami połowów, że w niedalekiej może przyszłości pokrycie części zapotrzebowania naszego rynku śledziami z własnych połowów równoznaczne będzie z całkowitem uaktywnieniem na taką kwotę naszego bilansu handlowego. Biorąc pod uwagę wartość przywozu śledzi zagranicznych, która w 1929 r. wyniosła ok. zł 56 miljn., a która obecnie jeszcze stanowi poważną pozycję, argument uaktywnienia naszego bilansu handlowego w dużym stopniu przemawia za rozbudową przemysłu śledziółwczyczego.

Jeszcze bardziej przemawia za tem nasz wyjątkowo pojemny rynek na śledzie nawet jak na stosunki światowe. Rynek nasz jest jednym z głównych odbiorców produkcji angielskiej i punktem zainteresowania światowej produkcji śledzia solonego. Przypisać to należy z jednej strony znacznej liczbie ludności żydowskiej w miastach prowincjonalnych, z drugiej zaś— niskiej naogół stopie życiowej całej ludności i dostosowanej do tych warunków cenie śledzi, dzięki czemu są one dostępne dla szerokich mas.

Omawiając sprawę połowów śledzi islandzkich przez Finlandję, zwróciliśmy uwagę na fakt, że kraj ten, będąc w gorszych od nas warunkach, jeśli chodzi o różnicę odległości do miejsc połowów śledzi islandzkich, oblicza swą produkcję na eksport, gdy tymczasem dla przemysłu śledziółwczyczego polskiego rynek zbytu byłby nietylko całkowicie zapewniony, ale wątpliwe jest, aby kiedykolwiek własne połowy mogły całkowicie pokryć zapotrzebowanie naszego rynku.

Wyłaniała się spoczątku kwestja, czy śledzie, preparowane i solone na polskich statkach rybackich systemem holenderskim, znajdą zbyt na rynku polskim, zdawiaendawna przyzwyczajonym do konsumpcji śledzi, preparowanych i solonych systemem angielskim, t. j. na łądzie. Kwestja ta została rozwiązana pomyślnie przez przedsiębiorstwa „Mopol” i „Mewa”. Kosztem dość poważnych wydatków, związanych ze skomplikowanym aparatem sprzedaży, kosztem niższych cen i stałego dostosowywania się do życzeń odbiorców pod względem solenia, pakowania i sortowania śledzi—udało się w ciągu paru lat wprowadzić te śledzie na rynek polski i obecnie daje się raczej odczuwać brak t. zw. „polskich śledzi”—mimo, że terażniejsze ich ceny kształtują się prawie na poziomie cen śledzi angielskich.

Warto się zastanowić również nad faktem, że jeżeli Polska ma wogóle przystąpić kiedyś do uprawiania dalekomorskich połowów na miarę państwa morskiego, to ze względu na swój rynek powinna rozpocząć od połowów śledzi, na które ma zapewniony zbyt. Dla innych bowiem ryb morskich rynek polski przedstawia, jak dotychczas, bardzo małą wartość. Tem też należy tłumaczyć ostrożny i powolny rozwój naszych dalekomorskich połowów u wybrzeży Bornholmu, znacznie obfitszych w dorsze i płastugi od naszych terenów przybrzeżnych.

Pojemność naszego rynku na śledzie spowodowała presję traktatową państw, zainteresowanych w eksporcie śledzi, a w konsekwencji obniżkę cła na śledzie importowane z zł 24 na zł 12 za beczkę. Tak znaczna

znizka cła stanowi duże utrudnienie dla młodego naszego przemysłu śledziolowczego, który znajduje się w początkowym stadium rozwoju i dlatego wymaga jeszcze przez pewien czas ochrony celnej o charakterze wychowawczym.

Pozostają jeszcze do omówienia właściwe korzyści gospodarcze, które rozbudowa własnego przemysłu śledziolowczego zapewniłaby krajowi, a przedewszystkiem portowi gdańskiemu.

Dalekomorskie połowy śledzi, przy systemie zbliżonym do wzorów holenderskich, są przemysłem wydobywczym i jednocześnie przetwórczym. Proces przetwórczy w schematycznym ujęciu polega na patroszeniu i zasoleniu śledzi w beczkach morskich na statku, poczem na sortowaniu i przepakowaniu śledzi na lądzie z beczek morskich do handlowych.

Przemysł wydobywczy i jednocześnie przetwórczy, jakim są dalekomorskie połowy śledzi, ma tę przewagę nad przetwórczym, opartym na surowcu zagranicznym, lub też nad uszlachetniającym, że większą część ceny własnej wyprodukowanego towaru stanowi wynagrodzenie pracy ludzkiej. Ogromne znaczenie ma też fakt, że surowiec pomocniczy, jakim jest sól, opakowanie, t. j. beczki, dalej—prowiant dla załogi, środki pędne dla okrętów, t. j. ropę i smary—może dostarczyć Polska. Jedynie kapitał inwestycyjny, w danym wypadku statki i sieci, przez dłuższy okres czasu byłibyśmy zmuszeni sprowadzać w przeważnej części z zagranicy. I tu jednak istnieją możliwości kompensacyjnej wymiany, a na przyszłość kryją się pomyślne perspektywy dla naszych stoczni, ciężkiego przemysłu i przemysłu przedziałniczego.

Przyjmijmy teoretycznie, że najbliższy nasz program przewiduje rozbudowę przemysłu śledziolowczego do rozmiarów, umożliwiających pokrycie połowy zapotrzebowania naszego rynku, które oszacujemy ostrożnie na 340 tys. beczek rocznie. Produkcja nasza powinna byłaby wynosić ok. 170 tys. beczek handlowych, t. j. ok. 200 tys. beczek morskich rocznie, co przy przeciętnej cenie beczki handlowej zł 65 stanowiłoby wartość rynkową ok. zł 11 miljn.

Gdybyśmy eksploatowali statki motorowe typu lugra holenderskiego, to dla osiągnięcia wyżej wymienionej produkcji musielibyśmy uruchomić około 100 takich jednostek, gdy w chwili obecnej cała polska flotylla śledziolowcza wynosi 14 statków tego typu. Przez to samo bynajmniej nie sugerujemy konieczności uruchomienia większej ilości lugrów śledziowych tego właśnie typu. Przy wyżej zakreślonej produkcji przeszło 1 400 rybaków znalazłoby zatrudnienie na statkach, przyczem ich roczne gotówkowe tylko wynagrodzenie wynosiłoby ok. zł 2 miljn. Przeszło półtora tysiąca robotników i personelu administracyjnego znalazłoby zatrudnienie na lądzie przy sortowaniu i przepakowywaniu śledzi, reparacji i garbowaniu sieci oraz przy fabrykacji beczek.

Pobudzenie do życia nowych przemysłów, towarzyszących przemysłowi śledziolowczemu, kryje w sobie prawdopodobieństwo późniejszego samoistnego rozwoju takich przemysłów, jak produkcja beczek, produkcja sieci i lin, reparacje i remonty statków i motorów i t. p. Niektóre z nich znalazłyby doskonałe warunki do pracy na eksport, jak np. przemysł bednarski.

Trzeba również pamiętać o drugiej stronie całego zagadnienia, a mianowicie o handlu. Byliśmy świadkami, jak wybudowanie Hali i Chłodni Rybnej, budowa magazynów śledziowych i rozpoczęcie sprzedaży hurtowej śledzi w Gdyni przez polskie towarzystwa śledziolowcze—przeciągnęły stopniowo 30% (obecnie nawet więcej) przeładunków i handlu śledziami. Na moło rybackim w Gdyni koncentruje się obecnie najbardziej przemysłowo-handlowa część portu. Nie ulega wątpliwości, że jeszcze przed osiągnięciem przez własne połowy 50% pokrycia naszego rynku śledziowego przeładunek i handel śledziami rozwinąłby się znacznie w Gdyni, gdyż handel ten ma wyraźną tendencję koncentrowania się w jednym miejscu (dobór asortymentu).

Wartość połowów morskich państw europejskich wynosi rocznie ok. zł 1 1/2 miljd., w czym obecny udział Polski nie przekracza 2⁰/₁₀₀. Na czele tej produkcji pomiędzy W. Brytanią, Norwegją, Francją i Z. S. R. R. znajdują się również Niemcy, które gigantyczną rozbudowę swego przemysłu dalekomorskich połowów przeprowadziły stosunkowo niedawno, bo w ciągu kilku dziesięciu ostatnich lat. Dlatego też ich polityka rozwoju tego przemysłu, sposób poparcia i ochrony w pierwszym okresie egzystencji, a przedewszystkiem programowość i planowość rozbudowy flotylli dalekomorskich połowów—byłaby może najwłaściwszym przykładem do naśladowania, przy uwzględnieniu specyficznych naszych warunków. Ostatnio Niemcy do swego programu morskiego wprowadziły nowy pięcioletni plan, przewidujący budowę ok. 150 nowoczesnych dużych trawlerów motorowych, przeznaczonych do dalekomorskich połowów. Państwa o rozwiniętym już oddawna przemyśle rybołówczym również nie szczędzą wysiłków, mających na celu ochronę rozwoju i egzystencji tego przemysłu. Ostatnio nawet Anglja zrobiła wyłom w swej liberalnej polityce gospodarczej—właśnie w odniesieniu do swego przemysłu śledziolowczego—i stworzyła specjalny fundusz, wynoszący £ 5 miljn., przeznaczony dla reglamentacji i premjowania eksportu śledzi solonych.

Jakimi drogami nie dążyłaby polityka gospodarcza tych państw do osiągnięcia właściwego celu, t. j. zapewnienia trwałego rozwoju dalekomorskiemu rybołówstwu, pozostaje niezmiennym fakt powszechnego u tych państw zrozumienia doniosłości tego problemu i protekcyjnego doń ustosunkowania się.

Historja rozwoju potęg morskich uczy nas, że rozwój rybołówstwa dalekomorskiego poprzedzał zawsze rozbudowę ich floty handlowej i portów. Dalekie i śmiałe wyprawy rybaków skandynawskich i brytyjskich odkrywały lądy i światy przedtem, nim świadoma polityka morska i kolonialna państw skierowywała tam swe ekspedycje i kompanje handlowe.

Niewątpliwie jednak, jeśli chodzi o Polskę, to byliśmy na morzu tak spóźnieni, że byłoby nonsensem w tym zakresie naśladowanie historii, ale wydaje się, że należałoby realizować i popierać rozbudowę dalekomorskiej floty śledziolowczej możliwie równolegle i w równej mierze jak rozbudowę portu i floty handlowej. Niedocenianie tego zagadnienia mogłoby przyczynić się do opóźnienia naszego wyścigu pracy, dążącego do wyrównania zaległości dziejowych na odcinku morskim.

H. Żebrowski

KRONIKA GOSPODARCZA

Ś. P. DR. INŻ. STEFAN OSSOWSKI. — W dn. 22/III b. r. zmarł Inż. Stefan Ossowski, b. Minister Przemysłu i Handlu.

Ś. p. Ossowski urodził się w 1874 r. w Bożyminie, ziemi płockiej. Naukę rozpoczął w V Gimnazjum Filologicznym w Warszawie, w którym uzyskał promocję do klasy 8; za działalność społeczną narodową był relegowany z gimnazjum warszawskiego i wyjechał do Płocka, gdzie ukończył gimnazjum w 1894 r. Następnie wyjechał na Politechnikę do Lwowa, na której studjował do 1900 r. Po ukończeniu Politechniki był przez 2 lata asystentem przy katedrze teorii maszyn.

W 1902 r. Wydział Krajowy b. Galicji wydelegował Inż. Ossowskiego do Szwajcarii dla przestudjowania zagadnienia wyzyskania sił wodnych. W tym czasie zetknął się z Prof. Narutowiczem, specjalnie w tym dziale pracującym, z którym utrzymywał bliski kontakt naukowy i osobisty.

Podczas pobytu w Szwajcarii pracował również w Fabryce Turbin we Fryburgu, gdzie poznał się z Prof. Mościckim, któremu zorganizował pomoc finansową krajową dla prac, związanych z otrzymywaniem azotu z powietrza. Po powrocie do kraju napisał pracę doktorską z dziedziny turbin, za którą w 1907 r. otrzymał doktorat inżynierji na Politechnice Lwowskiej.

W kraju Inż. Ossowski poświęcił się zagadnieniu wyzyskania sił wodnych, a specjalnie zajął się sprawą wyzyskania sił wodnych Dunajca na odcinku Szczawnica — Jazowsko. Rozwiązanie tego zagadnienia powierzył Prof. Narutowiczowi i na zasadzie jego projektu uzyskał koncesję

od władz austriackich na eksploatację. W 1913 r. przy współudziale P. Steczkowskiego stworzył Inż. Ossowski komitet organizacyjny dla budowy Fabryki Związków Azotowych w Jaworznie w/g patentu Prof. Mościckiego. W latach 1914 ÷ 1919 prowadzi tę fabrykę jako administrator przy współpracy technicznej Prof. I. Mościckiego.

Od dn. 10/III do dn. 30/VII 1922 r. był Ministrem Przemysłu i Handlu po raz pierwszy, a powtórnie objął to stanowisko w okresie 13/I ÷ 27/I 1923 r. W latach 1924 ÷ 1927 pełni funkcje Wiceprezesa Banku Gospodarstwa Krajowego i stałego konsultanta w sprawach gospodarczych. W 1925 r. wstępuje do władz „Starachowic”. Od 1928 r. staje na czele Zjednoczenia Elektrowni Okręgu Radomsko-Kieleckiego.

W pogrzebie, który odbył się w dn. 25/III r. b. w Warszawie, wziął udział Pan Prezydent Rzeczypospolitej w otoczeniu domu cywilnego i wojskowego, Panowie Ministrowie: Raczkiewicz, Kaliński, Świętosławski, PP. Wiceministrowie: Doleżał, Sławoj-Składkowski, Bobkowski, oraz przedstawiciele Zarządu Miejskiego, ster naukowo-kulturalnych, organizacji gospodarczych i społecznych.

Nad mogiłą przemawiali: Wiceminister Doleżał w imieniu Ministra Przemysłu i Handlu i Prezes Związku Izb Przemysłowo-Handlowych Inż. Cz. Klamer, podkreślając zasługi Zmarłego na stanowisku Ministra Przemysłu i Handlu, członka i założyciela Chem. Instytutu Badawczego i prezesa wielu organizacji oraz zakładów przemysłowych.

SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH

RZĄDOWY PROJEKT USTAWY O PEŁNOMOCNICTWACH. — Rząd wniósł do Sejmu projekt ustawy o upoważnieniu Prezydenta Rzplitej do wydawania dekretów. Projekt ten upoważnia Prezydenta Rzplitej do wydawania dekretów do dnia otwarcia najbliższej sesji nadzwyczajnej Izb, a w każdym razie nie dłużej niż do dn. 1 czerwca 1936 r. w zakresie spraw gospodarczych i finansowych z wyjątkiem sprawy zmiany relacji złotej do złota. Spod dekretów wyłączone są również te sprawy, które Rząd wniósł jako projekty ustaw do Izb w czasie sesji zwyczajnej 1936/37, a które przez Izby nie zostały załatwione, będą bowiem one mogły być załatwione na najbliższej sesji nadzwyczajnej Sejmu i Senatu. Jak głosi uzasadnienie tego projektu ustawy, ma on na celu „zapewnienie Rządowi w razie niezbędnej konieczności szybkiego działania w drodze aktów ustawodawczych”.

SPRAWY GOSPODARCZE NA PLENUM SEJMU. — Dn. 17/III b. r. odbyło się posiedzenie Sejmu, na którym przez I czytanie przeszły następujące rządowe projekty ustaw o charakterze gospodarczym: o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli z dn. 16/II 1928 r., o utworzeniu województwa stołecznego, o administracji samorządowej w województwie stołecznym, o przedłużeniu okresu urzędowania tymczasowych organów ustrojowych gminy m. st. Warszawy, o paszportach, o zmianie ustawy z dn. 22/VI 1925 r. o wyścigach konnych, o zalesianiu niektórych nieużytków, o państwowej szkole morskiej w Gdyni, o zatwierdzeniu zmian statutu Banku Polskiego, o monopolu loteryjnym, o przejęciu przez Skarb Państwa niektórych zobowiązań finansowych m. Gdyni, o dodatkowych kredytach na rok 1934/35, z projekty ustaw o zaciąganiu pożyczek na cele inwestycyjne przeds. „Polskie Koleje Państwowe” i przeds. „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”, projekt ustawy o finansowaniu państwowych inwestycji wodnych, o obligacjach, o odstąpieniu gminie m. st. Warszawy gruntów państwowych na cele rozbudowy miasta i projekt ustawy o uregulowaniu stanu prawnego

niektórych gruntów, wywłaszczonych na cele obrony Państwa.

Na temże posiedzeniu przez I czytanie przeszły również następujące projekty ustaw, złożone przez Posłów: W. Hylę — w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 7/VI 1927 r. o prawie przemysłowym, W. Długosza — o przekazaniu samorządowi terytorjalnemu niektórych funkcji z zakresu administracji szkolnej.

W dalszym ciągu na tem posiedzeniu złożone zostało sprawozdanie Komisji Prawniczej o rządowym projekcie ustawy o prawie ekslowem. Referował Pos. Zaklika. Wobec przyjęcia w II czytaniu poprawek — III czytanie tego projektu ustawy zostało odroczone. W II i III czytaniu — po sprawozdaniu Komisji Prawniczej — Sejm przyjął rządowy projekt ustawy o prawie czekowym. Referował Pos. Sioda. Również w sprawozdaniu tejże Komisji w obu czytaniach — po referacie Pos. Pimonowa — Sejm przyjął rządowy projekt ustawy o wywłaszczeniu nieruchomości na cele budowy portów i inn. urządzeń morskich. W dalszym ciągu w sprawozdaniu Komisji Budżetowej w obu czytaniach przyjęty został rządowy projekt ustawy o kredytach dodatkowych na rok 1935/36. Referował Pos. Hołyński. W obu czytaniach Sejm przyjął następnie rządowy projekt ustawy o likwidacji Tymczasowej Kasy Przeworności Pracowników Kolei Państwowych Polskich. Sprawozdanie Komisji Budżetowej referował Pos. Starzak. Następnie Sejm częściowo przyjął, częściowo zaś odrzucił poprawki, wprowadzone przez Senat do przyjętego przez Sejm w dn. 7/II 1936 r. projektu ustawy o stosunku Państwa do Muzułmańskiego Związku Religijnego w Polsce — w sprawozdaniu Komisji Oświatowej, referowanem przez Pos. Pimonowa. W podobny sposób — po sprawozdaniu tejże Komisji, referowanem przez Pos. Hoffmana — Sejm załatwił poprawki Senatu do przyjętego przez Sejm w dn. 7/II b. r. projektu ustawy o stosunku Państwa do Karańskiego Związku Religijnego w Polsce. W II czytaniu został przyjęty projekt ustawy, złożony przez Pos. Michałowskiego, w sprawie uchylecia ustawy

z dn. 11/III 1850 r., dotyczącej zobowiązania gmin do odszkodowania straty, powstałej przy zbiegowiskach publicznych. Sprawozdanie Komisji Administracyjno-Samorządowej referował poseł—wnioskodawca. Następnie w obu czytaniach — w sprawozdaniu Komisji Rolnej — Sejm przyjął rządowy projekt ustawy o mleczarstwie. Referował Pos. Gromada.

W końcu Sejm na posiedzeniu w dn. 17/III przystąpił do obrad nad sprawozdaniem Komisji Administracyjno-Samorządowej o projekcie ustawy, zgłoszonym przez Pos. Prystorową o uboju zwierząt gospodarskich w rzeźniach. Referował Pos. Dudziński. Głównym postanowieniem projektu jest obowiązkowe ogłuszenie zabijanego zwierzęcia przed wykrwieniem. Drugim ważnym postanowieniem jest obowiązek dzielenia tusz zwierzęcych na 2 podłużne połowy oraz w tym tylko stanie wypuszczanie poza obręb rzeźni. Te postanowienia uniemożliwiają rytualny ubój na potrzeby religijne ludności żydowskiej. Referent uzasadniał projekt ustawy z punktu widzenia humanitarnego, gospodarczego oraz kultu religijnego. Podnosił, że ludność chrześcijańska zupełnie niesłusznie ponosi koszty uboju rytualnego, że wytworzył się monopol handlu zwierząt rzeźnych i mięsem, że to dezorganizuje rynek mięsny oraz uniemożliwia budowę chłodni, gdyż „mięso t. zw. „koszerne” musi być spożyte w 48 godzin, a więc odpada potrzeba budowy chłodni. Ubój rytualny — zdaniem referenta — sprawia, że rolnik za bydło otrzymuje cenę niższą, pozatem jest zdany na łaskę kartelu mięsnego. Referent oblicza straty bezpośrednie i pośrednie, jakie gospodarstwo narodowe spowoduje istnienie uboju rytualnego ponosi — na kwotę zł 140 miljn. Referent wniósł o przyjęcie ustawy w brzmieniu komisijnym. Po referencie zabrał głos Pan Minister Rolnictwa i Reform Rolnych J. Poniatowski, zgłaszając imieniem Rządu szereg poprawek do projektu ustawy. Rząd uznaje w zupełności 2 punkty wyjścia w tej sprawie: dążenie do bardziej humanitarnego uboju i dążenie do uporządkowania gospodarczej strony handlu mięsem. Jednak samo proste zniesienie uboju rytualnego nie rozwiąże zagadnienia. Najważniejszą poprawką jest umożliwienie uboju, dokonywanego zgodnie z przepisami religijnymi pewnych grup ludności. Przytem poprawka ta utrzymuje, że rozporządzenie Ministrów ustali odmienny sposób uboju, i przewiduje, że ubój ten będzie ściśle dostosowany do potrzeb tych grup ludności, że mięso, w ten sposób otrzymane, nie może się przedostać do handlu normalnego i stanowić będzie odrębny rodzaj w koncesjonowanych jatkach pod nadzorem Rządu. Takie postawienie sprawy pozwoli uchylić złe skutki gospodarcze, płynące z dotychczasowego uboju sposobem rytualnym. Uporządkowanie rynku mięsnego automatycznie nie nastąpi, ale stworzone będą warunki dla zdrowej inicjatywy na tem polu. Termin wprowadzenia w życie tej ustawy zostaje przyśpieszony w poprawce rządowej do dn. 1/I 1937 r. Wobec zgłoszenia przez Rząd poprawek — projekt ustawy został przez Sejm ponownie odesłany do Komisji.

Dn. 20/III b. r. odbyło się posiedzenie Sejmu, na którym przez I czytanie przeszedł rządowy projekt ustawy o zmianie prawa górniczego. W dalszym ciągu przez I czytanie przeszły 2 projekty ustaw w sprawie ratyfikacji: projektów konwencji, przyjętych dn. 10/VI 1925 r. na III sesji ogólnej Konferencji Międzynarodowej Pracy w sprawie: 1) odszkodowania za wypadki przy pracy i 2) odszkodowania za choroby zawodowe, oraz projektu konwencji w sprawie wieku dopuszczania dzieci do robót nieprzemysłowych, przyjętego dnia 30/IV 1932 r. na XVI sesji ogólnej Konferencji Międzynarodowej Pracy. Na temże posiedzeniu przez I czytanie przeszedł również rządowy projekt ustawy o układach zbiorowych pracy. Wreszcie przez I czytanie przeszły na tem posiedzeniu następujące projekty ustaw, złożone przez Posłów: J. Holyńskiego — o zniesieniu podatku wojskowego, S. Mroza — o zmianie ustawy z dn. 15/III 1933 r. o szkołach akademickich, B. Pochmarskiego — również o zmianie tejże ustawy oraz A. Kroebla — o zmianie dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 14/XI 1935 r. o specjalnym podatku od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszy publicznych.

W dalszym ciągu posiedzenia Sejmu w dn. 20/III odbyło się III czytanie rządowego projektu ustawy o prawie wekslowem. Referował Pos. Zaklika. Również odbyło się III czytanie projektu

ustawy w sprawie uchylenia ustawy z dn. 11/III 1850 r., dotyczącej zobowiązania gmin do odszkodowania strat, powstałych przy zbiegowiskach publicznych. W referacie Pos. Hoppego odbyło się sprawozdanie Komisji do Spraw Samorządu Stołecznego o rządowym projekcie ustawy o przedłużeniu okresu urzędowania tymczasowych organów ustrojowych gminy m. st. Warszawy. Tymczasowy zarząd m. st. Warszawy opiera się na rozporządzeniu Prezydenta Rzplitej z dn. 24/IX 1934 r., które wygasa w dn. 31/III b. r. Wobec tego, że utworzenie województwa stołecznego, a w związku z tem i zainstalowanie nowych władz miejskich nie będzie mogło być przeprowadzone do tego czasu — okazała się potrzeba przedłużenia okresu urzędowania tymczasowych władz miejskich. Projekt ustawy przedłuża ten okres do dn. 1/X 1937 r. Sejm w obu czytaniach projekt ten przyjął. W dalszym ciągu posiedzenia złożone zostało sprawozdanie Komisji Budżetowej o rządowym projekcie ustawy o zatwierdzeniu zmian statutu Banku Polskiego. Referował Pos. Holyński. Sejm przyjął w obu czytaniach ten projekt ustawy. Po sprawozdaniu Komisji Prawniczej Sejm w obu czytaniach przyjął rządowy projekt ustawy o uregulowaniu stanu prawnego niektórych gruntów, wywłaszczonych na cele obrony Państwa. Referował Pos. Zadurski. W wyniku działań wojennych zostało wywłaszczone na cele obrony Państwa przez b. władze rosyjskie szereg gruntów, a ostateczne uregulowanie tej sprawy nie nastąpiło. Ponieważ obecnie wiele obszarów wywłaszczonych nie odgrywa żadnej roli dla obrony Państwa — niema potrzeby zatrzymywania ich w rękach Państwa. Uregulowanie ostateczne polegać będzie na: 1) uchyleniu decyzji, dotyczących wywłaszczeń, i przekazanie gruntów właścicielom, 2) ustalenie odszkodowania dla właścicieli, jeśli ich grunty są niezbędne dla obrony Państwa, a właścicielom nie została wypłacona całkowita suma za odszkodowanie przez b. władze rosyjskie oraz 3) ustalenie odszkodowania za użytkowanie tych gruntów w wysokości 1% rocznie. Naturalnie, wypłacone przez b. władze rosyjskie kwoty — zostaną potrącone. Projekt ustawy dotyczy gruntów, wywłaszczonych przez b. władze rosyjskie do dn. 31/XII 1915 r.

W dalszym ciągu posiedzenia w dn. 20/III odbyło się sprawozdanie Komisji Administracyjno-Samorządowej o projekcie ustawy, zgłoszonym przez Pos. J. Prystorową o uboju zwierząt gospodarskich w rzeźniach. Referował Pos. Puławski. Do sprawozdania Komisji Rząd zgłosił kilka poprawek. Jedna z nich dotyczyła ustępu art. 5, głoszącego, że do uboju rytualnego, dozwolonego na potrzeby religijne, zwierzęta rzeźne winny być nabywane na targowiskach od rolników-producentów lub organizacji rolniczych zbytu, a transakcje te winny być zarejestrowane przez targowiskowe komisje nadzorcze. Druga poprawka, zgłoszona do art. 5 przez Rząd, dotyczyła uchylenia postanowienia opodatkowania mięsa, pochodzącego z uboju rytualnego, opłatą nie niższą niż gr 10 od 1 kg żywej wagi. Trzecia zaś poprawka Rządu do tegoż artykułu dotyczyła uchwalania przez rady miejskie i gromadzkie zakazu uboju rytualnego. Projekt Komisji dozwalał uchwalanie takich zakazów w tych miastach i gminach, gdzie ludność żydowska nie przekracza 15% ogółu ludności. Projekt rządowy proponował 3% ogółu ludności województwa i uzależniał wejście w życie zakazu od zatwierdzenia odnośnych uchwał rad miejskich i gminnych przez władze nadzorcze. W głosowaniu wszystkie poprawki rządowe zostały przez Sejm przyjęte, a projekt uchwalony w II i III czytaniu.

Na temże posiedzeniu Sejmu odbyło się sprawozdanie Komisji Budżetowej o rządowym projekcie ustawy o zaciągnięciu pożyczek na cele inwestycyjne przeds. „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”. Referował Pos. Sikorski, który na wstępie podkreślił, że przedłożony projekt ustawy jest konsekwencją uchwały budżetowej, przewidującej pokrycie wydatków inwestycyjnych w kwocie zł 20 210 600 w formie kredytów. Projekt rządowy opiewa na kwotę zł 20 miljn. i daje upoważnienie ustawowe do przeprowadzenia transakcyj kredytowych. Według wyjaśnień Rządu — źródła pokrycia dla tych inwestycji będą stanowić: Pożyczka Inwestycyjna, Fundusz Pracy, oraz rynek wewnętrzny i ewent. zagraniczny. Sejm projekt ustawy przyjął w II i III czytaniu. Następnie Pos. Starzak referował sprawozdanie Komisji Budżetowej o rządowym projekcie ustawy o zaciąganiu pożyczek

na cele inwestycyjne przeds. „Polskie Koleje Państwowe”. Dotychczas Koleje finansowały inwestycje z nadwyżek eksploatacyjnych. Tym razem, ponieważ nadwyżki ewentualne będą przekazane do Skarbu Państwa — inwestycje będą finansowane drogą pożyczek, których oprocentowanie przypuszczalnie wyniesie 5 ± 6%. Źródła pożyczkowe będą takie, jak przy pożyczkach inwestycyjnych pocztowych, wysokość natomiast wyniesie zł 70 miljn. Projekt ustawy został przez Sejm w obu czytaniach przyjęty. Pos. Jabłoński referował sprawozdanie Komisji Budżetowej o rządowym projekcie ustawy o finansowaniu państwowych inwestycji wodnych. Na czoło tych inwestycji wybijają się budowa zapory w Porębcie i Rożnowie. Inne inwestycje — to regulacje rzek, budowa portów, zabudowa potoków górskich, zabezpieczenie Krakowa przed powodzią, uregulowanie kanałów Królewskiego i Augustowskiego. Wysokość kredytów na te inwestycje wynosi zł 20 miljn. Izba w II i III czytaniu projekt ustawy uchwaliła. W końcu na tem posiedzeniu w obu czytaniach Izba przyjęła rządowy projekt ustawy o kredytach dodatkowych na rok 1934/35. Referował Pos. Holyński.

Dn. 24/III b. r. odbyło się posiedzenie Sejmu, na którym przez I czytanie przeszedł rządowy projekt ustawy o upoważnieniu Prezydenta Rzplitej do wydawania dekrétów. Przez I czytanie przeszły następujące projekty ustaw, złożone przez Posłów: Jahodę-Żóltowskiego — o zmianie dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 3/XII 1935 r. o zmianie niektórych zaopatrzeń emerytalnych oraz odszkodowań, Świątopelk-Mirskiego — o zmianie ustawy z dn. 15/VII 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym, Jabłońskiego — o zmianie ustawy z dn. 26/III 1935 r. o klasyfikacji gruntów dla podatku gruntowego, Karśnickiego — o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 24/X 1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych, Suchorzewskiego — w sprawie zmian w ustawie z dn. 17/III 1933 r. o uproszczeniach, stosowanych przy regulacji hipotek parcelowanych gruntów państwowych, Gduli — o zmianie ustawy z dn. 10/II 1920 r. o budowie i utrzymaniu dróg publicznych w Rzplitej Polskiej, Hoffmana — o uposażeniu nauczycieli zakładów naukowych i wychowawczych, utrzymywanych przez związki samorządu terytorjalnego, Traczewskiego — w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 22/III 1928 r. o badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa, Snopczyńskiego — o częściowej zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 7/VI 1927 r. o prawie przemysłowym, Hoffmana — o odpowiedzialności służbowej nauczycieli w szkołach i zakładach, utrzymywanych przez związki samorządu terytorjalnego, i tegoż posła — o stosunkach służbowych nauczycieli w szkołach i zakładach naukowych i wychowawczych, utrzymywanych przez te związki. Na tem posiedzeniu złożone zostało sprawozdanie Komisji Prawniczej o rządowym projekcie ustawy o Trybunale Stanu. Referował Pos. Szczepański. Komisja Prawnicza wprowadziła poprawki do art. 8, 12, 13, 14, 16 i 25. Izba w obu czytaniach projekt ten uchwaliła. Również w sprawozdaniu Komisji Prawniczej w obu czytaniach Sejm uchwalił po referacie Pos. Morawskiego rządowy projekt ustawy o odznaczeniach cudzoziemskich. Dalej odbyło się sprawozdanie Komisji Rolnej o projekcie ustawy, złożonym przez Pos. Hylę w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 28/X 1933 r. o przejmowaniu na własność Państwa gruntów za niektóre należności i pieniądze. Referował poseł — wnioskodawca. Izba w II i III czytaniu w brzmieniu Komisji przyjęła powyższy projekt ustawy. Następnie odbyło się sprawozdanie Komisji Administracyjno-Samorządowej o projekcie ustawy, złożonym przez Pos. Kroebła o zmianie dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 14/XI 1935 r. o specjalnym podatku od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszy publicznych. Referował poseł-wnioskodawca. Izba w obu czytaniach w brzmieniu, uchwalonem przez Komisję, projekt powyższy uchwaliła. Wreszcie w sprawozdaniu Komisji Budżetowej w obu czytaniach Sejm przyjął rządowy projekt ustawy o przejęciu przez Skarb Państwa niektórych zobowiązań finansowych m. Gidyńi. Referował Pos. Hutten-Czapki. W końcu na tem posiedzeniu w sprawozdaniu Komisji Prawniczej Izba w obu czytaniach przyjęła rządowy projekt ustawy o odstąpieniu gminie

m. st. Warszawy gruntów państwowych na cele rozbudowy miasta. Referował Pos. Messing.

POSELSKIE WNIOSKI USTAWOWE W SPRAWACH GOSPODARCZYCH. — Pos. Karśnicki złożył projekt ustawy o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 24/X 1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych. Wnioskodawca proponuje uzupełnienie art. 55 rozporządzenia, w rozdz. VI, dotyczącym ulg, przyznawanych przez urzędy rozjemcze. Art. 55 omawianego rozporządzenia mówi o okolicznościach, dotyczących postępowania w razie wniesienia przez dłużnika wniosku o obniżenie reszty ceny kupna. Art. 54 głosi, że urząd rozjemczy może obniżyć długi z tytułu reszty ceny kupna nieruchomości ziemskich, jeżeli czynność prawna, ustalająca cenę sprzedaży, została dokonana w okresie od dn. 1/I 1926 r. do dn. 1/VII 1932 r. Wnioskodawca proponuje uzupełnić art. 55 ustępem 7, głoszącym, że, jeżeli dłużnik nabył nieruchomość ziemską, należącą do grupy B lub C, w okresie od 1/I 1929 r. do 1/I 1934 r. i opłacił mniej niż 40% ceny kupna — wierzyciel może złożyć wniosek o rozwiązanie umowy sprzedaży i przeprowadzenie rozrachunku z tego tytułu. Dotychczas możliwość rozwiązania umowy sprzedaży nie była związana z wielkością nabytego przez dłużnika obiektu. Wnioskodawca specjalnie traktuje grupy B i C nieruchomości ziemskich i daje możliwość wierzycielowi rozwiązania umowy sprzedaży poza dotychczasowymi warunkami, przewidzianymi w omawianym dekrete.

Posel Snopczyński wniósł projekt ustawy o częściowej zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 7/VI 1927 r. o prawie przemysłowym. Zmiana dotyczy art. 116 tego rozporządzenia w brzmieniu ustawy z dn. 17/III 1932 r., zmienionego ustawą z dn. 10/III 1934 r. Wnioskodawca proponuje ust. 11 art. 116 uzupełnić następującym zdaniem: „Zakres bezpłatnego zatrudniania uczniów przemysłowych nie dotyczy uczniów (terminatorów) rzemieślniczych, zatrudnionych na podstawie pisemnej umowy o naukę, w pierwszym i drugim roku trwania nauki”. Dotychczasowy zakaz zatrudniania takich uczniów w rzemiośle powodował trudności zarówno dla rzemiosła, jak i dla uczniów: rezultatem był brak uczniów, co odbić się mogło w przyszłości na poziomie rzemiosła, a niemożność bezpłatnego zatrudnienia uczniów stwarzała trudności dla chłopców, chcących poświęcić się rzemiosłu, sytuacja zaś kryzysowa utrudniała umorzenie opłat za naukę.

Pos. Holyński wniósł projekt ustawy w sprawie zniesienia podatku wojskowego. W myśl tego wniosku w ustawie z dn. 23/V 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 28/XII 1934 r. skreśla się art. 91. Artykuł ten mówi o ustanowieniu podatku wojskowego dla uznanych za niezdolnych do służby wojskowej oraz za zdolnych do służby w pospolitem ruszeniu i innych. Wniosek Pos. Holyńskiego głosi, że podatek wojskowy po raz ostatni będzie pobrany za rok 1935. Istniejące w dniu wejścia w życie projektu ustawy zaległości w podatku wojskowym, pobieranym w formie dodatku do podatku dochodowego i w 15% dodatku, pobieranym na mocy ustawy z dn. 26/III 1935 r., łączy się w jedną ogólną sumę. To samo stosuje się do nowopowstających należności z tytułu tego podatku i dodatku za lata podatkowe od 1935 r. włącznie. Wpływy skarbowe z tytułu tego podatku były i są znikome — nieproporcjonalne do kosztów wymiaru i poboru podatkowego, toteż uchylene tego zbędnego w sensie fiskalnym podatku odciążą administrację skarbową, a nie spowoduje właściwie ubytku w dochodzie Skarbu Państwa.

PRACE KOMISYJ SEJMU. — Dn. 17/III b. r. na posiedzeniu Komisji Administracyjno-Samorządowej odbył się dalszy ciąg rozprawy nad projektem ustawy o uposażeniach w samorządzie terytorjalnym. Referował Pos. Kroebł. Komisja z szeregiem poprawek przyjęła ten projekt ustawy. Na temże posiedzeniu odbyło się sprawozdanie Pos. Pacholczyka o rządowym projekcie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym w samorządzie terytorjalnym. Dyskusji nie ukończono.

W dn. 18/III b. r. na posiedzeniu Komisji Administracyjno-Samorządowej toczyła się rozprawa nad projektem ustawy, zgłoszonym przez Pos. Prystorową o uboju zwierząt gospodarskich w rzeźniach. Referował Pos. Dudziński. Komisja obradowała nad poprawkami, zgłoszonymi przez Rząd w II czytaniu. Do poprawek, zgłoszonych przez Rząd, zostały przyjęte nowe poprawki, dotyczące nabywania zwierząt, przeznaczonych do uboju rytualnego, od rolników bezpośrednio, dalej obciążenia mięsa z uboju rytualnego opłatą nie mniejszą niż gr 10 od 1 kg żywej wagi za nadzór oraz możliwości znoszenia uboju rytualnego przez rady miejskie i gminne w miejscowościach, gdzie ludność żydowska nie wynosi więcej niż 15% ogółu ludności. Poprawkom tym Rząd się sprzeciwił i zastrzegł zajęcie stanowiska na plenum.

W dn. 18/III b. r. odbyło się posiedzenie Komisji Budżetowej, na którym w referatach Pos. Pos. Sikorskiego i Starzaka — Komisja przyjęła 2 rządowe projekty ustaw o zaciąganiu pożyczek na cele inwestycyjne przeds. „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” oraz „Polskie Koleje Państwowe”. W referacie Pos. Holyńskiego uchwalono rządowy projekt ustawy o zatwierdzeniu zmian statutu Banku Polskiego i projekt ustawy o dodatkowych kredytach na rok 1934/35.

Dn. 18/III b. r. na Komisji Prawniczej Pos. Zadurski zreferował rządowy projekt ustawy o uregulowaniu stanu prawnego niektórych gruntów, wywłaszczonych na cele obrony Państwa, który Komisja przyjęła.

Dn. 20/III b. r. na posiedzeniu Komisji Administracyjno-Samorządowej w referacie Pos. Kroebla Komisja przyjęła projekt ustawy, zgłoszony przez referenta, w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 14/XI 1935 r. o specjalnym podatku od wynagrodzeń.

W dn. 20/III b. r. na posiedzeniu Komisji Prawniczej w referacie Pos. Morawskiego Komisja przyjęła rządowy projekt ustawy o odznaczeniach cudzoziemskich oraz w referacie Pos. Szczepańskiego rządowy projekt ustawy o Trybunale Stanu z szeregiem poprawek.

Dn. 24/III b. r. Komisja Prawnicza na posiedzeniu przyjęła w referacie Pos. Messinga rządowy projekt ustawy o odstąpieniu gminie m. st. Warszawy gruntów państwowych na cele rozbudowy miasta.

Dn. 24/III b. r. na posiedzeniu Komisji Budżetowej w referacie Pos. Hutten-Czapkiego przyjęto rządowy projekt ustawy o przejęciu przez Skarb Państwa niektórych zobowiązań finansowych m. Gdyni, w referacie Pos. Wagnera — projekt ustawy o monopolu loteryjnym oraz w referacie Pos. Holyńskiego — projekt ustawy, wniesiony przez referenta o zniesieniu podatku wojskowego.

Dn. 24/III b. r. Komisja Administracyjno-Samorządowa obradowała nad projektem ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym. Referował Pos. Pacholczyk.

Dn. 25/III b. r. odbyło się posiedzenie specjalnej Komisji dla Sprawy Pełnomocnictw. Projekt rządowy o upoważnieniu Prezydenta Rzplitej do wydawania dekretów referował Pos. Sikorski. Na tem posiedzeniu zabrał głos Pan Premier M. Kościłkowski, uzasadniając wniesiony projekt mogącymi się zjawiać koniecznościami. Po dyskusji projekt ten przyjęto z poprawkami: jedną — uzależniającą skorzystanie z pełnomocnictw w nadzwyczajnych okolicznościach i drugą — ograniczającą zakres pełnomocnictw w sensie niezwiększania przez Rząd obciążeń ludności. Pos. Hutten-Czapki zgłosił wniosek o niezmniejszeniu, dotyczący niezwiększania przez Rząd w okresie trwania pełnomocnictw zadłużenia finansowego Skarbu.

Dn. 25/III b. r. Komisja Budżetowa w referacie referenta generalnego budżetu Wicemarszałka Miedzińskiego przyjęła zmianę Senatu do projektu ustawy skarbowej na rok 1936/37.

Dn. 25/III b. r. Komisja Spraw Zagranicznych w referacie Pos. Tomaszewicza przyjęła rządowy projekt ustawy w sprawie ratyfikacji projektów konwencji, przyjętych dn. 16/VI 1925 r. na VII sesji ogólnej Konferencji Międzynarodowej Pracy w sprawie: 1) odszkodowania za wypadki przy pracy i 2) odszkodowania za choroby zawodowe, oraz w referacie Pos. Nowaka projekt ustawy w sprawie ratyfikacji projektu konwencji w sprawie wieku dopuszczania dzieci do robót nieprzemysłowych, przyjętego dn. 30/IV 1932 r. na XVI sesji ogólnej Konferencji Międzynarodowej Pracy. Na temże posiedzeniu w referacie Pos. Wadowskiego Komisja przyjęła rządowy projekt ustawy o paszportach.

Dn. 25/III b. r. odbyło się posiedzenie Komisji Rolnej, na którym w referacie Pos. Boładzia został przyjęty rządowy projekt ustawy o wyścigach konnych oraz w referacie Pos. Freymana rządowy projekt ustawy o zalesianiu niektórych nieużytków.

PRACE KOMISYJ SENATU. — W dn. 17 i 18/III r. b. odbyły się posiedzenia Komisji Administracyjnej, na których toczyły się obrady nad rządowymi projektami ustaw o służbie w samorządzie terytorjalnym i o odpowiedzialności służbowej członków organów zarządzających i funkcjonariuszów w samorządzie terytorjalnym.

Dn. 18/III b. r. Komisja Wojskowa przyjęła w brzmieniu sejmowem w sprawozdaniach Sen. Petrażyckiego i Sen. Kudelskiej projekt ustawy o użyciu broni przez wartowników cywilnych, zatrudnionych w administracji wojskowej, oraz projekt ustawy w sprawie zmiany ustawy z dn. 18/XII 1920 r. o pocztach i telegrafach w czasie wojny.

Dn. 20/III b. r. Komisja Komunikacyjna przyjęła w referacie Sen. Siedleckiego w brzmieniu sejmowem projekt ustawy o wydawaniu „Dziennika Taryf i Zarządzeń Kolejowych”.

Dn. 23/III b. r. Komisja Gospodarczo-Skarbowa w referacie Sen. Siemiątkowskiego przyjęła ze zmianami projekt ustawy o mleczarstwie, następnie bez zmian projekty ustaw: o wywłaszczeniu nieruchomości na cele budowy portów oraz o zatwierdzeniu zmian statutu Banku Polskiego.

Dn. 23/III b. r. Komisja Budżetowa w sprawozdaniu Sen. Fudakowskiego bez zmian przyjęła projekt ustawy o dodatkowych kredytach na lata 1935/36 oraz 1934/35. W referatach Sen. Sen. Dąbkowskiego, Gwiżdża i Rudowskiego — Komisja przyjęła bez zmian 3 projekty ustaw o zaciąganiu pożyczek na cele inwestycyj: przez Polskie Koleje Państwowe, przez przedsiębiorstwo Polska Poczta, Telegraf i Telefon oraz na cele inwestycyj wodnych.

Dn. 25/III b. r. Komisja Prawnicza przyjęła ze zmianami projekt ustawy o prawie wekslowem w referacie Sen. Wróblewskiego i bez zmian o prawie czekowym — w referacie Sen. Jeszkego. Również bez zmian w referatach Sen. Sen. Barańskiego, Terlikowskiego i Beczkowicza Komisja przyjęła projekty ustaw o przerachowaniu wkładek w kasach sierocych w okręgu Sądu Okręgowego w Cieszynie, o uregulowaniu tytułu prawnego gruntów, wywłaszczonych na cele obrony Państwa i o odznaczeniach cudzoziemskich.

Dn. 25/III b. r. Komisja Budżetowa przyjęła bez zmian projekt ustawy o przejęciu przez Skarb Państwa zobowiązań finansowych m. Gdyni. Referował Sen. Bisping.

Dn. 25/III b. r. Komisja Administracyjna w brzmieniu sejmowem przyjęła projekt ustawy o uboju zwierząt gospodarskich w rzeźniach. Referował Sen. Dobaczewski. Bez zmian również przyjęte zostały 2 projekty ustaw: w referacie Sen. Dąbkowskiego — o przedłużeniu okresu urzędowania tymczasowych władz miejskich m. st. Warszawy i w referacie Sen. Dęczykiewicza — o zmianie dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 14/XI 1935 r. o specjalnym podatku od wynagrodzeń.

GÓRNICICTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICICTWO WĘGLOWE

STAN PRZEMYSŁU WĘGLOWEGO W LUTYM 1936 R. — Zaobserwowane już w styczniu pogorszenie sytuacji w przemyśle węglowym, w lutym przybrało na natężeniu — częściowo wskutek warunków atmosferycznych, częściowo zaś pod wpływem raptownego kurczenia się eksportu, co w rezultacie przyczyniło się do zmniejszenia wydobycia o 11'55%; natężenie zaś produkcji, t. j. przeciętne dzienne wydobycie, w związku z tą samą liczbą dni roboczych, co w styczniu (25) zmalało w tym samym stopniu i wynosiło ok. 90 tys. t. W przemyśle kokiarskim nastąpiła nieznaczna poprawa zarówno w zakresie produkcji, jak i zbytu ogólnego. Produkcja brykietów w lutym w porównaniu ze styczniem uległa bardzo poważnemu zmniejszeniu, zbyte zaś ogólny brykietów zmniejszył się w stopniu znacznie niższym niż produkcja i przewyższał ją dość poważnie.

Liczbowa stan przemysłu węglowego w lutym — według danych cyfrowych — wykazuje następujące zestawienie (w tys. tonn):

Rejony węglowe	Wydobycie	Zbyte w kraju ¹⁾	Ekspert	Zapasy na zwalach ²⁾
Śląski	1 673	983	520	714
Dąbrowski	445	287	82	374
Krakowski	142	121	—	106
Razem:	2 260	1 391	602	1 194

¹⁾ Bez zużycia własnego kopalń i deputatów.

²⁾ Obliczono przy uwzględnieniu węgla, zużytego na cele własne kopalń, na deputaty oraz węgla, skreślonego przy sprawdzaniu zapasów.

Styczeń 1936	2 555	1 464	827	1 159
Luty 1935	2 278	1 351	644	1 726

Z danych tego zestawienia wynika, że wydobycie węgla w lutym zmalało o 295 tys. t w porównaniu ze styczniem r. b., pozostając również niższe o 18 tys. t od wydobycia w lutym 1935 r. Zaznaczyć przytem należy, że spadek wydobycia dotyczył głównie rej. śląskiego, gdyż wydobycie w rej. dąbrowskim i krakowskim zmalało stosunkowo nieznacznie. Przeciętne dzienne wydobycie w lutym wynosiło około 90 tys. t — wobec 102 tys. t w styczniu, a zatem zmalało o 12 tys. t.

Ogólny zbyte węgla kamiennego w lutym — przy 25 dniach roboczych — zmalał o 298 tys. t w porównaniu ze styczniem r. b. Ponieważ eksport zmalał w stopniu znacznie większym niż zbyte krajowy, przeto w stosunkowaniu zbytu krajowego do eksportu nastąpiło pewne przesunięcie na korzyść zbytu krajowego; w ten sposób udział zbytu krajowego w ogólnym zbycie węgla wzrósł do 69'79%, a udział eksportu zmalał do 30'21% (odpowiednie liczby dla stycznia r. b. wynosiły: 63'90% i 36'10%).

Zbyte krajowy węgla kamiennego w lutym zmalał o 76 tys. t (4'99%), przewyższając o 40 tys. t (2'96%) zbyte w lutym 1935 r. Udział poszczególnych grup odbiorców w lutym w porównaniu ze styczniem r. b. przedstawia się następująco:

	Styczeń		Luty	
	tys. tonn	%	tys. tonn	%
Przemysł	752	51'37	709	50'97
Koleje żelazne	266	18'17	237	17'04

Pozostali odbiorcy (przeważnie węgiel dla opału domowego)	446	30'46	445	31'99
Razem:	1 464	100'00	1 391	100'00

Na spadek zbytu krajowego wpłynęło — wprawdzie w niejednakowych rozmiarach — zmniejszenie zapotrzebowania węgla wszystkich grup odbiorców. Najbardziej zmalał odbiór węgla ze strony przemysłu, również pewne osłabienie zanotować należy w dostawach kolejowych, zapotrzebowanie zaś węgla na potrzeby opału domowego wykazało tylko minimalną różnicę. Odbiór węgla ze strony przemysłu wynosił 709 tys. t — wobec 752 tys. t w styczniu, a zatem zmalał o 43 tys. t (5'72%). Na osłabienie odbioru węgla przemysłowego oddziaływały przede wszystkim rolnictwo łącznie z jego przemysłami przetwórczymi, następnie przemysł papierniczy, włókienniczy oraz hutniczo-żelazny, natomiast dość poważnie wzrósł odbiór węgla ze strony przemysłu cementowego i ceramicznego łącznie z wapiennikami ze względu na rozpoczęcie się sezonu budowlanego. Pozostałe gałęzie produkcji w lutym w porównaniu ze styczniem naogół nie wykazują poważniejszych odchyleń w odbiorze węgla.

Eksport węgla kamiennego w lutym — przy tej samej liczbie dni roboczych (25) co w styczniu — zmalał o 225 tys. t, czyli o 27'21%, i stanowił 602 tys. t, a zatem był o 42 tys. t mniejszy w porównaniu z analogicznym miesiącem 1935 r.

Zapasy węgla na zwalach kopalnianych w miesiącu sprawozdawczym nieznacznie wzrosły i wynosiły na dz. 29/II r. b. 1 194 tys. t, przyczem wzrost zapasów nastąpił w rej. dąbrowskim i śląskim, natomiast w rej. krakowskim zapasy węgla na zwalach kopalnianych nieco zmalały.

Liczba robotników, zapisanych w kopalniach węgla kamiennego, w lutym zmalała o 1 111, przyczem spadek załogi robotniczej dotyczył rej. śląskiego i krakowskiego, a w rej. dąbrowskim załoga robotnicza nieznacznie wzrosła, jak to ilustruje poniższe zestawienie:

Rejony	Styczeń	Luty
Śląski	45 303	44 376
Dąbrowski	18 053	18 299
Krakowski	6 496	6 066
Razem:	69 852	68 741

Pertraktacje między Związkiem Pracodawców Przemysłu Górniczo-Hutniczego i związkami robotniczymi na Górnym Śląsku nie doprowadziły do pozytywnych wyników, wobec czego zatarg o płace został rozstrzygnięty w drodze arbitrażu. Orzeczeniem Komisji Arbitrażowo-Rozjemczej z dn. 19/II dotychczasową taryfę płac dla robotników, zatrudnionych w kopalniach węgla i kruszcu, ustalono na dalszych 6 miesięcy, t. j. do dn. 1/VII 1936 r. W rej. dąbrowskim i krakowskim pertraktacje między Radą Zjazdu Przemysłowców Górniczo-Hutniczych i zawodowymi związkami robotników również nie doprowadziły do pozytywnych rezultatów, wobec czego — zgodnie z uchwałą Rady Ministrów — utworzona została nadzwyczajna komisja rozjemcza dla rozstrzygnięcia zatargu w tych zagłębiach. W dn. 7/III r. b. komisja wydała orzeczenie, które objęło wszystkie większe kopalnie węgla kamiennego rej. dąbrowskiego i krakowskiego, na mocy którego płace robotnicze utrzymane zostały na dotychczasowym poziomie. Orzeczenie nadzwyczajnej komisji rozjemczej weszło w życie z dn. 1/III i obowiązuje na 3 miesiące, t. j. do dn. 31/V 1936 r.

Ceny węgla w kraju pozostały bez zmiany. Ceny węgla-eksporwowego fob Gdynia/Gdańsk w związku z zażegnaniami konfliktu robotniczego w W. Brytanji kształtowały się zniżkowo i wynosiły dla grubych gatunków węgla górnośląskiego sh 10 ÷ 13/6.

Frachty morskie na przewóz węgla utrzymały się mniej więcej na poziomie poprzedniego miesiąca. Za statek ok. 3 000 tonn płacono (w sh): Sztokholm, Göteborg 4/-, Kopenhaga, Aarhus 4/3, Tromsøe, Oslo 5/3, Bergen, Drondjem 5/9, Stavanger 5/6, Helsingfors 5/3, Ryga 3/9, Rewal 4/-, Rouen fr. 25, Bordeaux fr. 28, Nantes fr. 29, Nice sh 10/3, Rotterdam, Amsterdam 5/-, Antwerpja 4/1 1/2, Barcelona 10/6, Algier/Bona, Philippeville, Sfax-Oran 9/9, Malta 8/-, Wenecja, Livorno-Spezja 9/-, Livorno-Savona 9/3, Buenos Aires 10/-, Rio de Janeiro 10/-, porty Jugosławji 10/-.

Produkcja koksu wynosiła w lutym 120 tys. t — wobec 123 tys. t w styczniu, a zatem zmalała o 3 tys. t (2'44%), natomiast natężenie produkcji w związku z mniejszą liczbą dni roboczych w lutym w porównaniu ze styczniem utrzymało się mniej więcej na niezmiennym poziomie. Ogólny zbyt koksu wynosił w lutym 130 tys. t — wobec 128 tys. t w styczniu, a zatem wzrósł o 2 tys. t (1'56%). Z ogólnego zbytu 130 tys. t — na zbyt krajowy przypadło w lutym 101 tys. t wobec 108 tys. t w styczniu, a zatem o 7 tys. t (6'48%) mniej, na eksport 29 tys. t — wobec 20 tys. t w styczniu, czyli o 9 tys. t więcej. Co się tyczy zbytu koksu na rynku krajowym, to spadek ten został spowodowany

w pierwszej linii obniżeniem zapotrzebowania ze strony przemysłu hutniczo-żelaznego oraz przemysłu chemicznego. Natomiast zaznaczyła się pewna poprawa w zbycie koksu dla celów opałowych — w związku z niskim stanem zapasów koksu na rynku. Wzrost wywozu koksu został spowodowany zwiększonymi wysyłkami do Szwecji, Norwegii oraz do W. M. Gdańska. Ponieważ ogólny zbyt koksu łącznie z zużyciem własnym koksierii był nieco większy od produkcji — przeto zapasy koksu w miesiącu sprawozdawczym uległy dalszemu zmniejszeniu i wynosiły na koniec miesiąca 193 tys. t. Załoga robotnicza koksierii w lutym utrzymała się mniej więcej na poziomie poprzedniego miesiąca i wynosiła 1 944 robotników.

Produkcja brykietów w lutym w porównaniu ze styczniem zmalała o 8 tys. t i wynosiła zaledwie 9 tys. t. Również odpowiednio zmalał ogólny zbyt brykietów. Załoga robotnicza — w związku z silnym ograniczeniem produkcji — zmalała o 61 robotników i wynosiła z końcem miesiąca 102 robotników.

PRZEMYSŁ WĘGLOWY W GRUDNIU 1935 R. — Wydobywanie węgla kamiennego w grudniu 1935 r. przedstawiało się następująco: Tabl. I

Rejony węglowe	Grudzień 1 9 3 5		Styczeń ÷ grudzień		
	tonn	1913= 100	1 9 3 5		1913 tonn
			tonn	1913= 100	
Śląski	1 856 339	69'22	21 132 149	65'66	32 182 109
przec. dzienna	80 710	74'74	70 440	65'23	107 994
Dąbrowski	477 001	83'94	5 430 288	79'63	6 819 209
przec. dzienna	20 739	89'72	18 101	78'31	23 116
Krakowski	163 449	99'52	1 980 491	100'49	1 970 790
przec. dzienna	7 107	107'46	6 602	99'83	6 613
Ogółem:	2 496 789	73'13	28 542 928	69'66	40 972 108
przec. dzienna	108 556	78'82	95 143	69'08	137 723

Spadek (—) lub wzrost (+) wydobywania w grudniu 1935 r. w porównaniu z listopadem 1935 r. i grudniem 1934 r. ilustruje poniższe zestawienie:

Rejony	W stosunku:			
	do listopada 1935 r.		do grudnia 1934 r.	
	tonn	%	tonn	%
Śląski	+ 35 124	1'93	- 112 891	5'73
Dąbrowski	- 38 699	7'51	- 38 644	7'49
Krakowski	- 35 627	17'90	- 5 362	3'18
Ogółem:	- 39 202	1'55	- 156 897	5'91

Jak wynika z powyższego zestawienia, wydobywanie węgla kamiennego w grudniu zmalało w stosunku do listopada o 1'55%, a w stosunku do analogicznego miesiąca 1934 r. o 5'91%. W całym 1935 r. wydobyto węgla kamiennego 28 542 738 t, t. j. o 690 348 t (2'36%) mniej niż w 1934 r.

Ogólny zbyt węgla kamiennego w grudniu w porównaniu z listopadem zmalał o 171 815 t, przyczem głównie spadł zbyt krajowy, podczas gdy eksport zmniejszył się w stopniu mniejszym. W konsekwencji tego w ustosunkowaniu się zbytu krajowego do eksportu nastąpiło pewne przesunięcie na korzyść eksportu: gdy w listopadzie udział zbytu krajowego w ogólnym zbycie stanowił 67'09%, a eksportu 39'91% — to w grudniu udział zbytu krajowego wynosił 65'42%, a eksportu 34'58%. W 1935 r. zbyt krajowy w stosunku do 1934 r. wzrósł i stanowił w ogólnym zbycie 64'79%, podczas gdy eksport zmalał, stanowiąc 35'21% zbytu ogólnego; odpowiednie zaś liczby dla 1934 r. wynosiły: 60'26% i 39'74%.

Spadek zbytu krajowego i eksportu w grudniu w porównaniu z listopadem ilustruje poniższe zestawienie:

Rejony	Zbyt w kraju		Eksport	
	tonn	%	tonn	%
Śląski	63 116	5'64	4 031	0'60
Dąbrowski	53 848	15'78	14 400	11'54
Krakowski	36 260	21'79	160	64'00
Ogółem:	153 224	9'42	18 591	2'33

Jak wynika z tabl. II, w której podany jest zbyt węgla według odbiorców, na spadek zbytu krajowego wpłynęło głównie zmniejszenie zapotrzebowania ze strony konsumentów węgla opałowego, również — wprawdzie nieznacznie — zmalało zapotrzebowanie ze strony przemysłu, natomiast dostawy kolejowe — jak zwykle w miesiącach zimowych — wzrosły. Na spadek odbioru wpłynęło głównie zmniejszenie

1) Liczby, dotyczące eksportu, omówiliśmy szczegółowo w zesz. 10/1936, str. 265.

zapotrzebowania ze strony przemysłów, związanych z budownictwem, a przede wszystkim cementowni, cegielni i wapienników oraz gałęzi przemysłowych, które wkroczyły w okres martwej koniunktury, a więc w pierwszej linii cukrowni. Pozatem — chociaż w znacznie mniejszej mierze — zmalały wysyłki dla hutnictwa żelaznego oraz rolnictwa łącznie z jego przemysłami przetwórczymi. Pewien wzrost odbioru wykazał przemysł włókienniczy — w związku z gromadzeniem zapasów węgla do produkcji letniej. Następnie wskazać należy na sezonowy wzrost wysyłek węgla dla przeróbki na koks. Odbiór ze strony pozostałych gałęzi przemysłowych w grudniu w porównaniu z listopadem nie wykazał poważniejszych odchyżeń. W całym 1935 r. odbiór węgla ze strony przemysłu wyniósł 8 781 447 t wobec 8 385 691 t w 1934 r., całkowity zaś zbył krajowy w 1935 r. stanowił 16 880 554 t wobec 15 783 683 t w 1934 r., a zatem wzrósł o 1 096 871 t (6,95%).

Zbyt węgla kamiennego w Kraju w grudniu 1935 r.

Tabl. II

Rodzaj odbiorców	Grudzień 1935 tonn	Styczeń ÷ grudzień			
		I 9 3 5		I 9 3 4	
		tonn	%	tonn	%
I. — Przemysł					
Hutniczy:					
żelazny	87 581	1 113 940	6'60	962 366	6'10
innych metali	30 017	351 475	2'08	397 971	2'52
Koksiarnie	168 358	1 868 408	11'07	1 817 553	11'52
Brykociarnie	16 592	180 468	1'07	228 175	1'45
Gazownie	26 503	265 889	1'58	255 254	1'62
Górnicy (kopalnie rud i kopalnie niemające węgla własnego)	7 596	58 073	0'34	49 151	0'31
Naftowy	4 702	57 431	0'34	72 594	0'46
Solny	11 100	101 285	0'60	103 260	0'65
Cementowy, ceramiczny, cegielniany i wapienny	38 346	898 915	5'32	778 874	4'94
Obróbcy (metalowy i inny)	11 302	114 462	0'68	110 779	0'70
Chemiczny	35 536	390 953	2'32	360 388	2'28
Garbarski i przetwórców zwierz.	3 131	38 210	0'23	42 506	0'27
Rolniczy (przetwórczy rolny, browary, młyny, gorzelnie)	49 748	508 536	3'01	461 351	2'92
Cukrowniczy	6 333	319 883	1'89	327 129	2'07
Papierniczy	30 604	328 196	1'94	323 768	2'05
Włókienniczy	75 101	758 978	4'50	677 864	4'29
Inne gałęzie przemysłu	138 300	1 426 345	8'45	1 416 708	8'98
Razem przemysł¹⁾	740 850	8 781 447	52'02	8 385 691	53'13
II. — Inni odbiorcy					
Kolejne żelazne	295 284	2 999 175	17'77	3 033 828	19'22
Zegluga	585	21 337	0'13	22 220	0'14
Institutek miejsk. (elektrownie, tramwaje, wodociągi i inne, oprócz gazowni)	43 243	463 574	2'74	453 160	2'87
Wojskowość	16 673	299 525	1'77	292 566	1'85
Institutek państw.	14 807	142 814	0'85	138 953	0'88
Opał domowy ²⁾	187 976	1 843 225	10'92	1 480 392	9'39
Pośrednicy	174 477	2 329 457	13'80	1 976 873	12'52
Razem inni odbiorcy	733 045	8 099 107	47'98	7 397 992	46'87
O g ó ł e m w kraju:	1 473 895	16 880 554	100'00	15 783 683	100'00

Jak ilustruje tabl. III, eksport węgla kamiennego w grudniu w porównaniu z listopadem zmalał o 18 591 t (2,33%) i wyniósł 779 035 t. Spadek eksportu objął oba rejony eksportujące. Wywóz na rynki środkowo-europejskie w grudniu zmalał o 17 tys. t i wyniósł 100 tys. t.

¹⁾ Bez zużycia na cele techniczne kopalń.

²⁾ Bez zużycia na deputaty.

Eksport węgla kamiennego w grudniu 1935 r.

Tabl. III

Kraje	Grudzień 1935 tonn	Styczeń ÷ grudzień			
		I 9 3 5		I 9 3 4	
		tonn	%	tonn	%
I. — Rynki środkowo-europejskie					
Austria	99 664	1 163 500	12'68	1 410 564	13'56
Węgry	—	5 726	0'06	9 033	0'09
Czechosłowacja	4 705	201 706	2'20	346 404	3'33
Niemcy	1 847	6 478	0'07	47 494	0'46
II. — Rynki skandynawskie					
Szwecja	362 278	3 497 561	38'12	3 425 930	32'93
Norwegia	235 400	2 335 100	25'45	2 246 372	21'59
Dania	61 397	468 953	5'11	420 392	4'04
Islandja	50 681	467 643	5'10	526 126	5'06
Finlandja	3 320	24 790	0'27	33 465	0'32
III. — Rynki bałtyckie					
Łotwa	11 480	201 075	2'19	199 575	1'92
Litwa	4 623	50 290	0'55	22 195	0'21
Kłajpeda	2 783	45 920	0'50	8 885	0'08
Estonja	—	—	—	—	—
IV. — Rynki zachodnio-europejskie					
Francja	1 840	4 370	0'05	13 310	0'13
Belgia	142 550	1 636 303	17'83	2 662 288	25'59
Holandja	94 477	1 065 555	11'61	970 682	9'33
Irlandja	28 823	316 707	3'45	501 129	4'82
Szwajcaria	16 130	116 284	1'27	227 855	2'19
Anglja	—	45 820	0'50	850 594	8'17
V. — Rynki południowo-europejskie					
Włochy	64 635	1 629 045	17'76	1 833 390	17'62
Jugosławia	58 060	1 439 032	15'69	1 668 805	16'04
Rumunia	2 760	74 060	0'81	49 103	0'47
Grecja	75	6 473	0'07	17 651	0'17
Hiszpanja	—	81 140	0'88	84 376	0'81
Portugalja	—	4 200	0'05	6 790	0'07
Malta	—	2 030	0'02	3 405	0'03
VI. — Rynki pozaeuropejskie					
Algier	3 740	22 110	0'24	3 260	0'03
Egipt	14 978	308 148	3'36	292 932	2'82
Pozostała Afryka	4 200	69 616	0'76	148 352	1'43
Argentyna	—	82 026	0'89	46 138	0'44
Brazylja	—	9 775	0'11	16 720	0'16
Australia	10 728	129 812	1'41	35 328	0'34
Inne kraje	—	—	—	2 000	0'02
VII. — Węgiel okrętowy					
Razem zagranicę	757 287	8 877 778	96'76	10 083 341	96'92
VIII. — W. M. Gdańsk	21 748	296 923	3'24	320 366	3'08
O g ó ł e m:	779 035	9 174 701	100'00	10 403 707	100'00

Spadek wywozu nastąpił głównie do Austrii, co pozostaje w związku z ograniczeniem ogólnego kontyngentu importowego tego kraju, oraz do Czechosłowacji, do której wyeksportowano tylko nieznaczne ilości w obrocie kompensacyjnym za koks. Zaznaczyć również należy, że w okresie sprawozdawczym wstrzymano wysyłki do Węgier, wznowiono natomiast w ramach małego obrotu granicznego wysyłki do Niemiec. Wywóz na rynki skandynawskie w grudniu w porównaniu z listopadem zmalał o 1 tys. t. Spadek eksportu dotyczył wyłącznie Finlandji, wysyłki bowiem do wszystkich pozostałych krajów tej grupy rynków kształtowały się zwykłowo. Spadek wywozu do Finlandji tłumaczy się przeszkodami w żegludze oraz zamarzaniem niektórych portów tego kraju. Eksport na rynki bałtyckie w grudniu doznał nieznacznej poprawy wskutek wysyłek do Łotwy oraz wznowienia wywozu do Estonji. Eksport na rynki zachodnio-europejskie wzrósł o 7 tys. t; wzrost został

spowodowany zwiększeniem wysyłek do Francji i Belgii głównie w pozycji węgla okrętowego, zmalały natomiast wysyłki węgla do Szwajcarii. Wywóz na rynki południowo-europejskie zmalał o 12 tys. t, na co wpłynęły głównie wysyłki do Grecji, oraz zmniejszenie wysyłek do Jugosławii. Podkreślić przytem należy, że eksport węgla do Włoch w dalszym ciągu ograniczył się jedynie do ilości kompensacyjnych, wysyłki bowiem na rynek prywatny — wobec trudności walutowo-deewizowych — prawie całkowicie ustaly. Wywóz na rynki pozaeuropejskie kształtował się naogół niekorzystnie wskutek zaprzestania wywozu do Egiptu i Południowej Afryki oraz ograniczenia wysyłek do Argentyny i Algieru. W 1935 r. wyeksportowano ogółem 9 174 701 t — wobec 10 403 707 t w 1934 r., a zatem o 11·81% mniej. Na spadek eksportu wpłynęły częściowo postanowienia polsko-angielskiego ukła-

du węglowego, ograniczające eksport naszego węgla, częściowo zaś zaostżrane restrykcje krajów importujących, co w niektórych przypadkach doprowadziło do całkowitej utraty rynku, jak to miało miejsce z Islandją oraz w końcu roku sprawozdawczego z Czechosłowacją.

Całkowity obrót węgla, koksu i brykietów w grudniu 1935 r. ilustruje tabl. IV.

Wskutek mniejszej liczby dni roboczych w grudniu w porównaniu z listopadem (23 wobec 25) spadła liczba dniówek odrobionych o 27 177 (1·91%), wynosząc zaledwie 1 393 722. W tej liczbie — zmniejszyła się liczba dniówek zwykłych odrobionych do 1 350 673, t. j. o 34 541 (2·49%), natomiast liczba dniówek nadliczbowych — jak zwykle w okresie świątecznym — wzrosła o 7 364 (20·64%), wynosząc 43 049.

Obrót węgla, koksu i brykietów w Państwie Polskim w grudniu 1935 r.

(w tonnach)

REJONY WĘGLOWE	Pozostałość z poprzedn. miesiąca	Wydobycie (produkcja)	Do dyspozycji	R O Z C H Ó D							Pozostałość na zwalach na następ. mies.	
				Z B Y T			Z U Ż Y C I E			Ogółem		
				W kraju	Zagranicę	Razem	Cele własne zakład.	Deputaty robot. urzęd.	Razem			
W ę g i e l k a m i e n n y												
Śląski	824 861	1 856 339	2 599 502	1 056 294	668 600	1 724 894	143 088	30 200	4 143	177 431	1 902 325	697 177
Dąbrowski	326 012	477 001	788 412	287 422	110 345	397 767	41 882	9 125	1 007	52 714	450 481	337 931
Krakowski	102 216	163 449	265 138	130 179	90	130 269	19 601	5 039	784	25 424	155 693	109 445
Ogółem:	1 253 089	2 496 789	3 653 052	1 473 895	779 035	2 252 930	204 571	44 364	6 634	255 569	2 508 499	1 144 553
W ę g i e l b r u n a t n y												
Zawiercki	586	767	1 353	1 064	—	1 064	47	10	2	59	1 123	230
Wschodnio-małopolski	1 122	763	1 890	643	—	643	30	—	—	30	673	1 217
Poznańsko-pomorski	124	—	124	—	—	—	—	—	—	—	—	124
Ogółem:	1 832	1 530	3 367	1 707	—	1 707	77	10	2	89	1 796	1 571
K o k s												
Śląski	213 063	124 674	337 707	103 676	26 174	129 850	98	—	18	116	129 966	207 741
B r y k i e t y												
Śląski	275	16 908	17 154	14 549	993	15 542	23	17	26	66	15 608	1 546

Również zmniejszyła się — do 305 189, czyli o 78 537 (20·47%) — liczba dniówek opuszczonych, których w listopadzie było wyjątkowo dużo w związku z trzydniowym strajkiem protestacyjnym. Na spadek liczby dniówek opuszczonych wpłynęło też zmniejszenie się liczby dniówek urlopowych o 7 424 (9·15%), która wynosiła 73 743, co stanowi 5·46% dniówek zwykłych odrobionych. Natomiast liczba „świętówek” wzrosła o 44 264 (36·09%) — do 166 917 i wynosiła 12·36% zwykłych dniówek odrobionych.

Liczba przeciętnie zatrudnionych robotników zwiększyła się w grudniu o 1 236 (1·75%) i wynosiła 71 994.

Na przeciętnie zatrudnionego robotnika przypada w grudniu dniówek zwykłych odrobionych 18·76, wszystkich opuszczonych 4·24, w tem „świętówek” 2·32; odpowiednie liczby w listopadzie wynosiły: 19·58, 5·42, 1·73.

Przeciętne wydobycie węgla na robotniko-dniówkę wzrosło jedynie w rej. dąbrowskim — do 1 425 kg, czyli o 25 kg, natomiast w rej. śląskim zmalało o 18 kg, wynosząc 2 018 kg, i w rej. krakowskim — o 85 kg, wynosząc 1 356 kg. W rezultacie przeciętnie dla całego Państwa wydajność robotnika zwiększyła się o 5 kg i wynosiła 1 815 kg.

Przeciętny zarobek dorosłego mężczyzny w gotówce w grudniu pozostał prawie bez zmian i wynosił: w rej. śląskim zł 8·38 — wobec zł 8·34 w listopadzie, w rej. dąbrowskim zł 6·77 (zł 6·74) i w rej. krakowskim zł 6·27 (zł 6·35).

W związku ze spadkiem liczby dniówek odrobionych, przypadających na przeciętnie zatrudnionego robotnika, przeciętny miesięczny dochód dorosłego mężczyzny w gotówce w rej. dąbrowskim i krakowskim zmniejszył się, natomiast w rej. śląskim dochód robotnika pozostał prawie bez zmian, gdyż liczba dniówek, przypadających na robotnika, utrzymała się prawie na tym samym poziomie, i wynosił: w rej. śląskim w grudniu zł 166 93 — wobec zł 165 44 w listopadzie, w rej. dąbrowskim zł 121 95 (zł 137 81) i w rej. krakowskim zł 113 11 (zł 131 80). Podobnie kształtował się przeciętny całkowity dochód dorosłego mężczyzny, który wynosił: w rej. śląskim zł 188 13 (zł 187 75), w rej. dąbrowskim zł 137 56 (zł 149 10) i w rej. krakowskim zł 119 83 (zł 140 21).

Przeciętny miesięczny koszt utrzymania rodziny robotniczej, składającej się z 4 osób, chociaż niejednolicie obliczany, wynosił w grudniu w rej. śląskim zł 136 94 — wobec zł 148 37 w listopadzie, a w rej. dąbrowskim pozostał bez zmiany, wynosząc zł 101 40.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

SYTUACJA PRZEMYSŁU NAFTOWEGO W LUTYM 1936 R. — Wydobycie ropy w lutym r. l. wynosiło 4 149 cyst. brutto (w styczniu 4 454), a mianowicie (w cysternach): w okr. jasielskim 828 (895), drohobyckim 2 867 (3 056) i stanisławowskim 454 (503). Z tych ilości — na ropę marki podstawowej przypadało 2 242 cyst. (2 381) i na marki specjalne 1 907 (2 073).

Gazów ziemnych wydobyto 42 956 tys. m³ (43 512), a mianowicie (w tys. m³): w okr. jasielskim 12 876 (12 762), drohobyckim 25 432 (25 713) i w stanisławowskim 4 648 (5 037).

Cena ropy brutto marki boryslawskiej, zakupywanej przez „Polmin”, pozostawała w wysokości niezmięnionej — zł 1 350 za cysternę 10-tonnową.

Również za gaz ziemny płacono bez zmiany gr 4 61 za m³.

Czynnych było w lutym 753 (756) kopalń ropy i gazów ziemnych, zatrudniających 9 184 robotników (9 063).

Ruch terenowy wykazuje silne ożywienie w pow. turczańskim i leskim.

Prace poszukiwawcze metodą sejsmiczną prowadzono w miejscowościach: Letnia, Medenice i Litynia pow. Drohobycz, Mosty i Monasterzec pow. Rudki, oraz Uhersko, Lisiatycze i Wownia pow. Stryj.

Rafinerie olejów mineralnych przerobiły w lutym 4 122 cyst. ropy (w styczniu 3 803 cyst.).

Wytworzono różnych produktów naftowych 3 780 cyst. (3 510 cyst.), w tem (w cysternach): 763 benzyn, 1 273 nafty, 584 olejów gazowego i opałowego, 726 olejów smarowych, 252 parafiny oraz 182 innych produktów naftowych.

Wysłano z rafinerij na zapotrzebowanie rynku krajowego 2 487 cyst. (3 092 cyst.), w tem (w cysternach): 375 benzyn, 1 167 nafty, 443

olejów gazowego i opałowego, 295 olejów smarowych, 67 parafiny oraz 140 innych produktów naftowych.

Wysłano z rafinerij z przeznaczeniem na eksport 1 430 cyst. różnych produktów naftowych (1 107 cyst.), w tem (w cysternach): 482 benzyn, 282 nafty, 208 olejów gazowego i opałowego, 283 olejów smarowych, 156 parafiny oraz 19 innych produktów naftowych.

Zapasy produktów naftowych w rafinerjach w dn. 29/II r. b. wynosiły ogółem 17 372 cyst. (w dn. 31/I — 17 388), w tem (w cysternach): 2 404 benzyn, 1 659 nafty, 529 olejów gazowego i opałowego, 7 343 olejów smarowych, 313 parafiny, oraz 5 124 innych produktów naftowych.

Zapasy ropy w rafinerjach w dn. 29/II wynosiły 2 602 cyst. (w dn. 31/I 2 620 cyst.).

W 23 czynnych zakładach zatrudnionych było 3 048 robotników

Zakłady gazolinowe przerobiły w lutym ogółem 22 143 tys. m³ gazu (w styczniu 23 649 tys. m³), otrzymano gazolinę 327 cyst. (353 cyst.), wysłano do rafinerij celem domieszania do benzyn ciężkich oraz na inne zapotrzebowania krajowe 296 cyst. (336 cyst.). Eksportowano 4 cyst. (w styczniu nie eksportowano zupełnie).

W 25 czynnych zakładach zatrudnionych było 330 robotników.

HUTNICTWÓ

KOPALNICTWO RUD ŻELAZNYCH WE WRZEŚNIU I W PAŹDZIERNIKU 1935 R. — Wytwórczość wielkopieczowa wykazuje już od lipca wyraźny wzrost, który w znacznej części przypisać należy przymusowemu ograniczeniu spożycia starego żelastwa w piecach martenowskich. W miesiącach sprawozdawczych wzrost ten uwydatnił się dosyć silnie i wzmocnił jeszcze wytwarzającą się dzięki temu dobrą koniunkturę dla kopalnictwa rud żelaznych. Zainteresowanie rudami krajowymi wzmogło się znacznie, dając w rezultacie wzrost wydobycia we wrześniu o 6% i w październiku o 16,5% w porównaniu z sierpniem. Zainteresowanie rudą krajową i wzrost jej wydobycia uwydatnia się jeszcze bardziej przy porównaniu okresu 10-miesięcznego ostatnich lat, który w 1935 r. dał nadwyżkę ok. 40%. Jedną z najpoważniejszych kwestyj, dotyczących naszych rud, jest sprawa ich wzbogacenia, która, dobrze rozwiązana, umożliwiłaby w znacznym stopniu uniezależnienie się naszego hutnictwa od dowozu rud obcych. Toteż prace w tym kierunku są prowadzone nadal, choć narazie jeszcze rezultaty nie uwi-
dodniają się.

Wydobycie rud liczbowo przedstawiało się, jak następuje (w tonnach):

	Okręgi górnicze:			Ogółem	Liczba robotników
	często- chowski	radom- ski	dąb- rowski		
1934 — przec. mies.	16 979	1 941	932	19 852	1 642
I kwart. 1935 — przec. mies.	23 330	1 856	1 377	26 563	2 176
II „ „ „ „	24 256	1 856	934	27 046	2 288
Lipiec 1935	25 606	1 149	532	27 287	2 428
Sierpień „	22 889	1 596	465	24 950	2 452
Wrzesień „	21 638	4 283	603	26 524	2 669
Październik „	23 031	5 050	971	29 052	2 751
Styczeń ÷ październik 1935	235 923	23 214	9 503	268 640	—
„ „ „ „ 1934	166 179	18 513	8 462	193 154	—

Oprócz rudy, normalnie wydobytej z wnętrza ziemi, wydobywano jeszcze na 3 kopalniach rudę ze starych zwałów, choć już w znacznie mniejszej ilości niż w poprzednich miesiącach. We wrześniu wydobyto 432 t i w październiku 191 t — wobec 869 t w sierpniu; od początku roku w okresie 10 miesięcy wydobyto 5 848 t — wobec 8 309 t w tymże okresie 1934 r.

Na kopalni „Staszic” w okr. radomskim w dalszym ciągu eksploatowany był pirit, przyczem wydobycie w sprawozdawczych miesiącach wzrosło znacznie, wynosząc we wrześniu 1 751 t i w październiku 2 126 t — wobec 264 t w sierpniu. Od początku roku wydobyto 10 093 t.

Ogólne wydobycie rudy w porównaniu z sierpniem wzrosło we wrześniu o 61%, w październiku zaś o 16,5%. Wzrost wydobycia w obu miesiącach był udziałem wszystkich okręgów, z wyjątkiem okr. częstochowskiego we wrześniu, w którym nastąpiło nieznaczne zmniejszenie wydobycia. Szczególnie silny procentowo wzrost wykazał w obu miesiącach okrąg radomski, do czego przyczyniło się projektowane uruchomienie wielkiego pieca w Zakładach Starachowickich. Porównanie wydobycia 10-miesięcznego w 1935 r. i 1934 r. wykazuje znaczną zwykłą wydobycia w 1935 r., przyczem główny wzrost — zarówno w liczbach absolutnych, jak i procentowo — nastąpił w okr. częstochowskim; inne okręgi wykazały również wzrost, ale mniejszy. Wskaźniki wydobycia przedstawiały się następująco:

	Sier- pień	Wrze- sień	Paździ- ernik	Styczeń ÷ październ. 1934	1935
Okr. częstochowski	100	94,5	100,6	100	143,0
„ radomski	100	268,5	316,0	100	125,3
„ dąbrowski	100	129,7	209,0	100	112,2
Ogółem w Polsce	100	106,1	116,5	100	139,0

Udział poszczególnych okręgów w 10-miesięcznym wydobyciu wynosił: częstochowskiego 87,7%, radomskiego 8,7% i dąbrowskiego 3,6%.

Ruch na kopalniach był dosyć ożywiony, gdyż ilość ich w ruchu z 16 w sierpniu podniosła się do 21 we wrześniu, ażeby w październiku spaść znów do 16. Jest to normalne zjawisko w okresie wzrastającej koniunktury, kiedy rozmaici przedsiębiorcy — dla dorywczego zarobku — otwierają kopalnię zazwyczaj dawne, których żywot nie przekracza paru lub kilku miesięcy. Z poważniejszych zmian zanotować należy zamknięcie kop. „Aleksander” częstochowskiego T-wa i rozwinięcie natomiast kop. „Bernhardt” tegoż T-wa. W okr. radomskim uruchomiono 2 kopalnie we wrześniu i zatrzymano 1 w październiku. W okr. dąbrowskim uruchomiono we wrześniu 2 nowe kopalnie. Na kopalni „Staszic” w okr. radomskim wydobywano nadal pirit w zwiększonych ilościach.

Zapasy rudy wszelkiej, znajdujące się na kopalniach i w hutach, podniosły się z 76 775 t w końcu sierpnia do 79 912 t w końcu października, t. j. o 4,1%. W tej ilości — zapasy rudy ilastej, przygotowanej do prażenia i znajdującej się na kopalniach, zmniejszyły się z 29 228 t do 28 630 t (o 2%), zapas rudy ilastej prażonej oraz brunatnej, przygotowanych do wielkiego pieca, wzrósł z 23 929 t do 24 079 t (o 0,6%), w czem rudy ilastej było 9 530 t i brunatnej 14 549 t. Zapasy rudy prażonej, znajdujące się w hutach, podniosły się z 23 618 t do 27 203 t (o 15,2%).

Ogólna liczba robotników wykazywała w dalszym ciągu niezbyt wielki lecz stały wzrost; w porównaniu z sierpniem liczba ich wzrosła we wrześniu o 217, czyli o 8,8%, w październiku zaś zwiększyła się o dalszych 299, t. j. o 12,2%. W 1934 r. w końcu października pracowało 1 780 robotników, w ciągu roku liczba ich wzrosła więc o 971, czyli o 54,5%. Z ogólnej liczby robotników — we wrześniu i w październiku pracowało w okr. częstochowskim 2 078 i 2 129, w okr. radomskim 574 i 604 i w okr. dąbrowskim 17 i 18. Przeciętny zarobek robotników (bez potrąceń) w październiku w okr. częstochowskim i radomskim wynosił (w zł):

	Na dniówkę		Miesięcznie	
	okr. częstoch.	okr. radomsk.	okr. częstoch.	okr. radom.
Ogół robotników	3,90	3,62	87,50	78,00
Górnicy na dole	4,40	4,15	106,00	102,00
Wykwalifik. na górze	3,35	2,30	73,50	46,00
Niewykwalifik.	3,57	2,68	80,00	56,50

Wydajność pracy robotnika podana jest w poniższym zestawieniu (w tonnach miesięcznie i dziennie), przyczem w obliczeniu tem uwzględnieni są tylko robotnicy, pracujący w kopalniach, dających wydobycie:

	Liczba robotn. w kop. z wydob.	Wydobycie na 1 robotn.	
		miesięcznie	dziennie
Maj 1935	2 066	13,70	0,548
Czerwiec „	2 169	11,92	0,496
Lipiec „	2 207	12,35	0,458
Sierpień „	2 176	11,48	0,442
Wrzesień „	2 307	11,50	0,460
Październik „	2 362	12,28	0,455

Jak widać z tych liczb, wydajność robotnika, choć wykazuje pewną nieznaczną poprawę, utrzymuje się jednak ciągle na poziomie poniżej 0,5 t dziennie.

Przywóz rudy żelaznej w porównaniu z sierpniem, jak również i z poprzednimi miesiącami — wykazywał we wrześniu i październiku bardzo silny wzrost, co tłumaczy się poczęści zwiększoną wytwórczością surówki, poczęści zaś — przygotowaniem zapasów przed zbliżającą się zimą i utrudnieniem dostaw rudy szwedzkiej. Przywóz innych tworzyw, zawierających żelazo, utrzymywał się na stosunkowo niewysokim poziomie. Przywóz rudy manganowej był dosyć znaczny. Liczbowo przywóz i wywóz przedstawiał się następująco (w tonnach):

	Przywóz z zagranicy		Wywóz	
	rudy żelaz- nej	materiał., zawier. żelazo	rudy manga- nowej	rudy darn. i szlak.
1934 — przec. mies.	11 397	3 924	3 193	2 126
I kwart. 1935 — przec. mies.	12 045	1 920	2 980	1 969
II „ „ „ „	17 730	464	4 036	1 223

Lipiec	1935	10 874	11	9 415	1 374
Sierpień	"	10 958	6 307	7 740	1 887
Wrzesień	"	35 100	1 722	6 183	2 181
Październik	"	38 362	3 870	4 779	2 393
Styczeń + październik	1935	184 619	19 363	48 707	17 435
"	1934	105 419	39 237	35 542	17 108

Przywóz rudy, jak widać, w porównaniu z sierpniem wzrósł we wrześniu o 220% i w październiku o 250%; w okresie 10 miesięcy 1935 r. w porównaniu z 1934 r. zwiększył się o 84,3%. Przywóz innych materiałów, zawierających żelazo, t. j. szlak, wypalków, zużli i t. p. — zmniejszył się w porównaniu z sierpniem o 72,7% we wrześniu i w październiku o 38,6%; w okresie 10 miesięcy był mniejszy w 1935 r. o 50,6%. Przywóz rudy manganowej spadł w odnośnych miesiącach o 20,2% i o 38,4%, w okresie 10-miesięcznym był jednak większy niż w 1934 r. o 37,2%. Wywóz rudy darniowej i szlak, nieprzypadnych dla naszych pieców, utrzymywał się mniejszej na jednym poziomie, gdyż w 10 miesiącach 1935 r. był większy niż w 1934 r. zaledwie o parę procent.

HUTNICTWO ŻELAZNE WE WRZEŚNIU I PAŹDZIERNIKU 1935 R. — Ogólna konjunktura dla hutnictwa żelaznego utrzymywała się w sprawozdawczych miesiącach na poziomie z poprzednich miesięcy, chociaż wrzesień wypadł nieco gorzej od sierpnia i października; jedynie dział wielkopiecowy wykazał bardziej ożywioną działalność w związku ze wzmoczeniem zapotrzebowaniem surowki dla procesu martenowskiego. Zmiany te widoczne są z poniższego zestawienia wskaźników wytwórczości przy założeniu, że przeciętna miesięczna wytwórczość 1928 r. wynosiła 100:

	I	9	3	5	I	9	3	4
	Sierpień	Wrzesień	Październik	Wrzesień	Październik			
Wielkie piece	53,3	62,6	63,8	49,7	58,5			
Stalownie	71,0	60,6	71,4	52,6	63,0			
Walcownie	68,6	65,5	70,0	63,5	62,8			

Wskaźniki 1935 r. były więc dosyć znacznie wyższe niż w 1934 r. i nawet surowka, której produkcja w 1935 r. była co najmniej mniejsza niż w 1934 r., wykazała dosyć znaczną nadwyżkę. Przyczyną tego poproszenia się wytwórczości surowki należy doszukiwać się w zwiększeniu jej spożycia na rynku krajowym, które w okresie 10 miesięcy 1935 r. wzrosło w porównaniu z 1934 r. o 43,1%. W liczbie tej jednak nie mieści się jeszcze wzrost spożycia surowki w hutach, które wzmogło się dzięki ograniczeniu przez huty wsadu żelastwa w piecach martenowskich. Do października wsad ten był ograniczony o 10% poprzedniego, od października zaś nie może przekraczać 60% w stosunku do wsadu materiałów żelaznych do pieca martenowskiego, co daje nadwyżkę 7 ÷ 8 tys. t surowki miesięcznie. Zbyt żelaza walcowanego również poprawił się w 1935 r. (o 14,1% w okresie 10 miesięcy), co oczywiście wpłynęło na zwiększenie wytwórczości, która wzrosła o przeszło 10%. Jak wiadomo, hutnictwo nasze przystąpiło w lipcu do międzynarodowego kartelu stali, co zaś do przystąpienia jego do syndykatów sprzedawczych, obejmujących w łonie kartelu poszczególne wytwory, to pertraktacje w tym kierunku są prowadzone przez Związek Eksportowy Hut. Narazie zostało zawarte tylko prowizoryczne porozumienie, normujące sprzedaż polską na niektórych rynkach. Ceny międzynarodowe zwykle nie wykazywały, dla hut polskich zaznaczyła się jednak pewna poprawa cen już z tego względu, że huty nasze unikają już konkurencji z kartelem i mogą korzystać z cen kartelowych, nieobniżając ich, jak to miało miejsce dotąd.

Wytwórczość hut żelaznych w ich zasadniczych działach przedstawiała się, jak następuje (w tonnach):

	Su- rowka	Stal zlewna	Wytw. walcowa- niane	Rury	Liczba robotn.
a) w województwie kieleckim					
1934 — przeciętnie mies.	6 333	23 050	16 732	1 586	11 136
I kwart. 1935 — „	„	7 429	26 020	19 725	1 018
II „ „ „	„	7 087	28 274	20 635	1 343
Lipiec 1935	8 103	28 285	20 902	2 520	12 816
Sierpień „	8 356	30 337	19 806	2 933	12 869
Wrzesień „	8 779	26 914	20 541	2 725	12 655
Październik „	8 364	32 365	22 865	2 705	12 798
Styczeń + październik 1935	77 151	280 784	205 196	17 966	—
„ „ „ 1934	60 919	232 853	168 409	15 923	—
b) w województwie śląskim					
1934 — przeciętnie mies.	25 446	48 286	34 578	2 942	19 830
I kwart. 1935 — „	„	25 003	53 906	35 943	2 871
II „ „ „	„	21 618	47 604	34 231	2 806
Lipiec 1935	24 762	58 131	41 863	3 955	21 165

Sierpień 1935	22 007	54 663	40 099	3 920	21 423
Wrzesień „	26 840	45 178	36 608	4 138	21 513
Październik „	27 953	53 179	38 218	3 689	21 539
Styczeń + październik 1935	241 418	515 701	367 311	32 733	—
„ „ „ 1934	260 037	486 354	347 948	31 177	—

c) ogółem w Polsce

1934 — przeciętnie mies.	31 799	71 336	51 592	4 528	31 010
I kwart. 1935 — „	„	32 432	79 926	55 668	3 889
II „ „ „	„	28 705	75 878	54 866	4 149
Lipiec 1935	32 865	86 416	62 765	6 475	33 981
Sierpień „	30 363	85 000	59 905	6 853	34 901
Wrzesień „	35 619	72 092	57 149	6 863	34 184
Październik „	36 317	85 564	61 083	6 394	34 353
Styczeń + październik 1935	318 569	796 485	572 507	50 699	—
„ „ „ 1934	320 956	719 207	519 721	47 100	—

Małopolska huta „Kraów” w dalszym ciągu nie pracowała w dziale hutniczym; zatrudniała ona 16 ludzi, z których część zajęta była przy fabrykacji drutu, część zaś przy dozorcze. W 1934 r. pracowała walcownia w październiku, dając 554 t drutu walcowanego.

W dziale surowki wytwórczość ogólna w porównaniu z sierpniem wzrosła we wrześniu o 17,8% i w październiku o 19,7%. Do wzrostu tego przyczyniły się obie dzialnice. W okresie 10 miesięcy 1935 r. w porównaniu z tymże okresem 1934 r. wytwórczość surowki zmniejszyła się o 0,7%, przyczem spadek nastąpił na Górnym Śląsku, gdyż w b. Kongresówce produkcja wzrosła o 26,8%. Zmiany wskaźnika rozmiarów wytwórczości przedstawia poniższe zestawienie:

	Sierpień	Wrzesień	Paźdz.	Styczeń + paźdz. 1934	1935
B. Kongresówka	100	105,0	100,1	100	126,8
Górny Śląsk	100	122,0	127,0	100	92,9
Ogółem w Polsce	100	117,8	119,7	100	99,3

Udział poszczególnych dzielnic w 10-miesięcznej wytwórczości surowki wynosił: b. Kongresówki 24,2% i Górnego Śląska 75,8%. We wrześniu pracowało 7 wielkich pieców, dając w ogólnej liczbie 306 pieco-dni pracy; w tej liczbie w b. Kongresówce pracowały 2 piece z 59 pieco-dniami i na Śląsku 5 pieców z 147 pieco-dniami; w październiku uruchomiony został 1 wielki piec na Górnym Śląsku — tak, że w ogólnej liczbie pracowało 8 pieców, dając 223 pieco-dni, w czym 2 w b. Kongresówce z 61 pieco-dniami i 6 pieców na Górnym Śląsku za 162 pieco-dniami. We wrześniu i październiku 1934 r. pracowało po 8 wielkich pieców, dając 239 i 245 pieco-dni.

Ogólny zbyt surowki wykazał w porównaniu z sierpniem zmniejszenie zarówno we wrześniu, jak i w październiku, przyczem zmniejszenie to nastąpiło zarówno na rynku wewnętrznym, jak i w wywozie. Ten ostatni jednak, obejmujący jedynie ferromangan, jest bardzo nierównomierny i skutkiem tego trudny do porównania z okresami miesięcznymi. Liczbowo zbyt surowki w poszczególnych miesiącach przedstawiał się, jak następuje (w tonnach):

	Z w kraju	b zagranicą	y razem	t Spżycie własne
Lipiec 1935	11 964	805	12 769	35 443
Sierpień „	13 674	2 560	16 234	35 562
Wrzesień „	13 049	508	13 557	30 379
Październik „	12 578	711	13 289	39 118
Styczeń + październik 1935	109 385	6 976	116 361	312 973
„ „ „ 1934	76 325	11 729	88 054	267 283

Jak widać więc, duże zmniejszenie nastąpiło w wywozie, rynek wewnętrzny natomiast zmniejszył się nieznacznie, gdyż o 4,7% we wrześniu i 8,1% w październiku. Porównanie ogólnego zbytu w okresie 10 miesięcy wykazuje w 1935 r. wzrost o 32,1%; jest on wynikiem wzrostu zbytu wewnętrznego o 43,1%, wywóz bowiem spadł o 40,5%. Zapasy surowki w dalszym ciągu poważnie malały, gdyż w sprawozdawczych miesiącach spadły z 27 282 t do 18 940 t, t. j. o 30,5%.

W stalowniach ogólna wytwórczość w porównaniu z sierpniem we wrześniu zmniejszyła się o 15,2%, w październiku zaś wzrosła, przewyższając sierpniową o 0,7%. W okresie 10 miesięcy wytwórczość 1935 r. była większa od poprzedniego roku o 10,9%. Zmiany wskaźnika wytwórczości wykazuje poniższe zestawienie:

	Sierpień	Wrzesień	Paźdz.	Styczeń + paźdz. 1934	1935
B. Kongresówka	100	88,8	106,8	100	120,6
Górny Śląsk	100	82,6	97,5	100	106,0
Ogółem w Polsce	100	84,8	100,7	100	110,9

Jak widać więc, na Śląsku w obu miesiącach produkcja była mniejsza niż w sierpniu, w b. Kongresówce zaś w październiku dała kilku pro-

centową zwyżkę. W okresie 10 miesięcy obie dzielnice dały zwyżkę, pirzyczem większą dała b. Kongresówka. Udział poszczególnych dzielnic w 10-miesięcznej wytwórczości wynosił: b. Kongresówki 35'2% i Górnego Śląska 64'8%. Ogólna liczba pieców martenowskich w ruchu wynosiła we wrześniu 22 i w październiku 23; przerobionych było we wrześniu 548 pieco-dni i w październiku 597; z tej liczby pracowało w b. Kongresówce w odnośnych miesiącach 10 i 9 pieców (250 i 241 pieco-dni) i na Górnym Śląsku 12 i 14 pieców (298 i 356 pieco-dni). W odpowiednich miesiącach 1934 r. pracowało 21 i 23 pieców (513 i 583 pieco-dni). Pieców elektrycznych pracowało we wrześniu 9 i 6 (po 175 pieco-dni), z czego pracowało w b. Kongresówce 4 i 2 piece (84 i 76 pieco-dni) i na Górnym Śląsku 5 i 4 piece (91 i 99 pieco-dni). Zapasy stali z 42 806 t spadły do 36 878 t, t. j. o 14%.

W dziale walcowni wytwórczość utrzymywała się mniejwięcej na poziomie sierpniowym, będąc we wrześniu o 4'5% niższa, a w październiku o 2% wyższa niż w sierpniu. W okresie 10 miesięcy wytwórczość w 1935 r. była wyższa niż w 1934 r. o 10%; wzrost nastąpił w obu dzielnicach, choć w znaczniejszym stopniu w b. Kongresówce. Wskaźniki wytwórczości w sprawozdawczych miesiącach przedstawiały się następująco:

	Sierpień	Wrzesień	Paźdz.	Styczeń÷paźdz.	
				1934	1935
B. Kongresówka . . .	100	103'6	115'3	100	121'8
Górny Śląsk . . .	100	90'1	95'5	100	105'6
Ogółem w Polsce	100	95'5	102'0	100	110'4

Jak widać więc, wytwórczość b. Kongresówki wykazała w obu miesiącach wzrost w porównaniu z sierpniem, natomiast na Górnym Śląsku praca walcowni przedstawiała się słabiej. Udział poszczególnych dzielnic w 10-miesięcznej wytwórczości przedstawiał się następująco: b. Kongresówki 35'8% i Górnego Śląska 64'2%.

Zbyt wytworów walcownianych łącznie z półwytworem — jednak bez spożycia własnego — wykazywał w ogólnej liczbie paruprocentowe obniżenie się w stosunku do sierpnia; zmniejszenie to nastąpiło skutkiem spadku wywozu we wrześniu o 10'5% i w październiku o 20'4%. W okresie 10 miesięcy zarówno zbyt krajowy, jak i wywóz zagranicę wykazały zwyżkę, przyczem liczbowo wzrost ten był znacznie wyższy na rynku krajowym niż w eksporcie. Liczbowo zbyt przedstawiał się, jak następuje (w tonnach):

		Z b y t :			Spożycie własne
		w kraju	zagranicę	razem	
Lipiec	1935	46 334	13 489	59 823	19 962
Sierpień	"	50 509	18 603	69 112	17 865
Wrzesień	"	51 221	16 630	67 851	17 157
Październik	"	53 188	14 814	68 002	19 020
Styczeń÷październik	1935	448 717	172 197	620 914	169 331
"	1934	388 773	155 487	544 260	138 639

Jak widać z tych liczb, rynek krajowy wykazywał stałe polepszenie się i w okresie 10 miesięcy, w porównaniu z 1934 r., poprawił się prawie o 60 tys. t, t. j. o 15'3%. Wywóz zagranicę był nieco mniejszy niż w sierpniu, jednakże w 10 miesiącach 1935 r. w porównaniu z analogicznym okresem 1934 r. dał zwyżkę 16 710 t, czyli 10'9%. Spożycie własne wzrosło cokolwiek w październiku; w 10 miesiącach było większe niż w 1934 r. o przeszło 30 tys. t (22'2%). Zapasy wytworów walcownianych obniżyły się z 61 210 t do 58 438 t, czyli o 4'5%.

W dziale rur — w przeciwieństwie do innych działów — wrzesień był lepszy niż październik i wykazał w porównaniu z sierpniem niewielką zwyżkę (4%), natomiast w październiku nastąpiło zmniejszenie (o 5'9%). Wytwórczość 10-miesięczna wykazała w 1935 r. nadzwyżkę o 7'5%. Wskaźniki wytwórczości rur przedstawiały się następująco:

	Sierpień	Wrzesień	Paźdz.	Styczeń÷paźdz.	
				1934	1935
B. Kongresówka . . .	100	93'0	92'1	100	113'0
Górny Śląsk	100	105'5	94'0	100	105'0
Ogółem w Polsce	100	104'0	94'1	100	107'5

Jak widać więc, wzrost wrzesniowy nastąpił tylko dzięki śląskim rurkownikom, gdyż b. Kongresówka wykazała zmniejszenie. W październiku zmniejszenie nastąpiło w obu dzielnicach. W 10-miesięcznym okresie wzrost nastąpił w obu dzielnicach, przyczem był większy w b. Kongresówce. Udział poszczególnych dzielnic w 10-miesięcznej wytwórczości wyniósł: b. Kongresówki 35'4% i Górnego Śląska 64'6%.

Ogólny zbyt rur wzrósł tylko we wrześniu. W ciągu 10-miesięcy zbyt w 1935 r. był większy o 5%, dzięki wzrostowi sprzedaży krajowej, gdyż wywóz spadł. Liczbowo zbyt rur przedstawiał się następująco (w tonnach):

		Z b y t :			Spożycie własne
		w kraju	zagranicę	razem	
Lipiec	1935	2 086	3 786	5 872	33
Sierpień	"	2 489	3 802	6 291	21
Wrzesień	"	2 372	4 799	7 171	33
Październik	"	2 059	3 585	5 644	45
Styczeń÷październik	1935	19 251	30 039	49 290	249
"	1934	14 959	31 979	46 938	300

Zbyt krajowy w obu miesiącach sprawozdawczych wykazywał w porównaniu z sierpniem zmniejszenie — odpowiednio o 4'7% i 17'4%, natomiast w 10 miesiącach był większy o 28'8%. Wywóz zagranicę we wrześniu wzrósł o 55'3%, w październiku zaś spadł 5'6%; w 10 miesiącach był mniejszy niż w 1934 r. o 6%. Zapasy rur zwiększyły się z 5 179 t, t. j. o 7'3%.

Liczba robotników, zatrudnionych w hutach żelaznych, w porównaniu z sierpniem we wrześniu nieznacznie spadła (o 125, t. j. o 0'4%), lecz w październiku wzrosła o 44. W październiku 1934 r. pracowało 31 685 robotników, roczny wzrost wyniósł więc 2 668 (8'4%). Z ogólnej liczby robotników — pracowało w październiku: w b. Kongresówce 37'3% i na Górnym Śląsku 62'7%; w małopolskiej hucie pracowało 16 robotników. Liczba świętówek na Górnym Śląsku wzrosła dosyć znacznie, gdyż z 13 940 w sierpniu do 20 404 we wrześniu i 17 105 w październiku; w stosunku do ilości dniówek, jakie powinny były być przepracowane normalnie, stanowiły one 3'77% we wrześniu i 2'94% w październiku. W 1934 r. liczba świętówek wyniosła we wrześniu 45 475 (8'9%) i w październiku 36 630 (6'8%). Przeciętne zarobki robotnicze — bez potrąceń — w październiku na dniówkę i miesięcznie wynosiły (w zł):

	Dniówka		Miesięcznie	
	b. Kongre-sówka	Górny Śląsk	b. Kongre-sówka	Górny Śląsk
Ogółem dla całej załogi . . .	6'50	10'60	144'00	250'00
Dla wykwalifikowanych . . .	9'43	12'95	255'00	332'00
Dla niewykwalifikowanych . . .	4'60	7'70	120'00	186'00

Ogólny stan z a m ó w i eń wewnętrznych utrzymywał się we wrześniu na podwyższonym poziomie z sierpnia, w październiku natomiast obniżył się. Zamówienia rządowe były niewielkie. Według danych Syndykatu Polskich Hut Żelaznych zamówienia (bez surówki, rur i zamówień zagranicznych) wynosiły (w tonnach):

	Sierpień	Wrzesień	Paźdz.	Styczeń÷paźdz.	
	1934	1935	1934	1934	1935
Rządowe	2 773	2 620	3 072	34 838	35 645
Prywatne	25 890	25 420	19 904	153 511	200 919
R a z e m:	28 663	28 040	22 976	188 349	236 564

W prywatnych zamówień handlu 17 920 16 281 12 825 101 749 129 735
 „ przemysłu 7 970 9 159 7 079 51 762 71 184

Zamówienia rynku prywatnego zmniejszyły się w porównaniu z sierpniem we wrześniu o 1'8% i w październiku o 23'1%. W okresie 10 miesięcy 1935 r. w porównaniu z 1934 r. zamówienia prywatne były większe o 30'8%, rządowe zaś — o 2'3%. Zamówienia rządowe stanowiły 15'1% ogółu zamówień. Największe zamówienia, jak zwykle, były na żelazo prętowe i kształtowe, które łącznie stanowiły ok. 60% ogółu zamówień, następnie szła walcówka — ok. 20%, potem blacha cienka, wreszcie — blacha gruba i szyny. Poza handlem największym odbiorcą był przemysł metalowy, a w tem fabryki drutu i gwoździ.

Dostawa materiałów surowych odbywała się normalnie bez przeszkód, obowiązywał jednak dla starego żelastwa kontyngent, ustalony przez Ministra Przemysłu i Handlu. Spożycie przez huty tworzyw we wrześniu i październiku przedstawiało się, jak następuje (w tonnach): rudy do wielkich pieców 43 522 i 47 767; innych tworzyw, zawierających żelazo, 11 048 i 10 586; koksu do wielkich pieców 32 634 i 34 578, w tem zagranicznego 50 i 37; węgla dla wszystkich celów (z wyjątkiem koksośni) 92 697 i 99 290; żelastwa dla wielkich pieców i martenowskich 54 360 i 59 067, w tem żelastwa własnego 14 910 i 15 952; rudy manganowej 2 281 i 5 386.

Obrót zagraniczny wytworami hutnictwa żelaznego wraz z obrotem uszlachetniającym podany jest w poniższym zestawieniu (w tonnach i tys. zł): liczby wywozu zestawione są na podstawie danych Dep. Górn.-Hutn. Min. Przem. i Handlu, liczby przywozu i wartości — na podstawie danych Gł. Urz. Stat.

	Wrzesień 1935		Paźdz. 1935		Paźdz. 1934	
	tonn	tys. zł	tonn	tys. zł	tonn	tys. zł
Surówka wszelka	{ wywóz	508	86	711	120	288
	{ przyw.	117	21	361	62	94
Półwytwór walcow.	{ wywóz	—	—	—	—	—
	{ przyw.	1 365	240	1 434	195	219

Żelazo i stal walc. (oprócz niżej wymien.)	wywóz	7 979	1 330	10 370	1 775	7 166	1 430
	przyw.	193	90	597	444	562	362
Szyny wszelk. wraz z akces.	wywóz	5 284	1 220	1 512	334	6 366	1 450
	przyw.	—	—	—	—	—	—
Blacha żelazna i stalowa	wywóz	2 371	760	2 932	902	2 762	1 100
	przyw.	33	47	47	39	102	46
Rury żelazne i stalowe	wywóz	4 251	1 670	3 585	1 495	3 278	1 660
	przyw.	122	112	21	36	90	96
Wytw. dalszej obróbki	wywóz	179	80	125	560	179	35
Razem	wywóz	20 572	5 146	19 235	5 186	19 854	5 728
	przyw.	1 830	510	2 460	776	1 067	568

Do Z. S. R. R. wywożone były tylko końcówki dawnych obstalunków, we wrześniu wywieziono 619 t i w październiku 172 t, co stanowiło 3% i 0,9% ogólnego wywozu. Ogólny tonaż, wywieziony we wrześniu i październiku, wyniósł 39 807 t wartości zł 10 332 tys. — wobec 38 947 t wartości zł 11 508 tys., wzrósł więc wagowo o 2,5%, wartościowo jednak zmniejszył się o 10,2%. Od początku 1935 r. wywieziono 223 559 t o wartości zł 38 372 tys.; w tymże okresie 1934 r. wywieziono 209 558 t wartości zł 64 184 tys.; wywóz 1935 r. był więc pod względem tonażu większy o 6,7%, jednakże wartościowo zmniejszył się o 9%.

PRZEMYSŁ CHEMICZNY

SITUACJA EKSPORTU CHEMICZNEGO W 1935 R. — Rok 1935 zaznaczył się uruchomieniem nowych gałęzi produkcji chemicznej oraz ogólnym zwiększeniem się o ok. 15% wytwórczości chemicznej.

Ekspert artykułów przemysłu chemicznego — na podstawie danych Gł. Urz. Stat. — wynosił ogółem w 1935 r. 2 788 588 q wartości zł 48 406 000, gdy w 1934 r. — 2 309 422 q wartości zł 44 778 000. W ogólnym eksporcie Polski udział produktów chemicznych osiągnął w 1934 r. 4,5%, a w 1935 r. 5,3% globalnej wartości.

Ekspert artykułów chemicznych w 1935 r. wykazuje pewien spadek przeciętnej wartości 1 q eksportowanych wyrobów: wynosiła ona zł 17,30 wobec zł 19,30 w 1934 r.

Dane poniższe — w/g zestawienia Związku Przemysłu Chemicznego R. P. — ilustrują stan wywozu ważniejszych artykułów przemysłu chemicznego w latach 1934 i 1935 (w tys. zł):

Nazwa towaru	1934	1935	Wzrost (+) lub spadek (—)	
			w 1935 w stos. do 1934	
Terpentyna	174	206	+	32
Węgiel drzewny	128	295	+	167
Smoly	1 603	1 962	+	359
Benzol surowy	3 022	2 678	—	344
Benzol oczyszczony	2 375	2 918	+	543
Ciężkie oleje	29	—	—	29
Lekkie oleje	985	1 249	+	264
Naftalin	561	376	—	185
Pirydyna	85	100	+	15
Fenol	886	658	—	228
Żywice kumaronowe	43	48	+	5
Makuchy	3 403	3 233	—	170
Kadm	407	766	+	359
Gazy	222	80	—	142
Kwas azotowy	34	16	—	18
Kwas siarkowy	600	9	—	591
Potaż i soda żrąca	224	265	+	41
Chloran potasu	260	220	—	40
Soda	1 887	2 003	+	116
Potaż	225	507	+	282
Chlorek amonu	387	384	—	3
Siarczan amonu	5 150	7 021	+	1 871
Azotan amonu	163	76	—	87
Węglan amonu	80	91	+	11
Siarczan miedzi	209	112	—	97
Karbid	1 345	1 888	+	543
Wapno bielące	111	28	—	83
Minja	183	132	—	51
Kwas octowy	32	20	—	12
Alkohol metylowy	29	4	—	25
Wytwory farmaceutyczne	153	171	—	18
Barwniki	74	13	—	61
Biel cynkowa	2 426	2 719	+	293
Litopon	82	45	—	37
Gliny i farby	28	47	+	19
Farby drukarskie	2	10	+	8

Olejki eteryczne	21	14	—	7
Materiały wybuchowe	314	602	+	288
Klej	131	131	—	—
Żelatyna	16	13	—	3
Sruty kostny	104	326	+	222
Superfosfaty	2 037	2 611	+	574
Potasowe sole	4 847	7 039	+	2 192
Saletry	3 077	2 309	—	768
Azotniak	489	422	—	67
Obuwie gumowe	2 753	1 690	—	1 063
Wyroby z gumy	260	225	—	35
Tomofan	16	11	—	5
Celuloid	90	72	—	18
Bakelit	2	11	+	9
Przetwory osobno niewym.	86	104	+	18
Jedwab sztuczny	1 421	1 407	—	14
Cerata	284	232	—	52
Żelazokrzem	—	188	+	188
Żelazochrom	277	624	+	347
Inne stopy	5	65	+	60

Ogólna wartość eksportu chemicznego w 1935 r. wzrosła w stosunku do 1934 r. o 8%. Analizując poszczególne ważniejsze pozycje, widzimy, iż największe obroty pod względem wartości dotyczyły produktów następujących (w tys. zł): soli potasowych (7 039), siarczanu amonu (7 021), makuchów (3 233), benzolu oczyszczonego (2 918), benzolu surowego (2 678), bieli cynkowej (2 719), superfosfatu (2 611) i t. d.

Na szczególne podkreślenie zasługuje wzrost eksportu (w tys. zł): soli potasowych (o 2 192), siarczanu amonu (o 1 871), superfosfatu (o 1 574), benzolu oczyszczonego (o 543), karbidu (o 543), kadmu (o 359), smoły (o 359), żelazochromu (o 347), bieli cynkowej (o 293) i t. d.

Poważniejszy spadek w eksporcie chemicznym wykazują artykuły następujące (w tys. zł): obuwie gumowe (o 1 063), saletra (o 768), kwas siarkowy (o 591), makuchy (o 170), siarczan miedzi (o 97) i t. d.

Ekspert obuwia gumowego był kierowany przeważnie do nast. krajów europejskich: Holandji, Belgii, Austrii, Bułgarii, Rumunii, Szwajcarii, Jugosławii, a pozatem do krajów pozaeuropejskich, jak: Persja, Kanada, Palestyna. Znaczny spadek eksportu tego artykułu należy przypisać ostrej konkurencji przemysłu japońskiego, a ponadto m. in. warunkom transportowym morskim i w związku z tem niewyżyskaniu kontyngentów wywozowych do krajów europejskich oraz osłabieniu eksportu na rynki pozaeuropejskie (na Bliski Wschód).

Spadek wywozu saletry dotyczy saletry wapniowej — w przeciwstawieniu do eksportu saletry sodowej i potasowej, które wykazują wzrost. Zmniejszenie się eksportu saletry wapniowej, uwidocznione w statystyce, wynika zwłaszcza z tego powodu, że większość kontyngentu, przyznanego przez syndykat międzynarodowy na 1935 r., została już wywieziona pod koniec 1934 r.

Zmniejszenie się eksportu kwasu siarkowego należy tłumaczyć wzrostem zapotrzebowania tego artykułu na rynku wewnętrznym, przy równoczesnym obniżeniu się produkcji cynku, jak również naskutek przerwania wysyłki rud cynkowych z Niemiec do Polski w obrocie uszlachetniającym czynnym.

Ekspert makuchów jest utrudniony naskutek tendencji autarkicznych różnych państw oraz ogólnego obniżenia cen na inne pasze.

Odnosnie siarczanu miedzi — to wywóz tego artykułu do Niemiec został w ostatnim czasie zupełnie przerwany. Pozatem zmalał eksport tego artykułu na rynki pozaeuropejskie spowodowany dumpingiem przez inne państwa i niemożności konkurowania na tych rynkach.

Ekspert artykułów przemysłu chemicznego w 1935 r. kierowany był do ok. 35 krajów. Najważniejszymi odbiorcami były rynki następujące: Finlandja, Hiszpanja, Czechosłowacja, Szwecja, Anglja, ponadto zwiększył się udział w eksporcie krajów pozaeuropejskich.

Oceniając więc sytuację eksportu przemysłu chemicznego w 1935 r., należy uznać, iż akcja wzmocnienia tego eksportu wydała naogół rezultaty pomyślne — pomimo w dalszym ciągu nieśląbnej reglamentacji towarowej i dewizowej oraz dumpingowej konkurencji innych krajów, co wskazuje na sprawność organizacji eksportowej przemysłu polskiego oraz zwiększenie się jego aktywności.

Dr. Z. Lehoczký

PRZEMYSŁ DRZEWNY

EKSPERT DRZEWNEGO PRZEMYSŁU PRZETWÓRCZEGO W 1935 R. — W zakresie eksportu artykułów drzewnego przemysłu przetwórczego obserwujemy w 1935 r. wzrost w stosunku do 1934 r. pod względem wartości o zł 8 547 tys., t. j. o 24%, co wskazuje na znaczną poprawę sytuacji tej gałęzi produkcji eksportowej. Kształtowanie się tego wywozu — na podstawie danych Gł. Urz. Stat. — ilustruje poniższe zestawienie:

Nazwa towaru	1934		1935		Wzrost (+) lub spadek (-) w 1935 w stos. do 1934	
	q	tys. zł	q	tys. zł	tys. zł	%
Fryzy dębowe	197 364	3 394	279 120	4 235	+ 841	25
„ inne	7 112	99	3 959	50	- 49	49
Kleпки nieobrobione dębowe	107 222	1 766	107 438	1 811	+ 45	2'5
Kleпки inne	15 501	222	16 598	287	+ 65	20
Deszczułki, tafle po- sadzkowe	32 329	1 587	48 181	1 976	+ 389	24
Szpunty drewn., bec- zki i t. p. wyroby bednarskie	5 699	281	4 643	242	- 39	14
Ćwieki, kolki i szpil- ki do obuwia	10 825	553	10 933	496	- 57	10
Forniery	9 274	778	11 854	1 035	+ 257	33
Dykty	422 008	17 247	548 403	21 268	+4 021	23
Listwy, gzymsy, ramy	1 301	141	829	127	- 14	10
Meble gięte	34 576	5 866	47 011	7 220	+1 354	23
„ inne	7 018	712	6 101	711	- 1	0
Deszczułki do opa- kowania	148 863	2 598	247 646	4 302	+1 704	65
Wyroby drewniane oprócz osobno wy- mienionych	3 359	287	5 574	318	+ 31	10
Ogółem: 1 002 451	35 531	1 338 290	44 078	+8 547	24	

Z zestawienia tego widać, iż pod względem procentowym największy wzrost wywozu przypada na deszczułki do opakowań, forniery, fryzy dębowe, deszczułki, tafle posadzkowe, dykty i meble gięte. Spadek wywozu, obejmujący fryzy inne niż dębowe, wyroby bednarskie, ćwieki, kolki i szpilki do obuwia, listwy, gzymsy, ramy — jest wynikiem przedewszystkiem niekonkurencyjności polskich artykułów w zakresie cen oraz wiąże się z rozbudową tych przemysłów zagranicą.

Eksport dykt wykazuje w 1935 r. wzrost pod względem wagowym o 126 395 q (29%). Różnica między wzrostem wagowym a wartościowym jest z jednej strony odzwierciedleniem nieznacznego spadku ceny sprzedanej dykt, wynoszącej w 1935 r. $\text{zł } 39$ za 1 q — wobec $\text{zł } 41$ za 1 q w 1934 r., z drugiej zaś — jest wynikiem zwiększenia wywozu dykt gatunkowo tańszych. Najważniejszym rynkiem zbytu jest Anglja, dokąd wywieziono tego artykułu 162 311 q wartości $\text{zł } 6 595$ tys., t. j. 31% ogólnego wywozu; następnymi miejscami zajmuje Holandja 70 129 q — $\text{zł } 2 555$ tys. (12%), dalej Argentyna 57 424 q — $\text{zł } 2 220$ tys. (11%), Belgja 43 606 q — $\text{zł } 1 750$ tys. (8%), Palestyna 40 548 q — $\text{zł } 1 408$ tys. (7%), Indie Brytyjskie 39 686 q — $\text{zł } 1 307$ tys. (6%). Na rynki te wywieziono łącznie 75% ogólnej wartości eksportu dykt. Z innych krajów odbiorczych wymienić należy (w tys. zł): Egipt — 775, Grecja — 646, Meksyk — 612, Syrya — 321, Danja — 312, Szwajcaria — 498, Indie Holenderskie — 212, Marokko franc. — 221, Związek Południowo-Afrykański — 277. Eksport dykt był kierowany ogółem do 50 krajów, w tej liczbie — do 21 krajów europejskich oraz do 29 krajów pozaeuropejskich. Na rynki pozaeuropejskie wywóz w 1935 r. wyniósł $\text{zł } 7 843$ tys. (37%) — wobec $\text{zł } 5 529$ tys. (32%) w 1934 r.

W porównaniu z 1934 r. zwiększył się bardzo poważnie wywóz do Anglji, a mianowicie o $\text{zł } 2 754$ tys. (72%), do Indji Brytyjskich o $\text{zł } 437$ tys. (50%), Argentyny o $\text{zł } 654$ tys. (41%), Meksyku o $\text{zł } 339$ tys. (124%), Związku Południowo-Afrykańskiego o $\text{zł } 154$ tys. (125%), Indji Holenderskich o $\text{zł } 169$ tys. (393%), Grecji o $\text{zł } 213$ tys. (49%) i Palestyny o $\text{zł } 99$ tys. (7%). Na szczególną uwagę zasługuje wzmoczenie wywozu do Anglji; począwszy od 1933 r. udział Polski w imporcie dykt do tego kraju stale wzrasta, wynosząc w 1935 r. ok. 8% ogólnego importu; zaznaczyć należy, że rynek angielski reprezentuje duże możliwości zbytu w zakresie tego artykułu. Dalszemu wzmoczeniu eksportu na ten rynek stoi na przeszkodzie ostra konkurencja Z. S. R. R. oraz Finlandji, zwłaszcza w dziale dykt gatunków średnich. Podkreślić należy, iż zanotowany wyżej wzrost wywozu na poszczególne rynki odnosi się głównie do rynków pozaeuropejskich, gdyż eksport na rynki europejskie (poza Anglją) przejawia tendencje do zmniejszenia się. W pierwszym rzędzie wymienić trzeba Holandję, do której redukcja eksportu wynosi w 1935 r. 18% ($\text{zł } 547$ tys.), następnie Szwajcarię — 50% ($\text{zł } 503$ tys.), dalej Belgję, Danję, Francję, Włochy, Jugosławję, Bułgarię. Spadek wywozu na te rynki spowodowany jest: 1) ostrą konkurencją ze strony państw — głównych dostawców dykt (Z. S. R. R., Finlandja, Łotwa), oraz państw, rozbudowujących coraz bardziej swój rodzimy przemysł dyktowy, a będących dotychczas odbiorcami polskiej dykty, 2) reglamentacją przywozową, stosowaną zwłaszcza przez te ostatnie państwa. Z analizy tej wnosić należy, iż dalszy rozwój eksportu dykt wiąże się ściśle z sprawą zwiększenia ekspansji na rynki pozaeuropejskie.

Eksport dykt stanowi najważniejszy udział w wartości ogólnego eksportu artykułów drzewnego przemysłu przetwórczego. Eksport ten na szereg rynków odbiorczych pozaeuropejskich spełnia rolę pioniera

eksportu polskiego. Z punktu widzenia rozbudowy produkcji i zatrudnienia wywóz dykt posiada doniosłe znaczenie, gdyż stanowi ok. 80% produkcji krajowej tego artykułu, przy której zatrudnionych w 1935 r. było w 22 fabrykach zgórą 5 tys. robotników.

W dziedzinie mebli giętych zaznaczył się w 1935 r. wzrost o 12 435 q (36%) pod względem ilości oraz o 23% pod względem wartości. Wzrost ilościowy przekroczył znacznie wzrost wartościowy spowodowany spadkiem cen sprzedażnych na rynkach zagranicznych, szczególnie na rynku Stanów Zjedn. — głównego odbiorcy polskich mebli giętych. Najważniejszymi odbiorcami mebli w 1935 r. były następujące państwa (w tys. zł): Stany Zjedn. — 1 899, Anglja — 1 426, Palestyna — 1 006, Egipt — 509, Indie Brytyjskie — 323, Holandja — 165, Irlandja — 107. W stosunku do 1934 r. zwiększył się wywóz mebli (w tys. zł): do Stanów Zjedn. — o 775, Anglji — o 169, Palestyny — o 472, Indji Brytyjskich — o 67, Irlandji — o 46; zmniejszył się natomiast wywóz do Holandji o $\text{zł } 109$ tys. ze względu na to, iż przywóz mebli polskich do Holandji jest skontyngentowany, oraz do Egiptu o $\text{zł } 420$ tys. — z uwagi na wysokie cło przywozowe, wprowadzone w związku z rozbudową w tym kraju przemysłu mebli giętych. Rynki europejskie — poza Anglją — nie reprezentują poważniejszych możliwości eksportowych z uwagi na konkurencję czeskosłowacką, jugosłowiańską, sowiecką oraz na reglamentację przywozową; rozwój tego eksportu jest uzależniony od wzmocnienia wywozu na rynki pozaeuropejskie.

Przeciętna wartość eksportowa 1 q mebli giętych wynosiła w 1935 r. $\text{zł } 153$ — wobec $\text{zł } 160$ w 1934 r.

Podjęte w 1935 r. próby utworzenia porozumienia eksportowego w zakresie ujednostajnienia polityki cen sprzedażnych na rynkach odbiorczych nie dały rezultatów pozytywnych.

Wywóz fryzów dębowych wykazał w 1935 r. naogół pomyślny rozwój; w ostatnich miesiącach tego roku dała się odczuć na rynkach zagranicznych konkurencja ze strony Jugosławji, która wobec utraty naskutek sankcyj rynku włoskiego dąży do opanowania rynku angielskiego, szwedzkiego, belgijskiego, holenderskiego. Ze względu na lepszą jakość surowca — dębu jugosłowiańskiego, bardziej pożądanego na rynkach odbiorczych od dębu polskiego — konkurencja ta może nie pozostać bez ujemnego wpływu na dalszy rozwój eksportu tego artykułu.

Eksport fryzów kierowany był w 1935 r. do następujących krajów (w tys. zł): Szwecja — 1 524, Anglja — 1 273, Szwajcaria — 395, Holandja — 325, Belgja — 221, Czechosłowacja — 201, Niemcy — 129. Najwydatniejszy wzrost wywozu polskiego w 1935 r. przypada na rynek szwedzki, a mianowicie o ok. 200% pod względem wartości, t. j. o $\text{zł } 1 005$ tys.; wzrost wywozu do Holandji wynosi $\text{zł } 50$ tys. (18%), do Anglji zaś — $\text{zł } 87$ tys. (7%). Spadek wywozu obejmuje pozostałe rynki zbytu, a mianowicie (w tys. zł): belgijski — o 204, czeskosłowacki — o 54, szwajcarski — o 94.

Przeciętna wartość 1 q eksportowanych fryzów obniżyła się w 1935 r. o $\text{zł } 2$ na 1 q, wynosząc $\text{zł } 15$.

Deszczułki do opakowań stanowią artykuł, który reprezentuje największy procentowo wzrost eksportu w 1935 r. Pomyślny rozwój tego działu produkcji eksportowej wiąże się z dużym zapotrzebowaniem na te deszczułki w Palestynie w związku z eksportem z tego kraju owoców, głównie pomarańcz.

Głównymi odbiorcami deszczulek do opakowań w 1935 r. były (w tys. zł): Palestyna — 2 803, Holandja — 1 229, Anglja — 139. W porównaniu z 1934 r. wzrósł jedynie, ale b. wydatnie, gdyż o 383%, t. j. o $\text{zł } 2 223$ tys., wywóz do Palestyny. Spadek tego eksportu na rynek holenderski, wynoszący $\text{zł } 219$ tys. (15%), jest następstwem silnej konkurencji Szwecji, Finlandji i Czechosłowacji oraz spowodowany jest wzrostem rodzimej produkcji tego artykułu w Holandji.

Przeciętna wartość eksportowa 1 q deszczulek wynosiła w 1935 r. $\text{zł } 17,4$, a więc utrzymywała się na poziomie 1934 r.

Deszczułki i tafle posadzkowe przedstawiają pozycję wywozu, który rozwijał się pomyślnie w 1935 r. i który posiada dalsze szanse rozwoju. Najważniejszym rynkiem zbytu tego artykułu była Anglja, dokąd wywóz ten wyniósł $\text{zł } 1 289$ tys., t. j. 65% ogólnej wartości eksportu tych wyrobów; z innych ważniejszych rynków wymienić należy: Belgję — $\text{zł } 171$ tys., Egipt — $\text{zł } 118$ tys. Wzrost wywozu do Anglji wyniósł w 1935 r. $\text{zł } 243$ tys. (23%).

Eksport klepek nieobrobionych dębowych kierowany był do następujących krajów (w tys. zł): Anglja — 589, Belgja — 335, Francja — 335, Niemcy — 300. Odchylenia w wywozie do poszczególnych krajów w stosunku do 1934 r. są nieznaczne.

Udział najważniejszych artykułów wywozu drzewnego przetwórczego w stosunku do wartości ogólnego wywozu wynosi w 1935 r. (w %-ach): dykta — 48%, meble gięte — 16%, deszczułki do opakowań — 10%, fryzy dębowe — 9,5%, kleпки nieobrobione dębowe — 4%, deszczułki, tafle posadzkowe — 4%.

Udział artykułów drzewnego przemysłu przetwórczego w stosunku do wartości wywozu grupy drewna i wyrobów z niego wyniósł w 1935 r. 28,3% — wobec 20% w 1934 r. Wzrost tej liczby jest odzwierciedleniem częściowej realizacji zasady uszlachetniania wywozu drzewnego.

Eksport drzewnego przemysłu przetwórczego wynosi w 1935 r. w stosunku do wartości ogólnego wywozu z Polski 4,7%, co stanowi wzrost o 1,1% w porównaniu z 1934 r.

Eksport wyrobów koszykarskich i plecionych z materiałów roślinnych wynosił w 1935 r. 19 379 q wartości zł 2 786 tys., a więc w porównaniu z 1934 r. wzrósł o 2 961 q (17%) pod względem wagowym oraz o zł 667 tys. (31%) pod względem wartości. Z ogólnej liczby eksportu tych wyrobów na same wyroby koszykarskie (bez plecionek w arkuszach oraz taśm plecionych) przypada w 1935 r. 19 274 q wartości zł 2 773 tys. Eksport wyrobów koszykarskich kierowany był w 1935 r. do następujących krajów (w tys. zł): Stany Zjedn. — 2 260, Anglja — 189, Holandja — 120, Niemcy — 79; mniejsze ilości wywiezione były do Danji, Francji, Palestyny. W porównaniu z poprzednim rokiem wzrósł wywóz do Stanów Zjedn. o zł 738 tys. (48%), Anglji o zł 35 tys. (22%), zmniejszył się natomiast wywóz do Holandji o zł 67 tys. (35%) spowodu zmopolizowania importu tych artykułów przez Holandję.

Pod względem form organizacji tego eksportu nie nastąpiły w 1935 r. żadne zmiany; należy liczyć się z tem, iż powołanie do życia organizacji eksportowej, której zadaniem ma być standaryzacja wyrobów koszykarskich oraz ujednostajnienie polityki cen sprzedażnych na rynku Stanów Zjedn. — nastąpi już w terminie bliskim.

St. W.

RZEMIOSŁO

PRZYROST WARSZTATÓW RZEMIEŚNICZYCH. — Ilość kart rzemieślniczych, wynosząca w dn. 31/XII 1933 r. 301 345, wzrosła w/g stanu na dz. 31/XII 1934 r. do 329 772 (dane izb rzemieślniczych). Gdyby wyeliminować dwa już nieistniejące rzemiosła, t. j. kuchmistrzostwo i grzebieniarnstwo, odnośne sumy globalne wyniosły 300 850 i 329 550. Różnica sięga 28 700 in plus, czyli 9%.

Na przyrost ten składa się w pierwszym rzędzie legalizacja warsztatów, których właściciele nie posiadali poprzednio karty rzemieślniczej, a dopiero w drugim — powstanie nowych przedsiębiorstw, po

potrąceniu, rzecz prosta, zlikwidowanych. Tak czy inaczej, mamy tutaj do czynienia z pewnym zjawiskiem dynamiki w strukturze jawnego rzemiosła i z przegrupowaniami zawodowemi w jego łonie.

Poniżej podajemy 10 rzemiosł, które na rok 1934 wykazały w liczbach bezwzględnych największy przyrost kart rzemieślniczych; jednocześnie podajemy odsetek tego przyrostu w stosunku do stanu na dz. 1/I 1934 r.:

	Przyrost kart	
	ilość	%
Szewstwo	3 714	7
Krawiectwo	3 408	7
Wędliniarstwo	2 400	32 ¹⁾
Stolarstwo	2 386	10
Rzeźnictwo	2 362	8
Kowalstwo	2 244	9
Piekarstwo	1 470	9
Mularstwo	1 328	13
Fryzjerstwo	1 227	10
Ślusarstwo	997	12

Wymienione rzemiosła należą do najliczniej w Polsce reprezentowanych. Fakt, iż przyrost netto kart rzemieślniczych w tej pierwszej dziesiątce wynosi 21 536, czyli 75% ogólnego przyrostu, gdy liczebność tychże 10 zawodów wynosi łącznie 76% ogółu, świadczy, iż w najczęściej uprawianych rzemiosłach tak akcja legalizacyjna, jak i proces tworzenia nowych przedsiębiorstw posiadają największe natężenie. Z uwagi na ten ostatni moment uchwycone powyżej zjawisko byłoby dowodem posuwania się rzemiosła po liniach najmniejszego oporu. Wniosek ten częściowo jest neutralizowany faktem, iż przyrost względny jest niższy w dwóch najpospolitszych „przeludnionych” rzemiosłach (szewskie i krawieckie), wyższy natomiast w tak ważnym rzemiosle, jak ślusarstwo, które ma przed sobą lepszą przyszłość.

ROLNICTWO

ROLA MAGAZYNÓW ZBOŻOWYCH W UREGULOWANIU OBROTU ZBOŻEM.

W okresie przedwojennym, gdy zbiory zbóż wystarczały wyłącznie na pokrycie zapotrzebowania wewnętrznego kraju i rynku państw zaborczych, nie zwracano zbyt wielkiej uwagi na terenie Polski na potrzebę budowy magazynów, przystosowanych do przechowywania przez czas dłuższy zboża. Zresztą w interesie państw zaborczych nie leżało bynajmniej usprawnienie obrotu zbożowego zaborów, przeciwnie — chodziło im raczej o wprowadzenie pewnego zamętu, by móc z niego wyciągnąć dla siebie jaknajwiększe korzyści gospodarcze. Jedynie na terenie b. zaboru pruskiego zagadnienie to traktowano nieco odmiennie ze względu na własny interes zaborcy, dla którego Poznańskie i Pomorze były bazą aprowizacyjną.

Dopiero z chwilą odzyskania niepodległości i jednocześnie w związku z powstałą nadprodukcją zbóż po wojnie światowej w całym szeregu krajów, a także i w Polsce — na czoło zagadnień gospodarczych wysunęło się zagadnienie usprawnienia naszego wewnętrznego obrotu zbożowego, t. j. należytego uzgodnienia popytu z podażą, a przedewszystkiem racjonalnego uregulowania podaży.

Po przeprowadzeniu badań stwierdzono, iż jednym ze środków wprowadzenia powyższej sprawy na właściwe tory powinno być racjonalne zorganizowanie rolników w odpowiednie zrzeszenia producenckie, np. spółdzielnie, których zadaniem byłoby skolei zdrowienie stosunków, panujących obecnie w naszym handlu rolniczym. Jednocześnie należyte uregulowanie wewnętrznego rynku zbożowego pociąga za sobą konieczność stworzenia dogodnych warunków dla racjonalnego przechowywania zboża w sposób, który umożliwiłby stałą kontrolę i prowadzenie ewidencji posiadanych zapasów. Może to być uskutecznione li tylko przez racjonalnie rozbudowaną sieć magazynów zbożowych w terenie, co ma również znaczenie dla aprowizacji ludności cywilnej i wojska na wypadek wojny.

Powstaje teraz pytanie, czy w naszych warunkach produkcji korzystniejsza będzie budowa większej ilości spichrzów czy też elewatorów, ponieważ odmienne zadanie spełniają spichrze, a inne — elewatory.

Istnienie spichrzów wydaje się koniecznym zarówno w okolicach wybitnie nadwyżkowych, jak i wyraźnie deficytowych pod względem produkcji zbożowej. W pierwszym wypadku — zadaniem spichrzów będzie przystosowanie zboża, zakupionego u okolicznych producentów przez instytucję, eksploatującą dany magazyn, do wymagań rynkowych oraz przygotowanie go do dalszej odsprzedaży w drodze kompletowania większych partij wagonowych, sprzedaż których lepiej się opłaca, w drugim wypadku — wyłącznie przechowywanie zboża na potrzeby konsumpcji miejscowej (zabezpieczenie ludności pomocy w ziarnie na wypadek klęsk żywiołowych i na siew, oraz na dożywianie na przednówku i t. p.). Pojemność spichrzów w zależności od charakteru produkcji danej miejscowości waha się od tysiąca do kilkunastu tysięcy tonn.

Inne zadanie mają do spełnienia elewatory. Służą one — nie do czasowego przetrzymania zboża na składzie, jak spichrze — lecz głównie do przechowywania go przez dłuższy okres czasu, dalej ułatwiają rolnikom uzyskanie kredytów zastawowych, doczyszczają zboże za pomocą specjalnych maszyn, przygotowują je na eksport oraz odgrywają poważne znaczenie w przechowywaniu stałych rokrocznie odnawianych zapasów na potrzeby ludności cywilnej i wojska na wypadek wojny. Pojemność elewatorów — w zależności od roli, jaką mają spełniać — waha się w granicach od kilku do kilkudziesięciu tysięcy tonn.

Zjawisko nadmiernej podaży poźniwej powstaje m. in. w wyniku braku kapitałów obrotowych w większości gospodarstw rolnych i powoduje konieczność sprzedaży zboża bezpośrednio po zbiorach, a więc po cenach, które często nie opłacają nawet pracy rolnika, włożonej w produkcję. Stan ten wpływa ujemnie na poziom cen produktów rolniczych. Jednocześnie trudności, zachodzące w uzyskaniu przez rolników pożyczek pod zastaw zboża niemagazynowanego, nawet w wypadkach, gdy o kredyt jest najłatwiej, wskazują wyraźnie, że trudno jest udzielić zaliczki na towar, którego jakość nie jest kredytodawcy dokładnie znana, a nadto jest przechowywany w sposób pod względem techniki przechowywania i bezpieczeństwa niezadowolający. Oczywiście, inaczej przedstawia się powyższa sprawa, gdy zboże jest przechowywane w odpowiednio przystosowanych do tego celu magazynach. Wtedy bowiem instytucja, rozporządzająca takimi magazynami, jest w stanie zagwarantować z jednej strony należyte jego przechowywanie, a z drugiej zaś jego jakość i ilość oraz ma możliwość wydawania listów składowych — „warrantów”. Warranty te zbywa się tem łatwiej, że odpowiedzialność magazynów jest bezporównania większa od odpowiedzialności każdego poszczególnego rolnika. Nadto pewność takiego listu składowego zwiększa się znacznie przez gwarancję organu, nadzorującego co do jakości magazynowane zboże. Gwarancja ta podnosi znacznie wartość obiegową warrantu.

Istnienie magazynów zbożowych daje nadto rolnikom możliwość zbywania zbiorów po cenie określonej, a jednocześnie ułatwia im znalezienie nabywcy. Pozatem elewatory, poddając zboże czyszczeniu, segregacji i t. p., nadają mu pewien standart, co wpływa na podniesienie jego wartości handlowej, a jednocześnie odpowiednie przechowywanie ziarna chroni producentów od strat, spowodowanych przez szkodniki lub zapażenie. Straty te w razie niewłaściwego przechowywania w niektórych wypadkach dochodzą nawet do 10% ilości składowanego zboża.

¹⁾ Jest to niemal wyłącznie skutek rozdzielenia wędliniarstwa od rzeźnictwa, które — zwłaszcza w b. dzielnicy pruskiej — były poprzednio razem wykonywane.

Należy stwierdzić, iż w naszych warunkach gospodarczych zarówno budowa spichrzów, jak i elewatorów jest wskazana. Przedewszystkiem jednak należałoby stworzyć oparcie dla elewatorów w postaci spichrzów, które przygotowywałyby odpowiedni towar dla elewatorów. Toteż w pierwszej kolejności wydaje się bardziej korzystnym przystąpienie do budowy spichrzów zbożowych.

Jednocześnie jeśli chodzi o formę organizacji, któraby mogła zająć się eksploatacją magazynów zbożowych, to wydaje się, iż najbardziej odpowiednimi zrzeszeniami rolników - producentów byłyby spółdzielnie. Działalność spółdzielni w dziedzinie obrotu zbożem zagranicą np. w Stanach Zjedn., krajach Europy Zachodniej, w kolonjach francuskich w Afryce Płn. i t. p. — daje zadowalające rezultaty.

Najlepiej oceniły znaczenie magazynów zbożowych Stany Zjednoczone, które dzięki posiadaniu kilkudziesięciu tysięcy spichrzów i elewatorów o łącznej pojemności kilkudziesięciu milionów tonn, zajęły pierwsze miejsce w światowym handlu zbożem. Podobnie Francja zorganizowała swój obrót zbożem zarówno na kontynencie, jak i w kolonjach, które zaopatrują Francję w zboże.

O wiele gorzej przedstawia się ta sprawa u nas, w kraju o produkcji rolniczej, nastawionej jak dotychczas na zboże: ogólna pojemność naszych magazynów zbożowych jest szacowana na ok. 1 miljn. tonn, co przy 8'5 miljn. t produkcji rocznej dwóch tylko zbóż chlebowych jest stanowczo za mało, a i tak większość spichrzów jest umieszczona wadliwie. Stosunkowo najlepiej pod tym względem są zaopatrzone woj. poznańskie i pomorskie, natomiast w woj. centralnych, wschodnich i południowych odczuwa się duży brak spichrzów.

W celu należytego ujęcia zagadnienia podaży zbożowej w najbliższej przyszłości musimy dążyć do należytej i przemyślanej rozbudowy sieci magazynów zbożowych w naszym kraju. Rząd, w zrozumieniu pilności omawianego zagadnienia, przeznaczył pewne sumy na częściowe urealnienie

nie planu rozbudowy sieci spichrzowej. Jednakże ze względu na stosunkową szczupłość tych funduszy (ok. zł 1'5 miljn.) w stosunku do potrzeb ogólnych należy dążyć do wybudowania spichrzów w takich miejscowościach, w których zachodzi konieczność umotywowana konieczność ich powstania i gdzie znajduje się instytucja, która mogłaby się podjąć eksploatacji spichrza, dając rękojmię, iż należyście wywiąże się z włożonego obowiązku. Przy rozbudowie sieci spichrzów należy również zwracać specjalną uwagę na warunki komunikacyjne miejscowości, w której dany spichrz ma być wybudowany, bowiem od położenia spichrza pod względem komunikacyjnym (kolej i drogi wodne) w dużej mierze zależeć będzie skuteczność jego działania na danym terenie.

Wydaje się również wskazaniem, aby w ogólnej akcji inwestycyjnej w dziedzinie usprawnienia obrotu zbożowego wzięły udział i kapitały prywatne, gdyż samo Państwo w obecnej swej sytuacji gospodarczej nie może brać na siebie sfinansowania całej akcji.

W. D.

OPLATA SPECJALNA NA CELE, ZWIĄZANE Z GOSPODARSKĄ CUKROWĄ — p. str. 362.

DZIAŁALNOŚĆ CENTRALNEJ KASY SPÓŁEK ROLNICZYCH W 1935 R. — p. str. 362.

ROZPORZĄDZENIA W SPRAWIE TARGOWISKOWYCH KOMISYJ NADZORCZYCH ORAZ W SPRAWIE NOTOWANIA CEN I REJESTRACJI TRANZAKCYJ ZWIERZĘTAMI I MIĘSEM — p. niżej.

EMISJA OBLIGACYJ BANKU AKCEPTACYJNEGO — p. str. 364.

HANDEL

HANDEL ZAGRANICZNY

SYTUACJA EKSPORTU CHEMICZNEGO W 1935 R. — p. str. 350.

NIEMIECKIE KONTA ZAMKNIĘTE I SPOSOBY ICH ZUŻYTKOWANIA — p. str. 366.

HANDEL WEWNĘTRZNY

ROZPORZĄDZENIA W SPRAWIE TARGOWISKOWYCH KOMISYJ NADZORCZYCH ORAZ W SPRAWIE NOTOWANIA CEN I REJESTRACJI TRANZAKCYJ ZWIERZĘTAMI I MIĘSEM

Handel mięsny, ten największy dział naszego handlu, był oddawna gospodarczym kopcuszkim. Rolnictwo ograniczało się do utyskiwania na dezorganizację rynku i do prób spółdzielczej sprzedaży inwentarza żywego lub mięsa, natrafiając zresztą przytem na przeszkody nie do pokonania, rzemiosło zamknęło się w średniowiecznych formach gospodarowania, handel nie stworzył żadnych zrębów organizacji rynku i ograniczał się do zwykłej eksploatacji panującej anarchii, a miasta zadowolają się dochodem z opłat rzeźnianych, targowych i pokrewnych. (Wyjątek stanowią tu województwa zachodnie, które zagospodarowane zostały na tym odcinku dość dobrze jeszcze w latach przedwojennych i gdzie rzemiosło i kupiectwo oddawna odgrywało pozytywną rolę).

Dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1933 r., stanowiący główne wytyczne uporządkowania rynku przewiduje w art. 4 powołanie specjalnych organów, mających współdziałać z władzami państwowymi przy wykonywaniu nadzoru nad obrotem zwierzętami, drobiem i mięsem. Już w 1933 r. organa te były pomyślane jako wspólna dla wszystkich zainteresowanych platforma działania i dyskusji na tematy rynku mięsnego. Ma to duże znaczenie zwłaszcza z tego powodu, że miasta, jakkolwiek są decydującym czynnikiem na tym rynku, nie pozostawały w żadnym kontakcie z samorządem gospodarczym.

W dn. 14 b. m. ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w sprawie powołania targowiskowych komisji nadzorczych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 19, poz. 160), które tę intencję dekretu w całej rozciągłości realizuje i które powinno gruntownie zmienić przedstawioną na wstępie stan rzeczy.

Rozporządzenie to przewiduje 3-stopniowe komisje: główną, okręgową i lokalne. Główna i okręgowa mają być powołane na okres nie dłuższy niż 3 lata, a lokalne pozostaną jako instytucja stała. Wszystkie mają charakter społeczny.

Mimo swej nazwy komisje mają znacznie szersze zadania niż sam nadzór. Komisje lokalne mają:

- współdziałać z władzami rządowymi przy wprowadzaniu w życie przepisów i zarządzeń, dotyczących obrotu zwierzętami i mięsem,
- badać potrzeby rynku,
- opinjować projekty urządzeń technicznych w rodzaju targowisk, hal mięsnych, chłodni i t. p.,
- szerzyć znajomość przepisów w zakresie obrotu zwierzętami i mięsem,
- opracowywać i publikować sprawozdania ze stanu rynku,
- wykonywać inne czynności, zlecone przez władze państwowe.

Komisje wyższego rzędu powołane są w celu zorganizowania komisji lokalnych i nadania biegu ich pracom. Wykonują one czynności, przewidziane dla komisji lokalnych, na terenie całego Państwa, względnie okręgu, a ponadto koordynują działalność komisji niższego rzędu. Są to niejako kierownicze organa w zakresie organizacji rynku mięsnego — regionalnego i ogólnokrajowego.

Komisję Główną powołuje Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Ref. Roln. oraz Spraw Wewnętrznych, komisje zaś okręgowe i lokalne — wojewodowie.

Obszar działania poszczególnych komisji lokalnych będzie ustalony po wysłuchaniu opinii samorządów, nie może jednak rozciągać się poza granice powiatu, w którym znajduje się siedziba każdej z nich. Obszar działania komisji okręgowych pokrywa się z obszarem działania izb rolniczych. W Warszawie funkcję komisji lokalnej i okręgowej pełni Komisja Główna.

Komisje składają się z przewodniczącego i zastępcy, z przedstawicieli właściwych izb: przemysłowo-handlowej, rolniczej i rzemieślniczej — z każdej po jednym, oraz z z przedstawicieli samorządu terytorjalnego — miejskiego i wiejskiego. (W skład Komisji Głównej wchodzi przedstawiciele związków izb poszczególnych rodzajów samorządu gospodarczego). Komisja lokalna, o ile działalność jej rozciąga się również na targowiska, znajdujące się poza miejscem jej siedziby, może zwiększyć swój

skład o 1 członka na każde z tych targowisk. Każdy członek ma zastępcę.

Organem wykonawczym Głównej Komisji jest Biuro, z Głównym Inspektorem na czele. Organem wykonawczym komisji okręgowej jest inspektor okręgowy. Komisje lokalne wykonują swe czynności bezpośrednio przez swych członków.

Koszty działalności komisji lokalnej pokrywa gmina z opłat targowych. O ile komisja działa na kilku targowiskach, to koszt jej utrzymania rozkłada się na wszystkie zainteresowane gminy. Koszty te przewidywane są w kwocie poniżej zł 50 miesięcznie. O ile budżet przekracza tę sumę (zł 500 rocznie), to musi być zatwierdzony przez wojewodę.

Komisja okręgowa pokrywa swe wydatki z opłat targowych całego obszaru swego działania. W budżecie tych komisji mają być przewidziane pewne kwoty na potrzeby Komisji Głównej. Budżety komisji okręgowych i Komisji Głównej nie mogą wynosić łącznie więcej niż 3% opłat targowych. (Budżet Komisji Głównej wyniesie ok. zł 6 000 miesięcznie, a okręgowej przypuszczalnie ok. zł 1 500 ÷ 2 000).

Budżety komisji okręgowych zatwierdzają wojewodowie, a wpłaty na rzecz Komisji Głównej ustala Minister Przemysłu i Handlu.

Regulaminy ramowe komisji mają być wydane przez Ministra Przemysłu i Handlu.

Drugie rozporządzenie, ogłoszone w tym samym „Dzienniku Ustaw” (poz. 161), reguluje kwestję notowania cen żywca i mięsa oraz kwestję rejestracji transakcyj.

Dla uniknięcia nadmiaru organów, działających na rynku, komisje notowań cen skumulowane zostały z komisjami nadzorcami (lokalnymi). Innymi słowy, tam, gdzie zajdzie potrzeba notowania cen, czynności te pełnić będą komisje nadzorcze. Oczywiście, liczba komisji, notujących ceny, będzie znacznie mniejsza od liczby komisji nadzorczych, zwłaszcza gdy dzięki poprawie ogólnej organizacji rynku różnice cen między rynkami lokalnymi sprowadzone zostaną do minimum.

Komisje, notujące ceny, będą również ogłaszać sprawozdania ze stanu rynku, a szczególnie dane co do obrotu zwierzętami i charakterystykę targu.

Ponieważ skład komisji nadzorczych pomyślany jest w ten sposób, żeby reprezentowane w nich były interesy wszystkich wchodzących w grę czynników, co sprawia, że komisje te są niejako organami polityki gospodarczej, a notowanie cen wymaga bezpośredniego udziału w handlu, przeto na większych rynkach, gdzie targi odbywają się przynajmniej raz w tygodniu, do notowania cen powołani zostaną rzeczoznawcy. Będą oni działać nie samodzielnie, lecz z ramienia komisji nadzorczej i w ramach jej kompetencji. Powołuje ich wojewoda spośród przedstawicieli gminy i izb samorządu gospodarczego.

Notowanie cen będzie oparte na rejestracji transakcyj, albo tylko na obserwacji rynku. Zasady notowania zbliżone są do giełdowych.

Związane z notowaniem dodatkowe koszty pokrywane będą przez gminę, w której komisja ma swoją siedzibę.

Targowiska, na których mają być notowane ceny, wyznaczone zostaną przez Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Ref. Roln. oraz Spraw Wewn. — po zasięgnięciu opinii zarządu gminy i izb samorządu gospodarczego. W ten sam sposób wyznaczone będą targowiska, w których mają być rejestrowane transakcje. Oczywiście, targowisk takich będzie minimalna ilość.

Rejestracji dokonywać będą zaprzysiężeni funkcjonariusze gminy — najprawdopodobniej wagowci. Podlegać jej będą wszystkie transakcje w danym dziale obrotu. Do rejestracji powinien zgłosić umowę sprzedawca. Spis zarejestrowanych transakcyj otrzymuje komisja, notująca ceny w celu wyzyskania ich przy ustalaniu cen.

Czynności komisji notowań cen mogą być powierzone giełdom mięsnym lub kasom targowym. Istniejące komisje notowań cen powinny dostosować się do przepisów omawianego rozporządzenia z dniem 1/V b. r.

Regulaminy ramowe dla komisji notowań cen nie zostały przewidziane. Będą one jednakże ujednolicone w drodze instrukcji, co ułatwia przepis, przewidujący zatwierdzanie tych regulaminów przez wojewodów.

W.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 2 ÷ 21/III 1936 r. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

			Wzrost (+) lub spadek (%) (-)
9 ÷ 14/III 16 ÷ 21/III			
Pszenica			
Warszawa . . .	21'00	21'12½	+0'5
Poznań . . .	19'25½	19'50½	+1'2
Lwów . . .	18'37½	18'38	+0'02
Średnia . . .	19'54	19'67	+0'6
Żyto			
Warszawa . . .	12'88	13'32	+3'4
Poznań . . .	12'93	13'28	+2'7
Lwów . . .	12'00	11'90	-0'9
Średnia . . .	12'60	12'83	+1'8
Owies			
Warszawa . . .	14'50½	15'17	+4'6
Poznań . . .	14'08	14'38	+2'1
Lwów . . .	14'72	14'72	—
Średnia . . .	14'43	14'75½	+2'2
Jęczmień browarowy			
Warszawa . . .	15'56½	15'75½	+2'2
Poznań . . .	15'37½	15'50	+0'8
Lwów . . .	15'87½	15'87½	—
Średnia . . .	15'60	15'71	+0'7
Jęczmień zwykły			
Warszawa . . .	15'00½	15'25½	+1'6
Poznań . . .	14'63	14'88	+1'7
Lwów . . .	—	—	—
Średnia . . .	14'81½	15'06½	+1'6

— Okres sprawozdawczy (od 16 do 21 marca) na rynku zbóż i przetworów zaznaczył się wybitnie mocną tendencją notowań, obejmującą niemal wszystkie giełdy krajowe; obroty kształtowały się nadal umiarkowanie w pobliżu przeciętnych z ostatnich okresów. Na giełdzie warszawskiej zwyżki (w zł na 100 kg) odnotowały: pszenica jednolita 753 grl i zbierana 742 grl 0'25, I i II standart żyta 0'50, wszystkie gatunki jęczmienia 0'25, wszystkie rodzaje i gatunki mąki pszennej 0'50, I gat. mąki żytniej 0'50 oraz otręby żytnie 0'50; na giełdzie poznańskiej zwyżkowały (analogicznie): pszenica 0'25, żyto 0'15, owies 450/470 grl i standartowy 0'25, wszystkie rodzaje i gatunki mąki pszennej oraz żytniej 0'25 i otręby żytnie z przemiału standartowego 0'75.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 10 993 t, w tem 2 931 t żyta (dla okresu poprzedzającego odpowiednio liczby wynosiły: 12 565 i 4 032).

Warszawa. — Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica jednolita 753 grl 21'25 ÷ 21'75 (21'00 ÷ 21'50), — zbierana 742 grl 20'75 ÷ 21'25 (20'50 ÷ 21'00), żyto I standart 700 grl 13'25 ÷ 13'50 (12'75 ÷ 13'00), — I A standart 730 grl bez obrotów, — II standart 687 grl 13'00 ÷ 13'25 (12'50 ÷ 12'75), jęczmień browarny 689 grl 15'75 ÷ 16'00 (15'50 ÷ 15'75), — o wadze 678/673 grl 15'50 ÷ 15'75 (15'25 ÷ 15'50), — o wadze 649 grl 15'25 ÷ 15'50 (15'00 ÷ 15'25), — o wadze 620'5 grl 15'00 ÷ 15'25 (14'75 ÷ 15'00), owies I standart 497 grl 16'00 ÷ 16'25 (14'75 ÷ 15'00), — I A standart 516 grl 16'00 ÷ 16'50 (15'00 ÷ 15'25), — II standart 460 grl 15'25 ÷ 15'75 (14'50 ÷ 14'75), mąka pszenka I gat. A 0 ÷ 20% 34'50 ÷ 36'50 (34'00 ÷ 36'00), — I gat. A 0 ÷ 45% 32'50 ÷ 34'50 (32'00 ÷ 34'00), — I gat. B 0 ÷ 55% 31'50 ÷ 32'50 (31'00 ÷ 32'00), — I gat. C 0 ÷ 60% 30'50 ÷ 31'50 (30'00 ÷ 31'00), — I gat. D 0 ÷ 65% 29'50 ÷ 30'50 (29'00 ÷ 30'00), — II gat. A 20 ÷ 55% 28'50 ÷ 29'50 (28'00 ÷ 29'00), — II gat. B 20 ÷ 65% 26'50 ÷ 28'50 (26'00 ÷ 28'00), — II gat. D 45 ÷ 55% 24'00 ÷ 25'00 (23'50 ÷ 24'50), — II gat. F 55 ÷ 65% 23'00 ÷ 24'00 (22'50 ÷ 23'50), — II gat. G 60 ÷ 65% 22'00 ÷ 23'00 (21'50 ÷ 22'50), — III gat. A 65 ÷ 70% bez obrotów, mąka żytnia wyciągowa I gat. 0 ÷ 30% 21'00 ÷ 22'00 (20'50 ÷ 21'50), — I gat. 0 ÷ 50% 21'00 ÷ 22'00 (20'50 ÷ 21'50), — I gat. 0 ÷ 65% 20'00 ÷ 20'50 (19'50 ÷ 20'00), — II gat. 50 ÷ 65% 16'00 ÷ 17'00, — razowa 0 ÷ 95% 16'00 ÷ 16'50, — poślednia ponad 65% 12'00 ÷ 12'50, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 12'50 ÷ 12'75, — średnie z przemiału standartowego

11'50 ÷ 12'00 (11'50 ÷ 11'75), — mialkie z przemiału standartowego 11'50 ÷ 12'00 (11'50 ÷ 11'75), otręby żytnie z przemiału standartowego 10'00 ÷ 10'50 (9'50 ÷ 10'00),

Poznań. — Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet Poznań dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica 19'50 ÷ 19'75 (19'25 ÷ 19'50), żyto 13'15 ÷ 13'40 (13'00 ÷ 13'25), jęczmień 700/725 grl 15'00 ÷ 15'25, — 670/678 grl 14'75 ÷ 15'00, — browarowy 15'50, owies 450/470 grl 14'75 ÷ 15'00 (14'50 ÷ 14'75), — standartowy 14'25 ÷ 14'50 (14'00 ÷ 14'25), mąka wraz z workiem: pszenica I gat. A 0 ÷ 20% 31'75 ÷ 33'50 (31'50 ÷ 33'25), — I gat. B 0 ÷ 45% 31'00 ÷ 31'50 (30'75 ÷ 31'25), — I gat. C 0 ÷ 55% 30'00 ÷ 30'50 (29'75 ÷ 30'25), — I gat. D 0 ÷ 60% 29'50 ÷ 30'00 (29'25 ÷ 29'75), — I gat. E 0 ÷ 65% 28'50 ÷ 29'00 (28'25 ÷ 28'75), — II gat. A 20 ÷ 55% 27'75 ÷ 28'25 (27'50 ÷ 28'00), — II gat. B 20 ÷ 65% 27'25 ÷ 27'75 (27'00 ÷ 27'50), — II gat. C 45 ÷ 65% 24'75 ÷ 25'25 (24'50 ÷ 25'00), — II gat. D 55 ÷ 65% 22'75 ÷ 23'25 (22'50 ÷ 23'00), — II gat. E 60 ÷ 65% 21'25 ÷ 21'75 (21'00 ÷ 21'50), — III gat. A 65 ÷ 70% 19'25 ÷ 19'75 (19'00 ÷ 19'50), — III gat. B 70 ÷ 75% 17'25 ÷ 17'75 (17'00 ÷ 17'50), mąka żytnia wyciągowa I gat. 0 ÷ 30% 19'75 ÷ 20'00 (19'50 ÷ 19'75), — I gat. 0 ÷ 50% 19'25 ÷ 19'50 (19'00 ÷ 19'25), — I gat. 0 ÷ 65% 18'25 ÷ 18'75 (18'00 ÷ 18'50), — II gat. 50 ÷ 65% 15'25 ÷ 16'25 (15'00 ÷ 16'00), — poślednia ponad 65% 13'75 ÷ 14'75 (13'50 ÷ 14'50), otręby pszenne średnie z przemiału standartowego 10'75 ÷ 11'50, (10'50 ÷ 11'25), — grube z przemiału standartowego 12'00 ÷ 12'50, otręby żytnie z przemiału standartowego 10'75 ÷ 11'25 (10'00 ÷ 10'50), otręby jęczmienne 10'25 ÷ 11'50.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 16 do 21 marca 1936 r.

Niejednolita tendencja z okresu poprzedzającego — w okresie sprawozdawczym ustąpiła miejsca nastrojowi mocniejszemu przy jednoczesnym stopniowym zanikaniu zainteresowania rynkiem akcyjnym, powodującym spadek obrotów. Bardzo silną wyżkę — zł 3'00 na sztuce — odnotowały akcje Banku Polskiego oraz Ostrowca; gwałtowna poprawa tych ostatnich akcji zasługuje na szczególne podkreślenie. Mimo wybitnie ograniczonych obrotów — zwyżkowały (w zł) jeszcze

następujące akcje: Warsz. Tow. Fabryk Cukru o 0'25, Lilpopa o 0'15 i Starachowic o 0'50; natomiast akcje Modrzejowa poniosły stratę w wysokości zł 0'20, a akcje Częstocic — zł 2'00 (w stosunku do ostatnich notowań sprzed 2 okresów). Z dniem 16/III akcje Tow. Akc. Cukrowni „Ostrowite” są notowane bez kuponu za 1934/35 r. wartości zł 3'00, a akcje Banku Zachodniego — z dniem 20/III bez bezwartościowego kuponu za 1934 r.

Na giełdach prowincjonalnych zainteresowanie rynkiem akcyjnym było słabe; na giełdzie poznańskiej — akcje Banku Polskiego lekko zwyżkowały, na giełdzie krakowskiej zawierano sporadyczne transakcje, a giełda lwowska nie notowała akcji.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nomin- alna (waluta)	Kurs naj- wyż- szy	Kurs naj- niższy	Ostatni kurs w tygodniu
w zł z a k c j e				
Bank Polski	zł 100	97'50	96'00	97'00
Częstocice	zł 100			26'00
Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	24'00	23'00	23'00
Lilpop	zł 25	9'15	9'00	9'15
Modrzejów	zł 50			4'50
Ostrowiec	zł 50	26'50	22'00	25'75 -26'50 -26'25
Starachowice	zł 100	34'50	34'00	34'50

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł: Chodorów 81'00, Elektrownia 12'00.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski 94'00 — 93'00 (93'00 — 92'50).

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

ŻYCIE GOSPODARCZE W. M. GDAŃSKA W 1935 R.

Pod powyższym tytułem ukazał się w zesz. 5/1936 tyg. „Danziger Wirtschaftszeitung”, organu Gdańskiej Izby Przemysłowo-Handlowej, artykuł redakcyjny, zawierający przegląd sytuacji w handlu, w przemyśle i żegludze W. M. Gdańska w ub. roku. Przegląd ten daje tylko powierzchowny rzut oka na poszczególne gałęzie gdańskiego gospodarstwa, tem niemniej podane informacje mogą być interesujące, zwłaszcza że rok ubiegły był szczególnie obfity w szereg wydarzeń o istotnym znaczeniu dla egzystencji i rozwoju gospodarczego W. M. Gdańska. Przejdźmy wobec tego kolejno poszczególne działy wytwórczości — tak, jak je przedstawia kompetentny organ, reprezentujący gdańskie interesy branżowe przemysłu, handlu i żeglugi.

Przemysł chemiczny wykazuje w minionym okresie skurczenie się zbytu na rynku wewnętrznym, natomiast w dziedzinie eksportu nadzieje, związane z dewaluacją guldena, ze względu na ograniczenia przywozowe w krajach importujących, ziściły się tylko w nieznanym stopniu. Skutki oddziaływania niedawno zawartego układu handlowego z Niemcami w tej chwili nie dają się jeszcze ocenić. Z poszczególnych działów wytwórczości chemicznej wymienić należy: przemysł nawozów sztucznych, produkcję soli glauberskiej, kwasu solnego, mydeł, środków do czyszczenia, lakierów i farb, szczepionek i wyrobów farmaceutycznych.

Sytuacja w przemyśle środków spożywczych kształtowała się w 1935 r. niejednolicie. Lepiej przedstawiała się w produkcji czelokady, cukierków, proszków do pieczenia i t. p., które w większości dostarczane są do Polski. Gorzej natomiast było w dziedzinie, która pracuje na eksport, jak np. przemysł tłuszczowy — spowodu głównie wysokiego poziomu kosztów produkcji i związanej z tem niekonkuren-

cyjności. Ożywienie, jakie nastąpiło po 2 maja, t. j. po dewaluacji guldena, przyniosło w końcowym efekcie znaczne straty producentom, albowiem specjalnie powołany do życia komisariat cen poprostu nie nadążał, aby w miarę zwiększających się kosztów produkcji podwyższyć odpowiednio ceny. Przyczem i w chwili obecnej zagadnienie podniesienia cen, uzasadnionego wyższymi kosztami produkcji gdańskiej, nie jest możliwe do przeprowadzenia, ponieważ siła nabywcza ludności gdańskiej po dewaluacji znacznie osłabła, i publicznie zakupuje jedynie średnie i tańsze gatunki wyrobów. Zakupy świąteczne w końcu 1935 r. w porównaniu z 1934 r. okazały się znacznie mniejszemi.

Niekorzystne warunki atmosferyczne w lecie ub. r. wpłynęły decydująco na zmniejszenie się zbytu piwa gdańskich browarów. Wykorzystanie zdolności produkcyjnej pewnego największego browaru w Gdańsku wynosiło przed wojną przeciętnie 86%, a w 1935 r. — 37'8%. W roku 1934/35 całe zapotrzebowanie na jęczmień pokryły gdańskie browary jęczmieniem miejscowej produkcji, która jednak z konieczności musi być droższa niż np. produkcja polska. Zmniejszenie się konsumpcji piwa przypisać również należy znacznemu odpływowi emerytów i rentjerów z W. M. Gdańska do Niemiec.

Przemysł spirytusowy dzięki zwiększeniu ruchu turystycznego w lecie wykazuje zwyżkę obrotów. W końcu 1934 r. został ustanowiony komisariat dla uzdrowienia gospodarki spirytusowej. Wyniki działalności tego komisarza nie osiągnęły jeszcze widocznych rezultatów. Eksport wyrobów spirytusowych poważnie zmalał spowodu małej konkurencyjności produkcji gdańskiej w porównaniu z produkcją krajów sąsiadujących.

Przemysł bursztynowy zmniejszył swe dostawy do Niemiec wskutek niemieckich utrudnień dewizowych, natomiast zbyt tych

wyrobów do Polski rozwijał się dobrze. Układ polsko-niemiecki, zawarty w listopadzie ub. r., ułatwia ponownie sprzedaż wyrobów burzystynowych również i w Niemczech.

Ciężki pr z e m y ś l m e t a l o w y, szczególnie stocznie (Schichau Werft) uzyskała częściowo zamówienia z Niemiec, Chin (dwuśrubowy bagier ssący), od Niemiecko-Amerykańskiego Towarzystwa Naftowego (motorowy statek-tank), od pewnej firmy żeglugowej norweskiej (2 statki motorowe-tanki), od król. Iraku (1 bagier ssący parowy) i z Brazylii (1 bagier zapasowy). Również Stocznia Gdańska i Warsztaty Kolejowe pracowały, szczególnie dla dużych firm żeglugowych (reparacje statków), a w końcu ub. r. uzyskała Stocznia Gdańska zamówienie z Niemiec. Firma Wojan A. W. pracowała, jeśli chodzi o zatrudnienie, na poziomie roku 1934. Również i pozostałe gałęzie przemysłu żelaznego i metalowego wykazują pewne ożywienie, jak produkcja opakowań blaszanych i galanterii metalowej.

P r z e m y ś l b u d o w l a n y w ub. r. przeżywał okres martwoty. Po dewaluacji guldena ceny najważniejszych artykułów budowlanych, jak: cegła, drzewo, cement, wapno, żelazo i węgiel poszły znacznie w górę — tak, że ogólne koszty przy niezmiennych placach zwiększyły się o 40%. Część firm gdańskich przeniosła się nawet wskutek tego do pobliskich Prus Wschodnich. W hurtowym handlu materiałami budowlanymi zaznaczyła się zniżka obrotów o ok. 40% w porównaniu z 1934 r.

P r z e m y ś l g a r b a r s k i (zwłaszcza przemysł pasów transmisyjnych) nie wykazuje w 1935 r. większych zmian w porównaniu z 1934 r. — poza przemysłem obuwicznym, który po dewaluacji bardzo się ożywił. Tem niemniej należy się liczyć na przyszłość ze znacznym zmniejszeniem konsumpcji spowodu zubożenia ludności. Gros zapotrzebowania na obuwiu pokrywane jest zakupami z Polski, albowiem obuwiu niemieckie, dawniej powszechnie w Gdańsku używane, spowodu wysokiego kursu marki przy kryciu należności jest za drogie.

W dalszym ciągu idą poszczególne działy h a n d l u, z których jedne mają charakter wyłącznie lokalny, inne znów — eksportowy, względnie importowy, Z gałęzi handlu lokalnego wymienić można: handel tekstyljami i konfekcją, wyrobami tytoniowymi, maszynami rolniczymi, artykułami kolonialnymi, winami, handel drogerijny, wyrobami metalowymi i artykułami gospodarczymi, wyrobami papierniczymi, węglem, pojazdami mechanicznymi, wyrobami elektrycznymi i radjotechnicznymi, artykułami fotograficznymi, jubilerskimi, kwiatami, handel nieruchomościami, przemysł hotelowy i gospodni, przemysł okrężny. Na wszystkich tych dziedzinach handlu i przemysłu odbiło się zmniejszenie siły nabywczej ludności i obniżka zarobków, spowodowane tem, iż po dewaluacji guldena płace zostały utrzymane na tym samym poziomie przy stosunkowo znacznej wyższości cen artykułów, w szczególności tych, które są importowane z zagranicy. Wreszcie momentem nie bez wpływu na obroty handlowe na rynku wewnętrznym był odpływ pewnej liczby emerytów i rentjerów z Gdańska do Niemiec.

Z działów handlu zagranicznego wymienić należy: handel zbożowy i mączny, handel paszą, handel śledziami, drzewem, węglem, olejami mineralnymi i t. p. Specjalne znaczenie posiada w gospodarstwie gdańskim, związany z portem, dział s p e d y c j i. Rok 1935 przyniósł zadowalające rezultaty, jeśli chodzi o przeladunek towarów masowych. Dobrze się rozwijał przeladunek zboża, ponieważ większa część obfitych urodzajów z 1934 r. przeladowana została dopiero w roku sprawozdawczym. To samo dotyczy mąki, strączkowych i nasion. Gorzej sytuacja się przedstawia w węglu i drzewie, których eksport był znacznie mniejszy.

Na szczególną uwagę zasługuje stan bankowości gdańskiej. Obniżenie eksportu gdańskiego i obrotów w porcie już w 1934 r. zmniejszyło dotkliwie ilość dewiz, posiadanych przez Bank von Danzig. W II połowie 1934 r. nastąpił dalszy odpływ dewiz, spotęgowany objawami natury spekulacyjnej — tak, że gdy na dz. 30/VI 1934 r. stan dewiz Bank von Danzig wynosił 44'6 miljn. guldenów, to na dz. 31/XII 1934 r. tylko 26'5 miljn., a na dz. 30/IV 1935 r., t. j. w przeddzień dewaluacji guldena, już tylko 13'5 miljn. Dewaluacja, przeprowadzona nagle i niespodziewanie w dn. 2/V 1935 r., obniżyła wartość guldena o 42'37%, równając go ze złotym polskim. Wprowadzono restrykcje kredytowe i w tym celu podwyższono stopę dyskontową z 4% na 6%. W ciągu maja sytuacja się zaostrzyła spowodu tak nagłej decyzji władz gdańskich

i dn. 12/V ub. r. Senat zdecydował się na ostateczność, wprowadzając reglamentację dewiz, a po uspokojeniu się atmosfery w dn. 18/VII — zamiast reglamentacji dewiz — wprowadził t. zw. Guldenbewirtschaftung, która dopuszcza wolny obrót dewizami dla potrzeb obrotu portowego i tranzytowego, przyczem stopa dyskontowa Bank von Danzig w dn. 21/X 1935 r. obniżona została na 5%. W ten sposób osiągnięto względną stabilizację stosunków, które oddawna domagały się i domagają się jeszcze zrównania gospodarczego W. M. Gdańska z zapłaczem polskim. W czerwcu ub. r. spowodu wzmożonego zapotrzebowania na złote i dewizy oraz w związku z podejmowaniem wkładów guldenowych Senat wprowadził święta bankowe, które stopniowo były łączdzone, wreszcie zupełnie zniesione.

Na zasadzie przytoczonego wyżej powierzchniowego przeglądu nie można, rzecz jasna, wyciągnąć pewnych wniosków w zakresie rzeczywistej sytuacji w gospodarstwie Wolnego Miasta. Dopiero ściśle dane statystyczne będą mogły rzucić jaśniejsze światło i wykazać, o ile pewne działy produkcji gdańskiej znajdują swe uzasadnienie i żyją naturalnym „życiem portu”, a które popierane są sztucznie, a zatem pracują nierentownie, co odbija się niekorzystnie na ogólnych interesach tej gospodarki.

Z. Rogoziński

PRACA PORTU GDYŃSKIEGO W LUTYM 1936 R. — Po doskonałych wynikach, osiągniętych w styczniu b. r., miesiąc sprawozdawczy zaznaczył się niespodziewanie dużym spadkiem liczb, charakteryzujących zarówno ruch statków, jak i obrót towarów w porcie gdyńskim. Zjawisko to tłumaczy się w znacznym stopniu pogorszeniem warunków nawigacyjnych na Bałtyku — naskutek silnych mrozów w lutym, oraz zakończonym w styczniu okresem wykonywania zawartych umów, co się zaznacza głównie w pozycjach tak masowych artykułów, jak: węgiel i złom.

Ruch statków zmalał w lutym o 25%; zawięto, mianowicie do Gdyni 327 statków (w styczniu — 446), o łącznym tonnażu 343 224 nrt (436 290), wyszło statków w lutym 341 (w styczniu — 454) o tonnażu 363 769 nrt (432 377). Kolejność bander ustaliła się następująco: Szwecja, Polska, Stany Zjedn., Niemcy, Włochy, Danja, Anglja i Norwegja. Średni tonnaż statku, zawijającego do Gdyni, wyniósł w lutym 1 049'6 nrt (w styczniu 978'2 nrt); średnia ilość statków, przebywających jednocześnie w porcie, spadła do 34 (w styczniu — 47), średni zaś postój statku w porcie utrzymał się na niezmiennym poziomie, t. zn. 52'6 godz.

Obrót towarów wykazuje w miesiącu sprawozdawczym jeszcze większe odchylenie niż ruch statków, osiągając liczbę 532 260 t (w styczniu — 753 813 t), z czego na obrót zaś przybrzeżny — 3 175 t (5 145 t). W komunikacji z wnętrzem kraju drogą wodną w lutym, podobnie jak w styczniu, nie dokonywano żadnych obrotów, co jest zjawiskiem normalnym w zimowych miesiącach. W obrocie zamorskim po stronie przywozu figuruje w lutym liczba 67 666 t (w styczniu — 97 117 t); po stronie wywozu — 461 419 t (651 551 t). Na liczby te złożyły się następujące pozycje (w tonnach):

P r z y w ó z		W y w ó z	
Ryż surowy	10	Zboże	1
Owoce świeże	3 092	Strączkowe	50
„ suszone	284	Mąka ryżowa	75
Konserwy owocowe	11	Mąka	220
Orzechy i migdały	51	„ pastewna	210
Kawa	61	Ślód	1 112
Kakao	446	Owoce świeże	110
Herbata	105	Konserwy owocowe	—
Korzenie	60	Nasiona i rośliny	2 869
Nasiona oleiste	4 751	Szynki i inne peklowane	74
„ różne	48	Bekony	1 603
Rośliny i materj. rośl.	45	Drób i ptactwo bite	62
Żywica	396	Jaja	1 454
Śledzie świeże	2 070	Masło	547
„ solone	1 587	Cement	193
Rudy różne i wypalki pir.	5 819	Sól	2
Oleje	326	Węgiel eksportowy	354 430
Smola i smary	35	„ bunkrowy	25 601
Asfalt	11	Koks	17 792
Tłuszcze i oleje roślinne	565	Oleje, parafina	10
„ zwierzęce surowe	984	Tłuszcze zwierz. surowe	472
Tran	72	Przetwory mięsne	961
Napoje alkoholowe i inne	52	Cukier	2 465
Tytoń	76	Napoje alkoholowe	2
Siarka	205	Spirytus	35

Przetwory chemiczne	97	Makuchy	1 110
Farby	33	Otręby	407
Garbniki	1 059	Soda	278
Fosforyty	14 112	Salmiak	72
Skóry	1 757	Karbid	245
Wetna	3 360	Farby	—
Odpadki wełny	88	Biel cynkowa	218
Przędza wełniana	48	Sól potasowa	—
Bawełna	5 975	Saletra	12
Odpadki bawełny	124	Nawozy azotowe (siarcz. amon.)	7 019
Przędza bawełniana	145	Skóry	65
Len, konopie, sisal i inne	61	Tkaniny	573
Juta	1 369	Bawełna i odpadki	160
Szmaty	677	Bale i słupy	4 354
Kauczuk	352	Drzewo tarte	15 590
Wyroby gumowe	93	Wyroby z drzewa	405
Papier	917	Klepki	3
Papa i tektura	—	Dykty i forniery	1 245
Celuloza	559	Meble gięte	276
Żelazo surowe	181	Wyroby koszykowe	67
Metale różne	82	Papier	695
Złom	11 151	Papa i tektura	227
Miedź	723	Celuloza	468
Cyna	59	Żelazo surowe	214
Cynk	17	„ handlowe	7 457
Wyroby żelazne i metal.	493	Metale różne	30
Maszyny, aparaty i części	430	Wyroby metalowe	3 402
Części wagonów i lokomotyw	465	Rury żelazne i stalowe	2 053
Samochody, motocykle i ich części	109	Cynk	608
Różne	1 978	Błacha cynkowa	744
		Różne	3 074

Razem: 67 666

Razem: 461 419

Jak zatem widzimy, decydującą rolę w ogólnym spadku liczb przywozu odegrały 3 pozycje: złom (11 151 t w lutym — wobec 34 841 t w styczniu), bawełna (5 975 t wobec 13 287 t) i rudy różne (5 819 t wobec 7 651 t). W mniejszym stopniu zmalał przywóz: owoców świeżych (3 082 t wobec 3 631 t), garbników (1 059 t wobec 1 277 t), wełny (1 757 t wobec 2 041 t), miedzi (723 t wobec 908 t) i „różnych” (1 978 t wobec 2 390 t). Na prawie niezmiennym poziomie pozostały: nasiona oleiste (4 751 t wobec 4 548 t) i śledzie solone (1 587 t wobec 1 403 t). Pewien wzrost liczb wykazują: śledzie świeże (2 070 t wobec 1 494 t), fosforyty (14 112 t wobec 10 496 t), odpadki wełny (3 360 t wobec 2 453 t) i juta (1 369 t wobec 944 t). Porównanie tych liczb pozwala stwierdzić, że — z wyjątkiem niezawodnie przejściowego spadku pozycji złomu — różnice innych pozycji przywozu zaliczyć można do normalnych wahań, przyczem co do poważnego zmniejszenia pozycji bawełny należy zaznaczyć, że przywóz jej w lutym utrzymał się na przeciętnym poziomie szeregu poprzednich miesięcy.

Po stronie wywozu różnica wynosi 200 tys. t, z czego ok. 170 tys. t przypada na pozycję węgla eksportowego, również szczególnie wysoką w poprzednim miesiącu (354 430 t w lutym wobec 522 707 t w styczniu). W danym wypadku mamy do czynienia z zakończeniem okresu najintensywniejszego wywozu tego artykułu. Pozycja węgla bunkrowego również zmalała (25 601 t wobec 32 337 t), co się łatwo tłumaczy zmniejszonym ruchem statków; wzrosła natomiast pozycja koksu (17 792 t wobec 13 557 t). Z innych artykułów spadek liczb w miesiącu sprawozdawczym wykazują: sól (1 112 t wobec 1 390 t), bekony (1 603 t wobec 2 016 t), cukier (2 465 t wobec 2 906 t), makuchy (1 110 t wobec 3 817 t), bale i słupy (4 354 t wobec 7 739 t), drzewo tarte (15 590 t wobec 30 038 t), celuloza (468 t wobec 1 297 t), żelazo surowe (214 t wobec 2 347 t) i żelazo handlowe (7 457 t wobec 10 582 t). Wzrosły natomiast pozycje: nasion i roślin (2 869 t wobec 465 t), jaj (1 454 t wobec 922 t), siarczaniu amonu (7 019 t wobec 2 037 t), wyrobów metalowych (3 402 t wobec 2 736 t), rur żelaznych i stalowych (2 053 t wobec 1 814 t) i „różnych” (3 074 t wobec 2 402 t).

Obrót przybrzeżny był w miesiącu sprawozdawczym zupełnie niski, jak zwykle zresztą, zwłaszcza w miesiącach zimowych. W zestawieniu tego obrotu po stronie przywozu figuruje liczba 2 770 t (w styczniu 4 826 t), z której niemal 100% przypada na pozycję ryb z własnych połowów — 2 586 t (w styczniu 2 950 t). Brak w lutym w omawianym zestawieniu pozycji nawozów sztucznych, które w styczniu figurowały w dość pokaźnej ilości (1 720 t). Ogólna liczba — 405 t (w styczniu 319 t) — składa się, podobnie jak i w poprzednim miesiącu, z liczego szeregu bardzo drobnych pozycji, z których największą jest ryż wyluszczoney — 230 t (w styczniu zupełny brak).

Ruch pasażerów był w lutym nieco żywszy niż w styczniu: przyjechało 250 osób (w styczniu — 70), wyjechało — 1 390 (847), z czego 908 do Brazylii — w związku z uruchomieniem polskiej pasażerskiej linii do Ameryki Południowej (s/s „Pułaski”).

O.

RUCH W PORCIE GDAŃSKIM W LUTYM 1936 R. — Ruch okrętowy w porcie gdańskim w lutym b. r. był mniejszy niż w styczniu b. r., i to zarówno co do liczby okrętów na wejściu, jak i na wyjściu — w pierwszym wypadku o 17,6%, w drugim o 13,6%. W porównaniu z analogicznym miesiącem ub. r. ruch okrętowy zwiększył się, a mianowicie przybyło okrętów o 13,2% więcej, wyszło zaś — o 15% więcej. Zawinęły do portu gdańskiego w lutym 324 okręty o pojemności 201 602 nrt, opuściły port 335 okrętów o pojemności 212 677 nrt. Pojemność okrętów, które do Gdańska zawinęły i port ten opuściły, w pierwszych 2 miesiącach b. r. wyniosła 904 745 nrt — wobec 842 215 nrt w analogicznym okresie ub. r., czyli że ruch okrętowy zwiększył się o 7%.

Narodowość statków, które odwiedziły w lutym port gdański, była następująca:

	Przybyło		Odeszło	
	statków	nrt	statków	nrt
Polska	20	13 694	20	13 282
Gdańsk	7	3 753	7	3 295
Danja	67	37 240	71	41 472
Niemcy	108	44 487	115	49 885
Anglja	12	10 773	11	11 416
Estonja	6	4 283	6	4 283
Finlandja	9	12 198	13	15 825
Francja	4	5 120	4	5 120
Grecja	1	2 726	1	2 726
Holandja	6	3 922	6	3 521
Włochy	—	—	1	3 184
Łotwa	4	4 008	4	4 008
Litwa	2	1 203	2	1 203
Norwegja	20	15 778	17	9 528
Austrja	1	134	1	134
Portugalia	1	1 038	1	1 038
Szwecja	55	38 091	53	36 796
Hiszpanja	1	3 154	2	5 961

Razem: 324 201 602 335 212 677

Na 18 bander, reprezentowanych w lutym w gdańskim ruchu portowym, bandera polska zajmuje piąte miejsce — za Niemcami, Danją, Szwecją i Finlandją, wyprzedzając Norwegję, Angliję i szereg innych.

Obrót towarowy wyniósł w lutym 367 845 t w porównaniu z 507 710 t w styczniu b. r. i 304 577 t w lutym 1935 r. Import (50 047 t) zmniejszył się w stosunku do miesiąca poprzedniego o 25,0%, a w porównaniu z lutym 1935 r. wzrósł o 33,7%. Eksport (317 798 t) zmalał w porównaniu ze styczniem b. r. o 27,9%, w stosunku zaś do analogicznego miesiąca ub. r. zwiększył się o 14,7%.

Ruch towarowy w lutym rozwijał się następująco (w tonnach):

Grupa towarowa	Przywóz	Wywóz
Produkty pochodzenia roślinnego	916	88 850
Produkty pochodzenia zwierzęcego	3 046	365
Produkty pochodzenia mineralnego	34 020	158 508
Tłuszcze, oleje i t. d.	557	300
Artykuły spożywcze, tytoń	1 412	2 602
Chemikalja	7 228	6 170
Skóry i wyroby	3	321
Surowce włókiennicze	71	118
Kauczuk i wyroby	64	2
Drzewo i wyroby	84	56 793
Papier i wyroby	350	588
Materiały budowlane	10	28
Metale i wyroby	2 231	2 911
Maszyny i aparaty	30	240
Pozostałe towary	25	1

Razem: 50 047 317 798

W imporcie pierwsze miejsce zajmują nadal produkty pochodzenia mineralnego, jednakże z liczbą o 39% mniejszą aniżeli w miesiącu poprzednim. Chemikalja, których import w 2 poprzednich miesiącach był bardzo niewielki, wysuwają się znowu na drugie miejsce, z liczbą przeszło 10-krotnie większą aniżeli w styczniu. Nieznacznie zwiększeniu uległ przywóz produktów pochodzenia zwierzęcego, a mianowicie o 2,5%. Zmniejszył się o 20,7% przywóz metali i wyrobów. Zmniejszył się również w porównaniu z miesiącem poprzednim przywóz dalszych grup, a mianowicie: artykułów spożywczych i tytoniu o 25%, produktów pochodzenia roślinnego o 12,6%, tłuszczu i olejów o 35%, papieru i wyrobów o 59%.

W eksporcie pierwsze miejsce zajmują, jak zwykle, produkty pochodzenia mineralnego, których wywóz zmniejszył się w porównaniu ze styczniem o 38,4%. Węgiel był eksportowany w miesiącu sprawozdawczym do 5 państw — z Francją, Szwecją i Danją na czele. Eksport produktów pochodzenia roślinnego, zajmujących drugie miejsce, utrzymuje się na poziomie stycznia. Wywóz następnych grup wykazuje

zmniejszenie, i tak — drzewa o 23%, chemikalij o 40%, metali i wyrobów o 23%, artykułów spożywczych i tytoniu o 42%.

Przyjechało do portu gdańskiego w lutym 5 pasażerów, wyjechał — 1.

A. R.

RYNEK FRACHTOWY. — Międzynarodowa sytuacja polityczna nie wywarła żadnego wpływu na kształtowanie się rynków frachtowych, pogłębiła jedynie dotychczasową rezerwę frachtujących, których zapotrzebowania są minimalne i dotyczą załadunków na marzec i kwiecień.

Na rynku La Platy zakontraktowano w tygodniu sprawozdawczym ogółem 8 statków o łącznym tonnażu 52 400 t.

W portach północnego Pacyfiku panowała mocna tendencja, frachtowano tonnaż do portów Dalekiego Wschodu oraz do Antwerpii i Rotterdamu. W wywozie nitratów z Chili notowano poprawę stawek z sh 17/-

na 17/9 do portów Europy przy załadunku w marcu/kwietniu, zapotrzebowanie jednak tonnażu było niewielkie.

Na rynkach północno-amerykańskim i kanadyjskim panował ruch b. ograniczony; w wywozie zboża nie zawarto żadnych transakcyj, natomiast większe ożywienie notowano w frachtowaniu złomu do Anglii po sh 14/- i cukru z Santo Domingo po sh 12/6 na kwiecień.

Rynki Dalekiego Wschodu wykazywały silne ożywienie. Zawarto szereg kontraktów na ryż z Sajgonu do Francji po stawce sh 25/- na kwiecień i 24/9 na maj/czerwiec via Cape. Poza tem notowano wznowienie frachtowań w wywozie siemienia lnianego i ziarna palmowego z zachodniego wybrzeża Indyj po sh 22/6 + 23/-, zależnie od pojemności i daty załadunku. W wywozie soi z portu Dalny frachtujący zajmowali stanowisko wyciekające wobec znacznie podwyższonych frachtów, żądanych przez armatorów.

Również na rynkach australijskich ruch był bardziej ożywiony, przy zapotrzebowaniu tonnażu do załadunku po maj.

POCZTA I TELEGRAF

OBRÓT PRZEKAZÓW POCZTOWYCH I TELEGRAFICZNYCH W GRUDNIU 1935 R.

— W obrocie krajowym wpłacono w grudniu r. ub. przekazów pocztowych 1 450 860 szt. i przekazów telegraficznych 9 323 szt. na kwotę zł 109 312 852, wyplacono zaś przekazów pocztowych 1 447 428 szt. i przekazów telegraficznych 10 531 szt. na kwotę zł 107 438 282. W obrocie zagranicznym wpłacono przekazów pocztowych 15 919 szt. i przekazów telegraficznych 152 szt. na kwotę zł 1 041 760, wyplacono zaś przekazów pocztowych 142 760 szt. i telegraficznych 146 szt. na kwotę zł 7 363 238.

Poważniejszy obrót przekazów pocztowych i telegraficznych mieliśmy z następującymi państwami:

K r a j	Wpłacono przekazów:		Wyplacono przekazów:	
	poczto- wych liczba	telegra- ficznych zł	poczto- wych liczba	telegra- ficznych zł
Austria . . .	3 049	45 212 445	2 529	2 44 947
Belgia . . .	614	7 52 217	3 310	9 177 753
Czechosłowacja . . .	2 032	20 95 418	5 618	— 172 991
Egipt . . .	238	— 23 731	171	— 8 400
Francja . . .	2 708	43 221 939	44 553	95 3 621 328
Holandja . . .	226	1 21 917	632	3 24 323
Jugosławja . . .	123	— 6 946	1	— 10
Kanada . . .	106	— 26 460	3 928	— 190 763
Łotwa . . .	131	1 6 785	3	— 60
Niemcy . . .	3 843	12 193 209	46 616	— 1 160 357
Rumunja . . .	159	— 3 487	153	— 7 436
Stany Zjedn. . .	592	— 106 216	32 549	— 1 805 513
Szwajcaria . . .	546	5 67 891	878	14 67 366
Węgry . . .	106	— 5 515	—	—
W. Brytanja . . .	361	— 27 100	525	— 34 401
Włochy . . .	327	5 21 803	397	1 8 040
W. M. Gdańsk . . .	435	8 26 234	202	— 14 195

WPLYWY I ROZCHODY PRZEDSIĘBIORSTWA „POLSKA POCZTA, TELEGRAF I TELEFON“ W GRUDNIU 1935 R.

	Wpływy	Rozchody
Dyrekcje Okr. Pocz. i Telegr.	1 568'94	390 113'30
Urzędy pocztowo-telegraficzne i tele- foniczne	14 379 272'02	9 717 813'96
Radjotelegraf	441 852'28	113 922'15
Państwowy Instytut Telekomun.	1 431'43	53 672'97
Główna Składnica Materiałów Pocz- towych	16'51	32 968'10
Główna Składnica Materiałów Tele- technicznych	154'92	13 517'28
Izba Kontroli Rachunkowej Pocz. i Telegrafów	66'38	107 279'20
Emerytury	8 310'31	1 518 649'19
Długi i gwarancje	—	202 823'49
Przelew z tytułu państwowego podat- ku dochodowego i opłaty emery- talnej	—	105 416'00
Razem:	14 832 672'79	12 256 175'6

Nadwyżka wpływów nad rozchodami z Państwowego Przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon“ w grudniu 1935 r. wyniosła zł 2 576 497'10.

Niezależnie od tego dochody i wydatki Zarządu, wykonywanego przez Ministerstwo Pocz. i Telegrafów, stanowiły: zł 110'50 w dochodach i zł 106 706'09 w wydatkach.

Wpływy urzędów pocztowo-telegraficznych obejmują m. in. dochód z następujących opłat (w zł):

Pocztowe	9 237 813'17
Telegraficzne	500 939'03
Telefoniczne	3 659 396'86

Dochody z radjotelegrafu składają się głównie z opłat radjotelegraficznych w kwocie zł 158 039'76 oraz z opłat radjofonicznych w kwocie zł 278 698'78.

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ:

Tymczasowe wprowadzenie w życie układu dodatkowego do traktatu handlowego między Polską i Unją Ekonomiczną Belgijsko-Luksemburską — rozporz. z dn. 18/III 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 21/1936, poz. 170).

Tymczasowe wprowadzenie w życie porozumienia celnego między Polską i Z. S. R. R. — rozporz. z dn. 18/III 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 21/1936, poz. 171).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Emisja 4½%-owych obligacyj Banku Akceptacyjnego — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 2/III 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 21/1936, poz. 172).

Skutki prawne konwersji państwowych pożyczek wewnętrznych — rozporz. Ministra Sprawiedliwości z dn. 29/II 1936 r., wyd. w poroz. z Ministrem Skarbu („Dz. Ust. R. P.” Nr. 21/1936, poz. 174).

OBWIESZCZENIE MINISTRA:

Jednolity tekst rozporządzenia o wypuszczeniu państwowej renty złotej — obwieszc. Ministra Skarbu z dn. 10/III 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 21/1936, poz. 175).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

6 kwietnia:

— „Łódzki Bank Depozytowy“, S. A. — o g. 10 w lok. B-ku w Łodzi, Piotrkowska 5.

- Starzycka Fabr. Wyr. Sukien. „Z. Bornstein“, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Tomaszowie Maz.
- „Bank Naftowy“, S. A. — o g. 11½ w lok. B-ku we Lwowie. Leona Sapięhy 3.
- 7 kwietnia:
- „Schneider & Zimmer“ Młyn Parowy, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Lesznie.
- „Agrad“, S. A. — o g. 16 w lok. P. Jarosza w Grodzisku Pozn.
- „Polski Przemysł Korkowy“, S. A. — o g. 13 w lok. firmy „Wicander i S-ka“ w W-wie, Focha 9.
- „Fabr. Porcel. i Wyr. Ceramicznych w Ćmielowie“, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Kredytowa 9 m. 10.
- „Pierwsze Pol. Zakł. Linoleum“, S. A. — o g. 12½ w lok. S-ki w W-wie, Focha 9.
- „Polskie Zakł. Marconi“, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w W-wie, Narbutta 29.
- Przem. Korkowy „Wicander i S-ka“, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Focha 9.
- 8 kwietnia:
- „Płótno“, S. A. — w lok. B-ku Kratochwill i Pernaczyński w Poznaniu, pl. Wolności 18.
- „Warsz. T-wo Bud. i Eksploat. Rzeźni Miejskich“, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w W-wie, Nowy Świat 41 m. 28.
- „T-wo Przem.-Hadl. „Oxaco“, S. A. — o g. 10 w kanc. Not. Z. Nowickiego w W-wie, Kapucyńska 6.
- 9 kwietnia:
- Fabr. Wyr. Włókien. „Hirsberg i Birnbaum“, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w Łodzi, Piotrkowska 96.
- „Górnośl. Hurtownia Piwa i Wódek“, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w Katowicach, Gliwicka 1.
- Młyn Parowy „Leon Foltynowicz“, S. A. — o g. 11 w kanc. Not. J. Mielcarka w Gnieźnie, Tumska 16.
- „Kluczewska Fabr. Papieru i Celulozy“, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki w W-wie, Moniuszki 2a.
- „Bank Handlowo-Przemysłowy“, S. A. we Włocławku — o g. 10 w lok. B-ku we Włocławku, Cyganka 19.
- Wielkop. Wytw. Chem. „Blask“, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w Poznaniu, pl. Nowomiejski 4.
- 10 kwietnia:
- „Lubelskie T-wo Terenowe“, S. A. — o g. 18 w Lublinie, Szopena 13 m. 4.
- 11 kwietnia:
- „T-wo Akc. Ząbkowickiej Fabr. Szkła“, — o g. 9 w lok. S-ki w Ząbkowicach.
- „T-wo Teatrów Stołecznych“, S. A. — o g. 10 w lok. S-ki w Warszawie, Bielańska 5.
- 15 kwietnia:
- „S. A. Eksploat. Soli Potasowych“ — o g. 12 w lok. B-ku Gosp. Kraj. w W-wie, al. Jerozolimska 1.
- „Międzynarodowy Bank Handlowy“, S. A. — o g. 17 w lok. B-ku w Katowicach, Marjacka 2.
- T-wo Browarów i Fabr. Drożdży Spiryt. „Bergszlos“, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Równem, 3 Maja 213/215.
- „T-wo Miejskich i Międzydzielcowych Komunikacji Autobusów“, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Nowy Świat 16 m. 35.
- „Browar i Fabr. Kwasu Węglowego Sukc. K. Anstadta“, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Łodzi, Pomorska 34/36.
- 16 kwietnia:
- „S. A. dla Przemysłu Budowlanego dawniej Jan Lewiński“ — o g. 17 w lok. B-ku „Dnister“ we Lwowie, Ruska 20.
- „Drukarnia Toruńska“, S. A. — o g. 17¼ w lok. S-ki w Toruniu, Św. Katarzyny 4.
- „Nowoczesna S-ka Wydawnicza“, S. A. — o g. 19 w lok. S-ki w W-wie, Marszałkowska 3.
- „Warsz. Zakł. Przem. Wyr. Drożdży Pras., Słodki i Spirytusu“, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Marszałkowska 117.
- T-wo Wyr. Dzianych i Tkanych „R Lipszyc“, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Łodzi, Piramowicza 11/13.
- „Polsoł“ Polska S-ka dla Obrotu Towar., S. A. — o g. 17 w lok. S-ki we Lwowie, Szajnochy 2.
- 17 kwietnia:
- „Śląski Przem. Cynkowy“, S. A. — o g. 16 w kanc. Not. Mazurkiewicza w Katowicach, Mieleckiego 10.
- „Steinhagen i Saenger“ Fabr. Papieru i Celulozy, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki w Warszawie, Smolna 17.
- „Staniola“ Zakł. Przem. Metal., S. A. — o g. 14 w kanc. Not. J. Siennickiego w W-wie, Kapucyńska 6.
- 18 kwietnia:
- „Ziemski Bank Kredytowy“, S. A. — w lok. B-ku we Lwowie, 3 Maja 5.
- Fabr. Maszyn „S. Waberski i S-ka“, S. A. — o g. 16 w kanc. Not. R. Jelnickiego w W-wie, Kapucyńska 6.
- S. A. Gosp. Kraj. „Ekonomja“ — o g. 17 w W-wie, Warcka 11a.
- „Kraj“ Fabr. Maszyn i Narz. Roln., dawn. Alfred Vaedtke, S. A. — o g. 13 w lok. S-ki w W-wie, Chmielna 26 m. 3.
- Warszawskie T-wo Handlu Herbatą „A. Długokęcki, W. Wrześniewski“, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Bracka 23.
- Wielkop. T-wo Budow. „Rika“, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Bydgoszczy, Marcinkowskiego 7.
- Przędzalnia Bawełny „Teodor Steigert“, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w Łodzi, Miljonowa 37.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

BUDŻET

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W STYCZNIU 1936 r. — Według danych tymczasowych dochody i wydatki budżetowe Państwa w styczniu 1936 r. w zestawieniu z odpowiednimi danymi za styczeń 1935 r. przedstawiały się następująco (w tys. zł):

	Dochody w styczniu		Wydatki w styczniu	
	1936	1935	1936	1935
A.—ADMINISTRACJA:				
Prezydent Rzeczypospolitej	4	4	217	221
Sejm	7	6	369	501
Senat	—	1	111	133
Kontrola Państwowa	—	—	397	485
Prezydium Rady Ministrów	—	—	267	271
Min. Spraw Zagranicznych	467	504	2 977	3 273
„ „ Wojskowych	201	156	64 081	65 366
„ „ Wewnętrznych	999	1 368	15 342	15 307
„ Skarbu	98 970	103 095	8 706	10 465
„ Sprawiedliwości	2 837	3 316	7 436	7 648
„ Przemysłu i Handlu	2 273	2 078	4 269	3 176

Min. Komunikacji	80	68	1 478	1 640
„ Rolnictwa i Ref. Roln.	121	79	4 581	4 228
„ Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.	105	118	26 681	26 827
„ Opieki Społecznej	517	396	4 494	5 288
„ Poczty i Telegrafów	1	2	116	115
Emerytury i zaopatrzenia	3 727	4 484	14 202	13 711
Renty inwalidzkie i pensje	—	—	9 931	10 120
Długi państwowe	—	—	11 282	16 468

R a z e m : 110 309 115 675 176 837 185 243

B. — PRZEDSIĘBIORSTWA:

Prezydium Rady Ministrów:	—	—	—	—
Drukarnie Państwowe	—	—	—	—
Polska Agencja Telegr.	—	—	—	—
M-stwo Spraw Wojskowych	—	—	—	—
Państw. Wytwórnia Uzbrojenia	—	—	—	—
Państw. Wytw. Prochu i Mat. Kruszących	—	—	—	—
Państw. Zakłady Inżynierji	—	—	—	—
Państw. Zakłady Lotnicze	—	—	—	—
Państwowe Zakłady Umundurowania	—	—	—	—

M-stwo Spraw Wewnętrznych:				
Gazeta Admin. i Pol. Państw.	—	—	—	—
Państw. Zakłady Wodociągowe na G. Śląsku	—	—	—	—
Państw. Zakłady Przemysłowo-Zbożowe	—	—	—	—
Ministerstwo Skarbu:				
Mennica Państwowa	—	—	—	—
M-stwo Przemysłu i Handlu:				
Przedsięb. państwowe o kap. miesz. i wydzierżawione	33	49	—	—
Nadania górnicze i tereny naft.	51	65	—	—
„Polmin” Państw. Fabr. Ol. Min.	150	—	—	—
Państw. Kop. Węgla „Brzeszcze”	—	—	—	—
Zjedn. Fabr. Zw. Azot. w Mościcach i Chorzowie	—	—	—	—
Ministerstwo Komunikacji:				
Polskie Koleje Państwowe	—	—	—	—
Ministerstwo Rolnictwa i Ref. Roln.:				
Lasy Państwowe	500	—	—	—
Państw. Przetwórnice Mięsne.	—	—	—	—
M-stwo Opieki Społecznej:				
Zdrojowiska Państwowe	—	—	—	—
Przeds. Państw. Zakładu Higieny	9	—	—	—
Szpital Państwowe	—	—	101	74
Ministerstwo Wyzn. Rel. i Oświecenia Publ.:				
Państwowe Wydawn. Książek Szkoln.	40	—	—	—
M-stwo Poczty i Telegrafów:				
Polska Poczta, Telegraf i Telefon oraz przedsiębiorstwa pomocnicze	2 000	500	—	—
Razem:	2 783	614	101	74

C. — MONOPOLE:

Ministerstwo Skarbu:				
Monopol solny	3 300	3 550	—	—
„ tytoniowy	31 500	28 000	—	—
„ spirytusowy	17 527	15 028	—	—
„ zapalczany	53	—	—	—
Loterja państwowa	2 000	2 064	—	—
Razem:	54 380	48 642	—	—

D. — FUNDUSZE:

Prezydium Rady Ministrów:				
Fundusz Pracy	—	—	—	850
M-stwo Skarbu:				
Państwowy Fundusz Kredytowy	—	131	—	—
Państwowy Fundusz Gospodarczy	—	—	—	—
Państwowy Fundusz Budowlany	—	—	—	—
M-stwo Komunikacji:				
Państwowy Fundusz Drogowy	—	—	—	500
M-stwo Rolnictwa i Ref. Roln.:				
Fundusz Obrotowy Ref. Rolnej	—	—	—	84
M-stwo Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.:				
Stypendja akademickie	—	—	111	111
Razem:	—	131	111	1 545
Ogółem:	167 472	165 062	177 049	186 862

Po szczególnie wydajnym dla Skarbu Państwa grudniu następuje w styczniu z reguły spadek dochodów budżetowych, a w konsekwencji wzrost deficytu. W bież. roku budżetowym sytuacja kształtowała się nieco odmiennie: dochody coprawda w styczniu w stosunku do grudnia skurczyły się, ale stosunkowo znacznie słabiej niż w latach poprzednich, a deficyt nie tylko nie wzrósł, lecz nawet zmniejszył się, osiągając poziom najniższy w bież. roku budżetowym.

Sytuację budżetową w miesiącu styczniu w poszczególnych latach budżetowych ostatniego 5-lecia ilustruje liczbowo następujące zestawienie dochodów i deficytów budżetowych (w mln. zł):

	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36
Dochody					
Grudzień	198'3	179'2	175'5	182'1	178'0
Styczeń	175'3	156'3	158'2	165'1	167'5
Deficyt					
Grudzień	(+0'1) ¹⁾	9'1	18'2	4'7	11'9
Styczeń	2'8	24'6	37'0	21'8	9'6

Spadek dochodów budżetowych w styczniu w stosunku do grudnia dotyczy tylko dochodów administracji, które spadły z zł 122'5 mln. do zł 110'3 mln., podczas gdy w pozostałych grupach dochodów nastąpił w styczniu w porównaniu z grudniem wzrost: w grupie przedsiębiorstw wpłaty zwiększyły się z zł 1'5 mln. do zł 2'8 mln. (w szczególności wpłata Poczty i Telegrafu podniosła się z zł 0'5 mln. do zł 2'0 mln.) oraz w grupie monopolów — z zł 54'0 mln. do zł 54'4 mln.; w grupie funduszy wpłat nie było ani w grudniu ani w styczniu. Zauważyć należy, że decydujące w grupie dochodów administracji dochody Min. Skarbu — dzięki niższemu wpływowi z danin — zmniejszyły się z zł 112'1 mln. w grudniu do zł 99'0 mln. w styczniu.

Porównanie dochodów budżetowych w styczniu 1935 r. i 1936 r. wykazuje, że w 1936 r. poziom ich był nieznacznie wyższy — o zł 2'4 mln. Mianowicie, większe w 1936 r. były wpłaty przedsiębiorstw (o zł 2'2 mln.) oraz wpłaty monopolów (o zł 5'7 mln.); natomiast dochody administracji były w 1936 r. niższe niż w 1935 r. (o zł 5'4 mln.), gdyż niższe były w 1936 r. (o zł 4'1 mln.) dochody Min. Skarbu (mimo że wpływy z danin były w 1936 r. większe niż w 1935 r.).

Wydatki budżetowe w styczniu 1936 r. zmniejszyły się w stosunku do grudnia dość znacznie, bo z zł 189'8 mln. do zł 177'0 mln., przyczem o ile chodzi o dopłaty do funduszy, to były one w styczniu identyczne z grudniowymi, wydatki administracji zmniejszyły się dość znacznie, bo o zł 11'5 mln. (obsługa długów państwowych spadła o zł 15'3 mln.), a stosunkowo najsilniej zmniejszyły (stanowiące zresztą minimalną część budżetu) dopłaty do przedsiębiorstw — z zł 1'4 mln. do zł 0'1 mln.

W porównaniu z styczniem 1935 r. wydatki w styczniu 1936 r. były niższe o zł 9'8 mln. Niższe były w 1936 r. wydatki administracji, mianowicie o zł 8'4 mln., przyczem same wydatki na obsługę długów były mniejsze o zł 5'2 mln.; niższe były także w 1936 r. dopłaty do funduszy (o zł 1'4 mln.).

W okresie pierwszych 10 miesięcy bież. roku budż. dochody budżetowe wyniosły zł 1 591'8 mln., wydatki zaś zł 1 832'5 mln., a więc nadwyżka wydatków wyniosła zł 240'7 mln., czyli o ok. 20% więcej niż w tym samym okresie 1934/35 r., kiedy deficyt budżetowy, pokrywający się wówczas przez pierwsze 8 miesięcy z wpływami z Pożyczki Narodowej, zarachowanymi na budżet Min. Skarbu, stanowił zł 201'5 mln. Dochody budżetowe w okresie 10 miesięcy 1935/36 r. były wyższe o zł 16'6 mln. od wpływów w tym samym okresie 1934/35 r. (dochody bez wpływów z Pożyczki Narodowej). Prawie niezmiennie pozostały w 1935/36 r. dochody z administracji (zł 1 016'1 mln. wobec zł 1 017'6 mln.), dochody Min. Skarbu w bież. roku budż. zwykły (z zł 890'7 mln. do zł 907'1 mln.). Podniosły się w 1935/36 r. i to bardzo silnie, wpłaty przedsiębiorstw (z zł 25'0 mln. do zł 48'8 mln.). Podniosły się wreszcie w r. b. wpłaty funduszy (z zł 3'9 mln. do zł 5'0 mln.). Natomiast nieco mniejszą sumę w okresie 10 miesięcy w 1935/36 r. niż w 1934/35 r. dały wpłaty monopolów, mianowicie zł 521'9 mln. wobec zł 528'6 mln. Wydatki budżetowe w okresie 10 miesięcy 1935/36 r. były wyższe niż w tym samym okresie 1934/35 r. o zł 55'8 mln., przyczem wyższe w 1935/36 r. były wyłącznie wydatki administracji (zł 1 825'1 mln. wobec zł 1 753'0 mln.), mianowicie głównie ze względu na wyższy w 1935/36 r. o zł 46'8 mln. koszt obsługi długów.

W stosunku do budżetu dochody, faktycznie osiągnięte w okresie 10 miesięcy bież. roku budż., wyniosły 78'9% (w 1934/35 r. 81'9%) — a więc mniej niż wynosi procent teoretycznie przypadający na 10 miesięcy — przy założeniu całkowitej równomierności wpływów w ciągu roku — mianowicie 83'3%. Dochody administracji dały 78'1% (w 1934/35 r. 83'3%) sumy, preliminowanej na cały rok, przyczem dochody Min. Skarbu wyniosły 80'3% (84'8%). Wpłaty monopolów dały 82'8% (81'8%) sumy, preliminowanej na cały rok, a więc bardzo zbliżyły się do idealnego procentu. Wpłaty przedsiębiorstw były stosunkowo mniejsze, bo dały tylko 67'6% (w 1934/35 r. zaledwie 41'6%) odpowiedniej sumy budżetu całorocznego. Wydatki rzeczywiste w okresie 10 miesięcy 1935/36 r. wyniosły 84'5% wydatków, preliminowanych w budżecie na cały rok (w 1934/35 r. tylko 81'3%), czyli z lekką nawet nadwyżką wykorzystano teoretycznie przypadający na 10 miesięcy procent.

Obroty kasowe w styczniu 1936 r. przedstawiały się następująco (w mln. zł):

	Dochody	Wydatki
Pozostałość w dn. 1/I	126'9	—
Obroty budżetowe	167'5	177'0
Autonom. obroty budżetowe Woj. Śląskiego	7'5	4'2
Sumy obrotowe	743'0	766'9
Sumy obce	110'7	99'2
Pozostałość w dn. 31/I	—	108'1
	1 155'5	1 155'5

WPLYWY Z DANIN ORAZ MONOPOLÓW W STYCZNIU 1936 R. — Według danych tymczasowych wpływy z danin publicznych oraz monopolów państwowych w styczniu 1936 r. przedstawiały się następująco (w tys. zł):

	Prelimi- nowano	Wpły- nęło
1. — PODATKI BEZPOŚREDNIE		
Podatki gruntowe	4 300	4 246
10% dodatek do podatku gruntowego	—	65
Podatek od nieruchomości miejskich i niektó- rych wiejskich z dodatkiem kryzysow.	8 200	8 508
Podatek przemysłowy	16 550	15 958
10% dodatek do podatku przemysłowego	400	288
Podatek dochodowy z dodatkiem kryzysow.	17 000	14 666
„ „ nadzwyczajny od niektórych zajęć za- wodowych	80	71
Podatek wojskowy	20	19
Podatek od kapitałów i rent	540	72
„ „ energii elektrycznej	750	722
„ „ uboju	650	674
Odsetki zwłoki, kary i grzywny	1 000	939
Zaległości podatków zniesionych	—	—
R A Z E M:	49 490	46 228
2. — PODATEK MAJĄTKOWY		
	75	7
3. — NADZWYCZAJNA DANINA MA- JĄTKOWA		
	900	1 158
4. — SPECJALNY PODATEK OD WY- NAGRODZEŃ		
	12 500	11 964
5. — PODATKI POŚREDNIE		
Podatek od wina	240	187
„ „ piwa	520	560
„ „ cukru	8 100	9 797
„ „ drożdży	950	1 039
„ „ tłuszczów	150	193
„ „ olejów mineralnych	3 200	3 140
„ „ zapalniczek	—	—
„ „ kwasu octowego	14	8
„ „ „ węgłowego	35	31
„ „ „ cukru skrobiowego	90	109
Akcyzowe opłaty patentowe	260	347
Odsetki za odroczenie i kary za zwłokę	14	12
Podatki zniesione	—	—
R A Z E M:	13 573	15 423
6. — DODATKI DO PODATKU OD CUKRU		
	70	48
7. — CŁO		
8. — OPŁATY STEMPOWE I DANINY POKREWNE		
	6 500	5 872
Opłaty stempłowe	7 600	7 034
Podatek spadkowy i od darowizn	500	559
R A Z E M:	8 100	7 593
9. — NADZWYCZ. DODATEK DO DA- NIN		
	4 701	4 555
10. — DANINA LASOWA		
	10	5
11. — MONOPOLE		
Monopol solny	4 300	3 300
„ tytoniowy	29 500	31 500
„ spirytusowy	18 000	17 527
„ zapalczany	—	53
Loterja państwowa	2 000	2 000
R A Z E M:	53 800	54 380
OGÓLEM:	149 719	147 315

Sytuacja wpływów skarbowych w bież. roku budżetowym ulega ostatnio, kierunkowo biorąc, tym samym wahanom co i w latach poprzednich, ale kształtuje się — jeśli chodzi o sumy zachodzących zmian — znacznie korzystniej niż w latach poprzednich. I tak, w grudniu wpływy skarbowe w bież. roku budż. wykazały normalny stale notowany w tym miesiącu wzrost, ale jednocześnie wzrosły silniej niż w latach poprzednich, biorąc na uwagę ostatnie 6-lecie budżetowe; w styczniu znowu — skurczyły się, jak normalnie w tym miesiącu, lecz suma ich spadku

była szczególnie niska — wyższa tylko od notowanej w roku 1931/32. Powyższe stwierdzenia ilustruje nam liczbowo następujące zestawienie wahań wpływów skarbowych w poszczególnych miesiącach roku budżetowego w ostatnim 6-leciu 1930/31 — 1935/36:

	1930/31	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36
		m i l j o n y zł				
Kwiecień	- 24 2	- 14 2	- 8 1	+ 9 5	+ 1 4	- 4 8
Maj	+ 9 2	+ 4 4	+ 14 9	- 15 1	- 15 4	- 0 5
Czerwiec	- 25 3	- 23 0	- 22 7	- 10 5	- 4 2	- 10 3
Lipiec	+ 18 5	+ 6 2	+ 6 1	+ 8 2	+ 8 8	+ 11 3
Sierpień	- 19 9	- 10 5	- 9 4	+ 5 8	- 3 7	- 3 9
Wrzesień	+ 9 0	- 0 8	+ 3 4	+ 6 3	+ 13 7	- 2 7
Październik	+ 14 4	+ 31 9	+ 19 4	+ 19 9	+ 13 1	+ 16 3
Listopad	- 7 7	- 15 0	+ 1 8	- 11 0	- 0 7	- 9 7
Grudzień	+ 27 7	+ 8 8	+ 7 6	+ 14 9	+ 6 8	+ 28 2
Styczeń	- 28 5	- 12 5	- 23 1	- 19 2	- 19 9	- 14 5
Luty	- 32 3	- 23 4	- 12 8	- 21 1	- 9 2	
Marzec	+ 13 3	+ 8 1	+ 11 5	+ 18 9	+ 11 2	

Spadek wpływów skarbowych, jaki nastąpił w styczniu, spowodowany został jedynie zniżką wpływów z danin (o zł 14 1 miljn., t. j. o ok. 13%), które w poprzednim miesiącu wykazały gwałtowny wzrost (o zł 23 8 miljn., t. j. o 25%); natomiast wpłaty monopolów w styczniu lekko w dalszym ciągu zwiększały (o zł 0 4 miljn., t. j. o niespełna 1%), osiągając poziom zbliżony do rekordowego w bież. roku budż. poziomu kwietniowego wpływów (zł 54 4 miljn. wobec zł 55 9 miljn.). W stosunku do stycznia 1935 r. wpływy w styczniu 1936 r. były znacznie wyższe, bowiem o zł 11 6 miljn., t. j. o ok. 9%. Wyższe były zarówno wpływy z danin (o zł 5 8 miljn.) — a to głównie dzięki nowemu podatkowi od wynagrodzeń — jak i wpłaty monopolów (o zł 5 7 miljn.).

Jeśli chodzi o preliminarz miesięczny, ustalany przez Min. Skarbu, to okazał się on w styczniu nieznacznie niższym od wpływów, faktycznie osiągniętych — z wyjątkiem jednak daniny majątkowej, podatków pośrednich oraz wpłat monopolów.

W zakresie danin największe co do sumy wpływy, mianowicie z podatków bezpośrednich wykazały w styczniu b. r. spadek — zarówno w stosunku do grudnia, jak i do stycznia ub. r. (zł 46 2 miljn. wobec zł 56 0 miljn. i zł 48 7 miljn.). Nastąpiło to mimo że w styczniu b. r. już zaczął być pobierany zwiększony podatek dochodowy od dochodów niefundowanych oraz mimo że kalendarzyk płatności podatkowych na styczeń b. r. przewidywał o jedną płatność więcej niż w styczniu ub. r., mianowicie IV ratę za 1935 r. podatku od nieruchomości. Jeśli chodzi o najważniejsze podatki bezpośrednio, to wpływy z podatku przemysłowego, po gwałtownym wzroście w grudniu (świadczenia przemysłowe), obniżyły się w styczniu o zł 8 6 miljn. i były o zł 1 7 miljn. niższe niż w styczniu ub. r.; wpływy z podatku dochodowego, liczone łącznie z dodatkiem kryzysowym, który od 1936 r. został skasowany, spadły o zł 16 9 miljn. w styczniu ub. r. i zł 18 3 miljn. w grudniu ub. r. do zł 14 6 miljn. w styczniu b. r.; natomiast wzrost wpływów w styczniu b. r. w stosunku do stycznia ub. r. wykazały podatki: gruntowe (o zł 0 4 miljn.) oraz — z racji terminu płatności — podatek od nieruchomości (o zł 1 5 miljn.), przyczem wpływy z tego ostatniego były w styczniu znacznie też wyższe niż w grudniu (o zł 5 2 miljn.), podczas gdy wpływy z podatków gruntowych w styczniu w stosunku do grudnia obniżyły się (o zł 2 7 miljn.).

Wpływ z nadzwyczajnej daniny majątkowej wykazał w styczniu b. r. w stosunku do grudnia ub. r. spadek o zł 0 5 miljn., w stosunku jednak do stycznia ub. r. — wzrost o zł 0 2 miljn. Zlikwidowany podatek majątkowy daje jeszcze pewne wpłaty: w styczniu ub. r. zł 102 tys., w grudniu ub. r. zł 611 tys., w styczniu b. r. zł 7 tys.

Wpływy z podatków pośrednich, które gwałtownie wzrosły w grudniu (do zł 15 4 miljn.), utrzymały się na tym rekordowym poziomie również w styczniu, wykazując jednak zniżkę w stosunku do stycznia ub. r. (o zł 1 7 miljn.). Jeśli chodzi o najważniejszy z podatków pośrednich — podatek od cukru, to dał on w styczniu b. r. dochód niewiele niższy niż w grudniu ub. r. (zł 9 8 miljn. wobec zł 10 4 miljn.), wykazał on jednak dość znaczny spadek w stosunku do stycznia ub. r. (o zł 3 2 miljn.) wobec przeprowadzonej zniżki akcyzy. Jednocześnie podatki do podatku od cukru, skasowane ostatnią reformą, dały w styczniu zł 0 1 miljn. — wobec również zł 0 1 miljn. w grudniu i zł 0 8 miljn. w styczniu ub. r.

Wpływy z ceł w styczniu silnie spadły w stosunku do grudnia (o zł 2 9 miljn.), osiągając jednak poziom niewiele niższy niż w styczniu ub. r. (zł 5 9 miljn. wobec zł 6 2 miljn.).

Dochód z opłat stempłowych oraz danin pokrewnych wykazał niewielki spadek i w stosunku do miesiąca poprzedzającego i w stosunku do analogicznego miesiąca ub. r. (zł 7 6 miljn. wobec zł 8 2 miljn. oraz zł 7 8 miljn.). Same opłaty stempłowe dały wpływ w styczniu b. r. o zł 0 7 miljn. mniejszy niż w grudniu i o zł 0 3 miljn. mniejszy niż w styczniu ub. r.

Nowa (od grudnia ub. r.) danina nadzwyczajna — specjalny podatek od uposażeń, wypłacanych z funduszków publicznych, dał w styczniu zł 12'0 miljn. — wobec zł 11'0 miljn. w grudniu.

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w styczniu 1936 r. z przeciętną miesięczną wpływów, przewidzianych w budżecie, oraz z wpływami, osiągniętymi w styczniu 1935 r., przedstawia się następująco (w miljn. zł):

	$\frac{1}{12}$ budżetu na 1935/36	S t y c z e ń	
		1936	1935
Podatki bezpośrednie	46'5	46'2	48'7
Specjalny podatek od wynagrodzeń	—	12'0	—
Podatek majątkowy	0'17	0'0	0'1
Danina majątkowa	2'0	1'2	1'0
Podatki pośrednie	13'1	15'4	17'2
Dodatki do podatku od cukru	1'3	0'1	0'8
Cło	9'3	5'9	6'2
Oplaty stemplowe	7'5	7'6	7'8
Nadzwyczajny dodatek do danin	7'2	5'6	5'3
Monopole	52'5	54'4	48'6

Jak widzimy, wpływy, osiągnięte w styczniu 1936 r., były wyższe od przeciętnej obliczonej miesięcznej normy budżetowej w zakresie podatków pośrednich, opłat stemplowych oraz wpłat monopolów, a prawie identyczne z tą normą w zakresie podatków bezpośrednich.

W okresie pierwszych 10 miesięcy roku budż. 1935/36 wpływy z danin i monopolów osiągnęły zł 1 363'4 miljn., a więc stosunkowo nie tak wiele mniej, niż teoretycznie wypadałoby według budżetu ($\frac{5}{6}$ budżetu na cały 1935/36 r. = zł 1 396'6 miljn.). Jednocześnie w stosunku do odpowiedniego okresu lat poprzednich wpływy w bieżącym roku budżetowym były wyższe zarówno od wpływów, osiągniętych w roku 1934/35 (zł 1 352'2 miljn.), jak i od wpływów w roku 1933/34 (zł 1 348'9 miljn.).

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w okresie 10 miesięcy 1935/36 r. z wpływami w 1934/35 r. i budżetem przedstawia się następująco (w miljn. zł):

	K w i e c i e ń — s t y c z e ń		
	1934/35 m i l j n .	1935/36	
		zł	% budżetu
Daniny publiczne	823'6	841'4	80'5
Podatki bezpośrednie	469'8	449'4	80'5
w tem:			
podatki gruntowe	50'4	47'9	79'8
podatek od nieruchomości	63'2	65'2	87'0
„ przemysłowy	155'0	147'2	79'6
„ dochodowy	153'3	157'7	84'5
Podatki pośrednie	136'2	134'2	85'3
w tem:			
podatek od cukru	99'0	90'6	84'1
Cło	65'1	69'1	61'5
Oplaty stemplowe	73'2	76'1	84'6
Podatek majątkowy	1'4	2'2	112'2
Danina majątkowa	23'7	22'9	95'2
Specj. podatek od wynagrodzeń	—	22'9	—
Dodatki do podatku od cukru	0'8	10'7	66'6
Nadzwyczajny dodatek do danin	53'0	53'8	62'3
Danina lasowa	0'19	0'19	96'5
Monopole	528'6	521'9	82'8
w tem:			
tytoniowy	284'5	273'7	82'9
spirytusowy	169'8	176'7	80'4

Ogółem daniny i monopole: 1 352'2 1 363'4 81'3

Daniny publiczne dały w okresie 10 miesięcy 1935/36 r. wpływy o 3 i punktu, t. j. o niecałe 4% mniejsze, niż wypadałoby według budżetu — przy założeniu zupełnie równomiernego w ciągu roku dopływu dochodów, a wpłaty monopolów, dając 82'8%, zbliżyły się bardzo do idealnego procentu 83'3%. W zakresie danin przewyżkę ponad idealny procent budżetu wykazały wpływy z danin majątkowych, podatków pośrednich oraz z opłat stemplowych. Z podatków bezpośrednich przekroczyły odpowiedni procent sumy, preliminowanej w budżecie, wpływy z podatku dochodowego oraz z podatku od nieruchomości.

Porównanie wpływów skarbowych w okresie 10 miesięcy 1935/36 r. z wpływami w odpowiednim okresie 1934/35 r. nie daje właściwego obrazu, gdyż liczby odpowiednio trzeba skorygować przez uwzględnienie wydanych w międzyczasie szeregu ustaw, dekretów, rozporządzeń i zarządzeń, zmieniających niektóre normy, warunki i terminy tych wpływów. Porównanie liczb absolutnych wskazuje, że w 1935/36 r.

wzrosła w stosunku do 1934/35 r. większość wpływów skarbowych — z wyjątkiem wpływów z podatków bezpośrednich, wpływów z podatków, pośrednich, wpływów z daniny majątkowej oraz wpłat monopolów.

Wpływy z nadzwyczajnego dodatku do danin (uszczipłone częściowo dekretami podatkowymi) wyniosły w styczniu b. r. zł 4'6 miljn. wobec zł 5'9 miljn. w grudniu ub. r. i zł 5'3 miljn. w styczniu ub. r.

Wpłaty monopolów podniosły się z zł 48'6 miljn. w styczniu ub. r. i zł 54'0 miljn. w grudniu ub. r. do zł 54'4 miljn. w styczniu b. r. Szczególnie zwiększyła się wpłata monopolu tytoniowego, wynosząc kolejno w wymienionych wyżej miesiącach: zł 28'0 miljn., zł 26'2 miljn. i zł 31'5 miljn. Wpłata monopolu spirytusowego wzrosła w miesiącu sprawozdawczym tylko w stosunku do stycznia ub. r. (z zł 15'0 miljn. do zł 17'5 miljn.), zmniejszając się w stosunku do grudnia ub. r. (o zł 4'5 miljn.).

AKCYZY I MONOPOLE

OPLATA SPECJALNA NA CELE, ZWIĄZANE Z GOSPODARKĄ CUKROWĄ. — Art. 15 dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 3/XII 1935 r. o regulowaniu gospodarki cukrowej i buraczanej („Dz. Ust. R. P.” Nr. 88, poz. 548) upoważnia Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Ref. Roln. oraz Przemysłu i Handlu m. in. do ustanawiania w miarę potrzeby w drodze rozporządzeń specjalnych opłat, nakładanych na cukrownie na cele, związane z gospodarką cukrową.

Rozporządzeniem z dn. 3/III 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 20, poz. 168) została ustanowiona na tej podstawie opłata specjalna w wysokości zł 2 od każdego 100 kg cukru, wydawanego z cukrowni na normalne potrzeby rynkowe dla celów spożywczych za opłatą podatku spożywczego. Nie podlega natomiast tej opłacie wszelki cukier, wywożony z cukrowni bez opłaty podatku spożywczego, jako wolny lub zwolniony od tego podatku, na podstawie obowiązujących przepisów, a więc cukier, wywożony zagranicę lub na obszar W. M. Gdańska, bądź bezpośrednio, bądź przez eksportowe wolne składy cukru w Gdyni, oraz cukier, wydawany do celów przemysłowych, na paszę dla bydła i do podkarmiania pszczoł.

Do uiszczania tej opłaty obowiązani są przedsiębiorcy cukrowni, przy czym opłata powinna być wpłacana równocześnie z podatkiem spożywczym od cukru. Opłata, nieuiszczona w tym terminie, podlega ściąganiu przez władze skarbowe w trybie, przewidzianym dla podatków państwowych.

Kwoty, przypadające tytułem opłaty specjalnej, mają być wpłacane na rachunek „Funduszu Opłaty Specjalnej na Cele Gospodarki Cukrowej” do urzędu lub instytucji, którą wskaże w drodze zarządzenia Minister Skarbu. Cukrownie obowiązane są przesyłać temu urzędowi lub instytucji wykazy dziennych obrotów cukrem, podlegających opłacie, sporządzone według ustalonego wzoru i poświadczane przez urzędnika kontroli skarbowej, nadzorującego cukrownię.

Z uiszczanej opłaty specjalnej tworzy się „Fundusz Opłaty Specjalnej na Cele Gospodarki Cukrowej”. Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Ref. Roln. oraz Przemysłu i Handlu ustali w drodze zarządzenia regulamin tego funduszu, określający: a) zarząd funduszem, b) warunki i zasady korzystania z niego i c) przepisy o zarządzaniu funduszem i prowadzeniu jego rachunkowości.

O nawiane rozporządzenie zawiera postanowienie, iż kwoty, uiszczane tytułem opłaty specjalnej, nie mogą być doliczane przez cukrownie do ceny cukru, określanej na podstawie art. 15 ust. 1 pkt a wyżej wymienionego dekretu Prezydenta Rzplitej o regulowaniu gospodarki cukrowej i buraczanej.

B. L.

ZMIANA TARYFY NA WYROBY TYTONIOWE. — Rozporządzeniem Ministra Skarbu z dn. 3/III 1936 r., ogłoszonym w „Dz. Ust. R. P.” Nr. 19, poz. 164, wprowadzono zmianę w cenniku, załączonym do rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 31/XII 1932 r. o ustaleniu taryfy na wyroby tytoniowe („Dz. Ust. R. P.” Nr. 119, poz. 978) przez wprowadzenie nowych gatunków papierosów, wypuszczonych na rynek przez Polski Monopol Tytoniowy pod nazwą „Zuch” — po gr 2 za sztukę i „Nasze” — po gr 1'25 za sztukę.

PIENIĄDZ I KREDYT

DZIAŁALNOŚĆ CENTRALNEJ KASY SPÓŁEK ROLNICZYCH W 1935 R.

Omawiając wyniki działalności Centralnej Kasy Spółek Rolniczych w roku 1935, należy podkreślić, że rok ten wydaje się jakby przełomowym w ostatnim okresie pracy tej instytucji. Ujemne skutki przesilenia gospodarczego w rolnictwie, które przeżywamy już od paru lat —

bardzo silnie zaciężyły na Centralnej Kasie Spółek Rolniczych. Powodował to wyłącznie rolniczy charakter instytucji. Była ona od kilku lat zmuszona pokonywać poważne trudności jakie wynikały z ogólnego spadku siły płatniczej rolnictwa. Dążąc jednak konsekwentnie do jak najpełniejszego zrealizowania oddłużenia rolników, w ramach obowiązujących ustaw, i uporządkowania sytuacji kredytowej w terenie — osiągnęła na tem polu poważny sukces. Pomimo poważnych strat na kredytach i gwarancjach, udzielonych w okresie liberalnej polityki kredytowej, oraz mimo ogólnej dezorganizacji stosunków kredytowych w rolnictwie — Centralna Kasa Spółek Rolniczych zdołała zamknąć rok 1935 wynikiem nierównie lepszym niż w ostatnich kilku latach. Ponieważ wynik ten świadczy o dostosowaniu się instytucji do obecnych warunków gospodarczych oraz — co więcej — stwierdza, że współpraca kredytowa z rolnictwem w formie, prowadzonej przez Centralną Kasę Spółek Rolniczych, jest możliwa — pragniemy omówić pokrótce wyniki i zakres pracy tej instytucji w ubiegłym roku.

Proces likwidacji słabszych placówek kredytowych w terenie trwał w dalszym ciągu w roku 1935 i wyraził się ostatecznie ubytkiem 47 spółdzielni kredytowych, zrzeszonych w Centralnej Kasie Spółek Rolniczych. Ubytek ilości spółdzielni-członków został zmniejszony przystąpieniem nowych 11 spółdzielni i banków ludowych na członków C.K.S.R., przy czem w ostatnich miesiącach dość znaczna ilość banków ludowych, należących poprzednio do byłego zespołu Unji, zgłasza chęć przystąpienia na członków instytucji.

Na skutek zmniejszenia się ilości członków stan kapitału udziałowego w Centralnej Kasie Spółek Rolniczych uległ redukcji o zł 39 000, wzrósł natomiast o przeszło zł 100 000 kapitał rezerwy. Ogółem stan kapitałów własnych instytucji wyniósł na ultimo 1935 r. zł 6 572 401.

Ogólny fundusz rezerwy instytucji, składający się — zgodnie z wymaganiami ustawy o prawie bankowem — z papierów wartościowych o bezpieczeństwie pupilarnem, został w znacznym stopniu uporządkowany na skutek sprzedaży drobnych ilości różnorodnych państwowych listów zastawnych. Ponieważ instytucja przejmowała obligacje 6% Pożyczki Narodowej na spłatę zobowiązań — zwiększył się portfel obligacyjny do kwoty przeszło zł 1 150 000.

Również stan nieruchomości, pod wpływem nieuniknionej konieczności ratowania swoich pretensyj w drodze przejmowania na własność pewnych nieruchomości — zwiększył się w roku sprawozdawczym do kwoty bilansowej przeszło zł 2 165 000.

Najistotniejszymi momentami w działalności instytucji były: akcja oddłużeniowa i czynna działalność kredytowa. Konwersja zadłużeń rolniczych, prowadzona przez C. K. S. R., posiada już swoją tradycję i również w roku sprawozdawczym wyraziła się poważną kwotą przeszło 71 000 zawartych układów na Bank Akceptacyjny. Ogólny stan konwersji w ramach C. K. S. R. na dz. 31/XII 1935 r. wyniósł 124 635 układów na sumę zł 46 357 660. Przeciętna wysokość jednego układu — wobec dalszego pogłębiania tej akcji w terenie — obniżyła się do zł 372.

Interesujące wnioski nasuwa czynna akcja kredytowa, która w roku 1935 została przez C. K. S. R. dość znacznie zwiększona. Oczywiście, należy zaznaczyć, że większemu rozwojowi kredytu rolniczego stoi na przeszkodzie, poza momentami ogólnogospodarczymi, obecne ustawodawstwo ochronne, które umożliwia niesolidnym dłużnikom uchylać się od swoich obowiązków kredytowych. Ponadto na obowiązkowość dłużników ujemnie wpływają stale rozsiewane pogłoski o ogólnem moratorium, dewaluacji i t. p. — co wywołuje żywy oddźwięk w małoświadomionem środowisku wiejskiem. W tych warunkach akcja kredytowa musiała być prowadzona przez C. K. S. R. bardzo oględnie.

Kwota kredytów, udzielonych w 1935 r., łącznie z kredytem na zaliczki zbożowe, była wyższa od ogólnej sumy nowych kredytów, udzielonych w 1934 r., o blisko zł 1'9 milijn. i wyniosła ogółem ok. zł 4 740 tys. Rozszerzył się przytem zasięg akcji kredytowej, gdyż ilość placówek terenowych, którym udzielono kredytu, była w 1935 r. prawie dwukrotnie większa aniżeli w roku poprzednim.

W ogólnej masie kredyt, udzielony przez C. K. S. R. w 1935 r., wyniósł około $\frac{1}{3}$ ogólnego zapotrzebowania, zgłoszonego przez zrzeszone spółdzielnie i pod względem swego przeznaczenia dzielił się następująco:

na zaliczkowanie zboża wydano pożyczek 746 kasom na sumę zł 2 093 800 (43% ogólnej sumy kredytów), na wypłatę wkładów — 38 spółdzielniom zł 1 138 300 (24%), na różne cele gospodarcze — 485 kasom zł 957 700 (20%), na skup zboża (akredytywy zbożowe) — zł 454 500 (9'6%). Ponadto drobne kredyty zostały wyasygnowane na budowę domów spółdzielczych.

Akcja zaliczkowania zboża w 1935 r. — ze względu na zmianę polityki interwencyjnej na rynku zbożowym — była szczególnie silnie popierana przez zainteresowane czynniki, zarówno rządowe, jak i społeczne. Centralna Kasa Spółek Rolniczych uzyskała w Banku Polskim kredyt na zaliczkowanie zboża do wysokości zł 3 milijn. Ministerstwo Skarbu, traktując ten kredyt jako jeden ze środków interwencji na rynku zbożowym, obniżyło oprocentowanie tego kredytu wobec indywidualnych pożyczkobiorców do 3% w stosunku rocznym.

Ogólna suma rozprowadzonego kredytu na zaliczki zbożowe w 1935 r. wyniosła ok. zł 2'1 milijn., wykazując w stosunku do roku poprzedniego zwiększenie o przeszło zł 900 tys. (pomimo że kredyt ten przyznawany był na podstawie rzeczywistego zapotrzebowania i zdolności kredytowej poszczególnych kas). Przewodnią intencją instytucji przy udzielaniu tego kredytu było rozprowadzenie go wśród jaknajwiększej ilości drobnych gospodarstw. Cel ten został osiągnięty, ponieważ w niewielkich kwotach kredyt na zaliczki zbożowe został udzielony 19 626 drobnym gospodarstwom rolnym.

Splacalność kredytu na zaliczki zbożowe z roku 1934/35 w roku sprawozdawczym wypadła zupełnie dobrze. Również inne nowe kredyty, udzielone ostatnio, były splacane względnie terminowo. Ogółem w 1935 r. wpłynęło do C. K. S. R. spłat gotówkowych na sumę zł 4 280 000, ponadto przyjęto na poczet zadłużenia obligacji 6% Pożyczki Narodowej na sumę przeszło zł 1'1 milijn. Zważywszy obecne położenie finansowe w rolnictwie, powyższe spłaty należy uważać za dość znaczny wysiłek ze strony zorganizowanego odłamu drobnego rolnictwa.

Pozytywne wyniki zostały osiągnięte przez C. K. S. R. na odcinku finansowania skupu zboża przez spółdzielczość rolniczą. Akredytywy zbożowe udzielane były przez 2 oddziały Centralnej Kasy Spółek Rolniczych — w Warszawie i w Wilnie — z własnych środków pieniężnych, a więc normalnie oprocentowanych. Starania instytucji na uzyskanie większego kredytu ulgowego na ten cel w roku sprawozdawczym nie wydały realnych wyników. Dzięki szybkiemu obrotowi tego kredytu Oddział w Warszawie udzielił w jesieni 1935 r. kredytów na obrót wewnętrzny w wysokości zł 705 476 pod 425 wagonów zboża i zł 49 334 pod 115 wagonów ziemniaków, oraz na obrót zagraniczny zł 245 558 pod 133 wagony zboża. Oddział w Wilnie udzielił akredytyw zbożowych na sumę zł 1 994 000 pod 985 wagonów zboża. Kredyty udzielane były w wysokości, nieprzekraczającej 90% wartości ładunku w/g taryfy.

Z biernych operacji szczególna uwaga była skierowana na tworzenie w Centrali lokat kas Stefczyka na wypłatę wkładów. Dzięki ciągłemu instruowaniu i oddziaływaniu spółdzielnie kredytowe, zrzeszone w Centralnej Kasie Spółek Rolniczych, zaczęły doceniać znaczenie utrzymywania w Centrali rezerw na wypłatę wkładów. Znaczenie tej akcji dla terenu wiejskiego jest bardzo ważne, ponieważ stwarza zasadnicze warunki do rozwoju racjonalnych oszczędności wiejskich — z tych przeto względów C. K. S. R., chcąc zachęcić kasy Stefczyka do tworzenia tych lokat, wypłacała od nich dość wysokie oprocentowanie.

W porównaniu z 1934 r. ogólna suma lokat wykazała poważny wzrost — z zł 1 721 826 do zł 3 133 212, co stanowiło ok. 10% ogólnego pogotowia gotówkowego w spółdzielniach kredytowych.

Zmian stopy procentowej w 1935 r. nie było. Dyrekcja Centralnej Kasy Spółek Rolniczych, dążąc jednak do potaniaenia kredytu rolniczego, pomimo niezmienniej stopy dyskontowej Banku Polskiego i banków państwowych, powzięła w końcu 1935 r. decyzję obniżenia z dniem 1/I 1936 r. stopy procentowej, pobieranej od dyskonta weksli, pożyczek terminowych i rachunków bieżących o $\frac{1}{2}$ %, t. j. do 7% w stosunku rocznym. Jednocześnie oddziały C. K. S. R. zażądały od kas Stefczyka zastosowania analogicznej obniżki stopy wobec indywidualnych pożyczkobiorców.

Od dłuższego już czasu sztywna pozycja weksli protestowanych i należności w dochodzeniu sądowym — pod wpływem akcji konwersyjnej na Bank Akceptacyjny oraz spłat gotówkowych i obligacjami 6% Pożyczki Narodowej — zmniejszyła się ostatecznie w 1935 r. o przeszło zł 811 tys. do sumy niespełna zł 2 980 tys.

Zmniejszyła się również ogólna suma zobowiązań instytucji z tytułu udzielonych gwarancji i żyr — o zł 186 000 do zł 746 700. Należy zaznaczyć, że jeszcze w początkach 1933 r. ogólna suma gwarancji i żyr wносиła w C. K. S. R. ok. zł 1 286 tys. Dzięki wysiłkom Dyrekcji ta niebezpieczna, w obecnych czasach, pozycja uległa stopniowemu zmniejszeniu.

Koszty handlowe Centralnej Kasy Spółek Rolniczych od szeregu lat wykazują stały spadek, wbrew istniejącemu pogładowi o ich sztywności. W porównaniu z 1930 r. wskaźnik kosztów handlowych C. K. S. R. wyniósł w 1935 r. zaledwie 59,7%, zmniejszając się z roku na rok, pomimo bardzo nieznacznie zmniejszonego zakresu pracy. Powyższa redukcja mogła być osiągnięta jedynie kosztem znacznych wysiłków i ofiar.

Stosunek procentowy kosztów handlowych do udzielonych kredytów wyniósł w roku sprawozdawczym 1:28 i do sumy bilansowej 1:14, co stanowi najkorzystniejszy wynik za ostatnie 5 lat działalności instytucji.

Bilans Centralnej Kasy Spółek Rolniczych za 1935 r. zamyka się sumą zł 64 820 384, wykazując czysty zysk w wysokości zł 127 140.

Korzystając z pomyślnych wyników bilansowych, Dyrekcja C. K. S. R. powzięła decyzję o przedłożeniu Ogólnemu Zebraniu Delegatów wniosku wypłacenia zrzeszonym spółdzielniom dywidendy od udziałów w wysokości 3%.

Należy zaznaczyć, że naskutek ogólnie znanych trudności w rolnictwie C. K. S. R. w ciągu ostatnich 5 lat żadnej dywidendy spółdzielniom nie wypłacała, i dopiero rok 1935 przyniósł w tym zakresie pożądaną poprawę.

Eug. Szyszowski

EMISJA OBLIGACJI BANKU AKCEPTACYJNEGO. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 21/1936, poz. 172 ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 2/III 1936 r. o emisji 4½% obligacji Banku Akceptacyjnego, Sp. Akc. Rozporządzenie to jest oparte na art. 9 ustawy o ułatwieniach dla instytucji kredytowych, przyznających dłużnikom ulgi w zakresie wierzycielskości rolniczych, zmienionej ostatnio dekretem Prezydenta Rzplitej z dn. 14/XI 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 82, poz. 507). Na podstawie powyższego przepisu Bank Akceptacyjny został uprawniony do emitowania własnych obligacji, poręczonych przez Skarb Państwa, przyczem ogólna suma obligacji nie może przekroczyć zł 200 miljn.

W § 1 rozporządzenia podaje normalne warunki emisji obligacji. Zauważyć należy, że na każdorazowe wypuszczenie obligacji wymagane jest zezwolenie Ministra Skarbu. Platność kuponu przypada raz do roku — w dn. 1/X.

Okres umorzenia jest 30-letni. Wycofanie obligacji może nastąpić bądź w drodze losowania, bądź wykupu na giełdzie bądź też z wolnej ręki. W wypadku wycofania obligacji w drodze losowania nastąpi przed publicznym losowaniem, które odbywać się będzie w lokalu Banku w dn. 1/IX każdego roku, ogłoszenie terminu losowania przynajmniej na 10 dni naprzód w „Monitorze Polskim”. Niezależnie od powyższego, rozporządzenie uprawnia Ministra Skarbu do odmiennego oznaczania terminu losowania, do zawieszenia losowania na określony okres czasu, do zmiany planu umorzenia obligacji bądź w poszczególnych, bądź we wszystkich serjach.

Zgodnie z art. 9 ustawy cel emisji obligacji jest wyrażony w § 13 rozporządzenia. Obligacje więc będą służyły do zapłaty wierzycielskości rolniczych tych instytucji kredytowych, które oznaczył Minister Skarbu.

Bank Akceptacyjny może zawrzeć umowy z instytucjami kredytowymi o przejęcie wierzycielskości rolniczych lub zlecić innej instytucji kredytowej zawarcie takich umów. Po przejęciu wierzycielskości Bank ustala ich plan spłaty i stopę procentową, jaką winni płacić dłużnicy. Wpływy, osiągnięte ze spłat wierzycielskości rolniczych, stanowią w Banku Akceptacyjnym odrębny fundusz, przeznaczony na terminową spłatę

kuponów i umarzanie obligacji oraz na pokrywanie wydatków, związanych z przejęciem i administrowaniem wierzycielskości.

Po stwierdzeniu niewystarczalności funduszu Skarb Państwa będzie pokrywał niedobory i straty, powstałe z tytułu przejętych wierzycielskości.

Pozostałe normy rozporządzenia mają charakter zwykłych przepisów, związanych z emisją obligacji.

I. P.

SKUTKI PRAWNE KONWERSJI PAŃSTWOWYCH POŻYCZEK WEWNĘTRZNYCH. — Dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 14/I 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 3, poz. 10) o konwersji państwowych pożyczek wewnętrznych w art. 19 przewidywał, że wpływ konwersji na stosunki prawne, które dotyczą obligacji pożyczek, objętych przymusową konwersją, unormuje i wynikające stąd skutki prawne określi rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości, wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu. Dotyczyć to ma w szczególności kaucyj i wadków oraz zastawów. Do czasu wydania rozporządzenia dekret nie dozwolił na rozwiązanie i jednostronną zmianę bez względu na umowne zastrzeżenia. W związku z tem zostało ogłoszone w „Dz. Ust. R. P.” Nr. 21, poz. 174 rozporządzenie „o skutkach prawnych konwersji państwowych pożyczek wewnętrznych”.

Rozporządzenie unormowało przedewszystkiem jako zasadę ogólną, że gdy chodzi o świadczenia z mocy ustawy lub wyroku sądowego, a przedmiotem świadczenia są obligacje państwowych pożyczek, podlegających konwersji z mocy art. 1 dekretu z dn. 14/I 1936 r. (5% Państw. Renta Ziemiska serja I, 4% Premjowa Pożyczka Inwestycyjna, 3% Premjowa Pożyczka Budowlana, 5½% Pożyczka Budowlana, 5% Państwowa Renta Wieczysta, 6% Poż. Inwestycyjna) — w miejsce wyżej wymienionych obligacji wchodzi Pożyczka Konsolidacyjna w stosunku 100 za 100 wartości imiennej. Ten przepis ma przedewszystkiem zasadnicze znaczenie dla wypłat wynagrodzeń za majątki, przymusowo wykupione lub przejęte na własność Państwa i inne, związane z ustawą o wykonaniu reformy rolnej („Dz. Ust. R. P.” Nr. 1/1926 i Nr. 31/1933, poz. 265), przy których do tej pory wypłata odbywała się w obligacjach 5% Państwowej Renty Ziemskiej.

W wypadkach, gdy wyżej wymienione obligacje są przedmiotem świadczenia z tytułu umownego — skutki prawne określa się według zasad prawa obowiązującego, a więc w pierwszym rzędzie w kodeksie zobowiązań i prawa handlowego.

Jako dalszą ogólną zasadę przyjęło rozporządzenie, że obligacje, objęte art. 1 dekretu, złożone na zastaw w instytucjach zastawniczych oraz jako kaucje i wadja, mogą być bez zgody właściciela skonwertowane przez zastawnika lub depozytariusza, przyczem o ile chodzi o obligacje, złożone na kaucje i wadja władzom, urządcom, instytucjom i bankom państwowym — muszą być one z urzędu skonwertowane. Jedynym wyjątkiem stanowią obligacje, stanowiące dowód rzeczowy w postępowaniu sądowym, których konwersja może być dokonana jedynie za zgodą władzy, w której posiadaniu się znajdują.

Wreszcie bardzo ważne postanowienie dotyczy wyżej wymienionych obligacji, złożonych na zastaw papierów wartościowych (pożyczki lombardowe). Otóż, właściciele tych papierów (dłużnicy) mają prawo żądać od wierzycielskich instytucji, aby tytułem spłaty pożyczki, udzielonej na zastaw, przejęli obligacje, podlegające konwersji. Tak np. właściciel 4% Pożyczki Inwestycyjnej, który te obligacje złożył na zastaw w instytucji kredytowej, może żądać od tej instytucji zwolnienia go od spłaty udzielonej pożyczki wzamian za to zgadzając się na przejęcie obligacji przez tę instytucję.

W zakończeniu należy podkreślić, że obligacje 6% Pożyczki Narodowej nie podlegają wyżej wymienionym przepisom. Obligacje tej pożyczki, znajdujące się w zastawie, złożone jako kaucje i wadja, mogą ulec konwersji tylko na żądanie właściciela tych obligacji.

M.

NIEMIECKIE KONTA ZAMKNIĘTE I SPOSOBY ICH ZUŻYTKOWANIA — p. st. 366.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 16 do 21 marca 1936 r.

Okres sprawozdawczy na rynku dewiz i z przyniósł wyraźne wzmocnienie się tendencji dla niemal wszystkich dewiz; obroty były nieco większe, koncentrując się głównie na frankach francuskich. Wybitnie mocny nastrój panował dla dolarów zarówno gotówkowych, jak i te.egratycznych, z których pierwsze zyskały zł 0'01³/₈, a drugie — zł 0'01¹/₂ na \$1; również zyskowały — o zł 0'01 na £ 1 — funty szterlingi. Poza utrzymaniem: frankami francuskimi, frankami szwajcarskimi i koronami czeskosłowackimi, oraz zniżkującymi (o zł 0'20 na 100 kor.) koronami norweskimi — pozostały dewizy zamknięte okres sprawozdawczy następującymi zyskami (w zł na 100 jednostkach walutowych): belgi 0'01, korony szwedzkie 0'05 i korony duńskie 0'10.

W ostatnim dniu okresu sprawozdawczego za dolary w obrotach pozagieldowych płacono zł 5'29 — 5'29½ za \$ 1 (wobec zł 5'27½ za \$ 1 w okresie, poprzedzającym sprawozdawczy).

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	5'29 ¹ / ₈	5'26 ³ / ₈	5'29 ¹ / ₈
" " „ telegr.	\$ 1	5'29 ¹ / ₄	5'26 ⁵ / ₈	5'29 ¹ / ₄
Funty szterlingi	£ 1	26'24	26'22	26'24
Franki francuskie	100 fr.	35'01	35'01	35'01
Franki szwajcarskie	100 fr.	173'30	173'20	173'30
Belgi	100 blg.	89'53	89'40	89'53
Marki niemieckie	100 RM	—	—	—
Korony czeskosłow.	100 kor.	21'96	21'95	21'95
Liry włoskie	100 lir.	—	—	—
Floreny holenderskie	100 fl.	360'90	360'80	360'90
Guldeny gdańskie	100 guld.	—	—	—
Korony szwedzkie	100 kor.	135'30	135'15	135'30
Korony duńskie	100 kor.	117'20	117'05	117'20
Korony norweskie	100 kor.	131'75	131'65	131'65

Na rynku papierów lokacyjnych państwowych utrzymywała się w dalszym ciągu tendencja niejednolita. Obroty 4% -ową Poż. Dolarową były dość liczne, ale zawierane przeważnie na drobniejsze kwoty; pożyczka ta w rezultacie tygodniowym wykazała stratę zł 0'15. W grupie pozostałych pożyczek — wybitnie mocną tendencję wykazywała 6% -owa Poż. Dolarowa, która zwykłała o 1'12% nom., oraz 7% -owa Poż. Stabilizacyjna, która zyskała o 0'50% nom. Poza utrzymaną 5% -ową Poż. Konwers. Kolejową — ostatnia z pożyczek państwowych, 5% -owa Poż. Konwersyjna, zmniejszała o 0'50% nom.

Sytuacja rynku papierów lokacyjnych prywatnych doznała w okresie sprawozdawczym wzmocnienia, obroty jednakże pozostały nadal ograniczone. Poza zniżkującymi — o 0'38% nom. — 4½% -owymi L. Z. Pozn. Ziem. Kredyt. — pozostałe papiery odnotowały następujące zyski (w % -ach nominalu): 8% L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego (emitowane w walucie angielskiej) 0'75, 4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemskiego 0'25, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy: zwykle 0'25 i skonwertowane 0'87 oraz 5% L. Z. Tow. Kred. m. Siedlec z 1933 r. 0'25.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
3% Pożyczka Budowlana	zł w zł. 50	—	—	—
4% „ Dolarowa	\$ ¹⁾	51'70	51'60	51'70
4% „ Inwestycyjna	zł w zł. 100	—	—	—
4% „ „ serje	zł w zł. 100	—	—	—

		w % % nominalu		
5% „ Konwersyjna	zł	60'25	59'75	59'75
5% „ Konwers. Kol.	zł	57'00	56'25	56'50
6% „ Dolarowa	\$	76'00	73'50	76'00
7% „ Stabilizacyjna ²⁾	\$ ³⁾	63'00	62'25	62'75
		-63'50 ⁴⁾	-62'63 ⁴⁾	-62'88
				-63'38 ⁴⁾

Listy zastawne i obligacje banków				
7% L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% „ „ „ „ „	zł w zł. 1927	94'00	94'00	94'00
7% „ Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% „ „ „ „ „	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
7% Obl. Kom. B-ku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% „ „ „ „ „	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
8% Obl. Bud. B-ku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	—	—	—
5½% L. Z. Banku „ „	zł w zł. 1924	81'00	81'00	81'00
5½% „ „ „ „ „	zł w zł. 1927	81'00	81'00	81'00
5½% Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1924	81'00	81'00	81'00
5½% „ „ „ „ „	zł w zł. 1927	81'00	81'00	81'00

Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych				
8% L. Z. T-wa Kred. Przemysłu Pol-skiego ⁵⁾	zł	91'50	91'25	91'50
4½% L. Z. T-wa Kred. Ziemskiego	zł	45'00	44'00	44'75
				-44'50

4½% L. Z. Pozn. Ziem. Kredyt.	zł	40'58	40'00	40'38
4½% „ „ „ „ „	zł w zł.	42'38	42'00	42'38
				-42'25
4½% „ „ „ „ „ Tow. Kred. m. Warszawy	zł	56'00	56'00	56'00
5% „ „ „ „ „	zł	57'25	56'75	57'25
5% „ „ „ „ „ „ z 1933 r.	zł	55'00	53'50	54'25
				-54'50
				-54'00
5% „ „ „ „ „ Łodzi z 1933 r.	zł	48'75	48'50	48'50
5% „ „ „ „ „ Siedlec z 1933 r.	zł	28'50	27'50	27'50

Obligacje miast				
VI 6% Poż. Konwers. m. Warszawy	zł			55'50
VIII i IX 6% Poż. Konwers. m. Warszawy	zł			53'00

ZŁOTY ZAGRANICĄ				
	New York ¹⁾	Londyn ²⁾	Paryż ¹⁾	
16/III	19'00	26'21	—	
17/ „	„	26'15	—	
18/ „	„	26'21	—	
19/ „	18'98½	—	—	
20/ „	18'96½	„	—	
21/ „	18'92	„	—	
	Zurych ¹⁾	Berlin ¹⁾	Praga ¹⁾	
16/III	57'72½	46'80 — 46'90	456'00	
17/ „	57'75	„	„	
18/ „	„	„	„	
19/ „	„	„	„	
20/ „	57'77½	„	„	
21/ „	57'70	„	„	
	Kopenhaga ¹⁾	Sztokholm ¹⁾	Oslo ¹⁾	Gdańsk ¹⁾
16/III	86'00	74'50	77'00	99'80 ÷ 100'20
17/ „	86'05	—	—	—
18/ „	„	74'50	77'00	„
19/ „	85'90	„	„	„
20/ „	85'95	„	77'00	„
21/ „	„	„	„	„

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH ³⁾				
(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach—obroty)				
	2 ÷ 7/III	9 ÷ 14/III	16 ÷ 21/III	
New-York				
6½% dolarowa				
1920	78 ³ / ₄ —78 ³ / ₄ —	77—75—75½	77¼—76—77	
	78 ³ / ₄ (12 000)	(23 000)	(20 000)	
8½% Dillon				
1925	92—91—91	91—88½—89 ¹ / ₈	91—89—91	
	(12 000)	(50 000)	(12 000)	
7½% stabilizac.				
1927	107 ⁷ / ₈ —107 ⁷ / ₈ —	106 ¹ / ₄ —105 ¹ / ₂ —	106 ¹ / ₄ —106¼—	
	107 ¹ / ₄ (51 000)	106 ¹ / ₄ (42 000)	106½ (7 000)	
7½% Warszawy				
1928	68 ⁵ / ₈ —68—68	67 ⁷ / ₈ —67—67 ¹ / ₈	68—67—67 ³ / ₄	
	(33 000)	(15 000)	(17 000)	
7½% Śląska				
1928	70—69¼—69¼	69—68½—68 ⁵ / ₈	70—69—70	
	(14 000)	(22 000)	(9 000)	
Londyn				
7½% stabilizac.				
1927	—	90'07—86'07—	89'47—87'97—	
		87'82	89'47	
Zurych				
7½% stabilizac.				
1927	—	—	—	
Paryż				
7½% stabilizac.				
1927	64'85—64'78	63'78—63'78	63'81—63'58	
Medjolan				
7½% włoska				
1924	93'77—93'47—	93'37—93'47—	93'70—93'50—	
	93'67 (375)	93'57 (75)	93'70 (225)	

1) \$ 5 = zł 44'57.

2) Z wyłączeniem transzy francuskiej.

3) \$ 1 = 5'183 fr. szwajc. = Hfl. 2'4888.

4) Dotyczy drobnych odcinków.

5) Gwarantowane przez Skarb Państwa.

1) Za zł 100.

2) Za £ 1.

3) Kursy — w % -ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (w Medjolanie — w tysiącach).

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

NIEMIECKIE KONTA ZAMKNIĘTE I SPOSOBY ICH ZUŻYTKOWANIA

Zamknięcie kont, t. zn. ograniczenie dyspozycji posiadanymi przez dewizowych obcokrajowców funduszami na kontaktach instytucji kredytowych w Niemczech, a stąd powstanie kont zablokowanych (nazwa ogólna Sperrguthaben, nieściśle zwanych także Sperrmark), jest wynikiem niemożności zrównoważenia przez Niemcy ich bilansu dewizowego i zahamowania odpływu złota i dewiz. Z częścią wierzycieli zagranicznych, a mianowicie z wierzycielami bankowymi nastąpił jeszcze w 1931 r. układ (t. zw. Stillhalte, do którego Polska nie przystąpiła), odnawiany potem corocznie, ostatnio w końcu lutego b. r. W tym układzie zobowiązali się zagraniczni wierzyciele kredyty udzielone w Niemczech pozostawić, albo też wycofywać w markach lub też w formie t. zw. kont rejestrowych (Registerguthaben, także Registermark). Wierzycielom prywatnym narzucił Rząd niemiecki podobną regulację, zakazując zasadniczo transferu zagranicę w dewizach, ale pozwalając, pod pewnymi warunkami, używać ich kont zamkniętych na wypłaty w kraju. Spoczątku zakaz transferu obejmował tylko spłatę kapitałów, od lipca 1933 r. został on rozszerzony także i na płatności procentów, najpierw częściowo, a potem całkowicie. Ponieważ jednak niemieccy dłużnicy nadal zobowiązania swoje płatnicze dopełniają, uiszczając raty procentowe i kapitałowe do Kasy Konwersyjnej, przeto musiano stworzyć pewne reguły używania funduszy, gromadzących się w tej kasie, skąd powstało nowe pojęcie konta zamkniętego—konto konwersyjne (także „marka” konwersyjna).

A zatem wiarytelności obcokrajowców, niekwestjonowane przez Rząd co do ważności i istnienia, podlegają tylko pewnym ograniczeniom dyspozycji i zależnie od rozmiarów tych ograniczeń oraz zależnie od podaży i popytu tych różnych rodzajów „marki” kształtuje się ich kurs, t. j. disagio w stosunku do kursu dewizy markowej, t. j. jedynej pełnoprawnej waluty.

W przeciwstawieniu do tych różnych kont zamkniętych, wolne konto markowe (Freies Reichsmarkguthaben) istnieje dla obcokrajowców, dla krajowej instytucji kredytowej lub Postscheckamt'u (z pewnymi wyjątkami) wówczas, gdy powstało po dn. 15/VII 1931 r., dla zagranicznego zaś banku — jeżeli powstało po dn. 31/VII 1931 r. Dyspozycja temi kontami jest zasadniczo nieograniczona (czasem jednak samo zezwolenie na otwarcie konta zawiera już pewne warunki dyspozycji), jednak wypłaty z takich kont na zagranicę wymagają zawsze zezwolenia władz dewizowych. Odsetki z tych kont, nieprzekraczające pewnej urzędowo oznaczonej wysokości, mogą być bez specjalnego zezwolenia transferowane zagranicę.

Obcokrajowcami dewizowymi (Devisenausländer) są te osoby fizyczne, które mają swe miejsce zamieszkania lub zwykle miejsce pobytu zagranicą, oraz te osoby prawne i firmy, których siedziba lub ośrodek kierownictwa leży zagranicą. W razie powstania wątpliwości co do charakteru obcokrajowca czy krajowca dewizowego (Deviseninländer) rozstrzyga wiążąco, także dla sądów, orzeczenie Reichsstelle für Devisenbewirtschaftung (Centrala Dewiz, będąca rodzajem departamentu Ministerstwa Gospodarki Rzeszy, Reichswirtschaftsministerium), wzgl. także miejscowy urząd dewizowy (Devisenstelle, oddział Krajowej Dyrekcji Skarbu, Landesfinanzamt). Zagraniczne placówki dyplomatyczne i konsularne uchodzą za obcokrajowców dewizowych, ich członkowie za krajowców w sensie ustawodawstwa dewizowego. Tutaj jednakowoż praktyka nie jest jednolita.

Zezwolenia, o których poniżej jest mowa, są formalnie zawsze, a merytorycznie z reguły udzielane przez urzędy dewizowe, których rzecząwo przełożoną instancją jest Centrala Dewiz. Wyjątek stanowią zezwolenia, dotyczące kredytów, objętych układem Stillhalte, udzielane przez Bank Rzeszy. Zasadą udzielenia zezwolenia jest uznanie celu, do którego zdąża dany wniosek, za gospodarczo usprawiedliwiony. Pozwolenie gaśnie w razie odpadnięcia tego celu lub w razie upływu terminu, na który zostało wydane. Z reguły dłużnik stawia wniosek o zezwolenie,

ale uprawniony jest do tego także i wierzyciel, jeżeli świadczenie dłużnika wymaga zezwolenia dewizowego. Pozwolenie bywa w takich wypadkach udzielane dłużnikowi (po przesłuchaniu go), odpis zaś — wierzycielowi.

Definicję konta zamkniętego podaliśmy już wyżej. Konta te mogą być prowadzone tylko przez instytucję kredytową, z reguły przez bank dewizowy. O sposobach dyspozycji niemi, do czego wymagane jest z reguły zezwolenie władz dewizowych, napiszemy poniżej. Wpłata na takie konto wymaga również zezwolenia. Nie stanowią zatem konta zamkniętego posiadane przez obcokrajowców w Niemczech pieniądze, papiery wartościowe czy nieruchomości, ale dopiero cena kupna, za nie uiszczona, albo dochody, z nich osiągnięte, o ile zostaną wpłacone na konto zamknięte. Przy lokatach z kont zamkniętych obowiązuje zasada, że odpłata za pozbycie jednej lokaty staje się kontem zamkniętym tego samego rodzaju jak konto, z którego ta lokata pochodzi. Wyjątkiem są wpłaty za sprzedaż papierów wartościowych, złożonych na koncie dawnym, emigranckim lub kredytowym, przemieniające się na konta papierów wartościowych. Pozatem dopuszczone są jeszcze inne liczne wyjątki.

1. Konta dawne (Altguthaben) są to takie konta obcokrajowców w krajowych instytucjach kredytowych, które powstały w walucie krajowej lub zagranicznej przed dn. 16/VII 1931 r. i nie są objęte układami Stillhalte.

2. Konta emigranckie (Auswandererguthaben) są prowadzone na rzecz osób, które po dn. 3/VIII 1931 r. swoje miejsce zamieszkania lub miejsce stałego pobytu przeniosły zagranicę, a powstałe przed dniem przesiedlenia się. Ponadto są tu zaliczane te wpłaty, które nastąpiły na rzecz obcokrajowców ze sprzedaży ich lokat krajowych, w szczególności nieruchomości i spadków, oraz wpłaty pieniędzy odziedziczonych.

3. Zamknięte konta kredytowe (Kreditsperrguthaben) są to:

a) konta obcokrajowców, powstałe po dn. 3/VIII 1931 r. ze spłaty ich wiarytelności z kredytu, udzielonego krajowcowi w walucie krajowej lub zagranicznej przed dn. 16/VII 1931 r. (o ile nie są objęte układami Stillhalte);

b) konta, powstałe w/g § 18 ustawy dewizowej, o ile urząd dewizowy lub Reichsbank przy powstaniu wiarytelności na rzecz obcokrajowca zastrzegł sobie zezwolenie dyspozycji; wiarytelność musiała powstać po dn. 3/VIII 1931 r. i opiewać na marki wzgl. marki złote; zezwolenie wpłaty na zamknięcie konto kredytowe na rzecz obcokrajowca bywa udzielane tylko wówczas, gdy wierzyciel jest gotów wpłacić tę przysługującą w miejsce zapłaty (t. j. na zupełne zaspokojenie jego pretensji) i gdy odnośny bank dewizowy złoży zapewnienie, że „niebezpieczeństwo” kompensaty nie zachodzi;

c) w/g § 17 ustawy dewizowej — konto powstałe w tym wypadku, gdy obcokrajowiec po dn. 19/II 1932 r. sprzedaje lokaty krajowe, głównie nieruchomości i rzeczy spadkowe, albo też gdy w spadku przypada na jego rzecz gotówka w walucie krajowej; także — w razie nadesłania banknotów markowych lub bilonu z zagranicy (p. niżej).

4. Zamknięte konta amortyzacyjne (Tilgungsguthaben) powstają albo przez wpłatę do banku dewizowego, za zezwoleniem, rat amortyzacyjnych, które z reguły nie mogą przenosić, bez zgody dłużnika, 15% (dla związków prawnopublicznych 12½%, dla krajowych banków 25%) dłużnej sumy i powtórzone być mogą nie wcześniej jak po 6 miesiącach. Również konta takie powstają przez wpłatę regularnych rat amortyzacyjnych do Kasy Konwersyjnej.

5. Zamknięte konta banknotowe (Notensperrguthaben) są to konta, powstałe na rzecz obcokrajowca po dn. 5/XII 1935 r. w krajowej instytucji kredytowej lub w pocztowym urzędzie czekowym, o ile: a) nadesłano banknoty markowe z tem przeznaczeniem, b) złożono na koncie depozytorem w Golddiskontbank banknoty markowe, bez pozwolenia przysłane czy przywiezione z zagranicy, lub też c) wpłacono takie ban-

knoty, bez pozwolenia przyslane czy przywiezione, przez odbiorcę na polecenie urzędu dewizowego na jedno z kont wymienionych pod a) lub b).

6. Zamknięte konta papierów wartościowych (Wertpapier-sperrguthaben, zwane także Effektensperrguthaben) powstają ze sprzedaży lub spłaty walorów, na rzecz obcokrajowca, po dn. 11/XI 1931 r. (dotyczy także Reichsschuldbuchforderungen). Odróżnia się tu między posiadaniem dawnym (Altbetitz) sprzed dn. 15/IV 1932 r. i nowym (Neubetitz) — jeśli konto pochodzi ze sprzedaży walorów, nabytych przez posiadacza konta po tym dniu, albo jeśli samo konto zostało nabyte od obcokrajowca po tym dniu.

7. Konta konwersyjne (Konversionkassenguthaben) pochodzą z wpłaty na rzecz zagranicznych wierzycieli zapadłych odsetek, udziałów, czynszów najmu lub dzierżawy i t. p. świadczeń powrotnych, prowizyj i kosztów oraz regularnych rat amortyzacyjnych z kont, kredytów, pożyczek, hipotek i innych lokat obcokrajowców w markach, na prowadzone w Kasie Konwersyjnej konta dla niemieckich długów zagranicznych. Z wyjątkiem wpłat procentów od kont zamkniętych, uiszczanych przez krajowe instytucje kredytowe, wymagają te wpłaty do Kasy Konwersyjnej każdorazowego zezwolenia urzędu dewizowego.

8. Konta rejestrowe (Registerguthaben) powstają z funduszy, wpłaconych przez niemiecki bank, niem. firmę handlową lub przemysłową, albo niem. związek prawnopubliczny na rzecz zagranicznego wierzyciela bankowego, za zezwoleniem Banku Rzeszy i do Banku Rzeszy, na przewidzianą w układach Stillhalte spłatę krótkoterminowych kredytów. Dalej powstają one z kwot, wpłaconych przez niemieckiego dłużnika prawnopublicznego na rzecz zagranicznego wierzyciela do Banku Rzeszy, na rachunek powiernika, celem częściowego lub całkowitego umorzenia istniejącego długu i w granicach, zakreślonych układem Stillhalte.

9. Konta podrózne (Reisemarkkonten), ustanowione przez ostatni układ Stillhalte z dn. 20/II 1936 r., są właściwie tylko odgałęzieniem kont rejestrowych na rzecz banków zagranicznych, posiadających swoje własne wierzitelności w Niemczech. W ten sposób banki te otrzymują poniekąd monopoliczne stanowisko w sprzedaży „marek podróźnych”, za które mogą też osiągnąć wyższe niż dotychczas kursy.

Dyspozycja funduszami, znajdującymi się na kontach zamkniętych, jest tylko w wyjątkowych wypadkach swobodna, a z reguły wymaga zezwolenia władz dewizowych. Warunki tego zezwolenia, zawarte w przepisach dewizowych, nie są wymienione taksatywnie, ale są właściwie tylko zasadniczymi wytycznymi, których stosowanie ostrzejsze lub łagodniejsze waha się zależnie od położenia dewizowego Niemiec, od wagi gospodarczej danego problemu i od innych względów. Dlatego wyliczenie ich nie może być wyczerpujące.

Ad 1, 2, 3. — Sposoby użycia kont dawnych, emigranckich i kredytowych są w znacznym stopniu takie same i dlatego są tutaj razem przedstawione. Podstawową różnicę stanowi tu okoliczność, czy są to konta własne (eigene Sperrguthaben), należące do ich posiadacza od początku, czy też konta nabyte (erworbene Sperrguthaben), kupione przez osobę trzecią od ich pierwotnego posiadacza.

Jeśli chodzi o własne konta zamknięte, to długoterminowe lokaty krajowe dopuszczalne są za zezwoleniem urzędu dewizowego, wydanym za zgodą Centrali Dewiz, o ile chodzi o większe sumy lub o szczególnie warunki lokat. Za długoterminowe lokaty uchodzą hipoteki i dług gruntowy (Grundschuld) na krajowych nieruchomościach. Lokata musi być stała, na conajmniej 5 lat, a jeśli opiewa na obcą walutę, to conajmniej 8 lat. Dalej zaliczane tu są: kupno krajowej nieruchomości, zapłata za nową budowę, przedsięwziętą na rachunek własny posiadacza konta, zapłata premij asekuracyjnych dla posiadacza konta lub jego rodziny, spłaty kontraktów oszczędnościowo-budowlanych oraz kupno losów, urzędowo dopuszczonych.

Z własnych kont zamkniętych mogą być dalej bez zezwolenia kupowane krajowe papiery wartościowe, opiewające na marki złote lub na wartości rzeczowe. O ile chodzi o papiery, urzędowo nienotowane lub też handlowane w wolnym obrocie, o bony podatkowe, niemieckie zagraniczne listy zastawne, bony udziałowe Banku Rzeszy, akcje Golddiskontbanku oraz o obligacje niemieckiej emisji pożyczki Younga, to

potrzebne jest zezwolenie. Wszystkie te papiery mogą być sprzedawane bez zezwolenia, ale odpłata za nie musi być odprowadzona na zamknięte konto walorów (6) albo z zezwoleniem władzy dewizowej na konto pierwotne (1, 2 lub 3).

Pozatem, za zezwoleniem, wolno pierwotnemu posiadaczowi konta dysponować funduszami na zasiłki nieodpłatne, np. dla krewnych, lub na cele społeczne czy religijne i t. p., na zapłatę kosztów bankowych, sądowych lub adwokackich i t. p. świadczenia dla krajowców, dłużne w związku z powstaniem lub administracją konta zamkniętego lub innego zamkniętego majątku posiadacza konta, na zapłatę podatków, od tych kont czy majątków wymierzanych, w pewnych warunkach także na koszty podróży nie w interesach i pobytu posiadacza konta dla studentów. Dla wszystkich tych wypłat, o ile powtarzają się periodycznie, można uzyskać otworzenie osobnego konta w banku dewizowym, skąd już wolno w oznaczonym czasie podejmować pieniądze bez dalszego zezwolenia.

Na zapłaceniu 25% należności za nowe dostawy towarowe lub świadczenia usług przez firmy krajowe, na własny użytek lub na własny rachunek posiadacza konta (o ile nie sprzeciwiają się temu istniejące umowy płatnicze lub rozrachunkowe), bywa z reguły udzielane zezwolenie, o ile udział kosztów zagranicznych w danym towarze nie przenosi 20%, i o ile reszta rachunku jest przedtem lub równocześnie wyrównana w dewizie lub wolnej marce. Pozatem mogą być udzielane jeszcze inne zezwolenia, o ile chodzi o uniknięcie niesłusznej ostrości (unbillige Härte).

Pozwolenie na przeniesienie konta z jednego banku dewizowego do drugiego bywa udzielane tylko, gdy wchodzi w grę szczególny interes gospodarczy, i jeśli w tym nowym banku nie zachodzi niebezpieczeństwo kompensaty. Tylko przeniesienie do Golddiskontbank i do Kasy Konwersyjnej nie wymaga zezwolenia. Zmiana w osobie wierzyciela wymaga w praktyce tylko powiadomienia instytucji kredytowej, prowadzącej konto.

Co się tyczy nabytych kont zamkniętych, to kupno hipotek i długów gruntowych (Grundschuld) na krajowych nieruchomościach zapomocą funduszy z tych kont jest dopuszczalne tylko wówczas, gdy nieruchomości należy do krajowca. Dalej, można z pomocą tych funduszy udzielać długoterminowych kredytów krajowcom i brać udział w krajowych przedsiębiorstwach, przyczem jednak kredytodawca musi zręcznie się na korzyść kredytobiorcy lub na specjalne cele, wskazane przez władze dewizowe, części zysku z disagia. Płacenie zapomocą funduszy z kont nabytych długów hipotecznych i gruntowych na nieruchomościach krajowych, należących do obcokrajowców dewizowych, nie jest dozwolone. Zwolnienie nabytych kont zamkniętych na cel kupna nieruchomości lub wykonania nowych budowli i przebudówek jest możliwe tylko pod warunkiem, że część ceny kupna wzgl. kosztów będzie wpłacona w dewizach, przyczem część ta przy budowlach i przebudowach jest niższa. Remonty mogą być opłacane z nabytych kont zamkniętych tylko, o ile dowiedzione zostanie, że dochody z krajowych nieruchomości posiadacza nie wystarczają na ten cel. Wysokość wpłaty dewizowej oznaczają urzędy dewizowe. (Konsulatam takich pozwoleń się nie udziela).

Wreszcie możliwe jest z pomocą nabytych kont zamkniętych kupno krajowych papierów wartościowych, przyczem w razie późniejszej sprzedaży pieniądze idą na konto zamknięte walorów (p. 6), gdyż zezwolenie wpłaty na zamknięte konto kredytowe (p. 3) nie bywa udzielane. Zwolnienia na cele, wymienione wyżej pod a) ust. 3 i 4, nie są dopuszczalne. Przeniesienia i zmiany wierzycieli — jak przy kontaktach własnych.

Ad 4. — Zużycie zamkniętych kont amortyzacyjnych następuje, za zezwoleniem władz dewizowych, w ten sam sposób, jak przy kontaktach dawnych, emigranckich i kredytowych. W razie udzielenia kredytów z konta amortyzacyjnego musi spłata ich następować na takie same konto. Te same reguły stosowane są do wpłat amortyzacyjnych na poczet niemieckich długów zagranicznych, o ile te wpłaty są uiszczane do Kasy Konwersyjnej.

Ad 5. — Zwolnienie zamkniętych kont banknotowych następuje według tych samych reguł, które są stosowane do nabytych kont dawnych, emigranckich i kredytowych.

Ad 6. — Zużycie funduszy, złożonych na zamkniętych kontach papierów wartościowych, powstałych przed dn. 15/IV 1932 r. (Altbesitz), podlega tym samym regułom co p. p. 1, 2, 3. Jeżeli konto takie ma powstać dopiero przez sprzedaż walorów, posiadanych już przez penenta przed tym dniem wytycznym, wówczas pozwolenie na sprzedaż bywa udzielane tylko w wyjątkowych wypadkach i z reguły tylko w ratach, aby uniknąć obciążania rynku kapitału. Dla kont nowych istnieje tylko możliwość lokat w walorach podobnie jak przy p. p. 1, 2, 3.

Ad 7. — O ile konta konwersyjne pochodzą z wpłat planowych rat amortyzacyjnych lub z przewidzianego planem wykupu obligacji, mogą być przerwane bez zezwolenia na konta amortyzacyjne w bankach dewizowych (p. 4) i korzystać z tych samych możliwości. Dla kont w Kasie Konwersyjnej, pochodzących z innych wpłat, jest przewidziane wystawienie oprocentowanych 10-letnich obligacji konsolidacyjnych (Fundierungsschuldverschreibungen)¹⁾. Tylko w wyjątkowych wypadkach zezwala się na przeniesienie na konta przychodowe (Erträgnissonderkonto) w banku dewizowym, skąd dysponować można w sposób podobny jak ad 1, 2, 3 (nieodpłatne zasiłki dla krajowców, koszty utrzymania dla osób potem uprawnionych, koszty bankowe, sądowe i adwokackie i t. p., powstałe w związku z zaistnieniem lub administracją konta osobnego, podatki od krajowego majątku lub dochodów posiadacza konta, podróże jego nie w interesach i t. p.; natomiast niedopuszczalne są: zapłata za towary i lokaty długoterminowe).

Ad 8. — Konta rejestrowe, podobnie jak i nowootworzone konta podrózne, są o tyle względniej traktowane od poprzednio omówionych rodzajów kont, że nie stanowi tu różnicy, czy konto jest pierwotne czy nabyte. Wszelkie zezwolenia, dotyczące kont rejestrowych, są udzielane przez Bank Rzeszy, nie zaś przez urzędy dewizowe.

Dopuszczalne są lokaty następujące: a) kupno akcji i obligacji, notowanych oficjalnie na jednej z giełd niemieckich, udzielanie kredytów w markach pewnym oznaczonym instytucjom (t. zw. selected banks) i t. p., b) udzielanie markowych lub walutowych kredytów krajowym osobom fizycznym lub prawnym z zezwoleniem Reichsbanku, c) kupno nieruchomości lub udziałów w przedsiębiorstwach krajowych, również za zezwoleniem Reichsbanku.

Ad 9. — Marki podrózne używane być mogą przez osoby, stałe zamieszkałe poza Niemcami, na wydatki, połączone z podróżowaniem po Niemczech. Obok tego mogą służyć na zapłatę kosztów nauki obcokrajowców, studujących w Niemczech, na zasiłki i t. p. Obcokrajowcy, podróżujący po Niemczech, mogą z marek, nabytych z kont rejestrowych (specjalny dział: konta podrózne), opłacać koszty jazdy, hoteli żywienia i t. p., wydatki osobiste w wysokości zasadniczo RM 50 dziennie, wyjątkowo — za poleceniem niektórych banków zagranicznych — do RM 100, wyżej — tylko za zgodą Reichsbanku. Wyplata — tylko

za przedłożeniem paszportu. Niezużyte marki muszą być w Niemczech wpłacone na rzecz tego banku zagranicznego, który je sprzedał. Niedopuszczalne jest płacenie temi markami za bilety kolejowe na odcinki poza Niemcami, za zakupy nie na osobisty użytek podróznego, wyrównywanie długów towarowych za siebie lub za osoby trzecie, wreszcie wywożenie tych marek zagranicę.

W paru słowach wspomnimy jeszcze o formalnościach, jakim poddane są wpływy z nieruchomości, posiadanych w Niemczech przez obcokrajowców, oraz o przysługujących im możliwościach dyspozycji funduszami, z tego źródła gromadzącymi się.

Zapłata wszelkich czynszów (najmu, dzierżawy i t. p.) ma zasadniczo mieć miejsce w markach do Kasy Konwersyjnej. Wyjątek stanowią tylko nieruchomości, kupione za walutę zagraniczną lub wolną markę po dn. 15/VII 1931 r. Wszelkie dyspozycje podlegają zezwoleniom. W interesie uproszczenia zarządu udzielają urzędy dewizowe zezwoleń także zasadniczo na 3 miesiące na płatności, oznaczone co do wysokości i terminu. Zagraniczny posiadacz nieruchomości może również dostać zezwolenie wpłat na osobne konto, w banku dewizowym lub pocztowym urzędzie czekowym (konto administracyjne, Verwaltungskonto), otrzymane na czas aż do 6 miesięcy dla wszystkich wymagających zezwolenia wpłat i wypłat (w/g wykazu). Również krajowy zastępca zagranicznego właściciela nieruchomości może otrzymać ogólne zezwolenie do wpłat czynszów na osobne konto, które podlega tym samym regułom, jak konto administracyjne właściciela.

Zezwolenie jest konieczne dla wpłaty czynszów do Kasy Konwersyjnej, gdyż wpłata taka zwalnia dłużnika w zupełności od zobowiązania; odtąd ma zagraniczny wierzyciel pretensję tylko do Kasy Konwersyjnej. Dyspozycja funduszami, złożonymi na koncie administracyjnym, za zezwoleniem władz, możliwa jest na nieodpłatne zasiłki dla krajowców oraz na koszty utrzymania krajowców, mających potem prawo. Ponadto jest udzielane pozwolenie na transfer, o ile zostanie udowodnione, że nieruchomość została kupiona za zagraniczne środki płatnicze lub wolną markę, które wpłynęły do kraju po dn. 15/VII 1931 r., bywa zaś udzielane, w wyjątkowych wypadkach, o ile odmowa stanowiłaby, ze względu na osobiste stosunki wierzyciela, szczególną ostrość (unerträgliche Härte). Podobnie wyjątkowo bywa udzielane pozwolenie na zapłatę, na rachunek własny wierzyciela, innych zobowiązań jego w kraju.

Z konta administracyjnego można, w ramach kwoty, oznaczonej w pozwoleniu urzędu dewizowego na otwarcie tego konta, dokonywać, bez szczegółowych zezwoleń, wypłat koniecznych dla zarządu nieruchomością, na ręce krajowców. To samo dotyczy konta administracyjnego zastępcy właściciela nieruchomości.

SYTUACJA WAŻNIEJSZYCH WALUT W I KWARTALE 1936 R.

Rok 1935 zaznaczył się w historii gospodarczej świata szeregiem alarmów i zaburzeń walutowych. Zdaje się, że, bez ponoszenia wielkiego ryzyka, można przepowiedzieć, że rok bieżący nie będzie pod tym względem spokojniejszy, choć może stać się okresem przelomowym. Do wyrażania takich przypuszczeń upoważniają: obserwacja faktów i doświadczenia ostatnich lat, przebieg wypadków i sytuacja w I kwartale r. b., wreszcie — „rozkład” wydarzeń na bliższą przyszłość. Poniżej sprzecyzujemy bliżej, co mamy na myśli.

Rok 1936 dostał jako spadek po 6 latach kryzysu dalekoidące „różniczkowanie” konjunktury: jedne kraje (z Anglią na czele) notują dość zdrową i wyraźną poprawę, inne — poprawę sztuczną, wywołującą jednocześnie szereg trudności, jeszcze inne, nieliczne — dalsze ciągle pogorszenie. Rok 1935 był szczególnie ciężki dla Francji, która przeszła przez szereg wstrząsów; nie był on o wiele lepszy dla Szwajcarii i Holandji; mimo zażegnania jaskrawych objawów tych wstrząsów, sytuacja w tych krajach wykazuje raczej dalsze pogorszenie. Rok ubiegły — mimo wielu „zwycięstw” na polu gospodarczym — wyjawiał trudności, wynikające z polityki gospodarczej Rzeszy; ujawnił zarzysk swego rodzaju błędnego koła, jakie stanowi intensywne nakręcanie

konjunktury, połączone z nierentownymi nakładami (zbrojenia), polityką popierania eksportu i zachowania stałej waluty. Dalej — w roku ubiegłym rozpoczęła się wojna włosko-abisyńska, kosztowna, trwająca do dziś i przyspieszająca przebieg procesów, które ujawniły się już w 1934 r. i wcześniej na tle polityki wieloletniego nakręcania konjunktury. Wreszcie — w roku 1935 sprecyzowały się perspektywy wzmocnionych zbrojeń, a więc dodatkowych obciążeń publicznych; kraje, które wezmą udział w tym „wyścigu”, muszą liczyć się z konsekwencjami gospodarczymi i ewentualnymi modyfikacjami swej polityki. Pierwszy kwartał r. b. przyniósł dalsze narastanie trudności, ujawnionych już przedtem. Wreszcie, jak zobaczmy, nie bez znaczenia na najbliższą przyszłość gospodarczą pozostają takie zapowiedziane akty, jak wybory we Francji i Stanach Zjednoczonych Am.

Historja walutowa I kwartału r. b. przedstawia się następująco: niemal od początku stycznia wystąpiło osłabienie dolara, trwające szereg tygodni; upadek rządu Laval wywołał krótkie przesilenie franka francuskiego; trwająca potem przez kilka tygodni cisza spowodowana była raczej kompletną dezorientacją niż jakimiś optymistycznymi przewidywaniami; skolei nastąpiła tranzakcja pożyczkowa angielsko-francuska, świadcząca o rosnących trudnościach finansowych Francji; floren i frank szwajcarski wzmocniły się, co było wyrazem ruchu kapitałów z Francji do Holandji i Szwajcarii; wreszcie, wystąpienie Hitlera wywołało już zupełnie wyraźne, do dziś trwające, napięcie.

¹⁾ Dnia 26 lutego b. r. rozpisala Kasa Konwersyjna emisję 3%-owych obligacji serji A, opiewających na marki, płatnych dn. 1/1 1945 r.

Epizod amerykański jest właściwie w tem wszystkim dość przypadkowy. Na początku stycznia Sąd Najwyższy Stanów Zjednoczonych obalił A. A. A., zadając moralny cios Roosveltovi, osłabiając jego prestige i... pozbawiając Skarb wpływów z processing taxes. Skolei Prezydent przedłużył swe pełnomocnictwa dewaluacyjne, przypominając tem samem urbi et orbi, że dolar narazie jest jeszcze ustabilizowany „do odwołania”. Potem Kongres uchwalił bonus, skąd nowa luka w finansach i zaprzepaszczenie perspektyw bliskiego zrównoważenia budżetu. Stosunkowa bliskość wyborów, ożywienie w obozie inflacyjnym i t. d. — przyczyniły się do pogłębienia nastroju nieufności co do przyszłości poprawy w Stanach Zjednoczonych. Wywołało to wstrzymanie wywozu kapitałów z Europy do Ameryki i pewne nawet, nieznaczne, repatriacje. A że dodatkowo „normalnego” bilansu płatniczego Stanów Zjedn. (bez niedających się przewidzieć pozycji ucieczki kapitałów z Europy) jest obecnie niewielka lub żadna — wystarczyło to, aby dolar spadł przejściowo nawet do dolnego punktu złota. Zano-towano (w lutym) parę wysyłek złota z Ameryki do Francji i Holandji, na nieznaczne zresztą sumy. Co ciekawsza — spadek dolara, według opinii francuskiej, wywołał przejściowo odpływ złota z Francji. Tłumaczono to w następujący sposób: ucieczka od dolara wywołała zwyżkę funta; angielski fundusz walutowy interwenjował, ale nie drogą sprzedaży funtów za dolary, lecz — jak zazwyczaj — za franki, poczem wymieniał je na złoto w Banku Francji. Ostatecznie — po kilku tygodniach — wiara w poprawę amerykańską zaczęła wracać, i ostatnio dolar stoi powyżej parytetu (niedochodząc wszakże do górnego punktu złota). Rebus sic stantibus, epizod dolarowy sprowadził się do wywołania dodatkowego zaniepokojenia od strony, od której się go nie spodziewano, i na pewien okres czasu zmienił nieco kierunki jałowej wędrówki płochliwych kapitałów.

Najciekawsze i najważniejsze są dzieje franka francuskiego, m. in. również i dlatego, że „zainteresowanym” udało się na przeciąg tych paru miesięcy wywołać względny spokój na tym odcinku.

Na wstępie wspomnieliśmy już o trudnościach walutowych Francji w ub. r. Zbyteczne jest powtarzanie, że niepokoje te związane były z trudnościami budżetowymi. Niepokój walutowy przeskądza ożywieniu, wzrostowi wpływów budżetowych i t. d. Otóż, energiczne reformy Laval'a nie wyprowadziły Francji z tego błędnego koła, po pierwsze dlatego, że akcja zrównoważenia budżetu nie była wystarczająca, po drugie — z uwagi na to, że zawiadła poprawa, po trzecie — w związku z koniecznością nowych wydatków, po czwarte — dlatego, że duch akcji Premjera Laval'a nie został utrzymany. Już na początku b. r. stało się wiadomem, że — mimo zrównoważenia na papierze budżetu państwowego — Skarb będzie potrzebował w ciągu b. r. extra kilkanaście miliardów franków (podobno, ok. 17 milj.). Chodzi tu i o niedobór wpływów w stosunku do sum preliminowanych i o konieczności finansowania deficytu kolei i o zbrojenia i o przemycane pocichu roboty publiczne i inne nieprzewidziane wydatki.

Już sam fakt, że wyczerpany ciąglemi pożyczkami rynek będzie musiał dać w roku 1936 kilkanaście miliardów franków — wystarczy, ażeby dojść do wniosku, że ostra akcja Laval'a była — w stosunku do powagi sytuacji — zbyt mało radykalna, że przeto nie obędzie się bez jakichś właśnie bardzo radykalnych zabiegów. Trwające napięcie wewnętrzno-polityczne, wypadki międzynarodowe i zdenerwowanie przedwyborcze tylko pogłębiają niepokój. Dwa posunięcia Rządu francuskiego są w tych warunkach bardzo znamienne. Pierwsze — to zaciągnięcie kredytu w Anglii. Otoczona co do szczegółów dość ścisłą tajemnicą, transakcja ta miała na celu: 1) dostarczenie Skarbowi francuskiemu środków na najbliższy okres czasu i odciążenie wyczerpanego rynku wewnętrznego, 2) uniknięcie zbyt wyraźnego spadku zapasu złota w instytucji emisyjnej — dla „podtrzymania ducha”. W chwili zaciągnięcia pożyczki w Anglii Rząd francuski nie miał już możliwości wypuszczenia bonów skarbowych. Ponieważ wyemitowanie długoterminowej pożyczki mogło wywołać bardzo ujemny efekt psychiczny i nie dać pożądanych rezultatów, zwrócono się do rynku angielskiego. W tych warunkach kredyt angielski dla Francji wygląda na paljatyw, do którego ucieknięto się przedewszystkiem z uwagi na wybory, nie chcąc przed wyborami mieć do czynienia z jeszcze jednym kryzysem finansowo-walutowym. O stronie walutowej tej transakcji pomówimy nieco niżej.

Ale kredyt angielski nie wystarczył. Toteż w dniu zamknięcia sesji obecnej legislatury Minister Finansów P. Regnier zwrócił się do Izby z wnioskiem o uchwalenie zmiany ustawy skarbowej, pozwalającej Rządowi na emisję nie tylko długoterminowych papierów, lecz i inną akcję emisyjną. Mimo ostrej krytyki P. Paul Reynaud wniosek został uchwalony niemal jednomyślnie. Jako skutek Rząd ma prawo wymienić na ok. 6 milj. fr. bonów skarbowych (podniesienie górnej granicy ich emisji z 15 do 21 milj. fr.). Uzasadniając swój wybitnie nagły wniosek, Minister Skarbu zaznaczył, że nowe wydatki, głównie na zbrojenia, mogą już w najbliższym czasie wywołać potrzebę uruchomienia nowych środków.

Jeżeli jednak się zważy, że, łącznie z kredytem angielskim (Ł. 40 milj., a więc ok. 3 milj. fr.), Skarb Francji w ciągu samego I kwartału r. b. zdecydował się uruchomić poza budżetem ok. 9 milj. fr. — dojdzie się do wniosku, że sytuacja jest wybitnie niepomyślna. Oczywiście, sumy te nie będą wydane od razu, ale też i nie będą zbyt długo trzymane

w rezerwie; inaczej Rząd poczekalby ze swym wnioskiem na sesję czerwową nowej legislatury.

Poważne te trudności trzymane są dość skutecznie w cieniu; wszystko się robi w tym celu, aby przed wyborami szeroka opinia była możliwie najspokojniejsza. Niemniejsze wysiłki dla osiągnięcia tegoż celu czynione są na odcinku walutowym. Kredyt angielski umożliwia transfer z Anglii do Francji funtów lub złota. Transfer ten dokonywany jest stopniowo, i szeroka publiczność ma przed oczyma pomyślnie bilanse Banku Francji. Ujemną stroną operacji jest to, że po upływie terminu kredytu (3,6 albo 9 miesięcy) cała suma będzie musiała być zwrócona, co odrazu odbije się na sytuacji instytucji emisyjnej. Tu, być może, najwyraźniej występuje istota polityki gospodarczej Rządu Sarraut, który chce możliwie bez wstrząsów dojść do wyborów i nie troszczyć się o to, co będzie później. Transfery kruszczu z tytułu angielskiego kredytu uniemożliwiają orientację w istotnych ruchach złota w Banku Francji. Trzy kolejne tygodnie dały wzrost zapasu o blisko 1 milj. fr., ale czy w istocie był jakkolwiek wogóle wzrost, czy też nawet spadek — trudno powiedzieć. Natomiast za tydzień następny (6 $\frac{1}{2}$ 13/III) już wykazano odpływ złota za 277 milj. fr.; w gruncie rzeczy był on, większy, do tej liczby bowiem dodać należy nieznaną liczbę przywczu złota „pożyczkowego” z Anglii. O tem, że właściwie ucieczka złota trwa już od szeregu tygodni — zdaje się świadczyć fakt stałego pozostawania na górnym punkcie złota franka szwajcarskiego i florena w stosunku do franka fr. — w ciągu marca jednak (od chwili wystąpienia Hitlera) złoto ucieka już i do Anglii.

Do wyjaśnienia pozostaje jeszcze kwestja, czy istnieje jakiś układ z angielskim funduszem walutowym co do interwencji przeciw spadkowi franka (zwyżce funta). Faktem jest, że podczas gdy dotychczas fundusz zaczynał kupować franki dopiero z chwilą, gdy relacja funt—frank przekraczała 75'04 ÷ 75'06, obecnie interwenjuje on już przy kursie 74'90. Tą drogą odnosi się wrażenie względnej stałości franka w stosunku do funta, ale Bank Francji zaczyna oddawać złoto nieco wcześniej niż przedtem.

Wszystko to razem wzięte świadczyłoby o umiejętnem kształtowaniu sytuacji przez miarodajne czynniki finansowe Francji. Jednak ostatnio notowana (mimo interwencji angielskiej) zwyżka funta, utrzymywanie się na wysokim poziomie florena i franka szw. oraz mocniejsza tendencja dla belgi i dolara dowodzą ucieczki od franka oraz ucieczki kapitałów z Francji. W związku z zapowiedzianą emisją bonów skarbowych spodziewana jest podwyżka dyskonta, co — gdyby nastąpiło — odrazu wywołałoby wzmoczenie niepokoju. Wreszcie obserwowany jest pewien nacisk na banki.

Przechodząc do florena i franka szwajcarskiego — podkreślmy, że notowany od szeregu tygodni wysoki ich kurs (górną punkt złota w Paryżu) nie jest wynikiem jakichś wewnętrznych osiągnięć lub dowodem objawiającej się poprawy, lecz prosto został spowodowany ucieczką kapitałów z Francji. Jest to zatem jawisko przejściowe. Na przyszłość może ono okazać się niebezpiecznem, gdyż np. większa panika we Francji ostatecznie odbije się w Zurychu i Amsterdamie i będzie tem głębsza, im więcej będzie luźnych płochliwych kapitałów.

Belga jest ostatnio walutą raczej nieco słabszą. Okres repatriacji kapitałów belgijskich już minął, a potrzeby bilansu płatniczego wyraziły się nawet w pewnym odpływie złota. Zaniepokojenie we Francji zaczęło powoli wpływać na zwyżkę belgi.

W okresie I kwartału r. b. lir włoski nie wykazał wyraźniejszych skoków. Dewiza zdeprecjonowana jest w Paryżu o przeszło 10% (120'30 wobec parytetu 134'34). Co do banknotów, stopa deprecjacji ich jest znacznie większa; ale też kurs ich jest wrażliwszy na wydarzenia od kursu dewizy. Zwycięstwa włoskie poprawiły kurs banknotów, który ostatnio — w przeddzień rokowań pokojowych i... sezonu turystycznego — wykazał dalszą zwyżkę. Dalszy los waluty zależy, oczywiście, przedewszystkiem od losów i trwania kosztownej wojny afrykańskiej. Dalsza etatyzacja aparatu kredytowego i przemysłu włoskiego nie wywołały ujemnej reakcji waluty.

Jeżeli losy „eksperymentu” niemieckiego interesują świat prawie tak samo, jak losy franka francuskiego, nie znaczy to, że I kwartał b. r. przyniósł jakieś wyraźne symptomy bliskiego wyrównania rachunku za nakręcanie konjunktury w Niemczech. Dopiero zestawienie faktów z dłuższego okresu czasu pozwala na dostrzeżenie narastających trudności. Dewiza niemiecka pozostawała ostatnio niewzruszona, ale wszelkie banknoty wybitnie straciły na kursie po dn. 7/III.

Pozostają jeszcze do zanotowania drobniejsze wydarzenia na froncie walutowym: wprowadzenie „nowego” rubla (1 rubel — 3 fr. fr.) zamiast „urzędowego” (13'17 fr. fr.) do rachunkowości sowieckich komisarjatów finansów i handlu zagranicznego, co stanowi pogłębienie reformy, zapoczątkowanej zniszczeniem „Torgsinu”, ale nie rozwiązuje sprawy finansów sowieckich na płaszczyźnie ich „urealnienia”; zaostrenie reglamentacji dewizowej w Hiszpanji i t. d.

Jeżeli chodzi o funta, wykazał on w dalszym ciągu, podobnie jak w okresie 3 ostatnich kwartałów 1935 r., wybitną stałość. Atrakcyjność rynku angielskiego z jednej strony, kontrola funduszu walutowego z drugiej — sprawiły, że wahania waluty brytyjskiej były stale bardzo niewielkie.

KRONIKA ZAGRANICZNA

STANY ZJEDN. AM.

PRZEWRÓT TECHNICZNY W PRZEMYŚLE NAFTOWYM. — „Polymer Gas” — oto nazwa, która zdobyła sobie już prawo obywatelstwa w amerykańskim przemyśle naftowym, jako skrót trudnego określenia benzyny polimeryzacyjnej — „Polimerisation Gazoline”. Ten nowy rodzaj benzyny cieszy się — dzięki swoim właściwościom — powszechnym uznaniem. Tak, jak 20 lat temu postępowanie krackowe, tak obecnie postępowanie polimeryzacyjne otwiera nowe drogi przed wytwórczością benzyny.

Nazwę „Polymer Gas” nadaje się benzynie, która powstaje przez polimeryzację, t. j. przez przekształcenie lżejszych molekuł w cięższe. Lżejsze od benzyny są gazy dwutlenku węgla, stąd jako produkty wyjściowe dla wytwarzania benzyny polimeryzacyjnej wchodzi w grę z grupy gazów, a mianowicie t. zw. gazy krackowe, powstające przy krackowaniu i przy rafinowaniu ropy, oraz naturalny gaz ziemny. Przekształcanie gazów krackowych w benzynę nie następuje już praktycznie żadnych trudności, natomiast doświadczenia z przekształcaniem naturalnego gazu ziemnego w benzynę — nie dały jeszcze pełnych rezultatów praktycznych.

Postępowanie polimeryzacyjne polega obecnie na łączeniu wielu lekkich molekuł gazów krackowych pod dużym ciśnieniem i przy wysokiej temperaturze w cięższe molekuly. Wielka masa tego rodzaju molekuł stwarza benzynę. Postępowanie to jest więc przeciwstawieniem krackowania, przy którym cięższe molekuly — również pod wysokim ciśnieniem i przy wysokiej temperaturze — rozbijane są na lekkie, przyczem jako produkty pochodne pozostają jeszcze cięższe molekuly od pierwotnych. Lekkie molekuly stanowią benzynę, ciężkie — oleje opalowe i inne produkty pochodne. Przy polimeryzacji natomiast najlżejszym molekułom zostają odjęte ich najlżejsze części składowe, t. j. wodór, a wówczas cięższe cząstki tworzą mieszaninę benzyny.

Wynalazek ten jest wynikiem długoletnich doświadczeń, prowadzonych z wielką energią. Szereg przedsiębiorstw amerykańskich, a w Europie Anglo Iranian Oil Co., przeprowadzało eksperymenty i próby. Ostatnio 4 wielkie amerykańskie towarzystwa naftowe przystąpiły do wykorzystania swoich doświadczeń i założyły na zasadzie uzyskanego patentu towarzystwo naftowe „Polymersation Process Corporation” pod kierownictwem „Philipps Petroleum Co.”. To ostatnie towarzystwo jest pierwszym przedsiębiorstwem, które wypuściło nową benzynę na rynek. U uruchomienie zostały w stanie Texas zakłady, produkujące dziennie 1 tys. baryłek „Polymer gas'u”. Standard Oil Co. w stanie Indiana również założyło fabrykę, produkującą 2 tys. baryłek dziennie. Kilkanaście innych fabryk benzyny polimeryzacyjnej jest projektowanych, względnie znajduje się już w budowie.

Zaletą nowej benzyny polega na tem, że mieszana z innymi gatunkami benzyny nadaje im szczególną zwartość i ciężar. Liczba októw, wyrażająca stopień zwartości benzyny, wynosi przy takiej mieszance 100 ÷ 125, a przy czystej benzynie polimeryzacyjnej 78 ÷ 82. Postępowanie polimeryzacyjne, stosowane w praktyce, może polegać na 3 różnych metodach: postępowania pod wysokim ciśnieniem, postępowania pod głębokim ciśnieniem i polimeryzacji katalipcznej.

Zależnie od rodzajów postępowania i rodzaju gazów udaje się uzyskać 3 ÷ 12 galonów benzyny z 1 tys. stóp sześć. gazu. Gdyby ogra-

niczono się w Stanach Zjedn. jedynie do przetwarzania gazów, wydzielających się przy krackowaniu, to udałoby się uzyskać 25 miljn. baryłek benzyny polimeryzacyjnej. W chwili obecnej wytworzenie 25 miljn. baryłek benzyny polimeryzacyjnej jest jeszcze niemożliwe. Przewidują jednak, że planowane i będące w budowie przedsiębiorstwa będą miały zdolność produkcyjną po 1 500 baryłek dziennie, co łącznie da ok. 10 miljn. baryłek rocznie.

Postępowanie polimeryzacyjne niewątpliwie spowodować może przewrót w światowym przemyśle naftowym. O znaczeniu tego procesu świadczą, że bez jego stosowania oraz innych ulepszonych metod rafineryjnych, dla wyprodukowania 425 miljn. baryłek benzyny, wytworzonej w r. ub. w Stanach Zjedn. — byłoby konieczne nie 900 miljn. baryłek ropy, ale ponad 2½ razy więcej. W momencie wprowadzenia postępowania krackowego wyzyskanie ropy przy wytwarzaniu benzyny wynosiło 16,9%, obecnie zaś wynosi 44%. Ilość ropy, konieczna do wytworzenia produkowanej obecnie benzyny, musiałaby wynosić 1½ razy więcej obecnej całej światowej produkcji ropy. Obliczono również, że oszczędności, uzyskane dzięki wprowadzeniu postępowania krackowego oraz innych ulepszonych rafineryjnych w okresie ostatnich 20 lat, były większe, aniżeli faktyczna produkcja Stanów Zjedn. oraz światowa produkcja produktów naftowych w tym samym czasie.

O tak wielkich korzyściach i oszczędnościach nie można, oczywiście, myśleć, jak długo postępowanie polimeryzacyjne będzie ograniczone jedynie do przetwarzania gazów krackowych. Zasada chemiczna polimeryzacji jest zresztą identyczna z zasadą, dzięki której produkowany jest w Ameryce i w Niemczech, a zwłaszcza w Z. S. R. R. kauczuk syntetyczny. Wydaje się jednak, że niezbyt odległy jest moment, kiedy możliwe będzie również uzyskanie gazu ziemnego przy polimeryzacyjnej produkcji benzyny. Produkcja gazu ziemnego jednego tylko wielkiego pola gazu ziemnego w Texas wystarczaby dla pokrycia zapotrzebowania benzyny Stanów Zjedn. na wiele lat. Obecnie stosowane stosunkowo niedoskonałe wydobycie benzyny z gazu ziemnego polega jedynie na absorbowaniu występujących w „wilgotnym” gazie ziemnym cząsteczek benzyny.

Dalsze doświadczenia i rezultaty, osiągnięte z polimeryzacją gazów ziemnych, posiadają szczególnie doniosłe znaczenie dla polskiego przemysłu naftowego. Jak wiadomo, zapasy ropy, wydobywanej w kraju, nie są zbyt wielkie i w razie zwiększenia się ruchu samochodowego nie byłyby wystarczające przy stosowaniu dotychczasowych metod rafineryjnych dla pokrycia zapotrzebowania benzyny. Posiadamy natomiast wielkie bogactwo gazów ziemnych, wyzyskiwanych obecnie gospodarczo jedynie w drobnej części. Udoskonalenie metod polimeryzacji gazów ziemnych odsunęłoby od nas niebezpieczeństwo niedostatku surowca naftowego.

Dr. B. Rm.

WŁOCHY

REFORMA BANKOWOŚCI. — Dn. 3/III b. r. włoska Rada Ministrów powzięła uchwałę, przeprowadzającą dalekosiężną reorganizację włoskiego aparatu bankowego. Zarządzenie to wydaje się być w dużej mierze wywołane koniecznością poddania ogółu instytucji kredytowych ściślejszej dyscyplinie, podobnie jak zostały zdyscyplinowane — wobec trudności go-

spodarczy, jakie przewycięzać dziś muszą Włochy — inne dziedziny życia ekonomicznego kraju; potrzeby chwili mogły jednak tylko przyspieszyć wydanie tych zarządzeń, które, w istocie swej, stanowią jeden z fragmentów przebudowy ustroju gospodarczego Włoch faszystowskich i są dalszym logicznym rozwinięciem prowadzonej już od lat reorganizacji systemu bankowego.

Sprawa sanacji aparatu bankowego stanęła na porządku dziennym od pierwszych lat istnienia systemu faszystowskiego. Powojenna dezorganizacja rynku walutowego i pieniężnego była przyczyną, że pierwsze zarządzenia, wydane w latach 1926 ÷ 1927, miały za zadanie przedewszystkiem przywrócić porządek. Zostaje więc uporządkowany ustroj pieniężny: Banca d'Italia otrzymuje wyłączny przywilej emisyjny (dzielony dotąd z Banco di Napoli i Banco di Sicilia), a zarazem zostaje mu powierzona kontrola nad wszystkimi bankami w kraju. Z drugiej strony — ustawa o ochronie oszczędności dąży przy pomocy szeregu rygorów do odbudowy zaufania i kapitalizacji wewnętrznej, tak niezbędnej dla kraju, którego rozwój gospodarczy staje się jednym z głównych zadań faszystów. W 1927 r. następuje uregulowanie bardzo ważnej dziedziny — kredytu rolnego, nieco zaś później przeprowadza Rząd nową doniosłą reformę, sięgającą tym razem głęboko w samą strukturę aparatu bankowego. Myślą przewodnią tej nowej reformy był rodzaj operacji kredytu krótkoterminowego od finansowania życia gospodarczego na dłuższy termin, którego podjął się szereg instytucji państwowych — t. zw. enti parastatali, spośród których najwybitniejszą rolę odegrały Istituto Mobiliare Italiano, zwany w skrócie IMI oraz Istituto per la Ricostruzione Industriale — IRI. Reformy te, poza uporządkowaniem aparatu bankowego, dążyły również do innego, stopniowo krystalizującego się celu, a mianowicie przystosowania bankowości do nowego ustroju korporacyjnego i zapewnienia właściwego rozdziału wytworzonych przez kraj kapitałów pomiędzy poszczególne działy gospodarki narodowej.

Przeprowadzone w ten sposób reformy nie były jednak uważane za ostateczne i skończone. W lecie ub. r. z okazji plenarnego zebrania Korporacji Ubezpieczeń i Kredytu przeprowadzono obszerną dyskusję nad potrzebą dalszych reform w bankowości, przyczem wśród uchwalonych rezolucyj znajdujemy m. in. żądania kierowania instytucji emisyjnej coraz bardziej ku jej właściwemu zadaniu — najwyższego regulatora działalności kredytowej kraju przy ograniczeniu operacji bankowych do rozmia- rów zgodnych z jego istotnymi zadaniami, ograniczenia działalności banków prywatnych do kredytu ściśle handlowego i operacji, związanych z samym cyklem produkcyjnym, nadania definitywnej struktury instytucjom kredytu średnio- i długoterminowego oraz terytorjalnego rozgraniczenia zasięgu poszczególnych instytucji. Jak zobaczymy dalej, wytyczne te znalazły poważny oddźwięk we wspomnianem zarządzeniu.

Ogólne postanowienia uchwalonego dekretu, które zostają jeszcze uzupełnione postanowieniami wykonawczymi, idą w pierwszym rzędzie w kierunku upaństwowienia Banca d'Italia. Instytucja ta otrzymuje statut instytutu prawa publicznego, w związku z czem nastąpi wykup akcji od dotychczasowych posiadaczy; kurs wykupu, zgodnie z postanowieniami Kodeksu Handlowego, a więc uwzględniający efektywnie dokonane wpłaty i nagromadzone rezerwy, ustalony został na 1 300 lirów wobec około

1 500 lirów, notowanych ostatnio na giełdzie za akcję 1 000-lirową (opłaconą efektywnie do wysokości 600 lirów). Nowy kapitał Banku ustalony zostaje na 300 miljn. lirów, a więc w dotychczasowej wysokości; będzie on subskrybowany, w terminie do 15 kwietnia, przez kasy oszczędności, instytucje finansowe prawa publicznego i towarzystwa i zakłady ubezpieczeń; nowe akcje będą wyłącznie imienne. Rada Banca d'Italia będzie składała się z 15 członków, z czego 3 mianowanych przez Korporację Ubezpieczeń i Kredytu, a 12 — wybranych przez zgromadzenie udziałowców.

Jeżeli chodzi o zakres czynności zreorganizowanego w ten sposób Banku, będzie on ograniczał się do klasycznych czynności banku emisyjnego, a więc udzielania kredytów pod zastaw papierów państwowych lub gwarantowanych przez Państwo i spełniania funkcji „banku banków” przez redyskonto portfeli innych instytucji kredytowych.

Prezes banku emisyjnego przewodniczy ponadto specjalnej, nowoutworzonej instytucji, zwanej Ispettorato per la Difesa del Risparmio et l'Esercizio del Credito (Inspektorat do Obrony Oszczędności i Spraw Kredytu), która otrzymując ogólną dyktando od międzyministerjalnego komitetu pod przewodnictwem Szefa Rządu (rodzaj komitetu ekonomicznego ministrów), uzgodnione z Centralnym Komitetem Korporacyjnym, będzie czuwała nad scharmonizowaniem potrzeb gospodarstwa narodowego i Państwa z kapitalizacją wewnętrzną i możliwościami kredytowymi. Czynności kontrolne nowoutworzonego Inspektoratu rozciągają się na cały aparat bankowy, a więc instytucje kredytowe i banki prawa publicznego, banki prywatne, oddziały banków zagranicznych, kasy oszczędności, lombardy i kasy wiejskie oraz rolne.

Jeżeli chodzi o organizację poszczególnych odcinków aparatu bankowego — gromadzenie oszczędności pozostaje przywilejem kas oszczędności; poddanie tych instytucji ścisłej kontroli Państwa, w dużej mierze już istniejącej, przyczynia się z jednej strony do wzmocnienia zaufania wkładców do pewności kas, z drugiej zaś pozwala na prowadzenie jednolitej polityki lokacyjnej, całkowicie uzgodnionej z interesami Państwa.

Krótkoterminowe operacje bankowe normalnego, samolikwidującego się typu operacji handlowych, pozostają zadaniem banków właściwych, łącznie z kilkoma instytucjami prawa publicznego, jak Banca di Napoli, Banca Nazionale del Lavoro, Monte dei Paschi i Istituto San Paolo di Torino. Ciekawą inowacją stanowi przyznanie obecnie statutu instytucji prawa publicznego 3 wielkim bankom: Banca Commerciale Italiana, Banca di Roma i Credito Italiano, jak również wszystkim innym, których działalność rozciąga się przynajmniej na 30 prowincji (z ogólnej ilości 94 prowincji włoskich); w związku z tem akcje wszystkich tych instytucji mają być zamienione na imienne. Pozostałe banki będą instytucjami regionalnymi o ograniczonym zakresie działania, których zadaniem będzie obsługa bankowa wyłącznie miejscowej, dobrze im znanej klienteli.

Poważne przesunięcia nastąpić mają w dziedzinie kredytu średnio- i długoterminowego. Rozbudowie ulegnie przede wszystkim Istituto Mobiliare Italiano, który wchłonie z jednej strony prowadzący operacje kredytu średnio-terminowego Consorzio per Sovvenzioni su Valori Industriali (Zakład Zaliczkowy pod Zastaw Papierów Wartościowych), z drugiej zaś — długoterminową Sezione Finanziamenti Istituto per la Reconstruzione Industriale. Rozszerzony w ten sposób IMI będzie miał jako prezesa gubernatora Banca d'Italia.

Działalność wszystkich instytucji kredytu długoterminowego, a więc zreorganizowanego

IMI, instytucji kredytu ziemskiego oraz pozostałych specjalnych państwowych instytucji kredytowych poddana została również kontroli Inspektoratu, który mając również nadzór nad giełdami, udzielać będzie zezwoleń na nowe emisje papierów wartościowych.

Zasadnicze postanowienia, omówione powyżej, uzupełnia szereg przepisów, dotyczących kontroli nad działalnością banków, tworzeniem nowych instytucji, likwidacją i fuzją istniejących, zabezpieczeń, które mają składać członkowie ich dyrekcji i t. d. Podnieść należy m. in. przepis, w myśl którego urzędnicy państwowi nie mogą brać udziału w zarządach banków, podczas gdy urzędnikom bankowym nie wolno uczestniczyć w zarządach przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych.

Jak wynika z powyższego omówienia, pobieżnego z konieczności, dopóki nie są ogłoszone wszystkie szczegółowe rozporządzenia wykonawcze — przeprowadzona ostatnio reforma stanowi dalszy etap przebudowy aparatu bankowego Włoch, wiążący się logicznie z już przeprowadzanymi reformami, a zmierzający do jednolitej organizacji opieki nad oszczędnością i kontroli nad kredytem i rynkiem papierów wartościowych. Zasadniczą jej cechą jest dążenie do wyraźnego rozdziału poszczególnych typów operacji bankowych i stworzenia odpowiednich instytucji dla poszczególnych grup potrzeb, a przede wszystkim całkowite uniemożliwienie jakiegokolwiek działalności, która nie byłaby zgodna z interesem zbiorowości. Wyjątkowe warunki, w jakich znajduje się dziś organizm gospodarczy Włoch, utrudniać będą niewątpliwie narazie ocenę praktycznej wartości wprowadzonych zmian; przypuszczać jednak można, sądząc na podstawie dotychczasowych doświadczeń, że przyczynią się one do dalszej konsolidacji i usprawnienia aparatu bankowego Włoch faszystowskich.

M. Rogóyski

Z. S. R. R.

REFORMA WALUTOWA. — W ciągu całego r. ub. Rząd sowiecki planowo zdążył do reorganizacji całego swego ustroju gospodarczego, mając na widoku stopniową sanację swych finansów. Po okresie przygotowawczym przystąpiono w listopadzie do uregulowania waluty rublowej.

Objawem postępującej poprawy gospodarczej było zniesienie w początkach 1935 r. (z dniem 1/1) kartek na chleb i produkty mączne wogóle, przy jednoczesnym obniżeniu cen w stosunku do poprzednich t. zw. cen „handlowych”, i podniesieniu w porównaniu z cenami „normowanymi”. Należy zaznaczyć, że dawniej ceny w sklepach dla osób, uprzywilejowanych w hierarchii sowieckiej, były nadmiernie niskie, natomiast w sklepach, dostępnych dla wszystkich obywateli, były one nader wygórowane. Poza to od dn. 1/X zostały zniesione kartki na mięso, ryby, cukier, tłuszcze i kartofle. W ten sposób zostały ujednostajnione ceny na produkty żywnościowe na całym obszarze Z. S. R. R. — przy poddaniu ich jednak regulacji według rejonów, zależnie od zasobów odnośnych produktów w tych ostatnich.

Jednocześnie dokonano pewnych zmian w strukturze sowieckiego handlu zagranicznego. Handel ten, który był przedtem scentralizowany w rękach Komisariatu Ludowego Handlu Zagranicznego i który odbywał się ściśle w ramach monopolu państwowego, za pośrednictwem zagranicznych ekspozytur handlowych, obecnie może być prowadzony bezpośrednio i przez uprawnione do tego organizacje (trusty), znajdujące się w kraju sowieckim, pod własną ich odpowiedzialnością, a to drogą wystawiania własnych weksli i t. d.

Ta ostatnia reforma nie miała jednak na celu ożywienia obrotów handlowych Z. S. R. R. z zagranicą, lecz była jedynie wynikiem sztucznego hamowania importu, mając na względzie głównie polepszenie bilansu handlowego. Reforma miała m. in. usprawiedliwić nazwę „trzy” zmniejszenie zakupów sowieckich zagranicą.

Celem poprawy swego bilansu handlowego Z. S. R. R. przeprowadził istotnie w ciągu ostatnich lat dalekoidące restrykcje w dziedzinie importu i osiągnął znaczne nadwyżki eksportowe, które pozwoliły mu spłacić poważną część zaciągniętych poprzednio długów zagranicznych.

W listopadzie 1935 r. Komisarz Ludowy Handlu Zagranicznego, Rozenholc, ogłosił w prasie sowieckiej dane, charakteryzujące zmiany, jakie zaszły w bilansie handlowym Z. S. R. R. Deficytowy (na sumę 293 miljn. rub. w złocie) w 1931 r. i w 1932 r. (na 129 miljn. rub. w zł.) bilans przeistoczył się już w 1933 r. na bilans czyny (na 141 miljn. rub.) i takim pozostał w 1934 r. (na 186 miljn. rub.), w pierwszych 3 kwartałach 1935 r. wykazując także nadwyżkę eksportu w sumie 84 miljn. rub. Toteż w ciągu niespełna 3 lat ogólne dodatnie saldo handlu sowieckiego wyniosło ok. 450 miljn. rub.

Jednocześnie Rozenholc wskazał na zwiększenie się produkcji złota, która obecnie przekracza 100 miljn. rubli rocznie. Wreszcie, zadłużenie Sowietów wobec zagranicy, które stanowiło w 1931 r. 1 400 miljn. rub., zmniejszyło się do 139 miljn. i w końcu 1935 r. nie wynosiło (według jego szacunku z listopada) więcej niż 100 ÷ 120 miljn. rub. Rozenholc podniósł poza to, że Z. S. R. R. będzie po raz pierwszy posiadał w 1935 r. dodatni bilans płatniczy, i to bez potrzeby wywozu złota.

W związku z zwiększeniem wydobycia złota (53 t w 1931 r. i 115 t w 1934 r.) wzrosły również i zapasy tego metalu w sowieckim Banku Państwowym; mają one obecnie wynosić ok. 1 miljard. rub. w zł., gdy tymczasem w 1928 r. nie przekraczały 200 miljn.

Zatem dzięki zwiększonej produkcji złota, polepszeniu bilansu płatniczego i zmniejszeniu zadłużenia zagranicą, Z. S. R. R. poprawił swą sytuację finansową i mógł przystąpić do uzdrowienia swej waluty, aby uczynić ją z początku zdolną do wytrzymania kontaktu z walutami zagranicznymi, a następnie przejść do stabilizacji rubla. Do osiągnięcia tego ostatniego celu pozostaje jednak Moskwie dość długa i ciernista jeszcze droga.

Jest rzeczą ciekawą, że niedawno jeszcze — nie mówiąc już o pierwszych latach rewolucji bolszewickiej, lecz nawet jeszcze do końca 1934 r. — w moskiewskich kołach urzędowych i wśród ekonomistów sowieckich traktowano walutę wogóle, a więc i rubel, jako środek zbędny w dobrze zarządzonym społeczeństwie socjalistycznym, mianowicie od momentu, gdy państwo opanuje ostatecznie wszystkie gałęzie przemysłu, a produkcja i konsumpcja zostaną uregulowane i urządzone w stopniu wystarczającym — a więc jako czynnik, który musi szcześnie zupełnie zniknąć.

Tymczasem Rząd Z. S. R. R. czyni obecnie największy wysiłek dla poprawy kursu rubla i jego stabilizacji, to znaczy postępuje zupełnie tak samo, jak i każde państwo burżuazyjne i kapitalistyczne. Nowa więc polityka walutowa Sowietów stanowi nader charakterystyczny objaw i świadczy, w jakim kierunku pójdzie ewolucja pojęć i potrzeb gospodarczych Z. S. R. R.

Co do właściwej reformy, sowiecka Rada Komisarzy Ludowych postanowiła zlikwidować, poczynając od dn. 1/II 1936 r., „Torgsin” — organizację, która miała za zadanie sprzedaż przez swe sklepy cudzoziemcom rozmaitych towarów za walutę zagraniczną, a własnym

obywatelom — wzamian za złoto i srebro. Po-
zatem uchwalono, że od dn. 1/I 1936 r.
i „Inturist” (biuro podróży), którego usługi
opłacane były również walutą obcą, nie będzie
mógł prowadzić żadnych operacji dewizowych.

W ten sposób cudzoziemcy, mieszkający na
terytorjum Z. S. R. R. lub podróżujący w tym
kraju, nie mogą już nic kupić za walutę zagra-
niczną i muszą ją wymienić na ruble sowieckie.
Ponieważ przywóz i wywóz rubli jest zabro-
niony, i rubel nie był nigdzie notowany za-
granicą, więc cudzoziemcy mogą nabyć je je-
dynie w Z. S. R. R., a mianowicie w Banku
Państwowym i jego oddziałach w kraju i w
punktach granicznych. Zatem wymiana walut
staje się wyłącznie monopolem tego banku.

W związku z powyższymi zarządzeniami zo-
stał ustalony i kurs rubla w przeliczeniu na
walutę stałą, a mianowicie na frank francuski,
według relacji: 1 rubel równa się 3 frankom.
Na naszą walutę rubel ma odtańdź mniej więcej
posiadać wartość 1 złotego. Należy jednak od-
razu zaznaczyć, że kurs powyższy może po-
siadać jedynie znaczenie dla rynku wewnętrznego
sowieckiego, nie zaś dla obrotów towaro-
wych lub dewizowych z zagranicą, a to dla
tego, że kurs obecny nie odpowiada bynaj-
mniej faktycznej sile nabywczej pieniądza so-
wieckiego.

Dawny rubel został, jak wiadomo, naskutek
hiperinflacji podczas wojny i po wojnie świa-
towej, prawie zupełnie zniszczony. Rewolucja
zaś komunistyczna, która zapowiadała całko-
wite usunięcie pieniądza z obrotu, doprowa-
dziła dzieło zniszczenia waluty do ostatecznej
granicy. Toteż poczynając już od 1922 r.,
musiano przejść na nową walutę, którą na-
zwano „czerwońcem”, mającym reprezenta-
wać wartość około $7\frac{1}{4}$ g złota, czyli 133,33
obecnych franków francuskich. Czerwiec
dzielił się na 10 rubli, których parytet teore-
tyczny wynosił zatem 13,33 fr.

Czerwiec był tylko walutą obliczeniową.
Co się tyczy rubla, rzeczywista jego wartość
również nigdy nie odpowiadała wartości teore-
tycznej, bo od samego początku zarówno po-
ziom cen towarowych na rynku wewnętrznym,
jak i notowania na „czarnej giełdzie” wykazy-
wały, że kurs jego był znacznie niższy od pa-
rytetu urzędowego.

Ustalając kurs rubla po 3 franki, Rząd so-
wiecki wstępuje otwarcie na drogę dewaluacji
(dotychczas Moskwa nie chciała bowiem do
tego się przyczynić wobec sycych obywateli).
Urzędowo stwierdzony spadek, wynoszący ok.
77% wartości w stosunku do parytetu, jest
jednak w rzeczywistości znacznie większy,
o ile uwzględnimy poziom cen produktów
pierwszej potrzeby w Sowietach w porówna-
niu z zarobkami.

Powstaje pytanie, czy ustalenie kursu rubla
pociągnie za sobą jego stabilizację? Odpowiedź
na nie wypadnie przecząco, bo rubel nie tylko
nie będzie wymieniany na złoto po kursie
powyższym, lecz nie będzie nawet dopuszczony
do kontaktu z walutami innych krajów, a więc
i notowany na giełdach zagranicznych. Istotnie
dawny zakaz wywozu i przywozu rubli pozo-
staje nadal w sile. Natomiast, jak wspomniano
wyżej, wymiana rubla na dewizy obce i od-
wrotnie pozostanie wyłącznym monopolem
sowieckiego Banku Państwowego. Również
i wszystkie transakcje handlowe Sowietów
z zagranicą będą się odbywały w walutach
obcych.

Jeśli chce się poznać efektywną wartość
rubla sowieckiego na rynku wewnętrznym
i rozmiary jej spadku, należy zbadać jego siłę
nabywczą wewnątrz kraju. Dla przykładu
można tu wskazać, że — według statystyki
urzędowej — robotnik sowiecki w Leningradzie
zarabiał przeciętnie w 1926/27 r. 59 rub.
miesięcznie, w 1927/28 r. — 63 rub., w 1928/29

r. — 69 rub., w 1932 r. — 118 rub. i w 1935 r.
— 174 rub. Wzrost zarobku nie był jednak
wynikiem zwykłego podniesienia płac, lecz
był podyktowany ciągłym spadkiem rubla,
który i tak nie został w budżecie robotnika
sowieckiego wyrównany przez dostateczne
zwiększenie zarobku. Istotnie, obecnie ro-
botnik, zarabiający przeciętnie 174 rub. mie-
sięcznie, może w Moskwie kupić w sklepach
państwowych chleba razowego (po 1,20 rub.
za kg) wszystkiego 145 kg, chleba pszennego —
87 kg (po 2 rub.), mięsa — 23 kg (po 7,60
rub.), masła — $10\frac{1}{2} \div 11\frac{3}{5}$ kg (po 15 \div
16,50 rub.).

W. G. D.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

**ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻO-
WYCH.** — Ceny w okresie 9 \div 21/III r. b.
kształtowały się następująco (w walucie da-
nego kraju, w Buenos Aires i Liverpoolu —
w \$, w Hamburgu — w Hfl. — za 100 kg):

	9 \div 14/III	16 \div 21/III	Wzrost (+) lub spadek (-) %
Pszennica			
Berlin . . .	21'00	21'20	+ 0,9
Praga . . .	173'70	173'70	—
Chicago . . .	—	4'00	—
Buenos Aires	3'33	3'34	+ 0,3
Liverpool . .	3'46 $\frac{1}{2}$	3'54	+ 2,3
Wiedeń . . .	36'37 $\frac{1}{2}$	36'37 $\frac{1}{2}$	—
Hamburg . . .	5'57 $\frac{1}{2}$	5'37 $\frac{1}{2}$	- 3,6
Ż y t o			
Berlin . . .	17'30	17'50	+ 1,1
Praga . . .	138'65	138'65	—
Chicago . . .	2'23	2'19	- 1,8
Wiedeń . . .	26'12 $\frac{1}{2}$	26'12 $\frac{1}{2}$	—
Hamburg . . .	3'25	3'00	- 7,7
O w i e s			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	122'50	122'50	—
Chicago . . .	2'14	2'10	- 2,0
Buenos Aires	—	—	—
Liverpool . .	3'36 $\frac{1}{2}$	3'36 $\frac{1}{2}$	—
Wiedeń . . .	25'87 $\frac{1}{2}$	25'87 $\frac{1}{2}$	—
Hamburg . . .	3'60	3'65	+ 1,3
Jęczmień browarny			
Berlin . . .	22'35	21'30	- 4,7
Praga . . .	—	140'00	—
Chicago . . .	3'00	3'00	—
Wiedeń . . .	32'00	32'00	—
Hamburg . . .	—	—	—

M A S Ł O

— W I połowie stycznia r. b. na rynku
angielskim panowało dość duże ożywienie
i ceny osiągały wysoki poziom. Po tym
okresie ceny silnie spadły, przyczem niżka
dotknęła masło wszystkich gatunków i rodza-
jów, nawet przejściowo i duńskie, które dotych-
czas korzystało z wyjątkowego uprzywilejowa-
nia. Dopiero ostatni tydzień stycznia przyniósł
nieznaczną poprawę sytuacji, dzięki czemu ce-
ny się poprawiły. Ponieważ zapasy masła
w chłodniach londyńskich były w styczniu
znacznie mniejsze od zapasów z analogicznego
okresu r. ub. — wahania cen na rynku angiel-
skim przypisać należy silnej spekulacji. W lu-
tym sytuacja rynku angielskiego doznała po-
ważnego pogorszenia i notowania wszystkich
gatunków masła, z wyjątkiem duńskiego, zni-
żowały. W stosunku do 7 stycznia r. b. ceny
masła polskiego obniżyła się przeciętnie o sh 3
na 1 cwt. W ostatnich dniach nastąpiło na ry-
nku angielskim pewne odprężenie.

Znacznie pomyślniejsza pod względem sta-
bilizacji cen sytuacja panowała na rynku nie-
mieckim, jednakże szczupłe kontyngenty
przywozowe i trudności rozrachunkowe utru-
dniały wielu dostawcom dostęp na ten rynek.
Należy zaznaczyć, że ostatnio rozważane są
możliwości importu w większych ilościach ma-
sła duńskiego na rynek niemiecki.

Londyn. — Notowania masła w ostatnim ty-
godniu lutego r. b. — w sh za cwt: nowoze-
landzkie solone najlepsze 88 \div 89, najlepsze
niesolone 95 \div 96, australijskie solone wybo-
rowe 87 \div 88, — niesolone 94, I gat. solone
86 \div 87, niesolone wyborowe 92, — II gat.
85 \div 86, duńskie solone loco 135 — 106 —
115, holenderskie niesolone 96 \div 109, pol-
skie solone 85 \div 88, niesolone najlepsze 90.

M E T A Ł E

ŻELAZO. — Ogólne położenie na światowym
rynku żelaza w I połowie marca nie wy-
kazało żadnych zasadniczych zmian. Wzrost
zainteresowania oraz ogólne ożywienie, jakie
zaznaczył się w lutym, trwały w okresie spra-
wodawczym w dalszym ciągu, wykazując na-
wet tendencję ku wzrostowi. Głównym punk-
tem zainteresowania był wywóz do Anglii,
który dzięki rozwojowi przemysłu w Anglii
ma poważne możliwości wzrostu. Szczególniej
silny wzrost wykazuje zapotrzebowanie pół-
wytworu walcowanego, powodując zatrudnie-
nie szeregu hut francuskich i belgijskich. Rów-
nież i na innych rynkach daje się zauważyć
ożywienie. Świadczy o tem napływ zapytań
z za oceanu, z Brazylji, Argentyny, Chile i t. d.
Ameryka łacińska wykazuje również duże za-
interesowanie żelazem, dzięki bardzo ożywie-
nemu ruchowi budowlanemu. Gorzej nieco
przedstawiają się sprawy z krajami Dalekiego
Wschodu, gdzie bardzo silnie daje się odczu-
wać konkurencja japońska, oferująca swój to-
war po cenach o 20 \div 30% niższych od kar-
telowych, skutkiem też tego na zdobywane
tam obstalunki ceny musiały być znacznie
zredukowane. Ogólna uwaga zwrócona była
na naradę kartelową, jaka odbyła się w dn.
10 \div 13/III w Paryżu.

Na rynkach poszczególnych krajów położenie
przedstawiało się następująco:

W Niemczech stosunki na rynku że-
laza kształtowały się pomyślnie. Wpływ kon-
junktury wiosennej zaczyna się już zaznaczać
w całej pełni, co widać ze wzmoczonych obsta-
lunków na żelazo budowlane, zarówno belki,
jak i żelazo betonowe. Poza tem napływają
liczne zamówienia ze strony przemysłów prze-
twórczych i konstrukcyjnych. Mniej natomiast
było zamówień ze strony kolei, które stopnio-
wo ograniczają swoje inwestycje. Również
nieco zmniejszyły się zamówienia ze strony
handlu, który częściowo zdążył już uzupełnić
swoje składy. Największe zapotrzebowanie by-
ło na żelazo handlowe; stwierdzić się daje
również poprawa na rynku rur. Interesy wy-
wozowe przedstawiały się bardzo korzystnie;
specjalnem zainteresowaniem cieszą się pale
dla hermetycznego ujęcia wód — są one wy-
wożone w dużych ilościach do Iranu, Iraku,
Palestyny, Indji i Ameryki Poł. Cena wynosi
£ pap. 8.10.0 za gatunek zwykły z dopłatą
sh 10 za gatunek nierdzewny. Na blachy okrę-
towe przemysł odpowiadał odmownie — wsku-
tek bardzo dużego zapotrzebowania dla swoich
stocznii. Eksport drutu został ułatwiony dzięki
odpadnięciu konkurencji ze strony Szwecji,
która przystąpiła do kartelu z kwotą 9 tys. t
rocznie.

Na rynku francuskim sytuacja w dal-
szym ciągu ulegała poprawie — tak, że huty
przygotowują się już do poważniejszego zwięk-
szenia wytwórczości, co szczególnie byłoby

niezbędne na wypadek zewnętrznych komplikacji. Szczególniej liczne zamówienia napływały ze strony drobnych walcowni przetwórczych, obsługujących tylko swoje rejon; jest to oznaka wzmoczonego ruchu w drobniejszych zakładach przemysłowych. Część hut, które specjalnie zajmują się półwytworem, mają portfele zamówień dobrze zaopatrzone na okres 2-3-miesięczny, inne huty mają obecnie sposobność do uzupełnienia swego portfela. Ceny wewnętrzne wykazują tendencję mocną — tak, że obecnie tajne rabaty od cen syndykato- wych udzielane są jedynie w wypadkach wyjątkowych. Sprawy eksportowe również przedstawiają się lepiej, szczególnie duży ruch był w półwytworze, przeznaczonym do Anglii. Huty francuskie są obecnie w fazie organizacji swego handlu; do organizacji tej przyciągnięte zostały również i walcownie przerobcze, które chociaż nie są właściwie aparatem sprzedażnym i stanowią w ogólnym zbyciu tylko nieznaczny odsetek, jednakże nie włączone do ogólnej organizacji mogłyby powodować zamęt.

W Belgji ożywienie trwało w całej pełni, jednakże zaczynają się odzywać głosy bardziej pesymistyczne, przewidujące wkrótce gorsze czasy. Specjalnie obawiają się dewaluacji marki niemieckiej, gdyż w takim wypadku walka konkurencyjna przy znacznej prężności niemieckiej byłaby bardzo utrudniona. Dużą troską hutnictwa są wewnętrzne stęskunki, skutkiem których kupcy mogą wywozić żelazo poza kartelem, do którego należy hutnictwo belgijskie, po cenach niższych od kartelowych. Interesy wywozowe przedstawiały się dobrze. Duże dostawy są uskuteczniane do Anglii, Brazylii, Skandynawji, Egiptu i Palestyny.

Na rynku angielskim położenie było w dalszym ciągu dobre. Zapotrzebowanie wewnętrzne jest tak duże, że huty są zatrudnione w całej swojej zdolności wytwórczej i zupełnie nie odczuwają przywozu, jaki się odbywa w dosyć znacznie powiększonych rozmiarach. Intensywniejsze zbrojenia, jakie zaczęła przeprowadzać Anglia, bardzo silnie zwiększyły zapotrzebowanie na wszelkie gatunki żelaza. W dziale surowki daje się odczuwać jej brak; nowouruchomione wielkie piece zaczęły od zaradzenia brakowi surowki przerobczej i dopiero obecnie mają być uruchomione dalsze jednostki na surowkę lejarzka. Pewną zwłokę w uruchamianiu wielkich pieców stanowi brak koksu. Podobne położenie jest i w półwytworze, gdzie huty nie są w stanie nadążyć za zapotrzebowaniem. W dziale wytworów gotowych terminy dostaw nie są mniejsze, niż z miesiąca, a często znacznie dłuższe. Już obecnie odczuwane są trudności w zdobywaniu starego żelastwa, którego ceny mają tendencję zwyczajową; obecnie płać za żelastwo martenowskie sz 57,6, a nawet i wyżej.

Ceny wywozowe żelaza większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgji wraz z Luksemburgiem i Francji — w £ zl. fob. port — notowane były w dn. 13/III 1936 r., jak następuje:

	Wielka Brytania	Belgia i Luksemburg	Francja
za 1 016 kg		za 1 000 kg	

S u r ó w k a.			
odlewn. Nr. III (2'5-3'0% Si)	—	1.19.0	1.19.0
tomasowska	—	1.18.0	—
hematytowa	—	—	—
ferromangan	—	—	—
P ó ł w y t w ó r:			
kęsy	—	2. 7.0	2. 7.0
platyny	—	2. 8.0	2. 8.0
W y t w o r y g o t o w e:			
żelazo sztabowe	—	3. 3.6	3. 3.6
belki	—	3. 1.6	3. 1.6

kątowniki	—	3. 2.6	3. 2.6
blacha okrętowa, rezerwarowa it. p.	—	—	—
szyny stalowe	—	5.10.0	5.10.0
bednarka	—	4. 0.0	4. 0.0
drut - walcówka	—	4.10.0	4.10.0
blacha tomasowska	—	4. 9.0	4. 9.6
blacha czarna (24 gage)	—	—	—
drut ocynkowany	—	6. 7.6	6. 7.6
gwoździe druciane	—	5.10.0	5.10.0

METALE NIEŻELAZNE. — W I połowie marca ogólne położenie na rynkach metali wykazywało dalszą tendencję ku poprawieniu. Naogół panował nastrój optymistyczny co do dalszego rozwoju spożycia metali, oparty głównie na ruchu zbrojeniowym wszystkich państw, wywołującym potrzebę dużych inwestycji. W okresie sprawozdawczym zainteresowanie metalami było dosyć duże, zakupy nie przekraczały jednak przeciętnych ilości. Ceny metali, z wyjątkiem cynku, wykazały nieznaczny wzrost.

Na rynkach poszczególnych metali położenie przedstawiało się następująco:

Na rynku miedzi panowało mocne usposobienie przy dobrym zbyciu zarówno w Anglii, jak i na kontynencie; na rynku londyńskim dała się nawet zauważyć spekulacyjna działalność. Większe zakupy miedzi przeprowadziła Francja i Z. S. R. R. Rynek londyński znajdował się pod wpływem Stanów Zjedn., gdzie podniesiona cena miedzi do 9'50 cts za lb nie została przyjęta przez wszystkich producentów — tak, że okoliczność ta w znacznej mierze wstrzymała zakupy szeregu konsumentów. Światowe zapasy miedzi w końcu stycznia wynosiły 489 tys. t — wobec 485 tys. t w grudniu r. ub.

Rynek cyny już od dłuższego czasu notuje sporadyczne braki materiału, co oczywiście wywołuje silne wahania cen i znaczną bardzo marżę między ceną kasową i ceną na termin. W lutym zapasy cyny wzrosły zaledwie o 500 t. Usposobienie na rynku było naogół dobre przy znacznej tendencji zwykłej cen.

Rynek ołowiu wykazywał nastrój mocny przy zwiększonych zakupach i umiarkowanym wzroście ceny. Zbyt w ostatnich tygodniach poprawił się bardzo znacznie w porównaniu z początkiem roku. Wobec dobrego statystycznego położenia rynku i wzmocnienia zbrojeń we wszystkich krajach oczekiwane jest dalsze polepszenie się zarówno zbytu, jak i ceny metalu. Światowa wytwórczość ołowiu wyniosła w styczniu 126 tys. t — wobec 136 tys. t w grudniu r. ub. Z różnych krajów nadchodzą wiadomości o wznowianiu czynności kopalń rudy ołowianej i hut; mianowicie w Maroku wznowiona jest działalność kopalni, w Anadolji uruchomiona została huta ołowiana francuskiego tow. Anamur, która spodziewa się pokryć zapotrzebowanie Turcji, wreszcie w Jugosławii ma być rozpoczęta eksploatacja kopalni Kapaonik; wszystko to świadczy o przewidywaniu znacznego wzrostu spożycia ołowiu.

Rynek cynku w i znajdował się pod wpływem pogłosek i rozmów, prowadzonych na temat wznowienia kartelu, które według ogólnej opinji, mają obecnie wszelkie szanse doprowadzenia do pozytywnego rezultatu. Zapotrzebowanie na cynk jest dosyć duże, szczególnie ze strony przemysłu wojennego, co wywołało zwykłą cenę metalu na rynku amerykańskim do 4'90 cts za lb. Światowa wytwórczość cynku w styczniu wyniosła 120 tys. t — wobec 119 tys. t w grudniu, pozostawała więc prawie bez zmiany.

Ruch cen poszczególnych metali w okresie sprawozdawczym przedstawiał się następująco (pierwsza liczba oznacza transakcje gotówkowe, druga — terminowe): miedź standard

podniosła się o £ 1/2, wzl. 9/16, miedź elektrolityczna o £ 3/8 i miedź rafinowana o £ 3/4, cyna zyskała na cenie £ 3/8, wzgl. 2, ołów podniósł się w cenie o £ 3/16, wzgl. 1/4, cynk stracił £ 3/8, wzgl. 1/4, srebro zyskało przy obu rodzajach transakcji po 1/16 d na uncji. Złoto, platyna i inne metale pozostawały bez zmiany.

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali w £ za 1 016 kg z wyjątkiem: blachy białej, która notowana jest w sh za skrzynkę o 112 arkuszach o wym. 20" × 14" × 0'24 mm, platyny — w £ za uncję, złota — w sh za uncję i srebra — w d za uncję.

Metal	Poprzedni Okres sprawozdawczy:			
	okres ultimo	maksy- mum	mini- mum	ultimo
M i e d z				
standard:				
kasa	35 ⁵ / ₈ -11 ¹ / ₁₆	36 ⁵ / ₁₆	35 ¹ / ₂	36 ¹ / ₈ -3 ¹ / ₁₆
term.	36 ¹ / ₁₆	36 ¹¹ / ₁₆	35 ¹¹ / ₁₆	36 ¹ / ₈ -5 ¹ / ₈
elektrol.	39 ³ / ₄ -40 ¹ / ₄	41	39 ³ / ₄	40 ¹ / ₂ -3 ³ / ₄
rafinow.	38 ³ / ₄ -40	40 ³ / ₄	38 ³ / ₄	39 ¹ / ₂ -40 ³ / ₄
C y n a:				
kasa	212 ¹ / ₂ -3 ¹ / ₄	216	209	215 ¹ / ₂ -216
term.	203 ¹ / ₂ -3 ¹ / ₄	205 ³ / ₄	201 ³ / ₈	205 ¹ / ₂ -3 ¹ / ₄
O ł ó w:				
kasa	167 ¹ / ₁₆	161 ¹ / ₁₆	161 ¹ / ₄	16 ³ / ₈
term.	161 ¹ / ₂	167 ¹ / ₈	167 ¹ / ₁₆	16 ³ / ₄
C y n k:				
kasa	16 ³ / ₁₆	16 ¹ / ₈	15 ¹³ / ₁₆	15 ¹³ / ₁₆
term.	16 ³ / ₁₆	16 ⁷ / ₁₆	16 ¹ / ₈	16 ¹ / ₁₆
G l i n.				
dla kraju	100	100	100	100
„ zagr.	—	—	—	—
N i k i e l:				
dla kraju	200-205	205	200	200-205
„ zagr.	200-205	205	200	200-205
B l a c h a:				
biała	18.9-19.1 ¹ / ₂	19.1 ¹ / ₂	18.9	18.9-19.1 ¹ / ₂
P l a t y n a				
„Spong"	7	7	7	7
S r e b r o:				
kasa	215 ¹ / ₁₆	21 ¹ / ₂	20 ³ / ₈	21 ³ / ₈
term.	21 ³ / ₁₆	21 ¹ / ₄	20 ⁷ / ₁₆	21 ¹ / ₄
Z ł o t o .				
	141.1	141.1 ¹ / ₂	141.0	141.1

Na rynku starych metali panowało dosyć duże ożywienie w związku z ogólnym ich zapotrzebowaniem dla przemysłu wojennego. Wzrost cen metali nowych wpływał, oczywiście, i tutaj na tendencję zwykłą. W Niemczech handel temi metalami jest reglamentowany i ceny urzędowo wyznaczane. We Francji, gdzie kształtują się one na wolnym rynku, notowano w dn. 13/III 1936 r. (w nawiasach — ceny z dn. 21/II) następujące ceny — we fr. fr. za 100 kg loco Paryż: miedź 185 (175), bronz 175 (170), msiądz 95 (85), cynk 65 (65) i ołów 95 (95).

SUROWCE WŁÓKIENNICZE

— S t y c z e ñ na rynku b a w e ł n y amerykańskiej przyniósł naogół niejednolitość nastrojów. Spadek transakcji na początku miesiąca spowodowany był wyczekiwaniem na wyrok Sądu Najwyższego Stanów Zjedn. w sprawie A. A. A. W kołach politycznych i gospodarczych, związanych z handlem bawełną, rozważania obracały się dookoła 3 zasadniczych zagadnień, dotyczących: 1) dalszego systemu kontroli terenów uprawnych, 2) nowych form premjowania farmerów i źródeł dochodowych na ten cel, a wreszcie 3) polityki Rządu w odniesieniu do własnych zapasów bawełny i pszenicy. W pierwszych swych enuncjacjach, wydanych po orzeczeniu w sprawie A. A. A., Prez. Roosvelt podkreślił, że uważa za niezbędne konty-

nuowanie kontroli terenów uprawnych. Momenty polityczne w styczniu przesłoniły prawie całkowicie te czynniki, które decydowały na rynku bawełny. Zaliczyć do nich należy silny wzrost zaokrętowanych transportów bawełny na całym świecie. W tym okresie również Urząd dla Spraw Rolnych w Waszyngtonie ogłosił dane statystyczne, dotyczące światowych zbiorów bawełny w ostatnich latach. Z liczb tych wynika, że udział bawełny amerykańskiej w zbiorach światowych od 5 lat systematycznie się kurczył i w 1935 r. wynosił już tylko 41% zbiorów światowych. Podkreślić przytem należy, że odsetek bawełny półn. amerykańskiej gorszych gatunków lub częściowo zupełnie niezdatnej do użytku również ostatnio wykazuje wzrost, dochodząc do około 9½% zbiorów. W ten sposób pozostają w Stanach Zjedn. zapasy bawełny gorszej jakości, których ilość coraz bardziej wzrasta, wpływając niekorzystnie na poziom cen wewnątrznych. To stanowi właśnie doskonały argument kół gospodarczych, wypowiadających się przeciwko polityce bawełnianej Prez. Roosevelta. Kola te reprezentują poglądy, że w obliczu wzrastającej konkurencji bawełnianej krajów południowo-amerykańskich i egzotycznych Stany Zjedn. muszą powiększyć ilościowo produkcję swej bawełny. Konkurencja na rynkach światowych możliwa jest tylko w oparciu o niskie ceny, a nie przy pomocy premii dla farmerów, opartych na sztucznym sribowaniu cen w górę.

Druga połowa stycznia w sytuacji politycznej na rynku bawełny amerykańskiej nie przyniosła wydatniejszych zmian. Rząd zajął stanowisko raczej wyczekujące, ograniczając sprzedaż swych zapasów przy jednoczesnym powstrzymaniu się od wszelkiej akcji interwencyjnej. Ta bierność oddziaływała niezbyt korzystnie na rozwój tranzakcyj, które rozwijały się w bardzo szczupłych granicach. Poza to brak zasadniczej decyzji Rządu co do dalszych wytycznych polityki bawełnianej opóźniał podjęcie na szerszą skalę robót polnych, związanych z uprawą bawełny. Poza to opóźnienie prac przygotowawczych zmusza następnie farmerów do posługiwania się najemnymi siłami roboczymi, co podraża koszty produkcji. Pod koniec miesiąca sytuacja na rynku bawełny amerykańskiej kształtowała się pod znakiem wzmocnionego optymizmu, na co złożył się cały szereg czynników. Z jednej strony zakupy bawełny przez Rząd zostały zwiększone, co, oczywiście, wzmocniło tendencje cen; poza to Rząd uzyskał — w wyniku obrad Kongresu

i Senatu — środki na wykonanie umów z farmerami w zakresie restrykcji uprawy, wreszcie zaobserwować się dał dość poważny wzrost zapotrzebowania na bawełnę amerykańską ze strony przemysłu światowego.

W lutym sytuacja na tym rynku nie uległa wydatniejszym zmianom i wahania cen zarówno w kierunku wyższym, jak i niższym były stosunkowo niewielkie. Ten stan rzeczy zasługuje na podkreślenie z uwagi na to, że spółdzielnie, finansowane przez Rząd, zaczęły częściowo wyzbywać się swych zapasów, co powinno było pociągnąć za sobą silną derutę cen. Zniżka ta zahamowana została naskutkiem występującego równocześnie dalszego wydatnego wzrostu zapotrzebowania na surowiec amerykański ze strony włókiennictwa światowego. Czynnikiem natomiast, który oddziaływać może ujemnie na poziom cen, jest zamierzone przez farmerów zwiększenie obszarów uprawnych.

Rynek bawełny egipskiej w styczniu i lutym kształtował się pod znakiem zwiększonego o ok. 100 tys. bel. w stosunku do sezonu zeszłorocznego eksportu bawełny. Wzrost ten przypisać należy zwiększeniu wywozu do Anglii i na kontynent, podczas gdy kraje Dalekiego Wschodu raczej zmniejszyły swe zakupy. Ceny wykazywały naogół w związku z tem tendencję mocniejszą.

Sytuacja rynku wełny w okresie minionych 2 miesięcy była we wszechmiar korzystna. W styczniu odbyły się aukcje wełny kolonialnej w Londynie przy cenach zwiększających przeciętnie o 5%. Zwyżka ta odbiła się na sytuacji pozostałych rynków zamorskich. W szczególności: zwyżkowa tendencja objęła Południową Afrykę oraz Australję. Na podkreślenie zasługuje transakcja kompensacyjna, zawarta przez Australję, a obejmująca dostawę wełny wzamian za niemieckie części samochodowe. Również i na rynkach południowo-amerykańskich ceny wykazywały tendencję zwyżkową przy znacznych obrotach. Zwyżkowa tendencja cen utrzymywała się do końca lutego, obejmując siłą rzeczy również i rynki europejskie.

Rynek lnu przez styczeń i luty notował wzmocnioną tendencję cen przy niejednorodnych naogół rozmiarach obrotów. Podkreślić należy wydatną zwyżkę uprawy lnu w Niemczech, gdzie dzięki akcji Rządu obszar uprawny w okresie 3 lat wzrósł niemal 5-krotnie, dochodząc do 22 tys. ha. Jednocześnie prowadzo-

na jest energiczna akcja w kierunku poprawy jakościowej lnu. Rynek łotewski odnotował niewielkie stosunkowo transakcje, przychem nadmienić należy, że na rynku tym w połowie lutego jako odbiorcy wystąpili kupcy niemieccy. Również i przedsiębiorstwa krajowe zakupiły pod koniec lutego niewielkie partje surowca. Na rynku irlandzkim zakupy były ożywione przy cenach niezmiennych. Rynek estoński, spokojniejszy w styczniu, doznał wzmocnienia w II połowie lutego naskutkiem zwiększenia produkcji przez fabryki krajowe i wzrostu zakupów ze strony odbiorców niemieckich. Na szczególne podkreślenie zasługuje zupełnie prawie wyczerpanie zapasów lnu litewskiego, który zwłaszcza w drugiej połowie lutego wyeksportowany został w większych partjach na rynki zachodnio-europejskie.

Rynek konopi kształtował się przez styczeń i luty pod znakiem zwyżki cen, pozostającej w związku z polityką Włoch. Wzrost zapotrzebowania armji włoskiej na ten surowiec utrzymywał ceny na poziomie stale zwyżkującym. W szczególności rozporządzenie Rządu włoskiego z dn. 4/II ustabilizowało sytuację w tej dziedzinie. Zarządzenie to reguluje produkcję, zbiory i ceny konopi. Również i na rynku jugosłowiańskim nastąpiła zwyżka cen, zrozumiała zresztą wobec stosunkowo szczupłych zapasów. Sankcje antywłoskie oddziaływały zwyżkowo na wszystkich prawie rynkach europejskich.

Rynek jedwabiu przez cały styczeń i luty nie przyniósł wydatniejszych zmian przy utrzymanej tendencji cen. Na rynku włoskim transakcje były stosunkowo najbardziej ożywione i doprowadziły do wydatnej redukcji zapasów. Na rynku nowojorskim panowała — zwłaszcza w lutym — sytuacja naogół niepewna przy cenach osłabionych i niewielkich rozmiarach transakcyj. Zwiększył się jedynie na rynek Stanów Zjedn. przywóz jedwabiu chińskiego po cenach utrzymanych. Również i Yokohama, poczynając od II połowy stycznia, notowała nastroj osłabiony przy niewielkich obrotach.

Rynek sztucznego jedwabiu przez ubiegłe miesiące charakteryzował wzrost produkcji przy cenach zwyżkujących. Niewątpliwie, zwiększenie aktywności produkcyjnej w dziedzinie sztucznych włókien położyć należy w dużej mierze na karb wzrostu wytwórczości dla potrzeb przemysłu zbrojeń.

M. K.

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; ZAGRANICĄ: kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki zł 600; II i III str. okł. — zł 500; str. zwycz.: 1 str. — zł 400, ½ str. — 250, ¼ str. — zł 150, ⅛ str. — zł 90. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓŁEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, ½ str. — zł 110, ⅓ str. — zł 80, ¼ str. — zł 70, ⅛ str. — zł 55, ⅜ str. — zł 40, 1/16 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: CZESŁAW PECHE

Redaktor: WACŁAW SZURIG

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL”

Zarząd Przetwórci Olejów Roślinnych, Spółki Akcyjnej W RADOMIU

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 4 kwietnia 1936 r. o godz. 15½ odbędzie się w lokalu Zarządu w Radomiu przy ul. Piłsudskiego Nr. 4

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu wraz z rachunkiem zysków i strat za rok operacyjny 1935, określenie wynagrodzenia Rady Nadzorczej i udzielenie absolutorium władzom Spółki; 3) Uchwalenie preliminarza wydatków na rok operacyjny 1936; 4) Wybór dwóch członków Rady Nadzorczej; 5) Wolne wnioski

PP. Akcjonariusze, którzy pragną wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni spełnić wymogi, wskazane w Art. 399 Kodeksu Handlowego.

409

II OGŁOSZENIE

Rada Nadzorcza Spółki Akcyjnej Eksploatacji Soli Potasowych

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 15 kwietnia 1936 r. o godz. 12 w sali posiedzeń Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, Al. Jerozolimska 1, z następującym porządkiem obrad:

1) Sprawozdanie Zarządu za rok gospodarczy 1934/45; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków; 4) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki; 5) Wybór nowych członków Rady Nadzorczej -- w myśl §§ 24 i 25 statutu; 6) Oznaczenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej; 7) Oznaczenie wynagrodzenia dla członków Komisji Rewizyjnej; 8) Wybór Komisji Rewizyjnej na 1935/36 r.

U w a g a: PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, powinni złożyć akcje z bieżącym kuponem najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w kasach Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie lub Oddziału we Lwowie, wzgl. w Zarządzie Spółki we Lwowie, pl. Smolki 5.

PP. Akcjonariusze, reprezentujący co najmniej 1/10 część kapitału akcyjnego, mają prawo zgłaszać dodatkowe sprawy do porządku dziennego najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

321/11-13

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „CERATA“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 24 kwietnia 1936 r. o godz. 11 rano odbędzie się w biurze Zarządu Spółki, Czerniakowska 84 w Warszawie

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Zarządu za 1935 r.; bilans oraz r-k zysków i strat za tenże okres; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 3) Budżet wydatków na 1936 r.; 4) Zmniejszenie ilości członków Zarządu; 5) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni najmiej na 7 dni naprzód złożyć swe akcje względnie kwity depozytowe w biurze Zarządu Spółki, Czerniakowska 84.

417-13-15

II OGŁOSZENIE

Rada Łódzkiego Banku Depozytowego

SPÓŁKI AKCYJNEJ

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 6 kwietnia 1936 r. o godz. 10 rano odbędzie się w lokalu Banku w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej Nr. 5

XIV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zatwierdzenie sprawozdania władz Banku, bilansu, rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1935 oraz protokołu Komisji Rewizyjnej;

2) Zatwierdzenie podziału zysków;

3) Zatwierdzenie budżetu wydatków na rok operacyjny 1936;

4) Zmiana § 3 punktu a) Statutu przez dodanie słów „oraz nabywanie wierzytelności i praw”. (D o t y c h c z a s o w y tekst punktu a): „dyskonto weksli krajowych i zagranicznych, warrantów oraz wszelkich innych zobowiązań pieniężnych, wylosowanych papierów %% i kuponów, tudzież redyskonto zdyskontowanych przez bank walorów” — p r o p o n o w a n y tekst: „dyskonto weksli krajowych i zagranicznych, warrantów i wszelkich innych zobowiązań pieniężnych, wylosowanych papierów %% i kuponów, tudzież redyskonto zdyskontowanych przez bank walorów oraz nabywanie wierzytelności i praw”. Skreślenie § 32 Statutu o brzmieniu: „Dla prawomocności uchwał Walnego Zgromadzenia wymagana jest obecność akcjonariuszów lub pełnomocników, reprezentujących łącznie co najmniej połowę kapitału zakładowego banku. Jeśli liczba akcji, reprezentowanych na Walnym Zgromadzeniu, nie czyni zadość powyższemu warunkowi, to najpóźniej w ciągu dni 4 po tem Zgromadzeniu Dyrekcja zwoła Walne Zgromadzenie w drugim terminie, przyczem winny być dopełnione i zachowane wszystkie przepisy i terminy, dotyczące zwołania pierwszego Walnego Zgromadzenia. Walne Zgromadzenie w drugim terminie uważane będzie za prawomocne, a uchwały jego za ostateczne — niezależnie od tego, jaka część kapitału zakładowego jest na nim reprezentowana, co powinno być przytoczone w obwieszczeniach z wyznaczeniem drugiego terminu Zgromadzenia”;

5) Wybory Rady wobec upływu kadencji;

6) Wybór Komisji Rewizyjnej;

6) Wolne wnioski (bez uchwał).

Uprawnienie do głosowania na Walnym Zgromadzeniu mają tylko ci PP. Akcjonariusze, którzy najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w godzinach urzędowych złożą w siedzibie Banku w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej 5 swoje akcje, względnie świadectwa tymczasowe, bądź też zaświadczenia krajowych instytucji kredytowych oraz banków zagranicznych: „The Anglo-Palestine Bank Ltd.” i „Lloyds Bank Ltd.” w Londynie.

421

II OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Maszyn S. Waberski i S-ka

Spółka Akcyjna w Warszawie

zwołuje na dz. 18 kwietnia r. b. na godz. 16 w kancelarii notariusza R. Jelnickiego, przy ul. Kapucyńskiej 6

WALNE ZEBRANIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania bilansu oraz rachunków zysków i strat za 1935 r.; 2) Kwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków; 3) Uchwała co do pokrycia strat z lat poprzednich; 4) Wybór jednego członka Zarządu w miejsce ustępującego; 5) Wybór i wynagrodzenie Komisji Rewizyjnej.

319-11-13

Zarząd Fabryki Wyrobów Jedwabnych Klinge i Schulz

Spółki Akcyjnej w Łodzi

zawiadamia, że w dn. 28 kwietnia 1936 r. o godz. 11 przed poł. odbędzie się w lokalu Spółki przy ul. Piotrkowskiej 106

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Odczytanie sprawozdania Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1935;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat i udzielenie pokwitowania Zarządowi;
- 4) Ustalenie wynagrodzenia członków Zarządu;
- 5) Wybór oraz ustalenie wynagrodzenia 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze mają prawo zgłaszania wniosków najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje albo kwity depozytowe lub zastawowe banków i instytucyj kredytowych w siedzibie Zarządu Spółki przynajmniej na 7 dni przed terminem Zebrania czyli najpóźniej do dn. 21 kwietnia r. b.

448-13-15

Zarząd Fabryki Garbarskiej Temler i Szwede

Spółki Akcyjnej

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w Warszawie w dn. 24 kwietnia 1936 r. o godz. 4 ppoł. w biurze Zarządu przy ul. Okopowej 78.

Porządek dzienny:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za 1935 r., bilans oraz rachunek zysków i strat za tenże okres i pokwitowanie Zarządu z działalności; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Przedstawienie budżetu na 1936 r. do zatwierdzenia; 5) Wybór do Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Zarządu swoje akcje lub dowody na nie na 7 dni przed terminem zebrania.

W razie nieprzybycia przepisanej statutem liczby Akcjonariuszów, Zebranie odbędzie się w drugim terminie w dn. 19 maja 1936 r. o godz. 4 ppoł. w tym samym lokalu i zgodnie z § 22 statutu będzie prawomocne bez względu na liczbę przybyłych akcjonariuszów.

442

I OGŁOSZENIE

**RADA BANKU AMERYKAŃSKIEGO W POLSCE
SPÓŁKI AKCYJNEJ**

zawiadamia, że

**DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW BANKU**

odbędzie się w dn. 24 kwietnia 1936 r. w piątek o godz. 12 w poł. w lokalu Banku w Warszawie, ulica Królewska Nr. 3, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za 1935 r. oraz rachunku zysków i strat; 2) Ustalenie liczby oraz wybory członków Rady i wyznaczenie wynagrodzenia; 3) Wybór członków Komisji Rewizyjnej i wyznaczenie wynagrodzenia; 4) Wnioski.

Właściciele akcji na okaziciela, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje lub świadectwa depozytowe instytucyj kredytowych najpóźniej do dn. 17 kwietnia 1936 r. w kasie Banku Amerykańskiego w Polsce S. A. w Warszawie, lub w kasie Södermanlands Enskilda Bank, Stockholm. Regeringsgatan 18.

427

**Likwidatorzy firmy
Fabryka Wyrobów Ceramicznych „BRYTANJA“**

Spółka Akcyjna w likwidacji

mają zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszy, że w dn. 20 kwietnia 1936 r. o godz. 6 wieczorem w siedzibie Komisji Likwidacyjnej przy ul. Jerozolimskiej Nr. 28 w Warszawie, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE
AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Likwidatorów i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1935 r., zgodnie z wnioskiem Komisji Rewizyjnej; 4) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z dotychczasowej działalności; 5) Wybory Komisji Rewizyjnej i Likwidatorów; 6) Sprawa wynagrodzenia Likwidatorów; 7) Wolne wnioski.

426

I OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna

**Banku Międzynarodowego w Warszawie
Spółki Akcyjnej w likwidacji**

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 18 kwietnia 1936 r. o godz. 11 m. 30 rano w lokalu Banku przy ul. Świętokrzyskiej Nr. 25, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie posiedzenia i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie sprawozdania Komisji Likwidacyjnej, zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1935 r. oraz wydanie Komisji Likwidacyjnej pokwitowania z działalności za 1935 r.; 3) Wybór Komisji Rewizyjnej; 4) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni na siedem dni przed terminem Zgromadzenia złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe Komisji Likwidacyjnej Banku w lokalu przy ul. Świętokrzyskiej 25.

457

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Zakłady Włókiennicze Karol Hoffrichter, Sp. Akc.

na zasadzie § 16 Statutu ma zaszczyt zaprosić PP. Akcjonariuszów na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

mające się odbyć w dn. 22 kwietnia 1936 r. o godz. 11 przed poł. w lokalu Zarządu Spółki Akcyjnej w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej Nr. 204.

Porządek dzienny:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, protokołu Komisji Rewizyjnej, jak również bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1935; 3) Powzięcie uchwały o pokryciu strat; 4) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki z wykonywania przez nie obowiązków; 5) Rozpatrzenie i zatwierdzenie preliminarza budżetowego oraz planu działalności Spółki na 1936 r.; 6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 7) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 8) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zebraniu, winni złożyć w Zarządzie Spółki swe akcje lub odpowiednio zaświadczenia najpóźniej na 7 dni przed Zebraniem (§ 16 Statutu).

Na mocy § 16 Statutu, Akcjonariusze, reprezentujący 1/10 część kapitału akcyjnego, mają prawo żądać umieszczenia dodatkowych spraw na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia w drodze zgłoszenia piśmiennego żądania ze wskazaniem konkretnych wniosków, nie później jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

464

Zarząd Terenowo-Budowlanego Towarzystwa

Spółki Akcyjnej

zwołuje

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

które odbędzie się w czwartek dn. 23 kwietnia 1936 r. o godz. 13 w lokalu Spółki w Łodzi, przy ul. Kilińskiego Nr. 72, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku zysków i strat za rok sprawozdawczy 1935 oraz kwitowanie wiaźdz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 3) Wybór jednego członka Zarządu na miejsce ustępującego, zgodnie ze statutem Spółki;
- 4) Wybór pięciu członków Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących, zgodnie ze statutem Spółki;
- 5) Uzgodnienie statutu Spółki z Kodeksem Handlowym;
- 6) Wolne wnioski.

Uzgodnienie statutu Spółki z Kodeksem Handlowym projektuje się w sposób następujący:

Zmiana treści niżej podanych paragrafów statutu Spółki.

Dotychczasowe brzmienie: § 5. „Wszelkiego rodzaju ogłoszenia, jakie Zarząd obowiązany jest czynić na zasadzie niniejszego statutu, winny być zamieszczane w „Monitorze Polskim”, w jednym z pism łódzkich oraz w czasopiśmie „Polska Gospodarcza” w Warszawie”. Ustępu drugiego § 7. „Powiększenie kapitału akcyjnego może nastąpić tylko na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia powziętej w warunkach, określonych art. 115 prawa o spółkach akcyjnych z dnia 22 marca 1928 roku i uzupełnionych w myśl punktu 5 art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 roku (Dz. Ust. Nr. 86, poz. 664), przez zmianę właściwych postanowień statutu w odnośnej sprawie. Cena emisyjna akcji nie może być niższa od ich wartości nominalnej”. Ustępu drugiego § 8. „O ile dawni akcjonariusze nie skorzystali w pierwszym wyznaczonym dla nich terminie z przysługującego im prawa poboru akcji, lub też skorzystali z niego częściowo, należy wyznaczyć im drugi co najmniej dwutygodniowy termin, w ciągu którego wszyscy dawni akcjonariusze mogą wykorzystać swe prawo do poboru wszystkich jeszcze nierozzebranych akcji. Dodatkowy przydział akcji dokonywany jest w stosunku do zgłoszeń. Pozostałe akcje, które nie zostały rozebrane, będą rozdzielone stosownie do uznania Zarządu, lecz po cenie nie niższej od emisyjnej”. § 9. „Spółka może wypuszczać akcje uprzywilejowane, które korzystają z uprzywilejowania pod względem prawa głosu, udziału w zyskach i w nadwyżce z likwidacji, w stosunku do akcji poprzednio wydanych. Walne Zgromadzenie, które uchwali emisję akcji uprzywilejowanych, określi za każdym razem szczegółowe specjalne uprawnienia, z których akcje te będą korzystać, z uwzględnieniem artykułów 39 i 40, jak również innych przepisów prawa o spółkach akcyjnych z dnia 22 marca 1928 roku, dotyczących akcji uprzywilejowanych”. § 10. „Zmniejszenie kapitału akcyjnego może być dokonane na zasadzie uchwały Walnego Zgromadzenia, powziętej w warunkach, określonych prawem o spółkach akcyjnych z dnia 22 marca 1928 roku oraz w punktach 6 i 7 art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 roku (Dz. Ust. Nr. 86, poz. 664) w tej sprawie”. § II. „Po dokonaniu wniesieniu powiększenia lub zmniejszenia kapitału akcyjnego do Rejestru Handlowego, Zarząd winien przesłać do Ministerstwa Przemysłu i Handlu kopje protokołu Walnego Zgromadzenia i wpisu do Rejestru Handlowego w przeciągu dni czternastu”. § 14

„Spółka może wypuszczać obligacje na warunkach przewidzianych przez prawo i przez Ministra Skarbu zatwierdzonych”. § 18. „Walne Zgromadzenie zwyczajne i nadzwyczajne zwołuje Zarząd bądź z własnej inicjatywy, bądź też na żądanie Komisji Rewizyjnej lub akcjonariuszów, reprezentujących łącznie nie mniej, niż jedną dziesiątą część kapitału akcyjnego. Jednakże to żądanie akcjonariuszów jest obowiązujące dla Zarządu tylko wówczas, o ile zostanie jemu doręczone na piśmie nie później, jak na czternaście dni przed terminem odnośnego Walnego Zgromadzenia i o ile stawiający żądanie akcjonariusze udowodnią posiadanie swych akcji. Żądanie zwołania Walnego Zgromadzenia winno być wykonane najdalej w ciągu dni czternastu”. § 19. „Walne Zgromadzenie zwyczajne i nadzwyczajne mogą decydować o wszystkich sprawach, wprowadzonych na porządek dzienny przez Zarząd, bądź z jego własnej inicjatywy, bądź na żądanie Komisji Rewizyjnej lub też akcjonariuszów, reprezentujących łącznie nie mniej, niż jedną dziesiątą część kapitału akcyjnego. W sprawach, nieobjętych porządkiem dziennym, mogą się odbywać obrady i rozprawy, ale bez powzięcia uchwał. Wyjątek stanowią: wniosek o zwołaniu Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia oraz inne żądania, wymienione w art. 57, ustęp 3, prawa o spółkach akcyjnych z dnia 22 marca 1928 roku, jak również Walne Zgromadzenie, zwołane w warunkach, wymienionych w § 20 niniejszego statutu”. Końcowych wyrazów § 20. „w przeciągu dni czternastu pod rygorem ich nieważności”. Wyrazów § 21. „dwadzieścia jeden dni”. Ustępu pierwszego § 23. „Oprócz spraw wymienionych w § 17, które podlegają postanowieniom Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia, następujące kwestje wymagają bezwarunkowo decyzji Zwyczajnego lub Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia”. Punktu 1) § 23. „określenie liczby członków Zarządu —” Punktu 4) § 23. „zbycie lub wydzierżawienie przedsiębiorstwa należącego do Spółki na okres dłuższy, niż jeden rok;”. Punktu 9) § 23. „upoważnienie członków Zarządu do zajęcia się przedsiębiorstwem konkurencyjnym i przyjęcia udziału w takim przedsiębiorstwie;”. Ustępu pierwszego § 24. „Akcjonariusze mogą uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu bądź osobiście, bądź też przez pełnomocnika na mocy pełnomocnictw, które powinny być złożone Zarządowi lub Przewodniczącemu Walnego Zgromadzenia piśmiennie lub też telegraficznie. Pełnomocnictwa te powinny być dołączone do protokołu”. § 25. „Każda akcja uprawnia do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu. W razie wydania akcji uprzywilejowanych, Walne Zgromadzenie, uchwalając ich emisję, zgodnie z § 9 niniejszego statutu, ustali ilość głosów, do której akcje te uprawniają”. § 27. „Akcjonariusze korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, o ile najmniej na siedem dni przed Walnym Zgromadzeniem złożą w kasie Spółki w Łodzi swe akcje i nie podejmą ich przed zamknięciem Walnego Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w instytucji kredytowej krajowej lub takiej zagranicznej, na którą zezwoli Minister Skarbu i która będzie za każdym razem wymieniona w ogłoszeniach o zwołaniu Walnego Zgromadzenia. Zaświadczenia o złożeniu akcji winny zawierać numery zdeponowanych akcji oraz stwierdzenie, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia”. § 28. „Ani osobiście, ani przez pełnomocników, ani też jako pełnomocnicy innych osób nie mogą głosować akcjonariusze przy powzięciu uchwał dotyczących pociągnięcia ich do odpowiedzialności za sprawowanie nadzoru lub zarządu, albo przyznania im wynagrodzenia, tudzież umów i sporów pomiędzy nimi a Spółką”. Wyrazów w ostatnim ustępie § 29 „w ciągu siedmiu dni”. Ostatniego ustępu § 31. „Przewodniczący Zgromadzenia mianuje sekretarza i jednego lub dwóch członków skrutynjum”. Ustępu pierwszego § 33. „Uchwały Walnego Zgromadzenia stają się prawomocne, o ile zapadają większością

oddanych głosów". Wyrazów w drugim ustępie § 33. „zwiększenia lub zmniejszenia kapitału akcyjnego”. Ustępu trzeciego § 33. „Uchwały dotyczące zmiany ce'u Spółki wymagają większości dwóch-trzecich oddanych głosów i przeprowadzane są zgodnie z artykułem 69 prawa o spółkach akcyjnych z dnia 22 marca 1928 roku”. Ustępu pierwszego § 37. „Zarząd, w myśl artykułów 78 i 88 prawa o spółkach akcyjnych z dnia 22 marca 1928 roku oraz punktu 3 art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 roku (Dz. Ust. Nr. 86, poz. 664), składa się z dwóch do dziesięciu członków, wybieranych przez Walne Zgromadzenie z pośród akcjonariuszów lub z poza ich grona”. § 39. „Po każdorazowej całkowitej zmianie składu członków, Zarząd wybiera ze swego grona przewodniczącego Zarządu i jednego lub dwóch jego zastępców. Przewodniczący powinien być obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej. W razie przedwczesnego powstania wakansu z jakiegokolwiek bądź powodu, Zarząd przystępuje na najbliższym posiedzeniu do wyboru na stanowisko, względnie na stanowiska, które się zwolniły”. § 40. „Posiedzenia Zarządu odbywają się w miarę potrzeby, lecz co najmniej raz na cztery miesiące. Posiedzenia zwołuje przewodniczący Zarządu lub w razie niemożności jeden z jego zastępców bądź w siedzibie Spółki, bądź w jakimkolwiek innym miejscu, wskazanem w zaproszeniu. Na piśmienne żądanie czterdziestu procent członków Zarządu, przewodniczący Zarządu, a w razie jego niemożności jeden z jego zastępców, obowiązany jest zwołać posiedzenie Zarządu najpóźniej w ciągu dziesięciu dni od chwili otrzymania tego żądania. Dla ważności uchwał Zarządu wymagane jest uczestnictwo w posiedzeniu większości członków Zarządu czy to osobiste, czy też na mocy prawomocnych zastępstw. Członek Zarządu może być zastąpiony tylko przez drugiego członka Zarządu zapomocą pełnomocnictwa piśmiennego lub telegraficznego; żaden członek Zarządu nie może jednakże posiadać więcej, niż jedno pełnomocnictwo. Dla ważności uchwał Zarządu wymagane jest, by wszyscy członkowie Zarządu zaproszeni zostali pismami lub telegramami poleconymi, zawierającymi wskazanie miejsca dnia i porządku dziennego posiedzenia i rozesłaniem co najmniej na pięć dni przed terminem posiedzenia; ponadto wszystkie uchwały zapadają większością głosów uczestniczących członków, względnie prawomocnych zastępców. W razie równości głosów przy uchwale, głos przewodniczącego posiedzenia jest rozstrzygającym. Członek Zarządu, który nie zgadza się z zapadłą uchwałą, może zażądać zaprotokolowania swego odrębnego zdania; w tym wypadku unika on odpowiedzialności za zapadłą uchwałę. Uchwały Zarządu wciągane będą do księgi protokółów, uprzednio należyście poświadczonej i oparowanej. Protokoły powinny stwierdzać porządek dzienny, imiona i nazwiska obecnych lub reprezentowanych członków Zarządu, ilość oddanych głosów za poszczególnymi uchwałami, oraz odrębne zdania i powinny być podpisywane przez wszystkich członków obecnych na posiedzeniu. Zarząd wybiera prowadzącego protokół bądź z pośród swoich członków, bądź z pośród osób obcych. Wyciągi z protokółów i dokumentów wykonawczych posiedzeń Zarządu podpisywane będą przez przewodniczącego i jednego z członków Zarządu”. § 43. „Zarząd reprezentuje Spółkę przed władzami sądowymi i we wszystkich innych okolicznościach. W sprawach, wymienionych w artykule 52 p. 2, 3 i 4 prawa o spółkach akcyjnych z dnia 22 marca 1928 roku, Zarząd może działać w imieniu Spółki tylko po uprzedniej uchwale Walnego Zgromadzenia. Oświadczenia kierowane do Spółki i zawiadomienia piśmienne, przeznaczone dla niej, są prawomocne, jeżeli są dokonywane wobec jednego członka Zarządu lub jednego prokurenta Spółki. Natomiast podpis Spółki i oświadczenie w imieniu Spółki obowiązują tę ostatnią wobec osób trzecich tylko pod warunkiem, że dokonane będą łącznie przez dwóch członków Zarządu lub też przez jednego członka Zarządu i jednego prokurenta Spółki”. Ustępu pierwszego § 46. „Członkowie Zarządu nie mogą zajmować się interesami przedsiębiorstwa konkurencyjnego, ani też uczestniczyć w jego władzach bez uprzedniego upoważnienia, nadanego przez uchwałę Walnego Zgromadzenia”. Ostatniego ustępu § 49. „Komisja Rewizyjna ma prawo zwoływania Walnych Zgromadzeń, jeżeli Zarząd w przeciągu dni czterdziestu nie uczyni zadość odpowiedniemu żądaniu Komisji Rewizyjnej”. § 53. „Odpis sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku zysków i strat łącznie z odpisem sprawozdania Komisji Rewizyjnej, tudzież opinii biegłych rewidentów (ar-

tykuł 89 prawa o spółkach akcyjnych z dnia 22 marca 1928 roku) będą wydawane akcjonariuszom na ich żądanie w ciągu czterdziestu dni przed Walnym Zgromadzeniem”. Końcowego zdania w pierwszym ustępie § 54: „w przeciągu czterdziestu dni od daty ich zatwierdzenia”. Zdania w § 55. „przewidziane w § 56 niniejszego statutu”. Ustępu pierwszego § 56. „Bilans jest sporządzany zgodnie z przepisami artykułów 104 do 109 prawa o spółkach akcyjnych z dnia 22 marca 1928 roku”. Zdania w drugim ustępie § 56 „na który to kapitał przelewa się z czystego zysku co najmniej....”

Projektowane brzmienie: § 5. „Wymagane przez prawo i statut niniejszy ogłoszenia należy umieszczać w „Monitorze Polskim” oraz w czasopiśmie „Polska Gospodarcza” w Warszawie” Ustępu drugiego § 7. „Podwyższenie kapitału akcyjnego może nastąpić tylko na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia, powziętej w warunkach określonych artykułami 433 i 434 Kodeksu Handlowego, przez zmianę właściwych postanowień statutu w odnośnej sprawie”. Ustępu drugiego § 8. „Jeżeli dawni akcjonariusze nie skorzystali w pierwszym wyznaczonym dla nich terminie z przysługującego im prawa poboru akcji, lub też skorzystali z niego częściowo, należy wyznaczyć drugi co najmniej dwutygodniowy termin, w ciągu którego wszyscy dawni akcjonariusze mogą wykorzystać swe prawo do poboru wszystkich jeszcze nierozebranych akcji; ten drugi termin podlega tylko jednorazowemu ogłoszeniu. Dodatkowy przydział akcji nastąpi w stosunku do zgłoszeń. Pozostałe akcje, które nie zostały rozebrane będą rozdzielone przez Zarząd stosownie do jego uznania, lecz po cenie nie niższej od emisyjnej”. § 9. „Spółka może wypuszczać akcje uprzywilejowane, które korzystają z uprzywilejowania pod względem prawa głosu, udziału w zyskach i w nadwyżce z likwidacji, w stosunku do akcji poprzednio wydanych. Wszystkie te akcje winny być imienne. Walne Zgromadzenie, które uchwali emisję akcji uprzywilejowanych, określi za każdym razem szczegółowo specjalne uprawnienia, z jakich akcje te będą korzystały, z uwzględnieniem przepisów artykułów 357, 358 i 359 Kodeksu Handlowego”. § 10. „Obniżenie kapitału akcyjnego może być dokonane tylko na zasadzie uchwały Walnego Zgromadzenia, z uwzględnieniem warunków określonych przez Kodeks Handlowy, z szczególności zaś przez artykuły 440, 441, 442 i 443, w drodze zmiany właściwych postanowień statutu w tej sprawie”. § 11. „Po dokonaniem wniesieniu podwyższenia lub obniżenia kapitału akcyjnego do Rejestru Handlowego, Zarząd winien przelać do Ministerstwa Przemysłu i Handlu kopję protokołu Walnego Zgromadzenia i wpisu do Rejestru Handlowego w ciągu dwóch tygodni”. § 14. „Spółce przysługuje prawo umorzenia swych akcji w warunkach wskazanych w artykule 363 Kodeksu Handlowego; w razie zaś postanowienia umorzenia akcji przez losowanie, Spółka może wzamian akcji umorzonych wydać akcje użytkowe, zgodnie z artykułem 364 Kodeksu Handlowego. Na zasadzie uchwały Walnego Zgromadzenia Spółka może wypuszczać obligacje w warunkach przewidzianych prawem”. § 18. „Walne Zgromadzenia zwyczajne i nadzwyczajne zwołuje Zarząd bądź z własnej inicjatywy, bądź też na żądanie Komisji Rewizyjnej, albo jednego lub kilku akcjonariuszów, reprezentujących co najmniej jedną dziesiątą część kapitału akcyjnego. Jednakże takie żądanie akcjonariuszów jest obowiązujące dla Zarządu tylko wówczas, jeżeli zostanie jemu doręczone na piśmie nie później niż na dwa tygodnie przed terminem Walnego Zgromadzenia, którego zwołania się żąda, i jeżeli akcjonariusze, wysuwający takie żądanie, udowodnią posiadanie swych akcji. Żądanie zwołania Walnego Zgromadzenia winno być wykonane najdalej w ciągu dwóch tygodni. W razie żądania zwołania Walnego Zgromadzenia w warunkach wyżej wymienionych przez jednego lub kilku akcjonariuszów i niezwołania przez Zarząd Walnego Zgromadzenia w ciągu dwóch tygodni, może być zastosowany artykuł 395 Kodeksu Handlowego”. § 19. „Walne Zgromadzenia zwyczajne i nadzwyczajne mogą decydować o wszystkich sprawach wprowadzonych na porządek dzienny przez Zarząd bądź z jego własnej inicjatywy, bądź na żądanie Komisji Rewizyjnej, albo też jednego lub kilku akcjonariuszów, reprezentujących co najmniej jedną dziesiątą część kapitału akcyjnego. Wyjątek stanowią wnioski o zwołanie nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia oraz inne wnioski wymienione w artykule 397 § 2 Kodeksu Handlowego, jak również Walne Zgromadzenie zwołane w warunkach wskazanych w § 20 niniejszego statutu. W sprawach

nie objętych porządkiem dziennym mogą się odbywać obrady, ale bez powzięcia uchwał". W § 20 wykreśla się końcowe wyrazy: „w przeciągu dni czternastu pod rygorem ich nieważności” i zastępuje się je słowami: „w ciągu miesiąca”. W § 21 wyrazy: „dwadzieścia jeden dni” zastępuje się wyrazami: „tęty tygodnie”. Ustępu pierwszego § 23. „Oprócz spraw wymienionych w § 17 niniejszego statutu, które podlegają postanowieniom zwyczajnego Walnego Zgromadzenia, następujące sprawy wymagają bezwarunkowo decyzji Walnego Zgromadzenia zwyczajnego lub nadzwyczajnego”. W § 23, punkcie 1) wykreśla się słowo: „określenie” i zastępuje się słowem: „ustalenie”. § 23, punktu 4) „zbycie lub wydzierżawienie przedsiębiorstwa Spółki oraz ustanowienie na niem prawa użytkowania”. § 23, punktu 9) „upoważnienie członków Zarządu do zajmowania się sprawami o charakterze konkurencyjnym, należące do władz spółki konkurencyjnej i uczestniczenia w charakterze odpowiedzialnego współnika w spółce wskazanej w artykule 75 Kodeksu Handlowego”. Dodaje się do § 23 punkt 11) „wszelkie postanowienia dotyczące roszczeń o naprawienie szkody, wyrządzonej przy zawiązaniu Spółki lub sprawowaniu zarządu”. Ustępu pierwszego § 24. „Akcjonariusze mogą uczestniczyć w Walnem Zgromadzeniu bądź osobiście, bądź też przez pełnomocnika na mocy pełnomocnictw, które winny być udzielone na piśmie pod rygorem nieważności i przedłożone Zarządowi lub przewodniczącemu Walnego Zgromadzenia. Pełnomocnictwa te powinny być dołączone do protokołu”. § 25. „Kaźda akcja uprawnia do jednego głosu na Walnem Zgromadzeniu. W razie wydania akcji uprzywilejowanych, Walne Zgromadzenie, które uchwali ich emisję zgodnie z § 9 niniejszego statutu, ustali — w granicach wskazanych w artykule 358 Kodeksu Handlowego — ilość głosów do jakich akcje te będą uprawniały”. § 27. „Akcjonariusze korzystają z prawa głosu na Walnem Zgromadzeniu, jeżeli co najmniej na tydzień przed Walnem Zgromadzeniem złożą swe akcje w kasie Spółki w Łodzi i nie podejmą ich przed zamknięciem Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w instytucji kredytowej krajowej, albo takiej zagranicznej, na którą zezwoli Minister Skarbu, a które to instytucje będą za każdym razem wymienione w ogłoszeniach o zwołaniu Walnego Zgromadzenia. Zaświadczenia o złożeniu akcji winny zawierać numery zdeponowanych akcji oraz stwierdzenie, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia”. § 28. „Ani osobiście, ani przez pełnomocników, ani też jako pełnomocnicy innych osób nie mogą głosować akcjonariusze przy powzięciu uchwał dotyczących ich odpowiedzialności wobec Spółki z jakiegokolwiek tytułu, albo przyznania im wynagrodzenia, tudzież umów i sporów między nimi a Spółką”. W ostatnim ustępie § 29 słowa: „w ciągu siedmiu dni” zastępuje się słowami: „w ciągu tygodnia”. Ostatni ustęp § 31 skreśla się. Ustępu pierwszego § 33. „Uchwały Walnego Zgromadzenia są ważne, o ile zapadają zwykłą większością oddanych głosów”. W ustępie drugim § 33 wyrazy: „zwiększenia lub zmniejszenia” zastępuje się wyrazami: „podwyższenia lub obniżenia”. Ustępu trzeciego § 33. „Uchwały dotyczące zmiany charakteru działalności Spółki wymagają większości dwóch trzecich oddanych głosów i przeprowadzane są zgodnie z artykułem 409 Kodeksu Handlowego”. Ustępu pierwszego § 37. „Zarząd, w myśl artykułów 366—375 Kodeksu Handlowego składa się z dwóch do dziesięciu członków, wybieranych przez Walne Zgromadzenie z pośród akcjonariuszów lub z poza ich grona”. § 39. „Po każdorazowej całkowitej zmianie składu członków, Zarząd wybiera ze swego grona prezesa Zarządu, który powinien być obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej, oraz jednego wiceprezesa Zarządu. W razie przedwczesnego powstania wakansu z jakiegokolwiek bądź powodu, Zarząd przystępuje na najbliższym posiedzeniu do obsadzenia stanowiska lub stanowisk wakujących przez osoby z pośród swoich członków”. § 40. „Posiedzenia Zarządu odbywają się w miarę potrzeby. Posiedzenia zwołuje prezes Zarządu lub, w razie niemożności, wiceprezes Zarządu bądź w siedzibie Spółki, bądź w jakimkolwiek innym miejscu wskazanem w zaproszeniu. Na piśmie żądanie co najmniej czterdziestu procent członków Zarządu, prezes lub, w razie niemożności wiceprezes Zarządu obowiązany jest zwołać posiedzenie Zarządu najpóźniej w ciągu dziesięciu dni od chwili otrzymania takiego żądania. Dla ważności obrad Zarządu wymagany jest udział w posiedzeniu większości członków Zarządu. Dla ważności uchwał Zarządu wszyscy członkowie Zarządu winni być zapro-

szeni pismami lub telegramami poleconemi, zawierającemi wskazanie miejsca, dnia i porządku dziennego posiedzenia i rozesłanemi co najmniej na tydzień przed terminem posiedzenia; ponadto wszystkie uchwały winny być powzięte większością trzech czwartych obecnych na posiedzeniu członków. Obecny na posiedzeniu członek Zarządu, który nie zgadza się z zapadłą uchwałą, może zażądać zaprotokółowania swego odrębnego zdania; w tym wypadku unika odpowiedzialności za zapadłą uchwałą. Uchwały Zarządu wciągnane będą do księgi protokołów. Protokoły powinny stwierdzać porządek dzienny, imiona i nazwiska obecnych na posiedzeniu członków Zarządu, ilość głosów oddanych za poszczególne uchwałami, treść uchwał oraz odrębne zdania i powinny być podpisane przez wszystkich członków obecnych na posiedzeniu. Zarząd wybiera prowadzącego protokół bądź z pośród swoich członków, bądź z pośród osób obcych. Wyciągi z protokołów i dokumentów wykonawczych posiedzeń Zarządu podpisywane będą przez prezesa i jednego z członków Zarządu”. § 43. „Zarząd reprezentuje Spółkę wobec sądów i we wszystkich innych okolicznościach. Jednakże, w sprawach wymienionych w artykule 388 p. 3, 4 i 5 Kodeksu Handlowego oraz w § 23 p. 4, 5 i 6 niniejszego statutu, Spółka nie może być zobowiązana przez Zarząd bez uprzedniej uchwały Walnego Zgromadzenia. Oświadczenia kierowane do Spółki i zawiadomienia piśmienne przeznaczone dla niej są ważne, jeżeli są dokonywane wobec jednego członka Zarządu lub jednego prokurenta Spółki. Natomiast oświadczenia w imieniu Spółki i podpisywanie w jej imieniu obowiązują Spółkę w stosunku do osób trzecich tylko pod warunkiem, że będzie dokonywane łącznie przez dwóch członków Zarządu lub łącznie przez jednego członka Zarządu i jednego prokurenta Spółki”. Ustępu pierwszego § 46. „Członkowie Zarządu nie mogą bez uprzedniego zezwolenia Walnego Zgromadzenia zajmować się sprawami o charakterze konkurencyjnym, ani należeć do władz spółki konkurencyjnej, ani też uczestniczyć w charakterze odpowiedzialnego współnika w spółce wskazanej w artykule 75 Kodeksu Handlowego”. Ostatniego ustępu § 49. „Komisja Rewizyjna ma prawo zwoływać Walne Zgromadzenia, jeżeli Zarząd nie uczyni zadość odpowiedniemu piśmiennemu żądaniu Komisji Rewizyjnej w ciągu dwóch tygodni od otrzymania takiego żądania”. Nowego § 50. „Dla ważności uchwał, powziętych przez Komisję Rewizyjną, wszyscy członkowie Komisji Rewizyjnej powinni być zaproszeni pismami lub telegramami poleconemi co najmniej na tydzień przed terminem posiedzenia Komisji. Uchwały winny zapadać większością trzech piątych obecnych na posiedzeniu członków. Przepisy zamieszczone w ostatnim ustępie § 40 niniejszego statutu stosują się również do protokołów wszystkich posiedzeń Komisji Rewizyjnej”. Dotychczasowy § 50 otrzymuje nową numerację kolejną i oznaczony zostaje § 51. Dotychczasowy § 51 łączy się z § 52 i oznaczony zostaje § 52. § 53. „Odpisy sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku zysków i strat łącznie z odpisem sprawozdania Komisji Rewizyjnej i w razie potrzeby, opinii biegłych rewidentów (artykuł 376 § 1 Kodeksu Handlowego) będą wydawane akcjonariuszom na ich żądanie w ciągu dwóch tygodni przed Walnem Zgromadzeniem”. W pierwszym ustępie § 54 wykreśla się wyrazy: „w przeciągu czternastu dni” i zastępuje się wyrazami: „w ciągu dwóch tygodni”. W § 55 po słowach: „przewidziane w § 56” dodaje się: „ust. 3-im”. Pierwszego ustępu § 56. „Bilans jest sporządzany zgodnie z przepisami artykułów 422—427 Kodeksu Handlowego”. W ustępie drugim § 56 po wyrazach: „na który to kapitał przelewa się z czystego zysku” dodaje się słowo: „rocznego”.

Panowie Akcjonariusze mogą wziąć udział w tem Zwyczajnem Walnem Zgromadzeniu, o ile najpóźniej do dn. 16 kwietnia 1936 r. złożą w Zarządzie Spółki w Łodzi, przy ul. Kilińskiego Nr. 72, swe akcje względnie zaświadczenia o złożeniu akcji u notariusza lub w instytucji kredytowej La Banque Commerciale de Bâle, w Bazylei. Zaświadczenia o złożeniu akcji winny zawierać numery zdeponowanych akcji oraz stwierdzenie, że złożone akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Piśmienne wnioski, dotyczące zgłoszenia dodatkowych spraw na porządek dzienny, winny być złożone przez PP. Akcjonariuszów w Zarządzie Spółki najpóźniej do dn. 8 kwietnia 1936 r.

Zarząd Wytwórni Sygnałów i Urządzeń Kolejowych

Spółka Akcyjna w Krakowie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że we wtorek, dn. 21 kwietnia 1936 r. o godz. 12 odbędzie się w lokalu Towarzystwa Kontynentalnego dla Handlu i Przemysłu S-ka Akcyjna w Krakowie, ul. Kopernika 6

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, t. j. bilansu i rachunku zysków i strat za 1935 r., oraz udzielenie Zarządowi absolutorjum; 3) Podział zysków względnie pokrycie strat z ubiegłych lat; 4) Wybór i kooptacja nowych członków Rady w miejsce ustępujących; 5) Wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni złożyć w Kasie Spółki swe akcje lub dowody ich zdeponowania w uprawnionych instytucjach na 6 dni przed terminem Zgromadzenia.

Akcjonariuszom służy prawo zgłoszenia na porządek dzienny spraw dodatkowych trybem i w terminie, przewidz. w art. 54 prawa o sp. akc. z 1928 r.

378a

II OGŁOSZENIE

**Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów
Towarzystwa Akcyjnego
Ząbkowickiej Fabryki Szkła, Spółki Akcyjnej
w Ząbkowicach**

odbędzie się w dn. 11 kwietnia 1936 r. o godz. 4 przed poł. w biurze fabryki w Ząbkowicach, z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie i bilans za 1935 r.; 2) Budżet i plan działań na 1936 r.; 3) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 4) Wolne wnioski.

Miejsca depozytu dla akcji: a) Tow. Akc. Ząbkowickiej Fabryki Szkła, Ząbkowice, b) Bank Dyskontowy Warszawski Warszawa, c) Böhmische Union-Bank, Praha, C. S. R.

284—11—13

I OGŁOSZENIE

**XXII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

**Ziemińskiego Banku Hipotecznego, Spółki Akc.
w L w o w i e**

odbędzie się w piątek dn. 24 kwietnia 1936 r. o godz. 12 w lokalu Banku we Lwowie przy ul. Słowackiego 14-I.

Porządek dzienny:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;

2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej z działalności i stanu Banku za 1935 r., zatwierdzenie sprawozdania oraz bilansu i rachunku strat i zysków za 1935 r. i udzielenie absolutorjum Dyrekcji i Radzie Nadzorczej Banku;

3) Rozdział zysku;

4) Wybór 4 członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących;

5) Wnioski po myśli § 67 statutu.

Do uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu są uprawnieni ci akcjonariusze, którzy — po myśli § 60 statutu — najpóźniej 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem złożą w kasie Banku swoje akcje lub zaświadczenia, prawem przewidziane. Uprawnionym do wstępu na Zgromadzenie będą wydane legitymacje.

Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej $\frac{1}{10}$ część kapitału akcyjnego, mogą nie później jak 14 dni przed Walnym Zgromadzeniem zgłosić dodatkowe sprawy do porządku dziennego.

Lwów, dn. 19 marca 1936.

Dyrekcja

Ziemińskiego Banku Hipotecznego
Spółki Akcyjnej we Lwowie.

414

Zarząd firmy

**„Towarzystwo Miejskich i Międzymiastowych
Komunikacji Autobusów”, Spółka Akc. w Warszawie**

zawiadamia, że w dn. 15 kwietnia 1936 r. o godz. 18 odbędzie się w siedzibie firmy przy ul. Nowy Świat Nr. 16 m. 35 w Warszawie

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

powyższej Spółki z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie sprawozdania Zarządu i sprawozdanie Rady Nadzorczej oraz zatwierdzenie obu sprawozdań; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu na dz. 31 grudnia 1935 r. oraz rachunku zysków i strat za 1935 r.; 4) Udzielenie Zarządowi i Komisji Rewizyjnej pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków w roku operacyjnym 1935; 6) Powzięcie uchwały w przedmiocie pokrycia strat oraz dalszego istnienia przedsiębiorstwa; 7) Sprawozdanie z wykonania postanowień Walnego Zgromadzenia z dn. 27 kwietnia 1935 r. w przedmiocie odpowiedzialności członków Zarządu Spółki za ich czynności do dn. 22 sierpnia 1933 r.

416

I OGŁOSZENIE

Zarząd Łódzkiego Towarzystwa Elektrycznego

SPÓŁKA AKCYJNA

zwołuje

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

które odbędzie się w czwartek dn. 23 kwietnia 1936 r. o godz. 10 w gmachu Spółki w Łodzi, przy ul. Przejazd Nr. 58 z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Zmiana i ponowne zatwierdzenie poprawionego bilansu Spółki na dz. 31 grudnia 1934 r.; 3) Sprawozdania Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1935; 4) Podział zysku, osiągniętego w 1935 r.; 5) Zatwierdzenie budżetów na 1936 r.; 6) Wybory do Rady Nadzorczej.

Panowie Akcjonariusze mogą wziąć udział w tem Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, o ile najpóźniej do dn. 16 kwietnia 1936 r. złożą w kasie Spółki w Łodzi, przy ul. Przejazd 58, swe akcje względnie zaświadczenia o złożeniu akcji u notariusza lub w następujących instytucjach kredytowych: 1) Powszechny Bank Związkowy w Polsce, w Warszawie, 2) La Banque Commerciale de Bâle, à Bâle, Genève et Zurich, 3) Le Crédit Suisse, à Zurich, Genève, Bâle, St. Gall et Berne, 4) La Banque de la Société Générale de Belgique, à Bruxelles. Zaświadczenia o złożeniu akcji winny zawierać numery zdeponowanych akcji oraz stwierdzenie, że złożone akcje nie będą wydane przed ukończenie Walnego Zgromadzenia.

Piśmienne wnioski, dotyczące zgłoszenia dodatkowych spraw na porządek dzienny, winny być złożone przez PP. Akcjonariuszy w Zarządzie Spółki najpóźniej do dn. 8 kwietnia 1936 r.

413

I OGŁOSZENIE

**Zarząd Zjednoczonych Ziemiańskich
Mleczarni Parowych w Warszawie, Spółka Akcyjna**

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż

ZWYCZAJNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w dn. 22 kwietnia 1936 r. o godz. 5 popoł. w lokalu firmy „Aleksander Janasz i Synowie” w Warszawie ul. Czackiego Nr. 1 z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie sprawozdania za 1935 r., 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu na dz. 31 grudnia 1935 r. oraz rachunku zysków i strat; 5) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

415-13-14

Zarząd Drukarni Bydgoskiej, Spółki Akcyjnej w Bydgoszczy

zawiadamia, że w czwartek dn. 23 kwietnia 1936 r. o godz. 12 odbędzie się w lokalu Spółki przy ul. Poznańskiej 12/14 w Bydgoszczy

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z działalności Spółki w 1935 r.; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1935 r.; 3) Udzielenie Zarządowi i Radzie Nadzorczej absolutorjum oraz powzięcie uchwały o podziale zysków; 4) Wolne wnioski.

Akcjonariusze mają prawo zgłaszać dodatkowe sprawy do porządku dziennego najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni conajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia złożyć swe akcje, wzgl. kwity depozytowe w kasie Spółki przy ul. Poznańskiej 12/14. 473

I OGŁOSZENIE

Zarząd firmy: Zakłady Przemysłowe „Sitkówka“

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamiamy PP. Akcjonariuszów, że w dn. 25 kwietnia o godz. 19 w lokalu firmy w Warszawie, przy ul. Zielnej Nr. 6 m. 4 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności za 1935 r. i przedstawienie bilansu i rachunku zysków i strat za 1935 r.; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej; 4) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki za 1935 r.; 5) Zatwierdzenie preliminarza na 1936 r.; 6) Wybór władz Spółki; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariuszy, pragnących wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, prosimy złożyć tymczasowe świadectwa w biurze Zarządu na 7 dni przed datą Walnego Zgromadzenia. 469

I OGŁOSZENIE

Zarząd Manufaktury Wełnianej Karol Bennich, Spółka Akc. w Łodzi

niniejszym podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, iż

DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w dn. 24 kwietnia r. b. o godz. 5 popoł. w lokalu Zarządu przy ul. Łąkowej Nr. 11 w Łodzi z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1935 r. i udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków; 3) Powzięcie uchwały o pokryciu straty; 4) Wybór członków Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej, i 5) Budżet za 1936 r.

PP. Akcjonariusze, zamierzający uczestniczyć w powyższym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje Zarządowi Spółki conajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia. 450-13-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akc. Warszawskich Fabryk Śrub i Drułu J. Wolanowski

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 22 kwietnia 1936 r. o godz. 12 w poł. w siedzibie Spółki w Warszawie ul. Gliniana Nr. 5 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1934/35; 2) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Wolne wnioski. 457

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa WYROBÓW TRYKOTOWYCH I DZIANYCH „Jakób Hirsberg i Wilczyński“ w Łodzi, Spółka Akcyjna

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 25 kwietnia 1936 r. o godz. 12 odbędzie się w lokalu Zarządu w Łodzi przy ul. A. Kościuszki Nr. 23/25

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku strat i zysków za 1935 r., powzięcie uchwały w sprawie straty oraz udzielenie absolutorjum Zarządowi Spółki; 3) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie instrukcji dla Zarządu; 5) Określenie wynagrodzenia dla Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski akcjonariuszów.

Do uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu będą uprawnieni akcjonariusze, którzy złożą w Spółce swe akcje na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. 474/13-15

I OGŁOSZENIE

XVII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

Banku Komercyjnego, Spółki Akcyjnej w Krakowie

odbędzie się w dn. 23 kwietnia 1936 r. o godz. 16 w lokalu Banku w Krakowie, Rynek Gł 15, z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Rady i przedłożenie bilansu, oraz rachunku zysków i strat za 1935 r.; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej, oraz wniosek na udzielenie pokwitowania władzom Banku i na zatwierdzenie zamknięcia rachunkowego za 1935 r.; 3) Uchwała w przedmiocie rozdziału czystego zysku za 1935 r.; 4) Wybory do Rady oraz ustalenie wysokości marek prezyencyjnych dla członków Rady; 5) Wybór członków Komisji Rewizyjnej i oznaczenie wynagrodzenia; 6) Ewentualne wnioski.

Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej 1/10 część kapitału akcyjnego, mają prawo żądać pomieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia. W tym celu powinni zgłosić do Dyrekcji piśmienne żądanie ze wskazaniem konkretnych wniosków i udowodnić posiadanie wymaganej ilości akcji, a to najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Na Walnym Zgromadzeniu ma prawo głosu każdy Akcjonariusz, który przynajmniej na 7 dni przed zebraniem Walnego Zgromadzenia złoży swe akcje lub dowody depozytowe w kasie Banku. Każda akcja daje 1 głos.

R A D A
475

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Myszkowska Przędzalnia August Schmelzer“, Spółka Akc.

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w dn. 24 kwietnia 1936 r. o godz. 5 popoł. w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Trębackiej Nr. 4 z następującym porządkiem dziennym.

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za okres od 1 stycznia 1935 r. do 1 stycznia 1936 r.; 4) Ustalenie budżetu na 1936 r.; 5) Wybór Władz; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu Walnym, winni conajmniej na 7 dni przed terminem tego Zgromadzenia złożyć w Zarządzie Spółki (ul. Trębacka Nr. 4) akcje Spółki lub poświadczenie odpowiednich instytucji kredytowych o zdeponowaniu tamże akcji. 456

Zarząd firmy: „Parfumerie d'Orient“, Spółka Akc.
w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

odbędzie się w dn. 23 kwietnia 1936 r. o godz. 4 popoł. w lokalu Spółki w Warszawie, przy ul. Czackiego Nr. 16 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór Prezydium; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1935; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1935 r.; 4) Zatwierdzenie złożonego przez Zarząd preliminarza budżetowego na 1936 r.; 5) Wybór Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, obowiązani są złożyć w biurze Zarządu posiadane akcje na okaziciela lub kwity depozytowe, przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

429

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Budowy Transmisji i Maszyn i Odlewni Żelaza

J. JOHN w Łodzi

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 24 kwietnia 1936 r. o godz. 11 przed poł. odbędzie się w lokalu Zarządu Spółki w Łodzi, ul. Piotrkowska Nr. 217

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za 1935 r.; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1935 i powzięcie uchwały odnośnie wyników tegoż roku; 4) Uchwała, dotycząca udzielenia absolutorjum członkom Zarządu i Rady Nadzorczej za 1935 r.; 5) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących; 6) Wybór członków Rady Nadzorczej; 7) Ustalenie wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej; 8) Zatwierdzenie instrukcyj dla Dyrektora Zarządzającego; 9) Uchwała, dotycząca zamiany względnie przerachowania kaucyj i wpisu hipotecznego, wyrażonych w walucie obcej na złote w złocie oraz upoważnienie Zarządu do dodatkowego obciążenia nieruchomości Spółki kaucją hipoteczną; 10) Wolne wnioski.

Pisemne wnioski, dotyczące zgłoszenia dodatkowych spraw na porządek dzienny, winny być złożone przez PP. Akcjonariuszów w Zarządzie Spółki najpóźniej 14 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zebraniu, winni — w myśl § 42 statutu — złożyć w Zarządzie Spółki swe akcje lub świadectwa depozytowe najpóźniej 7 dni przed Zebraniem.

432-13-15

Sąd Okręgowy we Lwowie jako Sąd Rejestrowy

Dnia 5 marca 1936 wpisano w rejestrze II RHB XII 1739 firmę

Łuszczarnie Parowe „Jedlin“, Sp. Akc. we Lwowie

następujący wpis:

Członek Zarządu Dr. Nachim Wohlman ustąpił.

434

Zarząd Wileńskiego Banku Ziemskiego

podaje do wiadomości, że w dn. 25 kwietnia r. b. o godz. 6 popoł. odbędzie się w Wilnie, w lokalu Banku (ul. Mickiewicza 8)

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

Wileńskiego Banku Ziemskiego.

Akcje, albo zaświadczenia instytucyj kredytowych o zdeponowanych akcjach z numeracją takowych, powinny być złożone w Banku przed dniem 18 kwietnia r. b.

Depozytarjusze Wileńskiego Banku Ziemskiego powinni przed dniem 18 kwietnia r. b. powiadomić Bank o zamierzonym uczestnictwie w Zgromadzeniu.

Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej 1/10 część kapitału zakładowego, mogą zgłosić na porządek dzienny dodatkowe sprawy (§ 102 Statutu). Żądanie pomieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym powinno być zgłoszone nie później jak na czternaście dni przed terminem Walnego Zgromadzenia (§ 101 Statutu).

O ile powyższe Zgromadzenie nie dojdzie do skutku, to następne Walne Zgromadzenie, prawomocne bez względu na ilość przedstawionych na niem akcji stosownie do Statutu Banku (§ 106), zwołane zostanie na dzień 16 maja r. b. o godz. 6 popoł.

Porządek dzienny:

- 1) Odczytanie sprawozdania za 1935 r.;
- 2) Referaty Komisji Rewizyjnej i Zarządu, oraz związane z nimi wnioski;
- 3) Ustalenie ilości członków Zarządu (§ 86 Statutu);
- 4) Zatwierdzenie rachunku strat i zysków;
- 5) Przeznaczenie zysków za 1935 r. na mocy § 118 Statutu;
- 6) Zatwierdzenie sprawozdania za 1935 r. z bilansem i porównaniem zestawieniem przypuszczalnej wartości aktywów i pasywów z terenu poza granicami Polski;
- 7) Preliminarz wydatków na 1936 r.;
- 8) Pokwitowanie władz Banku z wykonania przez nie obowiązków (art. 390 §2 pkt. 3 Kodeksu Handlowego);
- 9) Zamierzone uzupełnienie Statutu Banku: po § 50 dodać § 50¹: „Pożyczki, umarżane ratami, mogą być wydawane nie tylko listami zastawnymi, ale i gotówką na tych samych podstawach, co pożyczki, wydane w listach. Wysokość oprocentowania tych pożyczek oraz plan ich umorzenia ustala Zarząd Banku i zatwierdza Minister Skarbu. Od pożyczek tych dłużnik opłaca bez wezwania przewidziane w planie umorzenia półroczne wpłaty zgóry za każde półrocze, nie później niż 30 czerwca i 31 grudnia. Wpłaty te oraz przedterminowe wpłaty na umorzenie omawianych pożyczek dokonywują się wyłącznie gotówką. Do pożyczek tych nie stosują się przepisy §§ 23, 43, 44 ust. 1 i ust. 3 §§ 46, 47, 48 ust. 1 i zdanie pierwsze ustępu 3 oraz §§ 49 i 50 Statutu Banku”;
- 10) Referat Komisji Szacunkowej;
- 11) Wolne wnioski.
- 12) Wybory.

445

I OGŁOSZENIE

Zarząd firmy E. WEDEL, Spółka Akcyjna

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 17 kwietnia 1936 r. o godz. 5 popoł. w siedzibie Spółki w W-wie, przy ul. Zamoyskiego 28, z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok ubiegły i pokwitowania Zarządu i Rady Nadzorczej z wykonania obowiązków; 3) Podział zysków; 4) Wybór członków Zarządu i Rady Nadzorczej i uchwalenie wynagrodzenia; 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, o ile na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożą akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu Spółki.

431-13-14

Bank für Handel und Gewerbe Poznań
Poznański Bank dla Handlu i Przemysłu

Spółka Akcyjna w Poznaniu

zawiadamia, że odbędzie się we wtorek dn. 7 kwietnia 1936 r. o godz. 12 w południe w lokalu banku w Poznaniu, ul. Maształarska 8-a,

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za 1935 r.;
- 2) Przedłożenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1935 r. oraz podział zysków;
- 3) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 4) Wybór członków Rady Nadzorczej;
- 5) Wnioski.

Prawo uczestniczenia w Walnym Zebraniu mają ci akcjonariusze, którzy złożą w banku: Bank für Handel und Gewerbe, Poznań, Poznański Bank dla Handlu i Przemysłu, Spółka Akcyjna w Poznaniu, najpóźniej 7-go dnia roboczego przed wyznaczonym Walnym Zebraniem do godz. 14 akcje tegoż banku, przeznaczone do uczestniczenia wraz z spisem numerów tych akcji, a o ile tych akcji nie otrzymali odpowiednie noty ugodowe, względnie kwity depozytowe wyżej wspomnianego banku i nie odbiorą ich przed ukończeniem Walnego Zebrania. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, mającego siedzibę w Polsce, albo w instytucji kredytowej krajowej. W zaświadczeniach winno być stwierdzone, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zebrania.

Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej $\frac{1}{10}$ kapitału akcyjnego, mają prawo żądać umieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym Walnego Zebrania. Żądanie to powinno być zgłoszone nie później, niż 14 dni przed terminem Walnego Zebrania, przy złożeniu dowodu poświadczenia przepisanej ilości akcji.

430

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

Kluczeńska Fabryka Papieru i Celulozy, Spółka Akc.

zawiadamia Akcjonariuszów Spółki, że w dn. 9 kwietnia 1936 r. o godz. 11 rano w siedzibie Zarządu Spółki w Warszawie, przy ul. Moniuszki Nr. 2a, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady z czynności i stanu spraw Spółki; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1935 r.; 4) Podział zysków i pokwitowanie władz Spółki; 5) Wybór członków Rady na miejsce ustępujących; 6) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących; 7) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Rady i Zarządu; 8) Budżet na 1936 r. i plan działalności Spółki; 9) Zatwierdzenie nabycia nieruchomości; 10) Zezwolenie członkom Zarządu na uczestniczenie we władzach innych przedsiębiorstwach.

Akcjonariusze, którzy w powyższym Zebraniu chcą wziąć udział, winni swe akcje lub świadectwa depozytowe najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zebrania złożyć w biurze Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Moniuszki Nr. 2a, lub w jednej z niżej wymienionych instytucji: Société Générale pour Favoriser le Développement du Commerce et de l'Industrie en France, Paris, Baseler Bankverein, Zürich, Schweizerischer Bankverein, Zürich, Kobenhavns Handelsbank, Copenhagen. W zaświadczeniu winna być wymieniona liczba akcji oraz winno być stwierdzone, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

425

Zarząd Spółki Akcyjnej

„GRAND HOTEL w ŁODZI“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów Spółki, iż w dn. 25 kwietnia 1936 r. o godz. 17 w siedzibie Zarządu Spółki przy ul. Piotrkowskiej Nr. 72 w Łodzi, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1935 r. i udzielenie absolutorjum władzom Spółki; 3) Zatwierdzenie budżetu na 1936 r.; 4) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Wnioski akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, zamierzający uczestniczyć w powyższym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje wzgl. świadectwa depozytowe Zarządowi Spółki conajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia (§ 17 statutu).

446-13-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

„Wapienniki i Kamieniołomy Liban i Ehrenpreis“, Sp. Akc.

W KRAKOWIE

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 20 kwietnia 1936 r. o godz. 5 popoł. w Krakowie przy ul. Dunajewskiego Nr. 6 mieszkanie 3 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Przyjęcie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności i zamknięcia rachunkowego za 1935 r. oraz udzielenie absolutorjum po wysłuchaniu sprawozdania Rady Nadzorczej;
- 3) Powzięcie uchwały w sprawie wyniku bilansowego;
- 4) Oznaczenie ilości i wybór członków Rady Nadzorczej;
- 4) Oznaczenie ilości i wybór członków Zarządu;
- 6) Wolne wnioski.

Uwaga: — Akcjonariusze mogą zgłosić do Zarządu dodatkowe sprawy na porządek dzienny najpóźniej do 5 dni od ukazania się niniejszego ogłoszenia celem zamieszczenia tych spraw w drugim ogłoszeniu.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć akcje (zaświadczenia) najpóźniej 8 dni przed Zgromadzeniem w kasie Spółki.

447

I OGŁOSZENIE

Firma: „Zakłady Przemysłowe Emil Eisert i Bracia Schweikert“
 Spółka Akcyjna w Łodzi

podaje do ogólnej wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 kwietnia 1936 r. o godz. 4 popoł. w lokalu Zarządu w Łodzi przy ul. Gdańskiej 47 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1935 r.; 4) Podział zysku za 1935 r.; 5) Pokwitowanie Zarządu z dotychczasowej działalności; 6) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu na 1936 r.; 7) Wybór Komisji Rewizyjnej; 8) Wyznaczenie jednego z codziennych pism łódzkich do drukowania ogłoszeń; 9) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący brać udział w powyższym Zgromadzeniu winni — stosownie do § 15 statutu Spółki — złożyć na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w biurze Zarządu odnośne dowody.

Akcjonariusze, zgodnie z art. 54 Ustawy „Prawo o Spółkach Akcyjnych“ z dn. 22/III 1928 r. mają prawo zgłaszać Zarządowi dodatkowe sprawy do porządku dziennego na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

447

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Elektryczne Koleje Dojazdowe“, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 23 kwietnia r. b. o godz. 10 odbędzie się w Warszawie w lokalu Sp. Akc. „Siła i Światło“, Marszałkowska 94,

**XIII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1935 r., oraz udzielenie absolutorjum Władzom Spółki;
- 4) Odpisanie kapitału odnowienia i częściowo kapitału rezerwowego na pokrycie wydatków renowacyjnych, dokonanych w 1935 r.;
- 5) Zatwierdzenie preliminarza eksploatacyjnego na 1936 r.;
- 6) Wybory do Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej na 1936 r.

Akcje na okaziciela dają prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu jeżeli zostaną złożone przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, t. j. najpóźniej w dn. 14 kwietnia r. b., w biurze Spółki w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej Nr. 94 i jeżeli nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w instytucjach kredytowych.

Akcjonariusze zagraniczni mogą składać zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji w firmie „Trust Metallurgique Electrique et Industriel, S. A.“ w Brukseli, 168 rue Royale.

Zaświadczenia winny wymieniać liczbę akcji oraz zawierać oświadczenie, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Stosownie do § 12 statutu, Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcji.

453-13-15

I OGŁOSZENIE**Zarząd Centrali Handlowej Młynarzy Polskich, Spółka Akcyjna
w Warszawie**

zawiadamia, że

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

odbędzie się w dn. 24 kwietnia 1936 r. o godz. 17 w lokalu własnym Nowy-Świat 70.

Porządek dzienny:

- 1) Zagajenie, wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1935 r.; 3) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, rachunku strat i zysków za 1935 r. i udzielenie Zarządowi absolutorjum; 4) Budżet na 1936 r.; 5) Określenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- b) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących; 7) Wolne wnioski.

459-13-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd firmy

**Towarzystwa Inżynieryjno-Budowlanego „J. Karbowski i J. Kurowski“
SPÓŁKA AKCYJNA**

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 25 kwietnia 1936 r. o godz. 6 popoł. w lokalu firmy przy ul. Polnej 72 w Warszawie odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Otwarcie Walnego Zgromadzenia; 2) Wybór przewodniczącego; 3) Sprawozdanie Zarządu 1935 r.; 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za 1935 r.; 5) Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat; 6) Udzielenie absolutorjum Zarządowi.

458-13-14

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Akwawit“ Rektyfikacja Spirytusu w Poznaniu

zaprasza PP. Akcjonariuszów Spółki na

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

które się odbędzie w dn. 24 kwietnia 1936 r. o godz. 13 w sali posiedzeń w gmachu Spółki w Poznaniu przy ul. Cieszkowskiego 5, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Otwarcie Walnego Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Przedłożenie przez Zarząd i rozpatrzenie planu działalności Spółki w związku z położeniem prywatnego przemysłu rektyfikacyjnego; 3) Zmiana par. par. 1 i 3 statutu Spółki, a mianowicie: Brzmienie dotychczasowe: par. 1. Firma istniejącej na zasadzie wpisu do rejestru handlowego oddz. B. poz. 394 Sądu Powiatowego w Poznaniu Spółki Akcyjnej „Akwawit“, Rektyfikacja Okowity i Fabryka Chemiczna w Poznaniu” brzmi: „Akwawit“, „Rektyfikacja Spirytusu Spółka Akcyjna w Poznaniu”. Par. 3. Przedmiotem działalności Spółki jest prowadzenie rektyfikacji spirytusu, gorzelnia, fabryk chemicznych, fabryk płatków ziemniaczanych oraz wszelka działalność przemysłowa i handlowa, wchodząca w zakres gorzelnictwa, chemii i przeróbki produktów rolnych. jakoteż handel produktami, wchodzącymi w zakres rolnictwa i jego potrzeb. Brzmienie proponowane: Par. 1. Firma istniejącej na zasadzie wpisu do rejestru handlowego oddz. B. poz. 394 Sądu Okręgowego w Poznaniu Spółki Akcyjnej „Akwawit“, Rektyfikacja Spirytusu Spółka Akcyjna w Poznaniu” brzmi: „Akwawit“, Przemysł Ziemniaczano-Spirytusowy Spółka Akcyjna”. Par. 3. Przedmiotem działalności Spółki jest wszelka działalność, wchodząca w zakres przemysłu spirytusowego i przeróbki produktów rolnych;
- 4) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, zamierzający uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej na 7 dni przed odbyciem Walnego Zgromadzenia, a więc do dn. 16 kwietnia 1936 r. włącznie, złożyć w Zarządzie Spółki albo posiadane przez nich akcje, albo zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w następujących bankach: Bank Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, Bank Dyskontowy Warszawski w Warszawie, Bank Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego w Poznaniu, Bank Cukrownictwa w Poznaniu i Poznański Bank Ziemian w Poznaniu. Zaświadczenia te winny zawierać liczby porządkowe akcji i stwierdzenie, że akcje te nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Poznań, dnia 23 marca 1936 r.

Akwawit, Rektyfikacja Spirytusu, Spółka Akcyjna

Zarząd: (—) Dr. Michał Skorny, (—) ppa Dr. Józef Wnęk.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki

„Elibor“, Spółka Akcyjna Handlowo-Przemysłowa Ł. J. Borkowski

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że — stosownie do art. 390 K. H. w dn. 25 kwietnia 1936 r. o godz. 17 m. 30 w siedzibie Spółki przy ul. Żelaznej Nr. 21 w Warszawie, odbędzie się

XXXV ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór Przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej, bilansu, oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1935; 3) Powzięcie uchwały o podziale zysków; 4) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej z wykonania obowiązków; 5) Wybory dwóch członków Rady Nadzorczej; 6) Sprawy, o ile zostaną zgłoszone w myśl art. 394 K. H.

PP. Akcjonariusze, życzący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć — w myśl art. 399 K. H. — w biurze Zarządu nie później jak na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia swoje akcje lub zaświadczenia notariusza albo instytucji kredytowych krajowych, stwierdzające, że akcje zostały złożone do przechowania i nie będą wydane właścicielowi przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

470

Zarząd Towarzystwa Wyrobów Wełnianych i Gumowych „F. W. Schweikerta“, Spółka Akcyjna w Łodzi

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 27 kwietnia 1936 r. w poniedziałek o godz. 16 w siedzibie Towarzystwa przy ul. Piotrkowskiej Nr. 147 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za rok operacyjny 1935, rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań władz Spółki oraz bilansu i rachunku strat i zysków na dz. 31 grudnia 1935 r. oraz pokwitowanie władz Spółki z czynności w 1935 r.; 3) Zatwierdzenie budżetu za 1936 r.; 4) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących oraz wybór członków Rady Nadzorczej; 5) Uzupełnienie reasumpcji bilansu na dz. 31 grudnia 1934 r.; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni — stosownie do § 15 Statutu — najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć swoje akcje, bądź odnośne dowody posiadania akcji w Zarządzie Spółki. 467-13-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

d. Magister Klawe, Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w dn. 22 kwietnia 1936 r. o godz. 4 pp. w biurze Zarządu Spółki przy ul. Karolkowej 22/24, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1935; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz podział zysków za rok operac. 1935 i udzielenie Zarządowi pokwitowania; 3) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 4) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zebraniu, winni złożyć w biurze Zarządu akcje swoje lub świadectwa depozytowe instytucji finansowych, zatwierdzonych przez władze, z wyszczególnionymi numerami akcji, najpóźniej na 7 dni przed terminem Zebrania. 462-13-15

Młyny Parowe „Hermanka“, Spółka Akcyjna

w P o z n a n i u

podają niniejszem do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w wtorek dn. 28 kwietnia r. b. popołudniu o godz. 5 odbędzie się w biurze Spółki w Poznaniu, Plac Wolności 17

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej, oraz przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat per 31.XII 1935 r.; 2) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat per 31.XII 1935 r.; 3) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej za 1935 r.; 4) Powzięcie uchwały odnośnie wyników za rok 1935.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w powyższym Zebraniu, winni do dn. 21 kwietnia r. b. włącznie złożyć akcje swoje w biurze Spółki w Poznaniu lub u notariusza.

W myśl art. 57 prawa o spółkach akcyjnych mogą akcjonariusze w ciągu tygodnia od niniejszego ogłoszenia zgłosić dodatkowe sprawy do powyższego porządku obrad.

Poznań, dn. 23 marca 1936 r.

Zarząd (—) Grandkowski (—) Neumann 472

Zarząd Pabjanickiej Spółki Akcyjnej Przemysłu Chemicznego w P a b j a n i c a c h

na zasadzie § 18 statutu Spółki zaprasza PP. Akcjonariuszów na
40 DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

mające się odbyć we wtorek dn. 21 kwietnia 1936 r. o godz. 10 rano w biurze Zarządu w Pabjanicach przy ul. Piłsudskiego Nr. 5, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Odczytanie protokołu z 39 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki z dn. 10 kwietnia 1935 r. oraz stwierdzenie wykonania uchwał tegoż Walnego Zgromadzenia;
- 3) Przyjęcie sprawozdania rocznego, bilansu rocznego oraz sprawozdania Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1935; powzięcie decyzji w sprawie bilansu rocznego oraz udzielenia Zarządowi pokwitowania;

4) Powzięcie decyzji w sprawie użycia czystego zysku oraz ustalenie dywidendy, tudzież terminu wypłaty tejże;

5) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;

6) Powzięcie decyzji w sprawie wniosku Zarządu o obniżenie kapitału zakładowego (akcyjnego) Spółki o sumę zł 1 000 000 przez zmniejszenie wartości nominalnej każdej akcji o zł 250;

7) Powzięcie decyzji w sprawie wniosku Zarządu o dokonanie zmiany § 6 statutu; d o t y c h c z a s o w e brzmienie § 6: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi złotych 4 000 000 (cztery miliony), podzielonych na 4 000 (cztery tysiące) sztuk akcji nominalnej wartości po złotych jeden tysiąc każda”. P r o j e k t o w a n e brzmienie § 6: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi złotych 3 000 000 (trzy miliony) i podzielony jest na 4 000 (cztery tysiące) sztuk akcji wartości nominalnej po złotych 750 (siedemset pięćdziesiąt) każda”;

8) Powzięcie decyzji w sprawie wniosku Zarządu o dokonanie zmiany § 38 statutu; d o t y c h c z a s o w e brzmienie § 38: „Kierownictwo sprawami Spółki należy do Zarządu, który, jako taki, posiada swą siedzibę w Pabjanicach. Składa się on z trzech do siedmiu dyrektorów, wybieranych przez Walne Zgromadzenie ze swego środowiska” — p r o j e k t o w a n e brzmienie § 38: „Kierownictwo sprawami Spółki należy do Zarządu, który jako taki posiada swą siedzibę w Pabjanicach. Zarząd składa się z trzech do dziesięciu dyrektorów, wybieranych przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów ze swego środowiska”;

9) Powzięcie decyzji w sprawie propozycji Zarządu o zbycie nieruchomości, położonej w Pabjanicach przy ulicy Bugaj, stosownie do § 36 statutu;

10) Wybory do Zarządu oraz wybór Komisji Rewizyjnej;

11) Wolne wnioski.

Zgłoszenia w przedmiocie zamieszczenia dodatkowych spraw na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia powinny być przedłożone Zarządowi nie później, niż na 14 dni przed terminem Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze, którzy zamierzają uczestniczyć w powyższym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje Zarządowi Spółki co najmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w instytucji kredytowej krajowej oraz w banku „Schweizerischer Bankverein“, Basel (Szwajcarski Związek Bankowy w Bazylei).

449-13-15

II. R. H. B. XI. 1 673.

Sąd Okręgowy we Lwowie jako Sąd rejestrowy w sprawie firmy

Spółka Akcyjna Handlowo-Przemysłowa M. Wainreb i S-ka

zarządził do rejestru wpis następującej treści:

Członek Zarządu Dr. Józef Halpern ustąpił.

Wpisano do rejestru w dn. 30 grudnia 1935 r.

468

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

POLSKIEGO BANKU KOMUNALNEGO, Sp. Akc.

odbędzie się w sobotę w dn. 25 kwietnia 1936 r. o godz. 13 w lokalu Banku w Warszawie (Plac Napoleona 7), z następującym porządkiem obrad:

- I. — Zagajenie i wybór Prezydium;
- II. — Sprawozdanie za rok 1935:
 - a) sprawozdanie Zarządu, bilans, rachunek zysków i strat oraz podział zysków,
 - b) sprawozdanie i wnioski Komisji Rewizyjnej,
 - c) sprawozdanie i wnioski Rady Nadzorczej;
- III. — Budżet na 1936 r.;
- IV. — Wnioski, zgłoszone zgodnie z § 47 statutu;
- V. — Wybory:
 - a) 4 członków Rady Nadzorczej,
 - b) 5 członków Komisji Rewizyjnej.

Walne Zgromadzenie, zwołane na dz. 25 kwietnia r. b., będzie ważne bez względu na ilość obecnych na Zebraniu delegatów Akcjonariuszów i ilość reprezentowanych przez nich akcji (§ 48 statutu).

Każdy akcjonariusz, który jest zapisany do księgi akcyjnej przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, może uczestniczyć na Walnem Zgromadzeniu w osobie upoważnionego do tego na piśmie delegata, wyznaczonego spośród członków swego organu wykonawczego (§ 51 statutu).

Upoważnienie dla delegata, stwierdzające, że jest on członkiem organu wykonawczego i posiada prawo reprezentowania i głosowania w imieniu akcjonariusza, winno być zaopatrzone pieczęcią i podpisami jak dla zobowiązań oraz opłacone stemplem w kwocie nominalnej zł 5. Upoważnienie to uprasza się nadesłać do Banku do dn. 21 kwietnia r. b.

Akcjonariusze, posiadający łącznie co najmniej 1/10 część kapitału zakładowego Banku, mają prawo zgłosić Zarządowi na piśmie, w terminie nie później niż na 14 dni przed Walnem Zgromadzeniem, dodatkowe sprawy na porządek dzienny (§§ 45 i 47 statutu).

Z A R Z A D
435

I OGŁOSZENIE

**Zarząd firmy: Fabryka Firanek, Tiulu i Koronek
„Szenkler, Wydźga i Weyer“, Spółka Akcyjna w Warszawie**

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 kwietnia 1936 r. o godz. 16 odbędzie się w lokalu Spółki w Warszawie, przy ul. Dzielnej 91

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności w 1935 r.; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1935 r. oraz udzielenie absolutorjum Zarządowi; 5) Podział zysków za 1935 r.; 6) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej na 1936 r.; 7) Wybór członków Zarządu; 8) Wybór Komisji Rewizyjnej; 9) Upoważnienie Zarządu do obciążania hipotecznego nieruchomości Spółki; 10) Wnioski akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w powyższym Walnem Zgromadzeniu z prawem głosu, winni złożyć Zarządowi Spółki swoje akcje lub pokwitowanie na złożone akcje u notariusza względnie w instytucji kredytowej przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

O ile Walne Zgromadzenie w oznaczonym terminie nie odbędzie się, zwołuje się Walne Zgromadzenie w drugim terminie na dz. 15 maja r. b. o godz. 16 do tegoż lokalu i z tym samym porządkiem dziennym, przyczem Zgromadzenie to będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych akcji. Dodatkowych ogłoszeń o wyznaczeniu nowego terminu Walnego Zgromadzenia nie będzie.

443

**Zarząd Grodzieckiego Towarzystwa
Kopalń Węgla i Zakładów Przemysłowych, Spółka Akcyjna**

niniejszem ma zaszczyt zaprosić PP. Akcjonariuszów na **XXXVI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE** mające się odbyć w dn. 28 kwietnia 1936 r. o godz. 11 przed poł. w biurze Zarządu Towarzystwa w Grodźcu.

Porządek dzienny Zgromadzenia następujący:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Zarządu i Rady Nadzorczej, bilansu, rachunku zysków i strat, wniosków Komisji Rewizyjnej — wszystko za 1935 r. — oraz powzięcie odnośnych uchwał jak również udzielenie władzom Spółki pokwitowania z działalności za ten sam okres; 3) Wybór Rady Nadzorczej; 4) Wybór Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie uczestniczyć w Walnem Zgromadzeniu, obowiązani są złożyć w Zarządzie Spółki swoje akcje lub zaświadczenia w myśl art. 399 Kodeksu Handlowego.

436

Sąd Okręgowy, Wydział II Handlowy w Jaśle

dn. 22 lutego 1936 r.

R. H. B. IV. 1

W rejestrze handlowym przy firmie

**„GALICYJSKIE KARPACKIE NAFTOWE TOWARZYSTWO
AKCYJNE” DAWNIEJ „BERGHEIM I MAC GARVEY
SPÓŁKA AKCYJNA W MARJAMPOLU”**

zarządza się następujący wpis:

Prokury udzielono Markowi Werterowi we Lwowie ul. Sykustuska 54 i Inż. Jozefowi Nowickiemu w Warszawie, Pl. Piłsudskiego 1.

433

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Tramwaje Elektryczne w Zagłębiu Dąbrowskiem”

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że w dn. 23 kwietnia 1936 r. o godz. 11 odbędzie się

**XII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

w lokalu Spółki Akcyjnej „Siła i Światło” w Warszawie, przy ul. Marszałkowskiej 94, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1935 oraz udzielenie absolutorjum Władzom Spółki;
- 4) Zatwierdzenie preliminarzy: eksploatacyjnego i inwestycyjnego na 1936 r.;
- 5) Wybory do Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej na 1936 r.

Akcje na okaziciela dają prawo do uczestnictwa w Walnem Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, t. j. najpóźniej w dn. 16 kwietnia 1936 r. w biurze głównym Spółki w Katowicach, Plac Wolności 16, lub w biurze warszawskim Spółki w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej 94 i jeżeli nie będą odebrane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w instytucjach kredytowych.

Akcjonariusze zagraniczni mogą składać zaświadczenie, wydane na dowód złożenia akcji w firmie „Trust Metallurgique Electrique et Industriel S. A.”, Bruxelles, 168 rue Royale.

Zaświadczenia winny wymieniać liczbę akcji oraz zawierać oświadczenie, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Stosownie do § 12 statutu Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcji.

438-13-15

Zarząd Zakładów Przemysłowych
„Standard-Gips“, Spółka Akcyjna we Lwowie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 21 kwietnia 1936 r. o godz. 12 w poł. w lokalu Zarządu Spółki we Lwowie, ul. Fredry 9 z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za 1935 r.; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej; 4) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków; 5) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonanych czynności; 6) Ustalenie wynagrodzenia dla Zarządu za 1936 r. i Rady Nadzorczej za 1935 r.; 7) Wybór Rady Nadzorczej na 3 lata; 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, chcący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w Zarządzie Spółki na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem akcje lub świadectwa tymczasowe, wzgl. notarialne lub bankowe dowody depozytowe. W zaświadczeniach należy wymienić liczbę akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

408-13-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd Elektrowni Zgierskiej, Spółki Akcyjnej

zwołuje

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW

które odbędzie się w środę dn. 22 kwietnia 1936 r. o godz. 10 w Zgierzu, przy Rynku Kilińskiego Nr. 8, z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1935 i udzielenie Zarządowi absolutorjum za jego działalność; 3) Podział zysku za rok operacyjny 1935; 4) Zatwierdzenie budżetów na rok operacyjny 1936; 5) Wybór dwóch członków Zarządu; 6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze mogą wziąć udział w tem Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, o ile najpóźniej do dn. 15 kwietnia 1936 r. złożą w biurze Elektrowni w Zgierzu, Rynek Kilińskiego Nr. 8, swe akcje względnie zaświadczenia o złożeniu akcji u notariusza lub w następujących instytucjach kredytowych: 1) Powszechny Bank Związkowy w Polsce, w Warszawie, 2) La Banque Commerciale de Bâle, w Bazylei, 3) La Banque de la Société Générale de Belgique, w Brukseli. Zaświadczenia o złożeniu akcji winny zawierać numery zdeponowanych akcji oraz stwierdzenie, że złożone akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Piśmienne wnioski, dotyczące zgłoszenia dodatkowych spraw na porządek dzienny, winny być złożone przez PP. Akcjonariuszów w biurze Elektrowni w Zgierzu, Rynek Kilińskiego Nr. 8, najpóźniej do dn. 7 kwietnia 1936 r.

412

II R. H. B. XII 1734

Sąd Okręgowy we Lwowie jako Sąd rejestrowy w sprawie firmy

„Pecus“, Fabryka Bekonów i Konserw, Sp. Akc.

we LWOWIE W LIKWIDACJI

zarządził w rejestrze firmy następujący wpis:

Wykreśla się powyższą firmę z rejestru handlowego po przeprowadzonej likwidacji.

Wpisano w dn. 17 marca 1936 r.

420

Zarząd Spółki Akcyjnej
Dom Handlowo-Przemysłowy Bracia Orszagh
Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w Warszawie w dn. 28 kwietnia 1936 r. o godz. 19 w lokalu Spółki przy ul. Leszno 15 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz bilansu S-ki za 1935 r. i udzielenie Zarządowi absolutorjum; 3) Zatwierdzenie preliminarza wydatków na 1936 r.; 4) Reasumpcja uchwał, powziętych na Walnym Zgromadzeniu w dn. 30 kwietnia 1935 r.; 5) Sprawa obniżenia kapitału zakładowego S-ki o zł 100 tys. (sto tysięcy złotych); 6) Wybór członka Zarządu na miejsce zmarłej JWielmożnej Pani s. p. Pauli Orszagowej; 7) Wybory członków Komisji Rewizyjnej; 8) Wolne wnioski.

Wolne wnioski mogą być składane, a akcje lub świadectwa depozytowe winny być złożone do Zarządu Spółki na siedem dni przed Zgromadzeniem.

410-13-15

B. XII. 1715.

Sąd Okręgowy we Lwowie jako Sąd Rejestrowy dnia 24 września 1935 r. w sprawie firmy:

„Dolina“, Przemysł Leśny, Sp. Akc. w likwidacji

WE LWOWIE, UL. BOCZNA BRAJEROWSKA 4

zarządził wpis do rejestru.

Likwidator Dr. Henryk Kroch ustąpił.

Uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z dn. 7 września 1935 r. likwidatorami powyższej firmy wybrani zostali ponownie dotychczasowi likwidatorzy Dr. Izidor Zirlar i Dr. Roman Belohlavek z tem, że każdy z likwidatorów jest uprawniony do samoistnego reprezentowania firmy, a podpis firmy następuje w ten sposób, że pod wyciśniętem stampilją, wydrukowanem lub wypisanem brzmieniem firmy umieści swój podpis którykolwiek z likwidatorów.

Wpisano w dz. 13 lutego 1936 r.

407

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Przemysłu Pończoszniczego Jakób Kohan

zawiadamia, że w dn. 22 kwietnia 1936 r. o godz. 17 odbędzie się w siedzibie Zarządu w Łodzi przy ul. Zeromskiego 23

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie bilansu rachunku zysków i strat oraz sprawozdań Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1935 r.; 3) Udzielenie absolutorjum dla Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 4) Uchwała co do podziału zysków; 5) Ustalenie ilości członków Zarządu i wybór prezesa Zarządu; 6) Wybór Komisji Rewizyjnej; 7) Ustalenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, zamierzający wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, powinni złożyć swoje akcje Zarządowi przynajmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem, t. j. nie później niż w dn. 15 kwietnia 1936 r. włącznie.

418-13-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

Towarzystwo Akcyjne Budowy i Eksploatacji Domów „Wegan“

Spółka Akcyjna w Warszawie

zwołuje

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

też Spółki Akcyjnej, mające się odbyć w dn. 20 kwietnia r. b. o godz. 1 pp. w kancelarii Notariusza Stanisława Jurkiewicza w Warszawie przy ul. Kapucyńskiej Nr. 6 w Gmachu Hipoteki z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór Przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za 1935 r., bilansu na dz. 31 grudnia 1935 r. oraz rachunku zysków i strat za 1935 r.;
- 3) Kwitowanie władz Spółki z wykonania przez nich obowiązków;
- 4) Wybory Zarządu oraz członków Komisji Rewizyjnej;
- 5) Sprzedaż nieruchomości Spółki w Warszawie, Nr. hip. 8605 i
- 6) Wolne wnioski akcjonariuszów.

Akcjonariusze, życzący sobie przyjąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć Zarządowi Spółki przynajmniej na siedem dni przed terminem Walnego Zgromadzenia posiadane przez nich akcje lub też zaświadczenie, wydane przez Notariusza, względnie przez krajowe instytucje kredytowe na dowód złożenia akcyj. 460

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Warszawska Fabryka Wyrobów Gumowych „Wargum“

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w dn. 21 kwietnia 1936 r. o godz. 19 w biurze Zarządu przy ul. Czerniakowskiej 84 w Warszawie z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Odczytanie protokołu poprzedniego Walnego Zgromadzenia;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz zysków i strat za rok operacyjny 1935 oraz udzielenie Zarządowi absolutorjum;
- 4) Podział zysków za 1935 r.;
- 5) Zatwierdzenie budżetu na 1936 r.;
- 6) Wybory do Zarządu;
- 7) Wybory do Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć akcje lub świadectwa depozytowe w biurze Zarządu Spółki na 7 dni przed Zgromadzeniem. 461-13-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

„Tomaszowska Przędzalnia Wełny Czesankowej“, Spółka Akcyjna

zawiadamia, iż w dn. 22 kwietnia 1936 r. t. j. w środę, o godz. 12 w południe w lokalu Biura Zarządu w Warszawie przy ul. Krakowskie Przedmieście 16 18 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1935;
- 3) Udzielenie pokwitowania Zarządowi;
- 4) Powzięcie uchwały w sprawie podziału zysków;
- 5) Zmiana uposażenia członków Zarządu;
- 6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej;
- 7) Uchwalenie wysokości wynagrodzenia członków Komisji Rewizyjnej;
- 8) Użycie kapitałów zapasowego i rezerwowego na pokrycie straty bilansowej za 1929 r.

Do wzięcia udziału w Walnym Zgromadzeniu uprawnieni będą akcjonariusze, którzy złożą w siedzibie Spółki swoje akcje przynajmniej na tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia i nie odbiorą ich przed ukończeniem tegoż. Zamiast akcji złożone być mogą zaświadczenia, o których jest mowa w art. 399 K. H. 463

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Przemysłowo-Handlowego BLOCK-BRUN

Spółki Akcyjnej

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 23 kwietnia 1936 r. o godz. 6 popołudniu w Biurze Zarządu, przy ul. Krakowskie Przedm. 42, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za rok operacyjny 1935 oraz rachunku strat i zysków, dokonanie podziału zysków i udzielenie pokwitowania Zarządowi;
- 4) Ustalenie wynagrodzenia dla Zarządu i Komitetu Wykonawczego na 1936 r. i wynagrodzenia dla Komisji Rewizyjnej za 1935 r.;
- 5) Ustalenie budżetu na 1936 r. operacyjny;
- 6) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wnioski Akcjonariuszów.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni najmniej na 7 dni przed terminem Zebrania złożyć Zarządowi swe akcje albo świadectwa zastawowe lub depozytowe instytucji kredytowych, działających na mocy statutów, przez władze zatwierdzonych. PP. Akcjonariusze, pragnący zgłosić dodatkowe wnioski na porządek dzienny, winni zawiadomić o tem Zarząd piśmiennie nie później niż na 15 dni przed Walnym Zgromadzeniem 454

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Klesowski Przemysł Granitowy w Warszawie

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 18 kwietnia 1936 r. o godz. 11 m. 50 w lokalu Zarządu przy ul. Ś-to Krzyskiej Nr. 25 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie posiedzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat, oraz udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 4) Wybór Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć w biurze Zarządu swoje akcje względnie zaświadczenia, przewidziane art. 399 Kodeksu Handlowego. 451

I OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Przędzy i Tkanin Sztucznych „Chodaków“

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 23 kwietnia 1936 r. o godz. 17½ odbędzie się w siedzibie Spółki w Warszawie, przy ul. Wspólnej 60

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej, bilansu i rachunku strat i zysków za 1935 r., z powzięciem uchwały o podziale zysków, ewentualnie o pokryciu strat i pokwitowanie Zarządu z działalności;
- 3) Zatwierdzenie budżetu i planu działania Spółki na 1936 r.;
- 4) Wybory pięciu członków Rady Nadzorczej Spółki, stosowanie do § 1 art. 381 K. H.;
- 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w powyższym Zgromadzeniu, winni — w myśl art. 399 K. H. — złożyć akcje swoje w Biurze Zarządu Spółki, lub w Państwowym Kantonalnym Banku Bale — Campagne w Szwajcarii, conajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia. 466-13-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

dla Handlu i Przemysłu Włóknistego „Włókno Polskie“

zawiadamia Akcjonariuszów, że w dn. 25 kwietnia 1936 r. o godz. 19 w lokalu Spółki w Warszawie przy ul. Okrąg Nr. 6-8 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu rachunku zysków i strat za rok ubiegły oraz udzielenie pokwitowania władzom Spółki; 3) Zmiana §2 statutu Spółki; 4) Zniesienie akcji imiennych uprzywilejowanych co do głosu, a w związku z tem zmianą §§ 4 i 5 statutu Spółki; 5) Obniżenie kapitału zakładowego o zł 412 500 do sumy zł 412 500 celem pokrycia strat do wysokości zł 412 500 przy jednoczesnym podwyższeniu kapitału zakładowego do pierwotnej wysokości zł 825 000 w drodze nowej emisji 4125 sztuk akcji na okaziciela po zł 100 wartości nominalnej każda na ogólną sumę zł 412 500; 6) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz ustalenie wynagrodzenia za posiedzenie; 7) Otwarcie dalszych oddziałów sprzedaży w Warszawie i Łodzi.

Zarząd proponuje uchylene dotychczasowego brzmienia § 2 statutu i nadanie mu brzmienia następującego: „§ 2. — Przedmiotem działalności Spółki jest handel surowcami, półfabrykatami włóknistymi, maszynami, przyrządami, związanymi z przemysłem włóknistym w Polsce i zagranicą, na własny rachunek lub zlecenie osób trzecich, przedstawicielstwo fabryk i domów handlowych krajowych i zagranicznych, jak również prowadzenie wszelkiego rodzaju zakładów przemysłowo-handlowych, hotelowych i innych, za wyłączeniem jednakże przedsiębiorstw wyszczególnionych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dn. 20 grudnia 1928 r. w sprawie wyszczególnienia rodzajów przedsiębiorstw mających znaczenie państwowe lub charakter użyteczności publicznej („Dz. U. R. P.” z 1928 r. Nr. 103 poz. 913”).

W związku ze zniesieniem akcji imiennych, Zarząd proponuje nadanie §§ 4 i 5 statutu brzmienia następującego: „§ 4. — Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 825 000 (osiemset dwadzieścia pięć tysięcy złotych) podzielonych na 8 250 (osiem tysięcy dwieście pięćdziesiąt) akcji na okaziciela po zł 100 (zł sto) wartości nominalnej każda”; „§ 5. — Każda akcja daje prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów, jednakże akcjonariusz nie może na mocy własnych akcji mieć więcej głosów ponad taką ilość, do jakiej uprawnia posiadanie akcji, odpowiadających 1/10 części kapitału akcyjnego”.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, obowiązani są złożyć swe akcje w biurze Spółki na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

423-13-14

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

„Zgierska Wełniana Manufaktura“, Spółka Akc.

zawiadamia, że w dn. 17 kwietnia 1936 r. odbędzie się w Częstochowie w kancelarii Notariusza Zygmunta Jarczewskiego przy ul. Najświętszej Marii Panny 29

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

pomienionej Spółki z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunków zysków i strat za lata 1931, 1932, 1933, 1934 i 1935; 3) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki; 4) Powzięcie uchwały o pokryciu strat; 5) Powzięcie uchwały o rozwiązaniu Spółki i postawienie jej w stan likwidacji; 6) Wybór likwidatora; 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze Spółki, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, obowiązani są przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć swe akcje w lokalu Spółki w Zgierzu przy ul. Dąbrowskiego 14.

419-13-14

Towarzystwo Akcyjne Łódzkiej Fabryki Nici, Spółka Akc.

Ł Ó D Ź

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty: a) w Łodzi zł 665 984.00; b) we Lwowie zł 59 365.15; Budynki: a) fabryczne w Łodzi zł 2 879 846.56, b) gospodarcze w Łodzi zł 887 280.14, c) mieszkalne zł 1 028 650.43; gospodarcze we Lwowie zł 163 384.04; Urządzenia techniczne zł 8 122 137.67; Inwentarz zakładowy i biurowy: a) martwy: 1) w fabryce w Łodzi zł 285 144.21, 2) w Oddz. sprz. w Warszawie zł 72 193.85, 3) w Oddz. sprz. Kraków zł 21 885.38, 4) Oddz. sprz. Lwów zł 66 334.89; II Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 175 970.77, Papiery procentowe zł 112 991.29; Materjały: a) surowce zł 674 038.12, b) pomocnicze i pędne zł 826 508.23; Półfabrykaty zł 1 633 359.94; Gotowe wyroby i towary zł 2 087 105.35; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 3 902 787.12, b) dostawcy zł 62 809.16, c) różni zł 37 382.53, d) wątpliwe należności: i) odbiorcy zł 136 265.84; Sumy przechodnie: a) wydatki, dotyczące okresu przyszłego zł 18 590.68, b) inne zł. 10 849.40. Strata za lat poprzednich zł 949 967.46; Strata za 1935 r. zł 147 081.07. **Razem zł 25 027 913.28.**

Sumy pozabilansowe. — Weksle klientowskie jako zastaw zł 762 799.14; Należności, zabezpieczone hipotecznie zł 66 250.00; „Mez” — Sprzedaż komisowa zł 747 780.00; „Mez” — Weksle klientowskie jako zastaw zł 152 408.35; **Ogółem zł 26 757 150.77.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 7 200 000.00, Kapitał zapasowy: a) Saldo z roku ubiegłego zł 10 419.24, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł —, Kapitał rezerwowy: a) Fundusz ubezpieczeniowy zł 53 381.55, b) Fundusz na wątpliwe należności zł 97 000.00; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 2 372 424.87, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 277 223.83, mniej odpisano na pokrycie strat wycofanych z użytku maszyn etc. zł 386 234.80; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) banki zł 13 419 971.37, b) zaległe podatki zł 34 283.31, c) dostawcy zł 1 323 617.12, d) odbiorcy zł 13 462.86, e) różni zł 16 079.91; Sumy przechodnie: a) rabaty roczne za 1935 r. zł 487 993.37, b) przekazy zł 20 000.00, c) inne zł 23 186.38; Przeniesienie zysku z 1934 r. zł 65 104.27; **Razem zł 25 027 913.28.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za weksle klientowskie zł 762 799.14; Udzielone zabezpieczenie hipoteczne zł 66 250.00; „Mez” — sprzedaż komisowa zł 747 780.00; „Mez” — weksle klientowskie zł 152 408.35; **Ogółem zł 26 757 150.77.**

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych wynosi zł 14 658 494.38.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Remanenty na dzień 1 stycznia 1935 r. zł 3 213 450.48; Koszty administracji ogólnej zł 155 126.43; Koszty fabrykacji zł 6 524 176.54; Koszty sprzedaży zł 1 540 867.23; Koszty kredytów zł 763 959.31; Podatki państwowe i komunalne zł 245 628.65; Różnice kursowe zł 424.24; Odpisy amortyzacyjne zł 270 000.00; Strata na sprzedanych starych maszynach zł 501 596.04; Sumy nieściągalne zł 81 369.11; Towary importowane zł 182 388.91; **Ogółem zł 13 478 986.94.**

MA. — Przychody z fabrykacji i sprzedaży towarów importowanych zł 9 413 396.58; Procenty zł 90 574.82; Różnice kursowe zł 4 584.23; Różne wpływy zł 127 835.32; Remanenty na dzień 31 grudnia 1935 r. zł 3 695 514.92; Strata za 1935 r. zł 147 081.07. **Ogółem zł 13 478 986.94.**

Powyższy bilans oraz rachunek strat i zysków zatwierdziło Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 13 marca 1936 r.

424

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Elektrownia Okręgowa w Zagłębiu Krakowskim“, Sp. Akc.

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że w dn. 23 kwietnia 1936 r. o godz. 16.30 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

w lokalu Sp. Akc. „Siła i Światło” w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej 94, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1935 r. oraz udzielenie absolutorjum władzom Spółki;
- 4) Wybory do Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej na 1936 r.

Akcje na okaziciela dają prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu jeżeli zostaną złożone przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia, t. j. najpóźniej w dn. 16 kwietnia r. b., w biurze Spółki w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej 94, i jeżeli nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż Zgromadzenia. Zamiast akcyj mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcyj u notariusza albo w instytucjach kredytowych.

Akcjonariusze zagraniczni mogą składać zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcyj w firmie Trust Metallurgique, Electrique et Industriel S. A. Bruxelles 168. rue Royale.

Zaświadczenia winny wymieniać liczbę akcyj, oraz zawierać oświadczenie, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Stosownie do par. 10 statutu, Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcyj.

439-13-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Elektrownia Okręgowa w Zagłębiu Dąbrowskim, Sp. Akc.

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że w dn. 23 kwietnia 1936 r. o godz. 12.30 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

w lokalu Sp. Akc. „Siła i Światło” w Warszawie przy ulicy Marszałkowskiej 94, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1935, podział zysku oraz udzielenie absolutorjum władzom Spółki;
- 4) Wybory do Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej na 1936 r.

Akcje na okaziciela dają prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu jeżeli zostaną złożone przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia, t. j. najpóźniej w dn. 16 kwietnia 1936 r., w biurze dyrekcji Spółki w Warszawie, przy ul. Marszałkowskiej 94 i jeżeli nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż Zgromadzenia. Zamiast akcyj, mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcyj u notariusza albo w instytucjach kredytowych.

Akcjonariusze zagraniczni mogą składać zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcyj w firmie Trust Metallurgique Electrique et Industriel S. A. Bruxelles, 168 rue Royale.

Zaświadczenia winny wymieniać liczbę akcyj oraz zawierać oświadczenie, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Stosownie do par. 10 Statutu, Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcyj.

441-13-15

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Sieci Elektryczne“, Spółka Akcyjna

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że w dn. 23 kwietnia 1936 r. o godz. 13 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

w lokalu Sp. Akc. „Siła i Światło” w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej 94, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1935 oraz udzielenie absolutorjum władzom Spółki;
- 4) Wybory do Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej na 1936 r.

Akcje na okaziciela dają prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu jeżeli zostaną złożone przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia, t. j. najpóźniej w dn. 16 kwietnia 1936 r., w biurze dyrekcji Spółki w Będzinie przy ul. Małobądzkiej Nr. 141 lub w biurze warszawskim Spółki w Warszawie, przy ul. Marszałkowskiej 94 i jeżeli nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż Zgromadzenia. Zamiast akcyj mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcyj u notariusza albo w instytucjach kredytowych.

Zaświadczenia winny wymieniać liczbę akcyj oraz zawierać oświadczenie, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Stosownie do par. 10 Statutu, Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcyj.

440-13-15

**Zarząd Starzyckiej Fabryki Wyrobów Sukiennych
A. Bornstein, Spółka Akcyjna**

zawiadamia, że w dn. 6 kwietnia 1936 r. o godz. 17. w lokalu Spółki w Tomaszowie Maz. odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej za r. oper. 1935; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1935 r.; 4) Podział zysków; 5) Pokwitowanie Zarządu; 6) Wybór Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 7) Ustalenie wynagrodzenia dla Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 8) Wybory uzupełniające do Komisji Rewizyjnej dla zamknięcia rachunkowego za 1934 r.; 9) Wolne wnioski;

I) Wniosek mniejszości: „pociągnąć do odpowiedzialności karnej i cywilnej członków Zarządu: Samuela Bornsteina, Izydora Goldstauba, Stanisława Margulies, Dr. Stanisława Kona i Aleksandra Goldstauba, oraz Przewodniczącego Rady Nadzorczej — Dr. Juliana Berlinera za działanie na szkodę Spółki i akcjonariuszów mniejszości, ustalone wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 5/19 grudnia 1935 r. Nr. Spr. 2 C. A. 626/35, a które to przestępstwa przewidziane są w art. 482 § 2, 490 Kod. Handl. oraz 269 Kod. Karnego i 474, 388 Kod. Handl.”;

II) „Przeprowadzenie wyborów do Rady Nadzorczej i do Komisji Rewizyjnej w drodze głosowania oddzielnymi grupami, stosownie do art. 379 § 3 i 380 § 2 Kod. Handl.”;

III) „Pociągnięcie do odpowiedzialności byłego dyrektora Zarządzającego Spółki Emanuela Bornsteina”;

IV) „Uposażenie Zarządu za rok 1934 i 1935”.

W myśl statutu Spółki, Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni nie później, niż 7 (siedem) dni przed terminem Zgromadzenia złożyć akcje Zarządowi w Tomaszowie Maz. przy ul. Warszawskiej Szosa 59/71.

444

Kolej Żelazna Chabówka - Zakopane, Sp. Akc.

Bilans majątku z dn. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY		zł	zł
Majątek stały:			
Wartość skupionej przez Skarb Państwa kolei		12 649 000 00	
Majątek płynny:			
Gotówka: Kasa i banki		121 496 02	
Papiery procentowe		59 572 60	
Dłużnicy		681 330 83	
Rachunek zwłoki kosztów ruchu linii Nowy Targ-Suchagóra		724 254 19	
		<u>14 235 653 64</u>	
STAN BIERNY		zł	zł
Kapitały własne:			
1) Kapitał akcyjny:			
a) akcje pierwszeństwa	1 656 720 00		
b) akcje zakładowe	7 938 000 00	9 594 720 00	
2) Kapitały rezerwowe:			
a) Eksploatacyjny kapitał rezerwowy	89 172 60		
b) Nadzwyczajna rezerwa inwestycyjna	106 874 93	196 047 53	
Kapitał amortyzacyjny			
a) saldo z dn. 31/XII 1934 r.	2 921 735 90		
b) dopisano w 1935 r.	46 598 36	2 968 334 26	
Zobowiązania		829 322 48	
Fundusze specjalne		133 407 41	
Zysk:			
a) pozostałość z 1934 r.	6 599 93		
b) za 1935 r.	507 222 03	513 821 96	
		<u>14 235 653 64</u>	
Rachunek strat i zysków za 1935 r.			
WINIEN		zł	
Koszty administracji ogólnej		20 181 72	
Oprocentowanie pożyczki z Krajowego Funduszu Kolejowego		3 475 10	
Podatek majątkowy		194 681 54	
Zysk		513 821 96	
		<u>732 160 32</u>	
MA		zł	
Przeniesienie z 1934 r.		6 599 93	
Renta skupu		533 837 54	
Nadpłacone podatki		179 065 36	
Procenty z lokacyj		12 657 49	
		<u>732 160 32</u>	

428

II R. H. B. XIII 1780

Sąd Okręgowy we Lwowie jako Sąd rejestrowy w sprawie firmy

Kolej Lokalna Borki Wielkie-Grzymałów, Sp. Akc.

W LIKWIDACJI WE LWOWIE

postanowił:

Wykreślić powyższą Spółkę z rejestru wobec przeprowadzenia i ukończenia likwidacji.

Wpisano w dn. 17 marca 1936 r.

406

Korzystajcie z Poczty Lotniczej!

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Zakład Elektryczny Okręgu Lwowskiego, Spółka Akcyjna

we Lwowie, ul. L. Sapiehy L. 3/II

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 25 kwietnia 1936 r. w sobotę o godzinie 13 w sali posiedzeń Magistratu Lwowskiego z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za rok ubiegły; 3) Sprawozdanie rewizorów, wybranych przez Radę Nadzorczą; 4) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków; 5) Podział zysków; 6) Udzielenie władzom Spółki absolutorjum; 7) Zatwierdzenie kooptacji członka Rady Nadzorczej; 8) Wybór uzupełniający 3 członków Rady Nadzorczej; 9) Emisja obligacji na zł 2 miliony.

Właściciele akcji na okaziciela korzystają z prawa głosu na Walnem Zgromadzeniu, o ile na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyli akcje lub świadectwa tymczasowe w biurze Zarządu Spółki, Lwów, ul. L. Sapiehy I. 3/II.

402-12--13-14

II OGŁOSZENIE

Zarząd Warszawskiego Towarzystwa

Budowy i Eksploatacji Rzeźni Miejskich, Sp. Akc.

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że

WALNE ZEBRANIE DOROCZNE

odbędzie się w dn. 8 kwietnia 1936 r. o godz. 4 po poł. w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie, przy ul. Nowy-Swiat 41 m. 28, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie obrad i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1935 r. i udzielenie Zarządowi absolutorjum za jego czynności w 1935 r.; 4) Zatwierdzenie proponowanego przez Zarząd podziału zysków, osiągniętych w 1935 r.; 5) Zatwierdzenie preliminarza budżetowego na 1936 r.; 6) Wybór trzech członków Zarządu i pięciu członków Komisji Rewizyjnej; 7) Określenie czynności poszczególnych członków Zarządu i wysokości ich wynagrodzenia; 8) Upoważnienie Zarządu do wypłacenia na rachunek dywidendy za 1936 r. sum w terminie i do wysokości podług uznania Zarządu; 9) Wolne wnioski.

374a

I OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Drukarni Mieszczańskiej, Spółki Akc. w likwidacji w Poznaniu

odbędzie się we wtorek dn. 21 kwietnia 1936 r. o godz. 17 na salce I piętra kawiarni „Italia”, Poznań, Aleje Marcinkowskie-go 8.

Porządek obrad:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania bilansu oraz rachunku zysków i strat za czas I/I 1935 r. do 25 II 1935 r.; 2) Powzięcie uchwały o pokryciu straty; 3) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków; 4) Przedłożenie bilansu otwarcia likwidacji z dn. 25/II 1935 r. i przyjęcie go; 5) Sprawa sprzedaży nieruchomości; 6) Wnioski.

Do udziału w Walnem Zgromadzeniu są uprawnieni: a) właściciele akcji imiennych, zapisani w księdze akcyjnej, b) właściciele akcji na okaziciela, jeżeli akcje zostaną złożone w biurze Drukarni Mieszczańskiej, Poznań — Murna 2 przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia lub będą dostarczone za świadectwa złożenia akcji u notariusza lub w instytucji kredytowej krajowej.

Poznań, dnia 23 marca 1936 r.

Likwidatorzy

(—) Ignacy Thomas (—) Stanisław Tundak

422-13-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd Pierwszej Warszawskiej Palarni
Kawy, Cykorji i Surogatów Kawy „PLUTON” T. i M. Tarasiewiczów
Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 24 kwietnia 1936 r. o godz. 16 min. 30 w lokalu przy ul. Żytniej Nr. 10 w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego Zebrania; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1935 r.; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1935 r. i udzielenie Zarządowi pokwitowania; 4) Podział zysków za 1935 r.; 5) Zatwierdzenie budżetu wydatków na 1936 r. oraz preliminarza budowy domu na posesji Grzybowska Nr. 37 w Warszawie; 6) Wybory członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, którzy życzą sobie uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem złożyć w biurze Zarządu w Warszawie przy ul. Żytniej Nr. 10, swoje akcje wzgl. kwity na zdeponowane akcje u notariusza lub w krajowej instytucji kredytowej. 455

„Galicyjska Fabryka Papieru”, Sp. Akc. przedtem Bracia Fiałkowscy

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

AKTYWA. — Majątek stały. Grunty zł 37 840.00; Budynki zł 358 076.95; Urządzenia techniczne zł 463 317.12; Inwentarz zakładowy i biurowy zł 24 076.70; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 6 139.32; Papiery procentowe zł 2 000.00; Weksle w portfelu i inkasie zł 11 101.38; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 3 500.00; Materjały surowe, pomocnicze i napędne zł 10 802.45; Gotowe wyroby i towary zł 21 315.50; Dłużnicy zł 40 828.36; Strata z lat ubiegłych zł 95 829.26; Strata w okresie rozr. zł 12 801.36; **Razem zł 1 087 628.40.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 300 000.00; Kapitał rezerwowo zł 262 480.39; Kapitał amortyzacyjny zł 347 942.66; Wierzyciele zł 150 854.93; Fundusze i zobowiązania specjalne zł 8 725.52; Sumy przechodnie zł 5 499.90; **Razem zł 1 087 628.40.**

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Podatki zł 7 818.85; Procenty zł 975.07; Pensje zł 18 374.71; Prowizje zł 2 285.51; Asekuracja zł 2 551.87; Bonifikaty i skonta zł 5 164.46; Opłaty stemplowe zł 701.84; Świadczenia socjalne zł 9 155.94; Przewozy zł 18 916.12; Amortyzacja zł 48 575.36; Koszty handlowe zł 5 177.08; Tantjemy zł 2 000.00; Dzierżawa zł 1 356.64; Różne wydatki zł 3 581.24; **Razem zł 126 634.69.**

ZYSKI. — Zysk na produkcji zł 113 459.70; Procenty zł 274.12; Koszty handlowe zł 80.66; Różnice kursu zł 18.85; Strata w 1935 r. zł 12 801.36; **Razem zł 126 634.69.** 465

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Fabryka Aparatów Elektrycznych K. Szpotański i S-ka

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w Warszawie w dn. 22 kwietnia 1936 r. o godz. 17 w lokalu Spółki przy ul. Kałuszyńskiej 4 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu, sprawozdanie Komisji Rewizyjnej, rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za 1935 r., udzielenie absolutorjum Zarządowi; 3) Wybór dwóch członków Zarządu w miejsce ustępujących; 4) Określenie wynagrodzenia Zarządowi i Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć akcje lub świadectwa depozytowe do Zarządu Spółki na 7 dni przed Zgromadzeniem.

Agrar-und Commerzbank, Spółka Akc., Katowice

W myśl § 15 statutów zaprasza się PP. Akcjonariuszów naszej spółki na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się we wtorek dn. 21 kwietnia 1936 r. o godz. 4 popoł. w lokalu naszego banku.

Porządek dzienny:

1) Przedłożenie sprawozdania i bilansu za rok operacyjny 1935. Sprawozdanie Rady o jej sprawdzeniu, uchwalenie bilansu i podział zysku; 2) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie; 3) Zmiana statutów (§ 14 ust. 5. Wynagrodzenie dla Rady); 4) Wybory do Rady; 5) Różne.

Akcje na okaziciela dają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone w Spółce przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia, i nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż.

Katowice, dn. 26 marca 1936 r.

Z A R Z A D

(—) Küper (—) Michalke

476

TYGODNIK HANDLOWY

niezbędny jest dla
przemysłowców
i hurtowników,

o ile chcą oni

dotrzeć do Kupców
lub znać stan handlu

Numery okazowe na żądanie wysyła

Administracja „Tygodnika Handlowego“

Warszawa, ul. Zielna Nr. 50, tel. 545-36

GDYNIA, KATOWICE,
KRAKÓW, LWÓW,
POZNAŃ, WILNO

ODDALONE SĄ OD STOLICY
O ZALEDWIE 2 GODZINY LOTU!

POCZTOWA KASA OSZCZĘDNOŚCI

P. K. O.

CENTRALA: WARSZAWA, JASNA 9
ADRES TELEGRAFICZNY: PKO

ODDZIAŁY: KATOWICE, KRAKÓW,
POZNAŃ, WILNO, ŁÓDŹ, LWÓW

C Z Y N N O Ś C I B A N K O W E :

INKASO WEKSLI I INNYCH DOKUMENTÓW WIERZYTELNOŚCIOWYCH:

P. K. O. PRZYJMUJE DO INKASA WEKSLI I INNE DOKUMENTY (CZEKI, KWITY I T. P.) PŁATNE W E W SZYTKICH MIEJSCOW OŚCIACH KRAJU. W A LUTA ZAINKASOWANA DOPISYWANA JEST NATYCHMIAST NA KONTO ZLECENIODAWCY.

PRZECHOWYWANIE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH (DEPOZYTY):

ZŁOŻONE DO DEPOZYTU WALORY SĄ NIE TYLKO PRZECHOWYWANE, LECZ I ADMINISTROWANE, TO ZNACZY, ŻE P. K. O. BEZ DALSZYCH ZLECEŃ SAMA DOKONUJE REALIZACJI ZAPADŁYCH KUPONÓW I WYŁOSOWANYCH PAPIERÓW, ORAZ PRZEPROWADZA KONWERSJE I NOWE EMISJE (CENTRALA W WARSZAWIE).

Z L E C E N I A G I E Ł D O W E :

ZLECENIA GIEŁDOWE KUPNA I SPRZEDAŻY WYKONUJE P. K. O. NA WARUNKACH NAJKORZYSTNIEJSZYCH ŚCIŚLE WEDŁUG KART UMOWY (SZLUSÓW GIEŁDOWYCH). P. K. O. SKUPEJ RÓWNIEŻ KUPONY WALORÓW PAŃSTWOWYCH ORAZ REALIZUJE WYŁOSOWANE OBLIGACJE PAŃSTWOWE (CENTRALA W WARSZAWIE).

OBRÓT PIENIĘŻNY Z ZAGRANICĄ:

P. K. O. NA ZLECENIE UCZESTNIKÓW OBROTU CZEKOWEGO LUB OSZCZĘDNOŚCIOWEGO PRZEKAZUJE ZAGRANICĘ DOWOLNE KWOTY BĄDŹ TO CZEKAMI NA BANKI ZAGRANICZNE DO WSZYSTKICH ZNACZNIEJSZYCH PAŃSTW, BĄDŹ TO CZEKAMI PRZEKAZOWEMI NA URZĘDY CZEKOWOPOCZTOWE, JAK RÓWNIEŻ ZAPOMOCA PRZELEWÓW NA ZAGRANICZNE KONTA CZEKOWO-POCZTOWE DO AUSTRII, BELGII, DANII, FRANCJI, CZECHOSŁOWACJI, HOLANDJI, JUGOSŁAWII, ŁOTWY, WŁOCH, TUNISU, SZWECJI, SZWAJCARJI.

PRZEKAZYWANE Z ZAGRANICY PIENIĄDZE DO POLSKI DOPISYWANE SĄ NA KONTA P. K. O. W POLSCE LUB PRZEKAZYWANE DO WSKAZANYCH MIEJSC ZAMIESZKANIA ADRESATÓW W KRAJU.

UDZIELANIE POŻYCZEK (LOMBARD):

UCZESTNICY OBROTU CZEKOWEGO I OSZCZĘDNOŚCIOWEGO MOGĄ OTRZYMYWAĆ POŻYCZKI LOMBARDOWE NA ZASTAW PAPIERÓW PAŃSTWOWYCH, KOMUNALNYCH ORAZ AKCYJ BANKU POLSKIEGO NA DOGODNYCH WARUNKACH.

WSZYSTKIE FORMALNOŚCI MOGĄ BYĆ ZAŁATWIANE RÓWNIEŻ W DRODZE KORESPONDENCJI.

SAFESY (CENTRALA I ODDZIAŁY W KRAKOWIE, LWOWIE)

P. K. O. wynajmuje kasetki (safesy) różnych wymiarów na bardzo dogodnych warunkach

„POLMIN”

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych

CENTRALA: LWÓW, ULICA AKADEMICKA 7

TELEFONY: 102-20 do 102-23

RAFINERJA W DROHOBYCZU

**REPREZENTACJA W GDAŃSKU
POLISH PETROLEUM COMPANY
KREBSMARKT 7/8**

**PRZEDSTAWICIELSTWA ZAGRANICZNE
WE WSZYSTKICH STOŁECZNYCH
MIASTACH EUROPY**

DZIĘKI DŁUGOLETNIJ PRAKTYCE RAFINERYJNEJ I DOŚWIADCZENIOM NA POLU TECHNIKI SMARNICZEJ, DOSTARCZAMY PRODUKTY SMAROWE NAJWYŻSZYCH GATUNKÓW PO JAK NAJŚCIŚLEJ SKALKULOWANYCH CENACH. ==

WŁAŚCIWE ZASTOSOWANIE WYSOKOWARTOŚCIOWYCH OLEJÓW I SMARÓW „POLMIN”, DOSTOSOWANYCH DO WARUNKÓW PRACY WSZYSTKICH MASZYN I SILNIKÓW, ZAPEWNIĄ UZYSKANIE WSZELKICH KORZYŚCI, ZWIĄZANYCH Z RACJONALNĄ GOSPODARKĄ SMARNICZĄ.

**OLEJE I SMARY AUTOMOBILOWE „POLMIN”
SĄ DO NABYCIA WE WSZYSTKICH NASZYCH ODDZIAŁACH ORAZ
W PIERWSZORZĘDNYCH SKŁADACH Z AKCESORJAMI SAMOCHODOWEMI**

**ODDZIAŁY: BIAŁYSTOK, BYDGOSZCZ, DOLINA GDYNIA, JAROSŁAW, KALISZ,
KOWEL, KRAKÓW, LUBLIN, LWÓW, ŁÓDŹ, PIĘSK, PŁOCK, POZNAŃ,
RÓWNE, SIEDLCE, STRYJ, SOSNOWIEC, TOMASZÓW MAZOWIECKI,
TORUŃ, WARSZAWA, WILNO**
